Approved by the D. P. I., T. R. W., C. D. & S. W. Deptt., Orissa

Regd. No. 4448/68

Banafula

वनफुल

ବନଫୁଲ

13TH YEAR-1980

BANAFULA BUILDINGS
BUDDHA NAGAR, BHUBANESWAR-751014
Phone : 50610

UPENDRA MISHRA
Editor & Publisher

Price Bound Book Rs. 24/-

Sri Anantaram Majhi M. L. A
Distributing Dhoties & Sarees to Tribal
on behalf of Konark Kala Parisad
Bhubaneswar

ସହଜ ଜୁଆଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା

(ପ୍ରଥମ ଭାଗ)

ଶବ୍ଦାର୍ଥ ପ୍ରକରଣ

ସଂଖ୍ୟା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଏକ	ମୁଇଁଠ	ଦୁଇ	ଅମ୍ବାଠ
ତିନ	ଏଗଠା	ଚାରି	ଗାଣ୍ଡା ମୁଇଁ
ପାଞ୍ଚ	ପାଞ୍ଚ ଗଠା	ଛଅ	ଛଅ ଗଠା
ସାତ	ସାତ ଗଠା	ଆଠ	ଆଠ ଗଠା
ନଅ	ନ ଗଠା	ଦଶ	ଦଶ ଗଠା
ଏଗାର	ଏଗାର ଗଠା	କୋଡ଼ିଏ	କୁଡ଼ ମୁଇଁ
ଏକୋଇଶ	କୁଡ଼ିଏ ମୁଇଁଠ	ବାଇଶ	କୁଡ଼ିଏ ଅମ୍ବାଠ
ତେଇଶ	କୁଡ଼ିଏ ଏଗଠା	ଚବିଶ	କୁଡ଼ିଏ ଗଣ୍ଡାମୁଇଁ
ପଚିଶ	କୁଡ଼ିଏ ପାଞ୍ଚଗଠା	ତିରିଶ	କୁଡ଼ିଏ ଦଶ ଗଠା
ଚାଳିଶ	ଦ କୁଡ଼	ପଚାଶ	ଦ କୁଡ଼ ଦଶ ଗଠା
ଷାଠିଏ	ତିନ କୁଡ଼	ସତୁରି	ତିନ କୁଡ଼ ଦଶ ଗଠା
ଅଶୀ	ଚାରି କୁଡ଼	ନବେ	ଚାରି କୁଡ଼ ଦଶ ଗଠା
ଶହେ	ସମୁଇଁ	ଶହେ ଦଶ	ଶହେ ଦଶ
ଦୁଇ ଶହ	ଦସ	ତିନ ଶହ	ତିନଶ
ଏକ ହଜାର	ଅଜାର ମୁଇଁ	ଦଶ ହଜାର	ଦଶ ଅଜାର
ଲକ୍ଷ	ଲକ୍ଷ	ଜଣେ	ମିଣ୍ଡକ୍
ଦୁଇ ଜଣ	ବାନକ୍		

ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଦେହ	ଇଣି	ମୁଣ୍ଡ	ବକବ୍ଡ଼
ମସ୍ତିଷ୍କ	ଜିରର	ବାଳ	ଜୁଷ୍ଣାର
କପାଳ	ଏମଙ୍ଗଡ଼	ଖପୁରି	କୁପୁରର
ମୁଣ୍ଡ ପଛ ପଟ	କନବଡ଼ କୁପୁରର	ଏକ ଆଖି	ଏମର
ଦୁଇଆଖି	ଏମଡ଼		
ଆଖି ପିତୁଳା	ସାର ସୁଆର	ଆଁଖିପତା	ଆସି ମଡ଼
ଭ୍ରୂଲତା	ବଳକର	କାନ	ଲୁତୁରଡ଼
ନାକ	ମଚେ	ନାକପୁଡ଼ା	ମଚେଇଡ଼ କାଣାସେରେ
ଗାଲ	ଗାଲର	ଚିବୁକ	କୁତମ
ପାଟି	ଆଙ୍ଗା	ଜିଭ	ଏଇଲାଂଡ଼
ଦାନ୍ତ	ଦାନ୍ତର	ସାମନା ଦାନ୍ତ	ସାମୁ ଦାନ୍ତ
କଳ ଦାନ୍ତ	କଲପାଟିର ଦାନ୍ତ	ମୁହଁ	ମୁକ
ବେକ	କଙ୍କ	ଗଳା	ଠୁଟିର
ନିଶ, ଦାଢ଼ି	ନସର	ଓଷ୍ଠ	ସ୍ତିଲତମ
ଗ୍ଣତ	ବୁକୁର, ମାୟୁଂ	ସ୍ତନ	ନୁନୁର
ପେଟ	ଇଡିବଡ଼	ନାଭି	ଡସୁଣିଡ଼
ପିଠି	କନବଡ଼	ତଳପେଟ	ମୁଲୁପାଡ଼ା
ମେରୁଦଣ୍ଡ	ଶିଳଆଡ଼ର	ପିଠିର ମାଂସ	ସିଗିନ୍ଡ଼
ପଞ୍ଜରା	ବଡଦଠା ଇତିବ	ପିଞ୍ଜରା	ପାଞ୍ଜରା ଆଡ଼ର
କଲିଜା	ଗଡେ଼ର	ଫୁସ୍ ଫୁସ୍	ପରପରର
ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ	ବୁକୁର	କାନ୍ଧ	ତାରମଡ଼
କାଖ	କାକର	ଅଣ୍ଟା	ଅଣ୍ଟାର
ହାତ	ଇତିର	ଆଙ୍ଗୁଳି	କୁଆ
ବାହୁ	ବା'ଣ୍ଡର	କହୁଣି	କଢଣିର

ଓଡ଼ିଆ	କୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	କୁଆଙ୍ଗ
ପାପୁଲି	ଅଲାକ-ତି	ଆଙ୍ଗୁଠି	ଆଙ୍ଗୁଳର
ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି	ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଳ	ତର୍ଜନୀ	ବସି ଆଙ୍ଗୁଳି
ମଧ୍ୟମା	ଜିଲର (ଲମ୍ବା) ଆଙ୍ଗୁଳି	ଅନାମିକା	ଓଟେଇ ଆଙ୍ଗୁଳି
କନିଷ୍ଠା (କାଣି)	କାଣି ଆଙ୍ଗୁଳି	ନଖ	ନକ
ପିଠିର ଉପରଭାଗ	ପାକାର	ନିତମ୍ବ, ପିଚ୍ଛ	ଇଗ୍ଗର
ମଳଦ୍ୱାର	ବାକଲେ	ଜଂଘ	ବୁଲୁର
ଗୋଡ଼	ଇଜଂଡ଼	ଆଣ୍ଠୁ	ଆଣ୍ଠୁର
ଗୋଡ଼ର ମାଂସଳ ଅଂଶ (calf)	ଲନ୍ଦଳର	ପାଦ, ପାଦଚିହ୍ନ	ପାଦର
ପାଦ ତଳ	ପାଦଲି	ଗଣ୍ଠି	ଗଣ୍ଠି ଆଡ଼ର
ଗୋଇଠି	ପଦମଙ୍ଗ	ଗୋଡ଼ ଆଙ୍ଗୁଠି	ଇଜଂ ଅଙ୍ଗୁଳି
ହାଡ଼	ଆଡ଼ର	ଶିରା	ଶିରର
ମାଂସ	ଆଏଡ଼ାର	ଲୋମ	କୁଣ୍ଡାର
ରକ୍ତ	ଇଞ୍ଜା ମଡ଼	ଲହୁ	ଏମଡ଼ାଗଡ଼
ମଳ	ବାଳି	ମୂତ୍ର	କାଡୁଙ୍ଗତର
ଝାଳ	ଗିଡ଼ଙ୍ଗ	ଚର୍ମ	ଗୁଲର (ଗୁଲ)
ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ଭଲୁଇଡ଼	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ	କୁନଡ଼
ଅଣ୍ଡ କୋଷ	ସୁସୁର		

ମନୁଷ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା

ଓଡ଼ିଆ	କୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	କୁଆଙ୍ଗ
କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଶୁ	କୁଆ ର ବଚ୍ଲେ	ଶିଶୁ	ଭଆଳି
କିଶୋର,	କଙ୍ଗେର ଟେକା	କିଶୋରୀ	ସେଲାନ ଟୁକ
ଅବିବାହିତ ଯୁବକ		ଅବିବାହିତା ଯୁବତୀ	

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବୁଢ଼ା	ବୁଢ଼ା	ବୁଢ଼ୀ	ବୁଢ଼ି କାଣ୍ଡାଇ
ବିବାହ-ଉଚ୍ଛେଦିତା (Divorced)	ଛୁଡ଼ର	ବିଧବା	ବଣ୍ଡୀରାଏ
ଚୋର	ଚର	ଗାଈ ଜଗୁଆଳ	ଅଡ଼େଇ ଗୋଡ଼
ଭିକାରି	ଭିକ ଗାଡେ	ଡାହାଣୀ	ଡାଆଣି
ଚେଲଣ୍ଡ	ଆଳବ	ଧର୍ମୀ	ଚାଷୀ
ଜୀବନ୍ତ	ବରନ ଚେକେ	ମୃତ	ଗମଜତା ଗେଶେ୍ୟ କେଟେ
ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ	ଚଜ ଜୁଆଙ୍ଗ ଖାଇ	ପୁରୁଷ ଲୋକ	କାମ୍ଭ ଲୋକ
ଗର୍ଭ	କାଣ୍ଡିଞ୍ଜ		

କୁଟୁମ୍ବ ସମ୍ପର୍କ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ସମ୍ପର୍କ	ଲମାଙ୍ଗନା, କୁଟୁମ୍ବ	ମା	ବୁଇଂ
ବାପା	ବା, ଅବାଙ୍ଗ୍‌	ଅଜା	ଆଜା
ଗୋସାଇଁ ବାପ	ଆଡର	ଆଇ	ନାନାଇ
ଗୋସାଇଁ ମା	ନାନାଇ	ଶ୍ୱଶୁର	କୁଇଁକାର
ଶାଶୁ	ମାମିଂ	ଦଦେଇ, ବଡ଼ବାପା	ଆଡର
ଦେଠେଇ, ବଡ଼ମା	ଆଡରାଏ	କକେଇ, କାକା	ଦାଦ୍ଧ
ଖୁଡ଼ୀ	ସାନବୁଇ	ମଉସା	ଦାଦ୍ଧ
ମାଉସୀ	ସାନବୁଇ	ପିଉସା	ମାମୁ
ପିଉସୀ	ସାସୁ		
ମାମୁଁ	ମାମୁ	ମାଇଁ	ମାସୁ
ଜୁଆଇଁ	ଆରାମ୍‌	ସମୁଦ୍ଧୀ	ସମ୍ଦ୍ଧ
ସମୁଦ୍ଧୁଣୀ	ଡଉରାଇ	ସନ୍ତି	ବୁଇନ୍ତାଲ୍ଲ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଶଳା	ଇଣିବ	ଶାଳୀ	ଶାଲବ୍ଏ
ସ୍ୱାମୀ	ସାଉ	ସ୍ତ୍ରୀ	କୁଠ ମ
ପୁଅ	କନନ୍	ଝିଅ	କଞ୍ଚଲନ୍
ଭାଇ	ବାଇ	ବଡ଼ଭାଇ	କା, କାକା
ସାନ ଭାଇ	ବକ	ବଡ଼ ଭଉଣୀ	ଆଜି
ସାନ ଭଉଣୀ	ବକବ୍ଲଇ	ଭାଉଜ	କୁଜିଂ
ସାନଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ	କମିଡ଼ାଇଙ୍ଗ	ସାବତ ବାପା	ଦାଦ
ସାବତ ମା'	ସାନ ବୁଇଂ	ସାବତ ପୁଅ	ଉତ୍ତୁରାଇଂ
ସାବତ ଝିଅ	କଞ୍ଚଲନ୍ଡ଼ାଇଂ	ସଉତୁଣୀ	ଡାମକୁଇରାଇ
ଦେଢ଼ଶ୍ୱର	ବାଓ୍କାଇଂ	ଦିଅର	ବକଗେର୍
ଭଣଜା	ଗବଲେକନ	ଭାଣିଜ	ଗବଲେସେନଡ଼ାଏନ
ପୁତୁରା	ଉତ୍ତୁରାଅପ୍ଲିଂ	ଝିଆରୀ	କଞ୍ଚଲନଡ଼ାଇଂ
ବୋହୂ	ବୁଇରାଇଂ	ନାତି	ବକଡ଼ାମିଂ
ନାତୁଣୀ	ବକସିନ୍ନଂ	ଯାଆ	ବକରାଏ
ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ	ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ		

ଗୃହର ଅଂଶ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଘର	ଇଣ୍ଡା	କୁଡ଼ିଆ ଘର	ପାଲ୍-ଇଣ୍ଡା
ଶୋଇବା ଘର	ରୁସେଇ-ଇଣ୍ଡା	ଧାନ ଅମାର	ଦଳଥୁଙ୍ଗ (ଭାଙ୍ଗଲଦ)
ଗୋରୁ ଗୁହାଳ	ଅଳେଇ (ଗେରୁ) ଗୁଆଳ	ଛେଳିଗୁହାଳ	ମେରମ (ଛେଳି) ଗୁଆଳ
ସାହି	ସାଇ	ଗାଆଁ	ଗାଓଁ
କବାଟ	ସେଡ଼ାକ	ଝରକା	ଜର୍କା
ଖୁଣ୍ଟ	ଖୁଣ୍ଟ	ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଗୃହ	ଡିଲୁଂ	ଅଗଣା	ଦୁଆର୍
ଛପର	ଅଲିଂ	କାନ୍ଥ	କାନ୍ତ
ବଖରା	ମୁଇଁଗଳ	ଶେଣୀ	ସାଙ୍ଗା
ଚୁଅ	ଚୁଓ	ଚୁଲି	ଡକୁ
ବାଡ଼ବୁଜିବା ଖୁଣ୍ଟା	ରାଞ୍ଜା	ଖଳା	ଠାକାର୍

ଗୃହସ୍ଥଳୀର ସାଜ-ସାମଗ୍ରୀ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଲୁଗା	କଟେ	ଧୋତି	ଧୁତି କଟେ
ଶାଢ଼ୀ	ସାଢ଼ି କଟେ	କମିଜ, ସାର୍ଟ	ଜଙ୍ଗୀ
ଚକଆ (କାଠ ଚକଆ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ)	ପିଡ଼ା		
ଝଟଣା (ଖଜୁରୀ ପଟି)	ଆଟିଆ	ଗାମୁଛା	ଗାମଚ୍ଛ କଟେ
ଖଟ	ଖଟ	ପିଢ଼ା	ପିଡ଼ା
ଛତା	ଗୃତା	ପାନଆ	କାଠ
ଦର୍ପଣ	ଦର୍ପଣ	ଚୁଡ଼ି	କାଚ କାଡ଼ୁ
ମୁଦି	ମୁଦି	ଚୁଲି	ଡକୁ
ଅଙ୍ଗାର	ଗାସାଇ	ପାଉଁଶ	ଆକବ
ନିଆଁ	ଲିଲଇ	ଧୂଆଁ	ଲୁଇଡ଼ଙ୍ଗ, ଲୁଆଳଙ୍ଗ
ଜାଳେଣି କାଠ	ସେଙ୍ଗନ	ପାଣି	ଡାକ୍
ତେଲ	ଅଜନ	ଲୁଣ	ବଲୁଂ
ଲାଉ ତୁମ୍ବା (ପାଣି ଆଣିବା ପାଇଁ)	ସୁଗୁଡ଼ାକ	ହାଣ୍ଡି	ଆଟିକା
ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି	ଲୁବା ଆଟିକା, ମାଠା ଆଟିକା	କଳସୀ	କାଳସା କନନ୍
ଚଟୁ	ଆଡ଼ାଲେଙ୍ଗ	ପନିକ	ପନ୍କ

ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ	ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ
ଢାଳ	ଲୁଟା	ଗିନା	ଗିନା, ଗିଲସ
ଗ୍ଲୁଣି	ଗ୍ଲୁନ	କୁଲ	ଉଚାଇ
ଝାଡ଼ୁ	ଜେନକ	ଘାଣ୍ଟୁଆ	ଟଙ୍କାଏ
ବଡ଼ ପାଣ୍ଡୁଆ	ଡ୍ରୁଲ	କନା	ଚେଙ୍ଗେରେଜ
ଗ୍ରଦର	ଗ୍ରଦର	ଅଳଗୁଣୀ	କଟେ କାନାଉନ୍ଦର (ଲୁଗା କନାରଖା)
ଗଗ୍ରା	ଗଗ୍ରା	ଶିକ	ଆଂଟାସର
ଶିକପୁଆ	କନେଗ୍ଗଙ୍କ	ଶଗଡ଼	ଶଗଡ଼
ଶିକା	ଭଲର	ଦଉଡ଼ି	ଦ୍ୱାଓଡ଼ା
ମଶାଧରା ଯନ୍ତ୍ର	ମସା କଳ	ବନ୍ଧ	ବଇ

ଗୃହୋପକରଣ

ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ	ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ
ପଘା	ଆକା	ବଳଦ	ବଲଦ
ପଣ୍ଡା, ପୋଡ଼	ପଣ୍ଡା	ଗାଈ	ଅନେଇ
ମହିଁଷୀ	ମଇଁଶି	ବାଛୁରୀ	କାନ୍ଦାଙ୍ଗ
ଲଙ୍ଗଳ	ସ୍ପିନ	ଜୁଆଳୀ	ଜୁଆଳ
ପାଞ୍ଚଣ ବାଡ଼ି	ବାଡ଼ି	ଦାଆ	ଦାଓ
କୋଡ଼ି	କୁଦାଳି	ସାବଳ	ସାବଳ
ଦଉଡ଼ି	ଦାଓଡ଼ା	କଇଁଚ	ଗ୍ରକୁ
ଖୁରା, ଛୁରୀ	କନଇ	ଖଟ	ଏଡ୍ୟାଙ୍ଗ
ବନ୍ଧନ, ମଂଜ	ଅଜାଙ୍ଗ		

ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର

ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ	ଓଡ଼ିଆ	ଇଂରାଜୀ
ଧନୁ	କାକାକ	ଶର	ସର
ଶରର ଫଳକ	କକମ	ଠାଙ୍ଗିଆ	ଗୁଟିଆ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜାଲ	ଜାଲ	ପୋହଳ	ମୁଗୁର୍
ବନ୍ଶୀ	ମାଛ କଣ୍ଟା, ଲଟି	ପକ୍ଷୀଧରିବା ଫାସ	ଫାସ
ଫାର୍ଶୀ	ଆଡ଼ିଛୁଆ	କଟୁରି	କଟ୍ଟର୍
ଶୀକାର ବେଳେ ପଥର ଫୋପଡ଼ା ଦଉଡ଼ ଅର୍ମିତ ଫାଶ (ଫୋପାଡ଼ିବା ବେଳେ ଜୋର ଶବ୍ଦ ହେବାରୁ ପଶୁ ଡରି ପଳାନ୍ତି । ଏଥିରେ ସାଧାରଣତଃ ଲକ୍ଷ୍ୟଭେଦ ହୁଏ ନାହିଁ ।)	ଉନ୍ନୁଂସର୍		

——

ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ନାଚ	ନାଟ	ଗୀତ	ଗିତ
ଢୋଲ	ଚୂଲ	ଗୁଙ୍ଗୁ (ଏକ ପାଖିଆ ମାଦଳ, ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳରେ ବଜାଯାଏ)	ଗୁଙ୍ଗୁ
ନାଚ କର	ନାଟ କପ୍ପେ	ଗୀତ ଗାଅ	ଗିତପ୍ପେ
ଗୁଙ୍ଗୁ ବଜାଅ	ଗୁଙ୍ଗୁ ବୁପ୍ପେ	କରତାଳ	କାଂସାଳ
ଲଉଭୁମ୍ବା ବୀଣା	ଯୁଙ୍ଗ୍ ମୁଣିମା (ନାଥମାନେ ମୁଣିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ନେବା ଯନ୍ତ୍ର, ଯେଉଁଥିରୁ ଯୁଙ୍ଗ୍ ଯୁଙ୍ଗ୍ ଶବ୍ଦ ନିର୍ଗତ ହୁଏ)		

——

ଧାତୁ ଓ ମୁଦ୍ରା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଲୁହା	ଲୋଆ	ସୁନା	ସୁନା
ରୁପା	ରୁପା	କଂସା	କଂସା
ପିତଳ	ପିତଳ	ଟଙ୍କା	ଟାଙ୍କା
ପଇସା	ପଇସା	ନୋଟ୍	ନୋଟ୍

ଖାଦ୍ୟ ପେୟ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଘୋଷେଇ କରିବା	ଗଳାଏ	ଖାଇବା	ଉରର୍
ପିଇବା	ଜର୍	ଫଳ ଖାଇବା	ଜମ୍
ଧାନ, ମକା ଗୁଣ୍ଡ ଜମାଷ ଖାଇବା	କପ୍	ଗ୍ରେବାଇବା	ଆଯାଇ
ଗୁଣ୍ଠିବା	ଯାନ୍	ଶୋଷିବା	ସୁରୁପି
ଭାତ	ଚଅଣ	ଗରମ ଭାତ	ଲଲବ ଚଣ
ପଖାଳ ଭାତ	ପକାଳ ଚଅଣ	ତରକାରି, ଡାଲି	ଆରଗା
ଭଜା	ବଜା	ଝୋଳ	ଆରଗା ଡାଗ
ପଦ ପୋଡ଼ା ଦ୍ରବ୍ୟ	ଲାଲଦ	ତୋରାଣି	ଆଜଲ୍ ଡାଗ୍ ଚଣ (ଆମ୍ବିଳ ପାଣି ଭାତ)
ପେଜ	ଡାଗ୍ଚଣ	ଶାଗ	ଶାଗ
ମାଂସ	ଆଏଲା, ଅ.ଏଲା	ତେନ୍ତୁଳ	ଜନ୍ତଣି
ମହୁ	କମଡ଼ର୍	ମାଛ	କାଉଙ୍ଗ
ଅଣ୍ଡା	ସୁସୁଚେର୍	ପିଠା	ଅଳାଗ
ମୁଢ଼ି	ବୁଜା	ଚୂଡ଼ା	ଚୁଡ଼ା
ଦୁଧ	ଦୁଧ	ଦହି	ଦହି
ଛେନା	ଛେନା	ଘିଅ	ଘଅ
ମଦ	ମଦ	ଦୋକ୍ତା	ବେଜେଡାଂ
ପିକା	କାଳଆ	ଲୁଣ	ବଲୁଂ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ତେଲ୍	ଅଜନ୍	ହଳଦୀ	ସା ସାଂ, ସେଂସାଂ
ଲଙ୍କା ମରିଚ	ଉଙ୍କାର	ଅଦା	ଆଦା
ଝୋଲପତ୍ର	ଅଲଙ୍ଗନ	ପତ୍ରଦନା	ମୁଣ୍ଡ
ଭୋକ	ଏଜେଲ୍ଂ	ଶୋଷ	ଡିଲଜ

ପନିପରିବା ଓ ଶସ୍ୟ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବାଇଗଣ	ବାଇଙ୍ଗଣ୍	ଲଉ	ଲଉ ସୁଗୁଡ଼ାଗ୍
ବୋଇତାଳୁ	ବାଇତାଳୁ	ପାଣି କଖାରୁ	ବାଳଏ
କାକୁଡ଼ି	କେଙ୍ଗରି	ଭେଣ୍ଡି	ମେଣ୍ଡାସିଙ୍ଗ
ଜହ୍ନି	ସୁନି	ଆଳୁ	ଜାଙ୍ଗ୍
କନ୍ଦମୂଳ	କେନ୍ଦାମୂଳ ଜାଙ୍ଗ୍	ଦେଶୀ ଆଳୁ	ରେଆଅର୍
କାଙ୍କଡ଼	କାଙ୍କଳ	କୋବି	କୋବି
ମୂଳା	ମୂଳା	କଦଳୀ	କଦଳ
ଶାଗ	ଶାଗ	ମକା	ଯୁଆଣି
କଲରା	କଲାରି	ଫୁଟି କାକୁଡ଼ି	ଉଟି
ଛଚିନ୍ଦ୍ରା	କୁଇଁ କ୍ଲାର୍	କାଙ୍ଗୁ	ଆକସ୍ଥାଂ
ଗଙ୍ଗେଇ	ଜଞ୍ଜାର	କୋଦୁଅ	ଜାଟିଆ
ଜହ୍ନା	କସଳା	ମାଣ୍ଡିଆ	କୁଦୁ
ହଳଡ଼	ସେଣେଏ	ସୋରିଷ	ସୋର୍ସୁ
ଧାନ	ବୁଆ	ଗୁଉଳ	ରୁଙ୍କୁବ
ଚକ୍ଷୁ, କୁଣ୍ଡା	ଚୂସ	ମୁଗ	ମୁଗ
ରାଶି	ରମିତଡ଼ା (ରାମତିଳା)	ବିରି	ସୁଲୁଇର୍
ବୁଟ	ବୁଟ	ଚିନା ବାଦାମ	ଚିନ ବାଦାମ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଗୋଲ ଆଳୁ	ଗୁଲ୍ ଆଳୁ	ପିଡ଼ା ଆଳୁ (ଯାହା ଯୁଆଙ୍ଗ ମାନେ ଜଣରୁ ଖୋଳି ଖା'ନ୍ତି)	ବାସାନ୍
ଆଖୁ	ଆଖୁ	ଫସଲ	କଣ୍ଶି (କୃଷି)

ବୃକ୍ଷ, ଲତା, ପୁଷ୍ପାଦି

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଗଛ	ସୁମୁସିଂ	ଲତା	ଲୁଟି
ଫୁଲ	ଗିସିଂ	କଷ	କୁସି
ଘାସ	ଘାସ	ପତ୍ର	ଅଲକ୍
ବୃଦା	ବୁଦା	କଞ୍ଚା ଫଳ	ବଟେନ୍ଡ଼
ଫଳନ୍ତି (ସାମାନ୍ୟ)	ଲକୁସିକେ	ଫଳନ୍ତି (ବହୁତ)	ଡେଞ୍ଚେରେ
ପାଚିଲା ଫଳ	ଝଲମ୍ ସିକେ	କୋଳି	ଖୁସିର
କଣ୍ଟା	ଯୁଡ଼ାକ୍	ମଞ୍ଜି	ଏଯାଙ୍ଗଡ଼
ଆମ୍ବ ଟାକୁଆ	ଡ଼କୁଡ଼ମ୍	କାଠ (ଫାଳିଆ)	ସେଙ୍ଗନ୍
କାଠ ଗଣ୍ଡି	ଗୁଣ୍ଡିସିଂ	ଚେର	ଚେରସିଂ
ଗଛ ମୂଳ	କୁଣ୍ଟର	ଗଛର ବକଳ	କାଲବଡ଼
କଅଁଳ ପତ୍ର	କଅଁଳ ଅଲକ୍	କଞ୍ଚା ପତ୍ର	ବରନ୍ ଅଲକ୍
ଶୁଖିଲା ପତ୍ର	କସଡ଼ ଅଲକ୍	ଡଙ୍କା	ଭୁରଫ୍
କଦଳୀ ଭଣ୍ଡା	କଦଳ ବଣ୍ଡାର	କଡ଼ି, କଳିକା	କୁଡର
ଫଳ ଶସ	ଡାକ୍	ଲଇ	ଲ
ଗେଣ୍ଡା	ଗେଣ୍ଡାର	ଶାଳ	ସାରଗିଆ
ପିଆଶାଳ	ବିଯା	ଅସନ	ଆଷ୍ଣନ
କୁସୁମ	ବାଙ୍ଗୁରୁ	ଆମ୍ବ	ଅଲେ
କଷି ଅମ୍ବ	କାଏର୍	ମହୁଲ	ମୁଣୁନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବର	ବଳ	ବାହାଡ଼ା	ଠୁଣ୍ଟୁ
ଅଁଳା	ଆଂଣା	ଖଜୁରୀ	କଜିରଂ
ପଣସ	ଅଣସମ୍	ପିଜୁଳି	ଗଦାମ
ଜାମୁ	ଜାମ୍ବୁ	କେନ୍ଦୁ	ଚେରେନ୍
କରମ	କଳମ୍ବ	ବରକୋଳି	ବଏର
ସୁନାରି	ବାର	ସଜନା	ସୁଜନା
ତୁଳି	ତାରବ୍	ଶିଆଳୀ	ଲୁଅ
		(ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବୃକ୍ଷ ଲତାଦି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତୁଲ୍ୟ)	

ସ୍ଥଳଚର ପ୍ରାଣୀ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜନ୍ତୁ	ଜନ୍ତୁ, ପୁସୁ	ଥୋମଣା	ଭୁମୁଣିଆର
ଶିଂଘ	ସିଙ୍ଗ	ଲାଞ୍ଜ	ଆଟାଲ୍
ଖୁରା	କୁର	ଗୋବର	ପ୍ରିଠାଂ
ହାତୀ	ହାତି	ଘୋଡ଼ା	ଗଡ଼ା
ବାଘ (ମହାବଳ)	କଳକ୍	ଚିତା ବାଘ	ଏଣ୍ଡ୍ରାଗ
ହେଟା ବାଘ	ଖାଉ୍ କ	ଭାଲୁ	ବାନାଏ୍
ବିଲୁଆ	ଶିଆଳ	କୁକୁର	ସେଲକ୍
ବିଲେଇ	ବିଲେଇ୍	ନେଉଳ	ନେଉଳ
ଠେକୁଆ	ଅଳଂ	ହରିଣ	ମେରେଗ
କୁଟାର	ସଳବ୍	ସମ୍ବର	ସେରାମ୍
ବରାହ, ଘୁଷୁରି	ବୁଟାଇ	ମାଙ୍କଡ଼	ସାକଇ
ହନୁ ମାଙ୍କଡ	ଆଣ୍ଡୁ	ମୂଷା	କଳେଙ୍ଗ୍
ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା	ଗଣ୍ଡେଇ୍	ଷଣ୍ଢ	ଉଣ୍ଡ୍ରିଆ
ଗାଈ	ଅଲେଇ୍	ବଳଦ	ବଳଦ
ବାଛୁରୀ	କନ୍ତ'ଙ୍ଗ	ପଣ୍ଡା	ପଣ୍ଡା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ମଇଁଷୀ	ମଇଁସୀ	ଛେଳି	ମେରମ
ମେଣ୍ଢା	ମେଣ୍ଢା	ଏଣ୍ଡୁଅ	ଡେଅଂ
ସାପ	ବୁବୁଂ	ଗୋଧି ସାପ	ତକର୍
ଚିତ୍ରବାଘ	ଡୁଟସେନ	କଙ୍କଡ଼ା ବଗ୍ଘ	କାଡ଼ା ଭୁଲୁକାର୍
ବାଘ	କଜର ମମାର୍	ଭାଲୁ	ଭୁବର୍
ଓଲୁଣୀ	ଏସେ	କାଉ	କାଇ
ଟସର ପୋକ	ଟସର	ପିମ୍ପୁଡ଼ି	କାମାଇ
ଜନ୍ଦା	କେସମରଇ	ଅସରପା	ଅସରପା
ବୁଢ଼ିଆଣୀ	ଚେିଂନାକ	ଝିଟିପିଟି	ଜଟିପିଟି
କାଳକୂଟ	କାଳସାଓ	ଗୁର ପୋକ	ଉଦୁସ (ଓଡ଼ଶ)
ପୋକ	ପୂକ୍‌, ଡେଅ	ପାରୁଡ଼ା ପୋକ	ଗନ୍ଧି

(ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତୁଲ୍ୟ)

ଜଳଚର ପ୍ରାଣୀ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
କଙ୍କଡ଼ା	କାଡ଼ାର୍	ବେଙ୍ଗ	ଡୁକୁର୍
ପୋକ	ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି	ମାଛ	କାଡ଼ମ
ଚେଙ୍ଗ ମାଛ	ଗୁଳଚଆ		

(ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତୁଲ୍ୟ)

ପକ୍ଷୀ ଓ ପତଙ୍ଗ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ପକ୍ଷୀ	କନ୍ତେନ୍	ପକ୍ଷୀର ଡେଣା	ଡାଣା
ଘର	ଜୁଣ୍ଡାଇ	ଚଞ୍ଚୁ	ଉସୁନଡ଼
ଅଣ୍ଡା	ଭୁମଡ଼ (ଥୋମଣି)	ଅଣ୍ଡା	ସୁସୁଡେର୍
ମୟୂର	ମାରା	କପୋତ	କୁର୍‌କୁଡ଼ାଇ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବାଘୁଆ ଚଢ଼େଇ	ଢୁରୁଳ	କୁଆ	ଗୁଆଁକ
ଚିଲ	କେଙ୍ଗେଲଙ୍ଗ	ପେଚ୍ଚ	ଭୁପ
ଶାଗୁଣା	ଗିଁରଦ	ହଂସ, ବତକ	ହଁସ
କଜଳ ପାତି	କାଙ୍କ	ହଳଧି ବସନ୍ତ	ଇସନ୍ତଆ
ଚଟିଆ	ଲଟାବ	ଟେଣ୍ଟୋଇ	ଟେଁଟେଁଇ
ମାଛରଙ୍କା	କାଙ୍କରଳ	କୁକୁଡ଼ାର ଡାକ	ସୁନ୍ ସୁନ
କୁକୁଡ଼ା	ସେଙ୍କଏ	ଗଞ୍ଜା କୁକୁଡ଼ା	ଲଂରୁଇ
ମାଇ କୁକୁଡା	ଡାଡ଼	ମାଇ କୁକୁଡାର କର୍ କର୍ ଡାକ	କାର୍କାର୍ଡେ଼
କୁକୁଡା ଛୁଆ	କନକପ୍	ପ୍ରଜାପତି	କୁଙ୍କୁବ୍‌ମ
କାଠ ଖୁମ୍ପା	ପାନଆରୁଳ	ଝିଣ୍ଟିକା	ଜଣ୍ଟିକଲର୍
ଏକ ରକମ ଝିଣ୍ଟିକା (ଟଙ୍ଗାରେ କେତେ ପାଣି)	ପାଙ୍ଗଣ ତେଇ	ମଶା	କାଡର୍
ମାଛି	ଗୁଣିର୍	ମହୁମାଛି	କମଡ଼ର
ବାଘୁଆ ମହୁମାଛି	ଝିଲେର୍	ବରୁଡ଼	ଟିମ୍ପିଂ
ଜୁଳୁଜୁଳିଆ ପୋକ	କୁଞ୍ଜୁମ୍ ଡାକ	ମହୁ ଫେଣା	ଆଟାର
ମହମ	ମହଣ	ପକ୍ଷୀବସା	ଅପୁାକ

(ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ନାମ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତୁଲ୍ୟ)

ପ୍ରକୃତି ପାଠ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ପୃଥିବୀ	ପୃଥି	ଜଳ	ଡାଗ୍
ମାଟି	ଲଟେବ	ଗାଁ	ଟାଁ
ସାହି	ସାଇ	ଘର	ଇଞ୍ଜା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ନଦୀ	ନଦୀ	ସମୁଦ୍ର	ସମୁଦର
ଛୋଟ ନଦୀ	ନାଳିଆ	ଝରଣା	ନାଳ
ଜଳ ପ୍ରସ୍ରୁତ	ଦାର (ଧାର)	ପୋଖରୀ	ପୁଖର
କୂଅ	କୁଅ	ପାହାଡ଼	ଠଙ୍ଗ
ପର୍ବତ	ହୁଡ଼	ଜଙ୍ଗଲ	ବଣ
ଘନ ଜଙ୍ଗଲ	ସୁଟେଗେଇ ବଣ	କ୍ଷୁଦ୍ର ଅରମା ବଣ	ଜଲଜେନା
ପୋଡ଼ୁ ଚାଷ ପାଇଁ ସଫା ହୋଇଥିବା ଅରମା	ସୁଟେଗି ଜଲ ଜେନା (ବେଶି ବଡ଼ନ୍ତ ଗଛ ନାହିଁ)		
ପଡ଼ିଆ	ପାଦା	ନଦୀ ଭିତରେ ଥିବା ପଥର	ଏଟେଗେର୍
ଜମି	ବଲ, ଲକା	ବାଟ	ଗଟାଂ
ପଥର	ଏଟେଗେର୍	ଗୋଡ଼ି	ଚିଗିଡ଼ି
ବାଲି	ବାଲି	କାଦୁଅ	କାଦମ (କଦମ)
ମେଘ	ଗିମା	ପବନ	ପବନ
ଆକାଶ	ଆକାଶ	ବିଜୁଳି	ମବଲେର୍କେ
କୁଆପଥର	ଅଲେନ୍	ଘଡ଼ ଘଡ଼ି	ଆନ୍ତାଡେକେ
ବର୍ଷା	ଗିମା ଗୁର୍କେ (ମେଘ ପଡ଼ିଲା)	କାକର	ସୁଟେଗି ଜାଡ
କୁହୁଡ଼ି	କୋଆ	ଆଲୋକ	ମେସାର
ଅନ୍ଧାର	ଏନ୍ଧାର	ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ	ଖାରା (ଖରା)
ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ, ଜ୍ୟୋସ୍ନା	ଲେବାଂତର୍	ସୂର୍ଯ୍ୟ	ବେଳ
ଚନ୍ଦ୍ର	ଲେବାଂ	ଗ୍ରହଣ	ଗ୍ରଅଣ
		ତାରା	କୁଞ୍ଜୁମ୍ ତାର୍
ଲଞ୍ଜାତାରା	ଲେଞ୍ଜାତରା	ଖରା	କାରା
ଗୁଇ	ଗୁଇ	ବର୍ଷ	ବର୍ସ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଗତ ବର୍ଷ	ମେଣ୍ଟେନା	ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ	ବନେଂନ୍ଥେନା
ଆଜି	ମିସିଂ	ଆସନ୍ତା କାଲି	ତେଙ୍ଗ
ଗତ କାଲି	ଆଣ୍ଟେକା	ଏବେ	ଇତର (ଏଥର)
ଦୈନିକ	ଙ୍କାଆସେ		
ମାସ	ମାସ	ଗତମାସ	ଆରିହ୍ନ ମାସ
ଆସନ୍ତା ମାସ	ଆରମାସ	ଦିନ	ଦିନ
ରାତି	ରାତି	ପାହାନ୍ତିଆ	ପାହାନ୍ତିଆ
ସଂଧ୍ୟା	ବେଳ ଅନ (ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗଲା)	ମଧ୍ୟାହ୍ନ	ଦିପର (ଦିପହର)
ବର୍ଷଦିନ	ଜୁଡ଼ିଆ	ଶୀତ ଦିନ	ରାଙ୍ଗା ଦିନ
ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳ	କାରାଦିନ	ଅଧରାତି	ଅଧାରାତି
କୁକୁଡ଼ା ଡାକବା ବେଳ	ସେଙ୍କଏ୍ ସୁନ୍‌ସୁନ୍		

(ଦିଗ, ବାର, ମାସମାନଙ୍କର ନାମ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତୁଲ୍ୟ)

ସ୍ପର୍ଶ, ଗନ୍ଧ ଓ ସ୍ୱାଦୁ

ଛୁଇଁବା	ଜପ୍‌କେ	ଥଣ୍ଡା	ରାଙ୍ଗା
ଗରମ	ଲଲବ୍	ଉଷୁମ	ଉଷୁମକେ
ନରମ	ଅଳେବ୍ ସେକେ	ଟାଣ	ଟାଣ
ଦର ପାଚିଲା	ବାଂଚାରୁ ସେକେ	ପାଚିଲା	ବଲମ୍ ସେକେ
କଞ୍ଚା	ବରନ୍	ଚିକ୍‌କଣ,ମସୃଣ	ବେଜଡ଼ା
ଖଦଡ଼ା	କାବାକାବାରର (ଖାବରା ଖାବରା)	ଅଠାଳିଆ	ଆଠା
ବାସନା, ସୁଗନ୍ଧ	ଗନ୍ଧକେ	ଦୁର୍ଗନ୍ଧ	ସେଟେର୍ ଗନ୍ଧକେ
ସ୍ୱାଦୁ	ସୁଆଦ	ମିଠା	ସୁଗେ ସୁଆଦ
ଖଟା	ଆଯର୍	ପିତା	ଆସଂ
ରାଗ	ଛେଙ୍କେ	କଷା	କାସା
ଲୁଣିଆ	ବଲୁଂସାର		

ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ରଙ୍ଗ, ବର୍ଣ୍ଣ	ରଙ୍ଗ	ଧଳା	ଆଣ୍ଡରା ରଙ୍ଗ
କଳା	କାଳଆ ରଙ୍ଗ	ନାଲି	ସୁନ୍ଦୁର ରଙ୍ଗ
ନୀଳ	ନେଳଆ ରଙ୍ଗ	ସବୁଜ	ବର୍ଣ୍ଣ ଅଲକ୍ ରଙ୍ଗ (କଞ୍ଚା ପତ୍ର ରଙ୍ଗ)
ହଳଦିଆ	ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ	ଧୂସର, ପାଉଁଶିଆ	ଧୂବଲି
ବାଇଗଣିଆ	କଳାରଙ୍ଗ		

ସମ୍ମତି ଓ ଭାବସୂଚକ ଶବ୍ଦ

ହଁ	ଅଇ	ନାହିଁ	ଜେନା
ସତ	ସୁତୁକରିଂ	ମିଛ	ମିଛ
ସ୍ନେହ, ସୋହାଗ	ଲୁଭରେ	ଗେଲ, ପ୍ରେମ	ଗେଲରେ
ରାଗ	ଲେଲେଗ୍	ହିଂସା	ହିଁସା
ଅଭିମାନ	ମଳରେ	ଅପମାନ	ଅପମାନ
ଶାନ୍ତ	ଢ଼ିଅ	ଲଜ୍ଜା	ଗିଆନ୍
ସୁଖ	ଡିଅ ଲାଗେରେ	ଦୁଃଖ	ଦୁକ ଲାଗେରେ
ଖୁସି	ଡିଅ ବୁଝକେ	ଶୋକ	ଡିଲାଇ୍କେ
ଶୋଷ	ଏଜେଲିଂକେ	ଲୋଭ	ଲୁଭରେ
ଭୟ, ଡର	ବେଡମ୍	ଭଲ	ଡିଅ
ଖରାପ, ମନ୍ଦ	ବାଂଗିଜ୍	ସ୍ୱପ୍ନ	ମୁନୁଜାଏ
କ୍ଳାନ୍ତ	ଆଏତ	ନିଦ୍ରା	ମାକୁର୍

ରୋଗାଦି

ରୋଗ	ରୁଗ	ବଥା	କାସୁକେ
ମୁଣ୍ଡ ବଥା	ବକବ୍ କାସୁକେ	ପେଟ ବଥା	ଇଡବ୍ କାସୁକେ
କାଶ	କସୁମ୍	ସର୍ଦ୍ଦି	କମସା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜ୍ୱର	ଜର	କାଛୁ	କାଛୁ
ବାନ୍ତି	ଉକ୍‌କାଳେକେ	ଝାଡ଼ା	ଝାଡ଼ା
ଫୁଲ୍	ଫୁଲ୍‌ସ୍‌ରେ		

ବିବିଧ ଶବ୍ଦ

ମୁଁ	ଆଇଁ	ତୁ, ତୁମ୍ଭେ	ଆମ୍
ଆପଣ	ଆପଣ, ଆପେ	ସେ	ଏରେ
ଆମେ ଦୁହେଁ	ନ୍ୟଂବା ବାନକ୍	ସେମାନେ	ଆରକ
ଏହା, ଏଇଟା	ନ	ଏଗୁଡ଼ିକ	ନକ
ତାହା, ସେଇଟି	ଆର	ସେଗୁଡ଼ିକ	ଏରକ
ଚାଲିଯାଅ	ଅନା, ଡାପୁଡୁଙ୍ଗ (ଯାଆ ଚାଲ)	ମୁଁ ଯାଏ, ମୁଁ ଯାଉଛି	ଆଇଂ ଅଣ୍ଡେ, ଆଇଂ ଡୁଙ୍ଗକେ
ମୁଁ ଯାଇଛି	ଆଇଂ ଅନ୍‌ଟେରେ	ମୁଁ ଗଲ	ଆଇଂ ଅନ
ମୁଁ ଯାଇଥିଲ	ଆଇଂ ଅନ୍-ଟେର	ମୁଁ ଯାଉଥିଲ	ଆଇଂ ଅଙ୍ଗନମାନ୍
ମୁଁ ଯିବ	ଆଇଂ ଅନା	ମୁଁ ଯାଇଥିବ	ଆଇଂ ଅନ୍‌ଟେନା
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ଆଇଂ ଅନ୍ ଟଟାନ୍	ଖାଇବା	ଉର୍
ମୁଁ ଖାଏ, ଖାଉଛି	ଆଇଂ ଉର୍‌କେ	ମୁଁ ଖାଇଛି	ଆଇଂ ଉର୍ ଟେକେଟେ
ମୁଁ ଖାଇଲ	ଆଇଂ ଉର, ଆଇଂ ଉର୍‌ଟେକେଟେ	ମୁଁ ଖାଇଥିଲ	ଆଇଂ ଅନ-ଉର
ମୁଁ ଖାଉଥିଲ	ଆଇଂ ଉର୍‌ନମାନ୍	ମୁଁ ଖାଇବ	ଆଇଂ ଉରେ
ମୁଁ ଖାଇଥିବ	ଆଇଂ ଅନ-ଉରେ	ମୁଁ ଖାଇଥାନ୍ତି	ଆଇଂ ଉର୍‌ଟଟାନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବସିବା	ଡକ୍‌ନା
ମୁଁ ବସେ	ଆଇଂ ଡକରେ
ମୁଁ ବସୁଛି	ଆଇଂ ଡକରେ
ମୁଁ ବସିଛି	ଆଇଂ ଡକସେରେତେ
ମୁଁ ବସିଲି	ଆଇଂ ଡକରେ
ମୁଁ ବସିଥିଲି	ଆଇଂ ଅନ-ଡକରେ
ମୁଁ ବସୁଥିଲି	ଆଇଂ ଅନ-ଡକନମାନ୍‌
ମୁଁ ବସିବି	ଆଇଂ ଡକରେ
ମୁଁ ବସିଥିବି	ଆଇଂ ଡକସେରେ
ମୁଁ ବସିଥାନ୍ତି	ଆଇଂ ଡକଚତାନ୍‌
ଠିଆ ହେବା	ତଙ୍ଗ୍‌ନା
ମୁଁ ଠିଆ ହୁଏ, ଠିଆ ହେଉଛି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗ୍‌ନତେ
ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଛି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନ୍‌ ଚେରେ
ମୁଁ ଠିଆ ହେଲି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନାନ୍‌
ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇ ଥିଲି	ଆଇଂ ଅନ ତଙ୍ଗନ୍‌ତେ
ମୁଁ ଠିଆ ହେଉ ଥିଲି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନ-ମାନ୍‌
ମୁଁ ଠିଆ ହେବି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନ୍‌ତେ
ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଥିବି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନ୍‌ ଚେରେ
ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତି	ଆଇଂ ତଙ୍ଗନ୍‌-ଚତାନ୍‌
ଆସିବା	ତେନ୍‌ତେ
ମୁଁ ଆସେ, ଆସୁଛି	ଆଇଂ ତେନ୍‌ତେ
ମୁଁ ଆସିଛି	ଆଇଂ ତେନ୍‌-ଚେରେତେ
ମୁଁ ଆସିଲି	ଆଇଂ ତେନ
ମୁଁ ଆସିଥିଲି	ଆଇଂ ତେନ୍‌-ଚେର
ମୁଁ ଆସୁଥିଲି	ଆଇଂ ତେନ୍‌-ଗନମାନ୍‌ (ଆଇଂ ତେଙ୍ଗନମାନ୍‌)
ମୁଁ ଆସିବି	ଆଇଂ ତେନା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ମୁଁ ଆସିଥିବ	ଆଇଂ ଡେନ୍-ଚେରେ, ଆଇଂ ଡେନ୍-ଚେନା
ମୁଁ ଆସୁଥିବ	ଆଇଂ ଡେନ୍ ଗନମା, ଆଇଂ ଡେଙ୍ଗନମା
ମୁ ଆସୁଥାନ୍ତ	ଆଇଂ ଡେନ୍-ଚଡାନ୍
ଟିକଏ, କମ୍	କୁଝି ଜ୍
ଅନେକ, ବହୁତ	ସୁଗେ
ସଙ୍ଗେ	ଡଲୁଂ (ରାମ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଯିବ—ରାମଆ ଡଲୁଂ ଆଇଂ ଅନା)
ଅଛୁ	ଆସିକେ
ଥିବ	ମାସିନା
ଥିଲ	ସେନା
ବସ	ଡକନାପେ
ଆଣ	ଆନେ
ଆସ	ଅଆ, ଡେନାପେ
ଯାଅ	ଅନାପେ
ନାହିଁ (ବସ୍ତୁ ନ ଥିବା ଅର୍ଥରେ)	ଜଡେ
ନାହିଁ (ପ୍ରାଣୀ ନ ଥିବା ଅର୍ଥରେ	ଜେନା
ଏଠାରେ	ନାନ୍ତେ
ଏଠାରୁ	ନାନ୍
ଏଠାକୁ	ନ-ବ
ସେଠାରେ	ଏଣ୍ଡ
ସେଠାରୁ	ଏର୍ଡା
ସେଠାକୁ	ଏର୍ବ
କିଏ	ଆଡ଼
କାହାଁକ	ବ-ତେ
କେଉଁ ଆଡ଼େ	ମାଣ୍ଡି-ବ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
କେଉଁ ଆଡ଼ରେ	ମାଣ୍ଡିଆ
କେଉଁ ଆଡୁ	ମାନ୍-ଛା
କେତେ	କଣ୍ଡ
ନାମ	ନାମ୍
କ'ଣ	ବର
କାହାର	ଆଡ଼ଆ୍
କେତେବେଳେ	କଣ୍ଡବେଳତେ
କେଉଁ	ଏରେ
ନିକଟ	ଏଟ୍‌କେଣ୍ଟୁ
ଦୂର	ଲିଙ୍କାଁ
ଏପରି	ନୁ'ଣି
ସେପରି	ଏରେଡ଼େଗାହିଂ
କିପରି, କିମିତି	ସୁଣିଂଡ଼
ଯେପରି, ଯେମିତି	ଜିମ୍‌ଡି
ଚଞ୍ଚଳ	ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ
ଧୀରେ, ଆସ୍ତେ	କୁଇ୍ କୁଇ୍
ରହ, ଚୁପ୍	କଳେବଇ୍
ସତ କଥା	ସୁଡ୍‌କୁରି
ମିଛ	ମିଛ
ଏକତା	ଡକୁଡ଼ଆ
ସମସ୍ତେ	ଠାଙ୍କୁଣିଂ
ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯିବୁ	ହିଂଏ ଠାଙ୍କୁଣିଂ ନନା
ସକାଳେ	ସେକାଳ
ବସିକରି	ଡକନା-ସ
ଘାଟ ବାଡ଼	ତଣ ତାତାଯେ
ପାଣି ଆଣ	ଡାଗ୍ ଅତେଣ୍ଡି
ବଡ଼ ଶୋଷ ହେଉଛି	ବଡ଼େ ଇଜଲିଂକେ, ସୁଗେ ଇଜଲିଂ-କେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ବଢ଼ ଖେଳ ହେଉଛି	ବଡେ (ସୁଗେ) ତଲଇ-କଂ
ଫୁଲ ଫୁଟିଛି	ଗସିଂ ଗସ୍‌କେ
ଆମ୍ବ ଫଳିଛି	ଅଲେ ତେନଚେରେ
ହଁଅ	ଡମି
ନାଅ	ଡ, ଗଗ
ଆଜ ଭାତ ଦେବ କି ?	ଆଜ ଡଣ ଡମିନ୍ୟସ ?
କରନ୍ତୁ (ଏକବଚନ)	କାଙ୍କ-ଡେ
ସେମାନେ କ'ଣ କରନ୍ତି ?	ଆରକ ବର କାବ୍ ?
କିନ୍ତୁ	ଡ
ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ	ଇତ୍ତି ପେରେ କସବ ସମାପେ
ହେବ	ମୀନା
ହେଉଛି	ଇରେ
ହେଲା	ଇସ୍ଥାଂ
ହଳ କରନ୍ତୁ	ସିଲୁକ୍ ସିରେ
ଗୃହ କରନ୍ତୁ (ବହୁବଚନ)	ଗୃହ କବଡ଼ିକ୍
ଦୋଷ କରନ୍ତୁକି	ଦୁସ ମିକାବ୍ ସେରଣ
ରହେ / ରହୁଅଛି	ରଏରେ
ରହିଲା	ରଇସ୍ଥାନ
ରହିବ	ରମଏନା
ରହିଲେ (ଯଦି ରହେ)	ଏରସ୍ଥାଂଜ
ନ ରହିଲେ	ଆମା ଏରସ୍ଥାଂଜ
ମୁଁ ନ ଗଲେ	ଆଇଂ ଆମା ଅନାଂଜ
ସେ ନ ଗଲେ	ଆର ଆ-ଅନଜ
ସେ ନ ଖାଇଲେ	ଆର ଆ-ଉରଜ
ସେ ଦୁହେଁ ନ ଖାଇଲେ	ଆରକଆ ଆ-ଉରକଆଜ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ସେମାନେ ନ ଖାଇଲେ	ଆରଙ୍କ ଆଁ-ଉରକଜ
ମୁଁ ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ଯିବ	ଆଇଂ ଯାତ୍ରା ଜଜଯ୍ ଅନା (ଦେଖିବାକୁ)
ମୁଁ ଭାତ ଖାଇବାକୁ ଯିବ	ଆଇଂ ତଣ ଜଲୁର ଅନା (ଖାଇବାକୁ)
ଗଛ ହାଣିବାକୁ ଗାର୍ଡ ମନା କରୁଛି	ସୁମୁସିଂ ଡେଡ଼େଇତେ ଗାର୍ଡ (ହାଣିବାକୁ) ମନା କବ-କେ

(ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷରେ 'ଆମା' ଲଗିବ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷରେ 'ଆମା' ଲଗିବ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷରେ 'ଆ, ଲଗିବ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

ବ୍ୟାକରଣ ପ୍ରୟୋଗ

ସର୍ବନାମର ବ୍ୟବହାର

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ମୁଁ ଭାତ ଖାଉଛି	ଆଇଂ ଡଣ ଉର୍‌କେ
ଆମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ଭାତ ଖାଉଛୁ	ନଂ୍ୟବା ବାନକ୍ ଡଣ ବାଉର୍‌କେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଭାତ ଖାଉଛୁ	ନଂ୍ୟ ସୁବେ ଡଣ ନୁର୍‌କେ
ତୁ (ତୁମେ) ଭାତ ଖାଉଅଛୁ	ଆମ୍ ଡଣ ମୁର୍‌କେ
ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇଜଣ ଭାତ ଖାଉଅଛ	ଆପା ବାନକ୍ ଡଣ ଆଉର୍ ରୁନଣ୍ଡେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଭାତ ଖାଉଅଛ	ଆପେ ସୁବେ ଡଣ ଇ-ଉର୍‌କେ
ସେ ଭାତ ଖାଉଅଛି	ଆର ଡଣ ଉର୍‌ନମଡ଼େ
ସେହି ଦୁଇଜଣ ଭାତ ଖାଉଛନ୍ତି	ଆର୍‌କଆ ଡଣ ଉର୍‌କଖିଆ
ସେମାନେ ଭାତ ଖାଉଛନ୍ତି	ଆରକ ସୁବେ ଡିଣ ଉର୍‌କଖି
ସେହି ଲୋକଟି କିଏ ?	ଏର୍ ଲୁକରେ ଆଡ଼ି ?
ସେହି ଦୁହେଁ କିଏ ?	ଏରେ ବାନବ ଆଡ଼ି ?
ସେଇମାନେ କିଏ ?	ଏରକ ଆଡ଼କ ?
ଏହି ପଣସଟି ଭଲ ନୁହେଁ	ନ ଅଳସମ୍ ଡ଼େ ବାଗିର
ଏହି ଦୁଇଟି ଆମ୍ବ ଭଲ	ନ ଅଲେରେ ଅମ୍ବାଠ ଡଅର
ଏହି ପଥରଗୁଡ଼ିକ ସୁନ୍ଦର	ନ-ଏ୍ ଏଗେଡ଼କ ଡଅର
ସେହି ଆମ୍ବଟି ମିଠା	ଆହ୍ୱର ଅଲେରେ ସୁଆଦ
ସେହି ଦୁଇଟି ଆମ୍ବ ଭଲ	ଆହ୍ୱର ଅଲେରେକଆ ଅମ୍ବାଠ ଡ଼ଅର
ସେହି ଆମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ଖଟା	ଆହ୍ୱର ଅଲେରକ ଆପର୍

ବିଶେଷଣ ଏବଂ କ୍ରିୟା ବିଶେଷଣ ପଦ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ସୁନ୍ଦର, ଭଲ	ଡଅ, ସୁନ୍ଦର	କଞ୍ଚା	ବରନ୍-ଡ଼
ଅସୁନ୍ଦର, ଖରାପ	ବାଗିଜ୍	ପାଚିଲା	ବଲମ୍-ଡ଼
ଚଞ୍ଚଳ	ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ	ଦରପାଚିଲା	ବାଂଡାରୁଡ଼
ଧୀରେଧୀରେ	ଡରଡର, କୁଇକୁଇ	ଶୁଖିଲା	କଷର୍-ଡ଼
ଜୋର୍	ଜୋର୍	ଓଦା	ଅଦା
ଚୂପ୍ କର	ଚୁପ୍ କର, କନେଗଇ	ମୋଟା	କୁବାର, ମାଟାର
ନିକଟ	ଏକେଗ୍ଲ	ସରୁ, ପାତଳା	ସରୁ-ଆସିକେ, ମୁଣ୍ଠାମିଂ (ମୁଠା ମଧ୍ୟରେ ଧରିଲା ଭଳି)
ଦୂର	ଲିଙ୍ଗା		
ଅଟେଖିର	କୁଣ୍ଠି ଜିଲୁଁ		
ବହୁତ	ସୁଟେଗି	ମୁଠାଏ	ମୁଣ୍ଠାମିଂ
ବହୁ ଲୋକ	ସୁବ୍‌ବେ	ଆଞ୍ଜୁଳାଏ	ମୁଇଁକୁଆ୍
ସମସ୍ତେ	ଟାକୁଣିଂ	ସ୍ନେହୀ	ସରଦା
ଅଇଁଠା	ଆଇଁଟା	ଘଞ୍ଚ	ସୁଟେଗି
ଅଣ୍ଟୁ କୁଡ଼ା	ଆଁଟ୍ଟୁକୁଡ଼ା	ଟେଖିର	ଜିଲୁଂ
କଅଁଳ	କଅଁଳ	କେତେ	କଣ୍ଡି
ନରମ	ଅଲେବ	କେତେ	କଣ୍ଡିକାର
ଟାଣ	ଟାଣ	ବହଳ	ବଅଳ
ଶକ୍‌କଣ	ବେଜଡ଼ା	ଟିକିଏ	କୁଣ୍ଠି ଜ
ଖଦଡ଼ିଆ	କାବର୍ କାବର୍	ବେଶୀ	ସୁଟେଗି
ଅଠାଳିଆ	ଆଠାଆଠା	ଘଉ, ଓଜନିଆ	ଲୁଜତ୍
ସୁଗନ୍ଧ, ବାସନା	ଗନ୍ଧକେ	ଉଶ୍ୱାସ	ଉଶ୍ୱାସ
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ	ସେଟେର ଗନ୍ଧକେ	ମୁନିଆଁ	ଛୁଚର (ସୂଚୀପର)
ନୂଆ	ନୁଆ	ପୁରୁଣା	ଉରୁଣା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଲେଖା	ଲେବୁଆନ	ଧାରୁଆ	ଦାର
ରାଗୀ	କୁଡ଼ିଆ, ଲେଲେଗ	ଦନ୍ତୁଡ଼ା	ଦାର-ଜଟେ
ହାଂସ	ହଂସା	ଲମ୍ବମାନ (Elastic)	ଜିଲର୍-ଡିଇରେ
ଅଭିମାନ	ଅଟମାନ	ପରିଷ୍କାର, ନିର୍ମଳ	ବାଗ୍‌କୁରି
		ଗୋଳିଆ	ଗନ୍ଦଳର
ଶାନ୍ତ, ସୁଧାର	ଡଅ	ଯଥେଷ୍ଟ	ସଗେ
ଲଜ୍ଜା	ଲଜକୁଲିଆ, ଗିଆନ-ଡେ	ବଳବାନ	ବଳୀଆର
ଉଚ୍ଚ, ଡେଙ୍ଗା	ଜାଲିଂ-ଡ	ଦୁର୍ବଳ	ଦୁର୍ବଳିଆ
ଲମ୍ବା	ଜିଲର୍-ଡ଼	ଭଙ୍ଗା	ପାମାରଡ଼
ଓସାରିଆ, ଚଉଡ଼ା	ଓସାର	ଫଟା	ପାକ୍‌ସେରେ
ଗେଡ଼ା	ଡଲେଇ-ଡ	ଶୀତଳ	ଅଲେବ-ଡ଼
ବଡ	କୁବାରେ,ମାଛାରେ	ଗରମ	ଲିଲବ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ	କେଟେରେଇ	ଅତିଶୟ	ସୁଗେ
ନିତାନ୍ତ	ସୁଦୁ	ଯେଉଁଠାରେ	ମାଂ-ଡିଆ
ପୁରୁଣା	ଡରୁଣା	କାହାର	ଆଡ଼-ଆ
ନୂଆ	ନୁଆ	ଯାହାର	ଆଡ଼-ଆକ
ମଧୁର	ସୁଆଦ	କାହାଦ୍ୱାରା	ଆଡ଼ଆ-ଗିନସେରେ
ଖଟା	ଆଜର୍	ମୋ'ଦ୍ୱାରା	ଆମ୍ବା-ଦ୍ୱାଟ୍‌ସେରେ
ଚତୁର	ଚୁଡୁର		ଆମ୍ବାଁ-ଗିନସେରେ
ମୂର୍ଖ	ମୁର୍କ	ତୁମ ଦ୍ୱାରା	ଆମା-ଗିନସେରେ
ଭୟାଳୁ, ଡରୁଆ	ବେଡମେ-ଡ଼	ତାହାଦ୍ୱାରା	ଆରି-ଗିନସେରେ
ଗୋରା	ବଲମ୍	ତର୍ଣ୍ଣିରେ	ଆଇର୍-ଆଲୁଂଆ ଆସିକେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
କାଳିଆ	କାଳିଆ	ଘଣ୍ଟିରେ	ଯୋଗାଲ୍ଲେ-ମାସିନା
କିଏ	ଆଡ଼	ପୂର୍ବକାଳେ	ଆ.ଗିଲ୍ଲା
କଣ	ବର	ଆଜକାଲି	ଝମେନ୍
କ'ଣ କରୁଛ ?	ବର ମିକବ୍ ଡେ଼ ?	ଆଜି	ମିସିଂ
କେଉଁ	ମାଂ-ଡ଼	ଗତ କାଲି	ଆଣ୍ଡେକା
କେଉଁଠାରେ	ମାଂ-ଡ଼ଆ	ଆସନ୍ତା କାଲି	ତେଗ
କେଉଁଆଡ଼େ, କେଉଁଠାକୁ	ମାଂ-ଡ଼ବ	ପଅର ଦିନ	ମୟାଂ
କେଉଁଠାରେ	ମାଂ-ଡ଼ଆ	ଗତ ପଅର ଦିନ	ମରେଂ
କାହିଁକି		ବି-ତେ	
କେତେବେଳେ	କାନ୍ତବେଳତେ		
ଯେତେବେଳେ	ଯେତେବେଳତେ		
ସେତେବେଳେ	ସେତେବେଳତେ		
ଯେଉଁଠାରେ	ଯେଉଁଟିଲ୍ଲେ		
ଯେଉଁଠାକୁ	ଯେଉଁଟିଓ		

ଲିଙ୍ଗ

୧ । ମନୁଷ୍ୟେତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ "ଅଣ୍ଡିରି" ଏବଂ "ମାଇ" ବ୍ୟବହାର କରି ସାଧାରଣତଃ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ବାଚକ ଶବ୍ଦ କରାଯାଏ । ଯଥା :—

ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ
(ହାତୀ) ଅଣ୍ଡିରି ହାତୀ	(ହାତୁଣୀ) ମାଇ ହାତୀ
(ଘୋଡ଼ା) ଅଣ୍ଡିରି ଗଡ଼ା	(ଘୋଡ଼ୀ) ମାଇ ଗଡ଼ା
(ବ୍ୟାଘ୍ର) ଅଣ୍ଡିରି କକକ୍	(ବ୍ୟାଘ୍ରୀ) ମାଇ କକକ୍

(ଭଲ୍ଲୁକ) ଅଣ୍ଡିରା ବାନାଏ୍ — (ଭଲ୍ଲୁକୀ) ମାଇ ବାନାଏ୍
(କୁକୁର) ଅଣ୍ଡିରା ସେଲେକ୍ — (କୁକ୍କୁରୀ) ମାଇ ସେଲେକ୍
(ମାଙ୍କଡ଼) ଅଣ୍ଡିରା ସାକଇ — (ମାଙ୍କଡ଼ୀ) ମାଇ ସାକଇ୍

୨ । କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ମାନବ (ଜୁଆଙ୍ଗ) ସମାଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବା ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରଯାଇ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ବାଚକ ଶବ୍ଦ କରାଯାଏ । ଯଥା —

ପୁଂ ଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ
(ଷଣ୍ଢ) ଭଣ୍ଡିଆ	(ଗାଇ) ଅଳେଇ୍
(ଗଞ୍ଜା କୁକୁଡ଼ା) ଲାଂରୁଇ	(ମାଇ କୁକୁଡ଼ା) ଡାଡ଼ି
(ମରଦ) କାମୁଲେକ	(ସ୍ତ୍ରୀ) ଜୁଆଙ୍ଗ-ଡାଇ୍
(ଯୁବକ) କାଙ୍ଗର	(ଯୁବତୀ) ସେଲନ୍
(ବାପ) ବା	(ମା) ବୁଇଂ
(ପୁଅ) କନନ୍ଂ	(ଝିଅ) କଞ୍ଜଲନଂ
(ସାନ ଭାଇ) ବକପ୍ସିଂ	(ସାନ ଭଉଣୀ) ବକରାଇ
(ବଡ଼ଭାଇ) କାକାପ୍ସିଂ	(ଭାଉଜ) କୁଳଂ
(ଶଳା) ଇଣିବ	(ଶାଳୀ) ଶାଳରାଏ
(ସ୍ୱାମୀ) ସାଉ	(ସ୍ତ୍ରୀ) କୁନ୍ଦୁମ

କାରକ ବ୍ୟବହାର ଓ ବିଭକ୍ତି ବିଧି

୧ । କର୍ତ୍ତା କାରକ—(ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତି)

ରାମ ପାଠ ପଢୁ ଅଛି	ରାମ ପାଠ ପଢ଼େକେ
ରାମ ବଣକୁ ଗଲେ	ରାମ ବଣବ ଅନ
ବେଙ୍ଗା ଭାତ ଖାଉଛି	ବେଙ୍ଗା ଡଣ ଉଟେ
"ବୁବୁ" ଦୁଧ ପିଇବ	"ବୁବୁ" ଦୁଦ ମୂରେ

୨ । କର୍ମ କାରକ—(ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି) (ତେ,ବ୍)

ରାମ ଶ୍ୟାମକୁ ମାରିଲା	ରାମ ଶ୍ୟାମତେ ଆବୁଯ
ଶିକ୍ଷକ ରାମକୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇଲେ	ଶିକ୍ଷକ ରାମତେ ପାଠ ଢଙ୍ଗ
ତୁ ଗାଁକୁ ଯିବୁ	ଆମ୍ ଗାଁବ ମନା
ମୁଁ ଗାଁକୁ ଯିବି	ଆଇଂ ଗାଁବ ଅନା
ଧୋବାକୁ ଲୁଗା ଦିଅ	ଦୋବାତେ କଚେ ଉପେ

୩ । କରଣ କାରକ—(ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି) (ଗିନ୍ସେରେ,ତେ)

ମୋ'ଦ୍ୱାରା ଏହି କାମ ହେଲା	ଆଇଂ-ଆ ଗିନ(ଧେନ) ନ କାମ ଇୟାନ୍
ମୁଁ ଯନ୍ତାରେ ମୁଗ ଧରୁଛି	ଆଇଂ ଯନ୍ତା-ତେ କପେଙ୍ ସବ
ସେ ଡଙ୍ଗାରେ ନଦୀ ପାର ହେଲେ	ଆର୍ଅ ଡଙ୍ଗାତେ ନଇ ଆରଆନ୍

୪ । ସଂପ୍ରଦାନ କାରକ—(ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତି) (ତେ,କତେ)

ଭୋକିଲା ଲୋକକୁ ଭାତ ଦିଅ	ଆର ଭିଲୟାନ୍ତେ ଚଣ ଢ଼ଂପେଁ
ଭିକାରୀକୁ ପଇସା ଦିଅ	ଭିକାରୀତେ ପଇସା ଢଂପେଁ
ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ସରକାର ଭତ୍ତା ଦେଉଛନ୍ତି	ବୁଢ଼ା ଆଉ କାଣ୍ଡାଇ୍ କତେ ସରକାର ବତ୍ତା ଡଙ୍କେକ

୫ । ଅପାଦାନ କାରକ—(ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି) (ତା, ତାଯୁନ୍)

ମୁଁ ଘୋଡ଼ା ଉପରୁ ପଡ଼ିଗଲି	ଆଇଂ ଗୋଡ଼ାତା ଲାଉବନ୍
ଦାସ ଗଛରୁ ଆମ୍ବ ତୋଳିଲା	ସୁମୁସିଂତା ଦାସ ଅଲେ ଅରେନାନ୍
ମାପ ଢଳଦପାଣି ଠାରୁ ବହୁଦୂର	ମାପ ଢଳଦାପାଣି ତାଯୁନ୍ ସୁଗେ ଲାଙ୍କା

୬ । ଅଧିକରଣ କାରକ—(ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତି) (ଆ୍)

ବଣରେ ବାଘ ରହନ୍ତି	ବଣ-ଆ କଳକ୍ ରୟାନ୍
ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ାଯାଏ	ଇସ୍କୁଲ୍-ଆ ପାଠ ପଢ଼ାଇରେ
ପଡ଼ିଆରେ ପିଲାମାନେ ଖେଳନ୍ତି	ପାଦା-ଆ ଉଆଳକ ଏବଡ଼ାମ୍ଡ଼କ
ମାଠିଆରେ ପାଣି ଅଛି	କାଳସା-ଆ ଦା ଆସିକେ

୭ । ସମ୍ବୋଧନ ପଦ—

ଆହେ ବାବୁ, ଆସ	ଏ ବାବୁ, ଅଆ
ହେ, ଶୁଣ	ଏ, ଅଁ ଗେଁ
ଆଲୋ, ହଇଲୋ ! (ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସମ୍ବୋଧନ)	ଏଲୋ
ଆରେ, ହଇରେ ! (ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ)	ଏଡ଼େ
ଆରେ (ପୁଅକୁ ସମ୍ବୋଧନ)	ଏରେ
ଆଲୋ (ଝିଅକୁ ସମ୍ବୋଧନ)	ଏରଲୋ

୮ । ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ଶବ୍ଦ—(ଆ ,କା)

ମୋ'ର	ଆଇଂ-ଆ
ଆମର	ନିଂ-ଆ
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର	ନିଂ-ଯୁଁାର
ତୁମର	ଆପେ-ଆ
ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କର	ଆପା ବାନକ୍-ଆ
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର	ଆପେ-ଯୁା
ତାହାର	ଆର୍-ଆ
ସେହିମାନଙ୍କର	ଆଗ୍-କା
ସେହି ଦୁହିଁଙ୍କର	ଆଗ୍‌କଆ ବାନକ୍-ଆ
ଏ'ଟା ମୋର ବାପର ଜମି	ନିୟ ଅବାଂ-ଯୁ । ବିଲର
ଏ'ଟା ଆମ ବାପମାନଙ୍କର ଗ୍ରାମ	ନିୟ ଅବାଂଇକା' ଗାଁରଖି
କୁକୁରର ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼ ଅଛି	ସେଲଗ୍-ଆ ଗାଣ୍ଡାମୁଇଂ ଇଜଂଡ଼ ଆସିକେ

ବଚନ

(୧) ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଅନେକ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାପରି ତିନିଗୋଟି ବଚନର ବ୍ୟବହାର ଅଛି । ଏକ ବଚନରେ ମୂଳ ଶବ୍ଦର

କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ ନାହିଁ (୨) ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ମୂଳ ଶବ୍ଦ ଆଗରେ “ଅମ୍ବାଠ” (ଦୁଇ) ଲଗାଇ ଦ୍ୱିବଚନାର୍ଥକ କରାଯାଏ । ଯଥା—

ଘୋଡା ଦୁଇଟି ଚାଲୁଛନ୍ତି	ଅମ୍ବାଠ ତେଅ ଡାଇଂକକଆ
ବାଘ ଦୁଇଟି ଧାଉଁଛନ୍ତି	ଅମ୍ବାଠ କଳକ୍ ଗଠ୍କର-କଆ
ଭାଲୁ ଦୁଇଟି ଉଇ ଖାଉଛନ୍ତି	ଅମ୍ବାଠ ବାନାଏ ଠାଙ୍କୁ ଜମକ-କଆ
କୁକୁର ଦୁଇଟି ଭୁକୁଛନ୍ତି	ଅମ୍ବାଠ ସେଲକ ବପକ-କଆ

(୩) ପୁଣି, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ବିଶେଷ ଶବ୍ଦରେ “କଆ” ଲଗାଇ ଦ୍ୱିବଚନ କରାଯାଇପାରେ । ଯଥା—

ଏକ ବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ
(ଘୋଡା) ତେଅ	ତେଅ-କଆ
(ବାଘ) କଳକ	କଳକ-କଆ
(ଭାଲୁ) ବାନାଏ	ବାନାଏ-କଆ
(କୁକୁର) ସେଲକ	ସେଲକ-କଆ

କର୍ତ୍ତା ଶବ୍ଦରେ “କଆ” ଲଗାଇ ଦ୍ୱିବଚନ କରାଯିବ ଏବଂ କ୍ରିୟା ଶବ୍ଦରେ ଅନୁରୂପ “କଆ” ଯୋଗ କରାଯିବ ।

(୪) ବହୁ ବଚନରେ କର୍ତ୍ତା ଶବ୍ଦରେ “କ” ଯୋଗ କରାଯାଇ କ୍ରିୟା ଶବ୍ଦରେ ମଧ୍ୟ “କ” ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । ଯଥା—

ଘୋଡାମାନେ ଚାଲୁଛନ୍ତି	ତେଅ-କ ଡାଇଂ-କ
ବାଘମାନେ ଧାଉଁଛନ୍ତି	କଳକ-କ ଗଠକର-କ
ଭାଲୁମାନେ ଉଇ ଖାଉଛନ୍ତି	ବାନାଏ୍-କ ଠାଙ୍କୁ ଜମ୍-କ
କୁକୁରମାନେ ଭୁକୁଛନ୍ତି	ସେଲକ୍-କ ବପ୍କ-କ

ସାଧାରଣ ନିୟମ—

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରୟୋଗ—ନିୟମରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବ ଯେ ଜୁଆଙ୍ଗ ପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନରେ କର୍ତ୍ତା ଏବଂ କ୍ରିୟା ଶବ୍ଦ ସହିତ “କଆ” ଏବଂ ବହୁବଚନରେ “କ” ଯୁକ୍ତ ହେବ ।

ପୁରୁଷ

ପୁରୁଷ	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
(ପ୍ରଥମ) ମୁଁ ଆଇଁ	ଆଇଁ୍	ନଂବା-ବାନକ୍	ନଂ
(ଦ୍ୱିତୀୟ) ତୁମେ, ତୁ	ଆମ୍ ଆମ୍	ଆପେ	ଆପେରକ
(ତୃତୀୟ) ସେ ଆର	ଆର	ଆରକଆ	ଆରକ

କର୍ତ୍ତାର ପୁରୁଷ ଭେଦରେ କ୍ରିୟା-ପଦର ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଯଥା—

(ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ) ମୁଁ ପଢୁଛି — ଅଇଁ ପଢେକେ
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ପଢୁଛୁ ନଂବା-ବାନକ୍ ବା-ପଢେକେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ପଢୁଅଛୁ ନଂ ନେ-ପଢେକେ

(ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ) ତୁ ପଢୁଅଛୁ — ଆମ ଏ-ପଢେକେ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ପଢୁଅଛ ଆପା-ବାନକ୍ ଆ-ପଢେକେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ପଢୁଅଛ ଆପେରକ ଏ-ପଢେକେ

(ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ) ସେ ପଢୁଅଛି — ଆର ପଢେକେ
ସେ ଦୁହେ ପଢୁଛନ୍ତି ଆରକଆ ପଢେକଆ
ସେମାନେ ପଢୁଛନ୍ତି ଆରକ ପଢେ-କ

ଅବ୍ୟୟ

୧ । ସଂଯୋଜକ ଅବ୍ୟୟ (conjunction)—

ମଧ୍ୟ, ବି (also)	କଲି
ଓ, ଏବଂ (and)	ଓଁ, ଆଉ
ପୁଣି, ପୁନର୍ବାର	ମେକର୍ତ୍ତା

୨ । ବିୟୋଜକ ଅବ୍ୟୟ—

କେବଳ, ଏକା, ଏକୁଟିଆ	ମିଣ୍ଡ୍କ
କିନ୍ତୁ, ମାତ୍ର	ଜୁ

୩ । କାଳବାଚକ ଅବ୍ୟୟ —

ଏକ୍ଷଣି, ଏବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ	ଏକଲଙ୍ଗ
କେବେ	କଣ୍ଡ ବଲ ତେ
ସର୍ବଦା	ସୁବୁଦନ
ଆଜିକାଲି	ଟମେନ ମିସିଂଡେରା, ଡେରାମିସିଂ (ମିସିଂ-ଆଜି) (ଡେରା-କାଲି)
ପରେ	ମୟୁାଙ୍ଗ ମରେଂ (ମୟୁାଙ୍ଗ-ପଅରଦନ) (ମରେଂ-ଅପର ଦନ)
ଦୈନିକ, ପ୍ରତିଦିନ	କାଆସେ

୪ । ବାରମ୍ବାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ —

ପୁନଃ ପୁନଃ, ବାରମ୍ବାର, ଥରକୁ ଥର, ପୁଣିପୁଣି, ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ, ଘଡ଼ିକୁ ଘଡ଼ି	ଗଣ ଗଣତେ

୬ । ନଷେଧାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ—

ନାହିଁ (No)	ଜେନା
ନାହିଁ (ଅକଟରେ ନାହିଁ) (do not have)	ଜତେ
କିଛି ନାହିଁ	କିଛି ଜତେ
ମୋ' ପାଖରେ କିଛି ନାହିଁ	ଆଇଁ-ଆ ସାମୁନ୍ୟ କିଛି ଜତେ

୭ । ବିକଳ୍ପାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ —

ନଚେତ୍, ନ ହେଲେ ଅବା, ବା	ନାଏଲେ

୮ । ପରିମାଣସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ –

ହେଁତ	କେତେ
କେତେ	କତ
ଏତେ, ଏତିକ	ବୁଲୁଂ
ଯେତିକ	ଜେତିକ
ସେତିକ	ସେତିକ

୯ । ଉପମାନସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ–

ଭଳି, ପରି, ପ୍ରାୟ, ଯଥା –	ସାମାନ ତେଗାନଂ (ସମ ପରି-ସମଆ ତେଗାନ)
ଏପରି	ନୁଜଣିଂ
ସେପରି	ଏରେତେଗାନଂ
କପରି	ସୁଜଣିଂ
ତା'ପରି	ଆସିତେଗାନଂ

୧୦ । ହେତୁ ସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ –

ଯେଣୁ ତେଣୁ, ସୁତରାଂ ଏଣୁ, ଅତଏବ	ଏତେ

(ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ନାହିଁ । ତୁ ଦୋଷ କରିଛୁ, ଏଣୁ ମାଡ଼ ଖାଇବୁ ଆମ୍ ଦୁସ ମେଙ୍କପସେରେ, ମାଡ଼ ମିଜମ–ତୁ ଦୋଷ କରିଛୁ, ମାଡ଼ ଖାଇବୁ । ଏଠାରେ 'ଏଣୁ'ର ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା ନାହିଁ ।)

୧୧ । ପ୍ରଶ୍ନ ସୂଚକ ଅବ୍ୟୟ —

କି, ଟିକ=ଶ (ଯଥା : ତୁ ଯିବୁ କି ? = ଆମ୍ ଅନା-ଶ)	
ପରା=ପଗ (ଯଥା : ତୁ ଖାଇବୁ ପରା ? = ଆମ୍ ମୁହରେ ପଗ	
କେଉଁ	ମାଂଡ଼ି
କାହିଁକି	ବ-ଚେ
ତ	ଚ (ମୁଁ ତ ଯିବି = ଆଇଁ ଚ ଅନା)

୧୨ । ସ୍ଥାନ ବାଚକ ଅବ୍ୟୟ—

ପାଖରେ	ସାମୁନ୍‌ୟାଂ
ସାମନାରେ	ଆଗ୍‌ଲେଚା
ପଛରେ	କନମିଂଚା (କିନବ୍ = ପିଠି)
ଉପରେ	ଆକାଂଚେ
ତଳେ	ଲକାଚେ
ଘରଆଡ଼େ	ବେଡ଼ାମିଂ
ଭିତରେ	ଆଲୁଂଚେ
ବାହାରେ	ବାଇ୍‌ଚେ
ସଙ୍ଗରେ	ଡିଲୁଂ

କ୍ରିୟାପଦ ଓ ପ୍ରୟୋଗ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
(ଫଳ) ଖାଇବା	ଜମ୍	ନାଚିବା	କି କି
(ଅନ୍ୟ) ଖାଇବା	ଉର୍	ଗାଇବା	ଗୀତଯ୍
(ଗୁଣ୍ଡ ଜାତୀୟ)			
ଖାଇବା	କପ୍	ବଜାଇବା	ବୁ
ପିଇବା	ଉର୍	ଧରିବା	ସବ୍
ଗିଳିବା	ନ୍ୟ	ରହିବା	ରଏନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
କାମୁଡ଼ିବା	କେଡ଼ାବ୍	ମାଗିବା	ବାଗ୍‌ନା
ଦେଖିବା	ନ୍ୟପ୍	ହେବା	ମିନ୍, ଇୟ୍ୟାନ୍
ଶୁଣିବା	ଅଙ୍ଗ୍		
ଶୁଙ୍ଘିବା	ଙ୍ଗୁଂଘି	ହେବ	ମି[illegible]
ଖାଇବା	କୁପ୍ୟାନ୍	ହେଲା	ଇୟ୍ୟାନ୍
ଦେବା	ଡ଼ିଂ	ନହେଲା, ନହେବ	ଆ-ଇୟ୍ୟାନ୍
		ନାହାନ୍ତି	ଆଇରେକ
ନେବା	ଡ, ଗର୍	ହେଲା ନାହିଁ ଆଉ ଟିକିଏ ଭଲ କର କର	ଆ-ଇୟ୍ୟାନ୍ ଆଉ କୁଇଟା ଡ଼ିଅ କିବେ
ଉଠିବା	ଢନ୍	କହିବା	ଗାତାଏ୍
ଆଣିବା	ଅଣ୍ତ୍ରି	କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା	ଗାତା
କାଟିବା	କିବ୍	କିଣିବା	ସଁଗାଁ
ଆସିବା	ଡେନ୍	ବିକିବା	ଆପ୍‌ସଁଗାଁ
ଯିବା	ଅନ୍	ଲଗାଇବା, ଲେପିବା	ଅଗାଇ୍
ଗୁନ୍ଧିବା	ଡାଇଙ୍ଗ୍	ହସିବା	ଲଗକେ
ଖେଳିବା	ଏବଡ଼ମଡ	କାନ୍ଦିବା	ଜେକ
ପାଇବା	କୁଇ	ପଳାଇବା	ଡୁଙ୍ଗ
ପାଇଲା	କୁଇଆନ	(ଫୁଲ) ଫୁଟିବା	ଏବ୍ଲକ
ଜଠିବା	ବୁଡ, ବୁଲୁନା	ଡରିବା	ବେଡଙ୍ଗ
ଉଦ୍ଧସ୍ତ ହେବା	ଡେନ	ହଜିବା	ଅଜେଆନ
ସହିବା	ସଏ	ମିଳିବା	ମେଳେଆନ
ମାରିବା	ବୁଜ	ଉଡ଼ିବା	ଜଡ୍ଡ଼
ମାରିଲା	ଆବୁଜ	ଗୁଡ଼ିବା	ଗୁଡେଅ
ମାରିବ	ଆବୁଜେ	ଭୁଲିବା	ବାଣାମ୍
		ମରିବା	ଗଜ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଅଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଆରମ୍ଭ କରିବା	ବାଲ୍‌ଗେନା	ରୋଷେଇ କରିବା	ବାଗଲେନା
		ବାଢ଼ିବା, ପରଶିବା	ଡାଡାଯେ
ଆଜି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା	ମିସିଂ ପଡ଼ା ବାଲ୍‌ଗେନା	ଶୋଇବା	ଲେବେ
		ମୁଁ ଶୋଇଲି	ଆଇଁ ଲେବେର
ଏବେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରିବା	ଏକଳଂ (ଏକ୍ଷଣି) ଗାଡା ବାଲ୍‌ଗେନା	ଘୁମାଇବା	ମାକୁର୍ଡେ
		ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା	ମୁନଜାପ୍ୟେନ
ବାନ୍ଧିବା	ଡର୍	ଗୁହ୍ନିଁବା	ବାଲଟେନ
ବସା ବାନ୍ଧିବା	ସିଡେର	ଦେଖିବା	ଲଂସେରେ
		ମିଶାଇବା	ମେସାଇ
ଗାଳି ଦେବା	ଲେଲେଯାନ	ଜନ୍ମ କରିବା	ଜନମ୍ କବାନ୍
ଲଗିବା	ଲାଗ୍	ଲୁଚାଇବା	ସବାର
ଟାଣିବା	ଡଗା	ମିଛ କହିବା	ବଣ୍ଡେ
ଛାଡ଼ିଦେବା	ଡନା	ଚଢ଼ିବା	ବାଡ୍ରେନା
ପଡ଼ିବା	ଗୁର୍	ଓହ୍ଲାଇବା	ବା-ବଡ୍ରେ
ପଡ଼ିଲା	ଗୁର	ହଲିବା	ଡମଲେନା
ପଡ଼ିବ	ଗୁମୁରେ	ଚିପିବା	ଚିପି
ଗଛରୁ ଫଳ ପଡ଼ିଲା	ଘୁମୁସିଂ-ଡା ବର୍‌ଲାଲୁ ଗୁର	ଗୋଡ଼ାଇବା	ସାଙ୍ଗେଡ୍ରେ
ହାତରୁ ପଡ଼ିବା	ମଳିଁଗାଁ	ହାଣିବା	ଡେଜ
ହାତରୁ ପଡ଼ିଲା	ଅଲ୍‌ଗାନ୍	ଧାନ କାଟିବା	ଗାର
ବଙ୍କାଇବା	ବାଗେମ୍ ଡମ୍	ବଥାଇବା	କାସୁକେ
ଚମକିବା	ଡମେ	ଠିଆହେବା	ଡଙ୍ଗନ
ଭାଙ୍ଗିବା	ବାପ୍‌ଟୁ	ବସିବା	ଡକନା
		ତୁ ବସ	ଆମ ଡକନା
ଡେଇଁବା	ଡର	ଆପଣ ବସନ୍ତୁ	ଆପା ଡକନାପା
ଫେରିବା	ପେରେଅ	ତୁମେ ବସ	ଆପେ ଡକନାପେ
		ମୁଁ ବସିଲି	ଆଇଁ ଡ-କୁଆନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ	ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜଗିବା	ଜଗେ	ମୁଁ ବସିବି	ଆଇଁ ଡ-କନା
ଘେର କରିବା	ସୁର୍ମା	ଘଷିବା	ବାନ୍ଧୁର
ବୁଡ଼ିବା	ବୁଡ଼ଆନ୍	ମୁଁ ଘଷିବି	ଆଇଁ ବାବେକେ
ଘସିବା	ଜପ୍ନାନାନ	ଚରିବା	ଘା-ଯେ
ଗାଧୋଇବା	ଚଞ୍ଚାଳେ, ଜଆଡାଗ	ବହନ ବୁଣିବା	ବଅନ ବଇଟରେ
ମୁଁ ଗାଧୋଇଲି	ଆଇଁ ଚଞ୍ଚାଳେନା		
		ମୋଡ଼ିବା, ଚପୁଡ଼ିବା	କେମ୍ ସରଜ
ଫାଟିବା	ପାଗାନ୍	ଧୋଇବା	ଗୁପ୍ନି ତିନା
ଫୁଟିବା	ରଗ	ପୋଛିବା	ପୁଛି ନା
ଫୁଲ ଫୁଟିଛି	ବାସିଂ ରାକ୍ସେକେ		
		ଶୁଖାଇବା	କପ୍ସରେ
ଫୁଲ ଫୁଟିଲା	ବାସିଂ ରାଗ	ଜମାଇବା, }	ଭୁଲଆଇ
ଫୁଲ ଫୁଟିବ	ବାସିଂ ମେରାଗେ	ଏକାଠି କରିବା }	(ତୋଳିବା)
ତିଆରି କରିବା	ବନାଇ	ପଠାଇବା	କନେ
ଖୋଳିବା	କାମଣାଓଁ	ଘୋଡ଼ାଇବା	ଡାନେ
ଜାଳିବା,	ଲପ୍ତରେ	ଚେଷ୍ଟା କରିବା	ଚେଚ଼େଷ୍ଟା
ପୋଡ଼ିବା			କବେ
ଲୁଘାଇବା	ଅବ୍ଗଜେ	ଓଳେଇବା	ଜଗଜଗେ
ନଆଁ ଜଳୁଥିଲା, }	ଲଲଇ ଲଗେରେ,	କୁଟିବା	ଡୁକୁଂଏ
ମୁଁ ଲୁଘାଇଲି }	ଆଇଁ ଅବ୍ଗଜ	ଡାକିବା	ଡାକେ
(ଚଛ) ଲଗାଇବା	ଅ-ଗଜ	ପିନ୍ଧିବା	ଆଣ୍ଡିଞ୍ଜା
ଉପାଡ଼ିବା	ଜାଗେ	ରଗିବା	ଲେଯ, ଚଳେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
କଅ ନବା	କଅଁ ନାଓ
ଅଣ୍ଡା କରିବା	ଥାଣ୍ଡା ଖାଗାଓ
ବାଡ଼ ଲେଡ଼ିବା	ବାଳସିଂ ବଳଓ
ଶିଖିବା	ସଜ
ଜାଣିବା	କଙ୍ଗ
ଖୋଳିବା	ଲଇ
ପଠାଇବା	କନ୍
ପୋଷିବା, ପାଳିବା	ଉଷ୍ଟି
ପୋଷୁଛି, ପାଳୁଛି	ଉଷିକେ
ଝଗଡ଼ା କର	ଆପସଙ୍ଗପେ
ପାରିବା	ଇଡ଼ମା
ବୋଝେଇ କରିବା	ଗଳାଇ
ବନ୍ଧନ ବୁଣିବା	ବଉ
ଘାସ ବାଛିବା	ଡେଞ୍ଜଲକ
(ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ) ବାଛିବା	ବାଉଆ (ବାରିବା)
ଧୋଇବା	ଗୁଇଦାଗ
ମୁହଁ ଧୋଇବା	ଆମର୍
ହାତ ଧୋଇବା	ଗୁଇତେ
ଧାନ ମାପିବା	ତାଙ୍ଗ
ମାପିଦେବ	ତାଂଙ୍ଗେ
ଚହ୍ଲାଇବା	ତାମାନ୍

କ୍ରିୟାର ରୂପ ଓ କାଳ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କଲାବେଳେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ କ୍ରିୟାର ରୂପ ଓ କ୍ରିୟାର କାଳ ନେଇ କିଛି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି । ଏଣୁ କେତେକ ସାଧାରଣ କ୍ରିୟାପଦ ଓ ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟାର ବିଭିନ୍ନ କାଳ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉଦାହରଣ

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରୁ କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଉଦାହରଣ ଏବଂ ସ୍ଥୂଳ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଯଥେଷ୍ଟ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

କ୍ରିୟାର ରୂପ
(Prefix & Suffix Rules)

(୧) ନିୟମ

କର୍ତ୍ତାର ରୂପ ଅନୁସାରେ ଏବଂ ଧାତୁ 'ଅ'କାର ବା 'ଇ' କାରରେ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲେ କ୍ରିୟା ପଦର ଉପର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ 'ଡେ' ଏବଂ 'କେ' Suffixi (ଅନ୍ତଃଯୋଜକ) ଯୁକ୍ତ ହେବ ତାହା ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଉଦାହରଣରୁ ବୁଝାଯିବ—

ମୂଳ ଧାତୁ	ଆଇଁ	ନିଂବା ବାନକ୍	ନିଂ
ଅନ୍ (ଯିବା)	ଅନ୍‌ଡେ	ବା-ଅଣ୍ଡେ	ନ-ଅଣ୍ଡେ
ଜମ୍ (ଖାଇବା)	ଜମକେ	ବା-ଜମକେ	ନି-ଜମକେ
ଅବଡ଼ମ (ଖେଳିବା)	ଅବଡ଼ମଡେ	ବା-ଅବଡ଼ମଡେ	ନ-ଅବଡ଼ମଡେ
ବାନାଏ୍ (ତିଆରିବା)	ବନାଏକେ	ବା-ବାନାଏକେ	ନେ-ବାନାଏକେ
କାପ (କରିବା)	କାପ-କେ	ବା-କାପକେ	ନି-କାପକେ
ଢିଂ (ଦେବା)	ଢିଂ-କେ	ବା-ଦିଂକେ	ନି-ଢିଂକେ
ଗଗ (ନେବା)	ଗଗ-ଡେ	ବା-ଗଗଡେ	ନ-ଗଗଡେ
ଡେନ (ଆସିବା)	ଡେନଡେ	ବା-ଡେନଡେ	ନେ-ଡେନଡେ
ଉନ (ରଖିବା)	ଉନଡେ	ବା-ଉନଡେ	ନୁ-ଉନଡେ
ଅର୍ନ (ଆଣିବା)	ଅରନଡେ	ବା-ଅରନଡେ	ନ-ଅରନଡେ
ନ୍ୟୟୁ (ଦେଖିବ)	ନ୍ୟୟୁ-କେ	ବା-ନ୍ୟୟୁକେ	ନି-ନ୍ୟୟୁକେ
ଅଂଗ (ଶୁଣିବା)	ଅଙ୍ଗକେ	ବା-ଅଙ୍ଗକେ	ନ-ଅଙ୍ଗକେ

ସହଜ ଜୁଆଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା

ଲେଖକ : **ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟ ନାରାୟଣ ମିଶ୍ର**

ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ

କ୍ରିୟାର କାଳ

ଉଦାହୃତ କ୍ରିୟା : ଅନ୍ (ଯିବା)		ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ			ଭୂତ କାଳ			ଭବିଷ୍ୟତ କାଳ			ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ
		ନିତ୍ୟ ପ୍ରବୃତ୍ତ ବା ବିଶୁଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତମାନ	ଅସମ୍ପନ୍ନ ବର୍ତ୍ତମାନ Present Continuous	ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୀପ ଭୂତ ବା ପ୍ରାଗ୍ ବର୍ତ୍ତମାନ Present Perfect	ବିଶୁଦ୍ଧ ଭୂତ	ପ୍ରାଗ୍ ଭୂତ Past Perfect	ଅସମ୍ପନ୍ନ ଭୂତ Past Continuous	ବିଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ	ପ୍ରାଗ୍ ଭବିଷ୍ୟତ Future Perfect	ଅସମ୍ପନ୍ନ ଭବିଷ୍ୟତ Future Continuous	
ପୁରୁଷ (PERSON)	ଅନୁଜ୍ଞା ବା ଆଦେଶ (Imperative) ତୁ ଯା', ସେ ଯାଉ ଇତ୍ୟାଦି	ମୁଁ ଯାଏ	ମୁଁ ଯାଉଅଛି	ମୁଁ ଯାଇଅଛି	ମୁଁ ଗଲି	ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ମୁଁ ଯିବି	ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ											
ମୁଁ (ଆଇଂ)	+	ଆଇଁ ଅନ୍ଡ଼େ	ଆଇଁ ଅନ୍ଡ଼େ	ଆଇଁ ଅନ୍-ଚେରେ	ଆଇଁ ଅନ୍-ଅ (ଅନ)	ଆଇଁ ଅନ୍-ଚେର	ଆଇଁ ଅନ୍-ଗନମାନ୍ (ଅଙ୍ଗନମାନ୍)	ଆଇଁ ଅନ୍-ଆ	ଆଇଁ ଅନ୍-ଚେନା	ଆଇଁ ଅନ୍-ଗନମା (ଅଙ୍ଗନମା)	ଆଇଁ ଅନ୍-ଚେତାନ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ (ନିଂବା ବାନକ୍)	+	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ୍ଡ଼େ	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅଙ୍ଗ-ନମ୍ଡ଼େ	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ୍ଚେରେ	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ୍ଚେରେ	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅଙ୍ଗନମାନ୍	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଆନା (ବାନା)	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ୍ଚେନା	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅଙ୍ଗନମା	ନିଂବା ବାନକ୍ ବା-ଅନ୍-ଚେତାନ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ (ନିୟଂ)	+	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ଡ଼େ (ନଣ୍ଡେ)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ଗ- ନମ୍ଡ଼େ (ନଙ୍ଗନମ୍ଡ଼େ)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ଚେରେ	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍-ଅ (ନନ)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ଚେର (ନନ୍ଚେର)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ଗନମାନ୍ (ନଙ୍ଗନ-ମାନ୍)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍-ଆ (ନନା)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍ ଚେନା (ନନ୍ ଚେନା)	ନିୟଂ ନ-ଅଙ୍ଗନମା (ନଙ୍ଗନମା)	ନିୟଂ ନ-ଅନ୍-ଚେତାନା (ନନ୍ ଚେତାନା)
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ											
ତୁ (ଆମ୍)	ଆମ୍ ଅନ୍-ଆ (ଅନା)	ଆମ୍ ମ-ଅନ୍-ଡ଼େ (ମଣ୍ଡେ)	ଆମ୍ ମନ୍ଡ଼େ	ଆମ୍ ମ-ଅନ୍-ଚେରେ (ମନ୍ଚେରେ)	ଆମ୍ ମ-ଅନ୍-ଅ (ମନ)	ଆମ୍ ମନ୍ଚେର (ମ-ଅନ୍-ଚେର)	ଆମ୍ ମଙ୍ଗନମାନ୍ (ମ-ଅନ୍-ଗନମାନ୍)	ଆମ୍ ମନା (ମ-ଅନ୍-ଆ)	ଆମ୍ ମନ୍ ଚେନା (ମ-ଅନ୍-ଚେନା)	ଆମ୍ ମଙ୍ଗନମା (ମ-ଅନ୍-ଗନମା)	ଆମ୍ ମନ୍ ଚେତାନ୍ (ମ-ଅନ୍-ଚେତାନ୍)
ତୁମେ ଦୁହେଁ (ଆପେ)	ଆପା-ବାନକ୍ ଅନାପା	ଆପା-ବାନକ୍ ଅନାପା (ଅନ୍-ଆପା)	ଆପେ ଏ-ଅଣ୍ଡେ (ଏ-ଅନ୍-ଡେ)	ଆପେ ଏଅନ୍ଚେରେ (ଏ-ଅନ୍-ଚେରେ)	ଆପେ ଏଅନ (ଏ-ଅନ୍-ଅ)	ଆପେ ଏ ଅନ୍ଚେର (ଏ-ଅନ୍-ଚେର)	ଆପେ ଏ-ଅଙ୍ଗନ-ମାନ୍ ଏ-ଅନ୍-ଗନ୍ ମାନ	ଆପେ ଏଅନା (ଏ-ଅନ୍-ଆ)	ଆପେ ଏ-ଅନ୍ ଚେନା (ଏ-ଅନ୍-ଚେନା)	ଆପେ ଏ-ଅଙ୍ଗନମା (ଏ-ଅନ୍-ଗନମା)	ଆପେ ଏ-ଅନ୍-ଚେତାନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ (ଆପେରକ)	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ	ଆପେରକ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ											
ସେ (ଆର)	ଆର ଅଣ୍ଡେମେ	ଆର ଅଣ୍ଡେ (ଅନ୍-ଡ଼େ)	ଆର ଅଣ୍ଡେ	ଆର ଅନ୍ ଚେରେ	ଆର ଅନ	ଆର ଅନ୍ଚେର	ଆର ଅଙ୍ଗନମାନ୍	ଆର ମନା	ଆର ମନ୍ ଚେନା	ଆର ମଙ୍ଗନମା	ଆର ଅନ୍-ଚେତାନ୍
ସେହି ଦୁହେଁ (ଆରକଆ)	ଆରକିଆ ଅଣ୍ଡେମେ-କଆ	ଆରକଆ ଅଣ୍ଡେକଆ	ଆରକଆ ଅଣ୍ଡେକଆ	ଆରକଆ ଅନ୍ଚେରେ-କଆ	ଆରକଆ ଅନ-କଆ	ଆରକଆ ଅନ୍ଚେର-କଆ	ଆରକଆ ଅଙ୍ଗନମାନ୍-କଆ	ଆରକଆ ମନା-କଆ	ଆରକଆ ମନ୍ଚେନା-କଆ	ଆରକଆ ମଙ୍ଗନମା-କଆ	ଆରକଆ ଅନ-ଚେତାନ-କଆ
ସେମାନେ (ଆରକ)	ଆରକ ଅଣ୍ଡେମେ-କ	ଆରକ ଅଣ୍ଡେକ	ଆରକ ଅଣ୍ଡେକ	ଆରକ ଅନ୍ଚେରେ-କ	ଆରକ ଅନ-କ	ଆରକ ଅନ୍ଚେରେ-କ	ଆରକ ଅଙ୍ଗନ୍ ମାନ-କ	ଆରକ ମନା-କ	ଆରକ ମନ୍ଚେନା-କ	ଆରକ ମଙ୍ଗନମା-କ	ଆରକ ଅନ୍ଚେତାନ୍-କ

କଜ (ନାଚବା) କକ୍-କେ ବା-କକ୍‌କେ ନ-କଜ୍-କେ
ଗାତା, ଗିତା ଗାଠା-ବେ ବ୍ବା-ଖାଡାକେ ନେ-ଗାତାକ୍କେ
(କହିବା)।

(୨) କାର୍ଯ୍ୟ

କର୍ତ୍ତା ସର୍ବନାମ ହେଲେ (ଯଥା—ମୁଁ, ଆମ୍ଭେ, ଆମ୍ଭେମାନେ, ତୁ, ତୁମେ, ତୁମ୍ଭେମାନେ, ସେ, ସେ ଦୁହେଁ, ସେମାନେ), କ୍ରିୟା ପଦ ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ପରେ କର୍ତ୍ତାସୂଚକ ନିମ୍ନଲିଖିତ Prefix (ପ୍ରାକ୍‌ଯୋଜକ) ଏବଂ ଅନ୍ତଯୌଜକ (Suffix) ଯୁକ୍ତ ହେବ ।

ପୁରୁଷ	ବଚନ	ସର୍ବନାମ ପଦ	ପ୍ରାକ୍ ଯୋଜକ (Prefix)	ଅନ୍ତଃ ଯୋଜକ (Suffix)
ପ୍ରଥମ	(୧)	ଆଇଂ	—	—ତେ Present Continuous —ତେ, —ତେରେ } Present —ଅ, —ତେର, —ଗନମାନ୍ } Past —ଆ, —ତେନା, —ଗନମା } Future —ତେତାନ୍ (ସାମ୍ଭାବ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ)
	(୨)	ଛଂବା ବାନକ୍	ବା —	—ଚନମ୍‌ତେ (Present Continuous Do (other Tense forms)

	(୩)	ନ୍ୟଂ	ନ—	—ଗନମ୍ ତ୍ତେ Present (continuous) Do (Other Tense forms)
ଦ୍ୱିତ୍ତାପ୍ତ	(୧)	ଆମ୍	ମ—	Do
	(୨)	ଆପେ	ଏ—	Do
	(୩)	ଆପେଶ୍କ	ଏ—	Do
ତୃତ୍ତାପ୍ତ	(୧)	ଆର	—	Do
	(୨)	ଆରକଆ	—	Do+କଆ
	(୩)	ଆରକ	—	Do+କ

(୩) **ନିୟମ** (For Suffix)

ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ନିୟମରୁ ଏହା ସୂଚିତ ହେବ ଯେ,

Simple Tense

Pr. P. F.

—ତ୍ତେ } -ଅ -ଆ
—କେ }

(କ) କ୍ରିୟାର ତିନଗୋଟି ବିଶୁଦ୍ଧ କାଳ (ଯଥା :— ବିଶୁଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଯାଏ, ବିଶୁଦ୍ଧ ଭୂତ ମୁଁ ଗଲି ବିଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ ମୁଁ ଯିବି) ରେ ଧାତୁରେ ତ୍ତେ (ଇକାର ରେ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିବା ଧାତୁରେ କେ), ଅ ଏବଂ ଆ ଯୋଗ କରାଯିବ ।

Perfect Tense

Pr. P. F.

—ଚେରେ —ଚେନା
—ଚେର

(ଖ) କ୍ରିୟାର ପ୍ରାଗ୍ ବା ନିଷ୍ପନ୍ନ (Perfect) କାଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଭୂତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ କାଳ (ଯାଇଅଛି, ଯାଇଥିଲି, ଯାଇଥିବି) ସୂଚାଇବା ପାଇଁ ଧାତୁରେ ଚେରେ, ଚେର, ଚେନା Suffix (ଅନ୍ତଃ ଯୋଜକ) ଯୋଗ କରାଯିବ ।

Continuous Tense

Pr. P. F.

—ତ୍ତେ } ଗନମାନ୍-ଗନମା
କେ }

(ଗ) କ୍ରିୟାର ଅସମ୍ପନ୍ନ (Continuous) କାଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଭୂତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ କାଳ (ଯାଉଅଛି, ଯାଉଥିଲି, ଯାଉଥିବି) ସୂଚାଇବା ପାଇଁ ଧାତୁରେ Suffix ତ୍ତେ (ଇକାର ରେ

—ଗନ୍‌ମଣ୍ଡେ (କେ)
(1st. Person
plurals).

ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଧାତୁରେ କେ), ଗନମାନ୍ ଏବଂ ଗନମା ଯୁକ୍ତ ହେବ । କାନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନ ଏବଂ ବହୁବଚନ (ଆମେ ଦୁହେଁ ଏବଂ ଆମ୍ଭେମାନେ) ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ Suffix ଣ୍ଡେ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗନମ୍‌ଣ୍ଡେ ଯୁକ୍ତହେବ ।

3rd person Addl.
Suffix
Plural—କଆ
Multiple plural } —କି

(ଘ) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନ (ଆରକଆ) ଏବଂ ବହୁ ବଚନ (ଆରକ) ରେ ସମସ୍ତ କାଳରେ additional suffix (ଅଧିକାନ୍ତ ଯୋଜକ) ରୂପେ କଆ ଏବଂ କି ଯୁକ୍ତ ହେବ ।

Possible Tense
—ଚେଟାନ୍

(ଙ) କ୍ରିୟାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ (ଯଥା :—ଯାଇଥାନ୍ତି, ଯାଇଥାନ୍ତ, ଇତ୍ୟାଦି) Suffix ରୂପେ ଚେଟାନ୍ ଯୁକ୍ତ ହେବ ।

———

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଅନୁବାଦ

ସାକ୍ଷାତ୍କାର

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନମସ୍କାର !	ଠାକୁଁଣିଂ-ତେ ଜୁଆର୍
ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ନମସ୍କାର !	କା ବକରାଏ୍-କତେ ଜୁଆର୍
ମୁଁ ତୁମ ଭାଷା ଶିଖିଅଛି	ଆମ୍ପିଁ ଆପେ-ଆ ଭାଷା ସଜ୍ ଚେଟେକ
ତୁମ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା କି ?	ଆପେ-ଆ ବାଷାରେ ଗାତାବାର୍ତ୍ତା ନ୍ୟନା ରି ?
(ଆମ୍ଭେମାନେ ହେବା	ନ୍ୟଂ ଇମ୍ପାନ୍)
ପରସ୍ପରର ଭାଷା ଜାଣିବା ଉଚିତ (ଦରକାର)	ନଜ ନଜର ବାଷା ସସ୍ମୁ୍ ଦରକାର୍
ତୁମ ଭାଷା ଜାଣିଲେ, ତୁମ ସୁଖ ଦୁଃଖ, ଭଲ ମନ୍ଦ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିବି	ଆପେୟା ଗାତାଙ୍କେରେ (ବାଷା) କଁଗଁଜ, ଆପେୟା (ଜାଣିଲେ) ଦୁଃଖ ସୁଖ, ଭଅ ବାଗି ଆମ୍ପିଁ ବୋଝିଏ ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ କାହାକୁ ଡରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ	ଆପେର କି କଏଚେ ବେତଙ୍ଗ୍ତେ ଦରକାର ନେନା
ସବୁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାନ	ଠାକୁଁଣିଂ ମୁନୁଷକତ ସମାନ
ସରକାର ତୁମମାନଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଅନେକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ସରକାର ଆପେୟା ଭଅତେ ସୁବୁଇ କମ କପ୍କେକ ।
ତୁମେ ଏହିସବୁ କାମରେ ସାହାଯ୍ୟ କର ।	ଆପେ ଇନେ ସୁବୁଇ କମତେ ସାଆଜ୍ୟ କଟେବପେ.

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଁଙ୍ଗ
ତୁମର ଘରଦ୍ୱାର, ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ପରିଷ୍କାର ରଖ	ଆପେୟ୍ନା ଇଂଞ୍ଜା ଆଉ ଦୁଆର ଗାଁର୍ଡ଼ି ପେରେକଲ୍ଲ ସାପା (ସଫା) ସୁତୁରା ଉନାପେ
ଏପରି କଲେ ରୋଗ ବେରାଗ ହେବ ନାହିଁ	ନୁଅଁଣି କକାପ୍ ଇପୁଁଜ ରୁଗ ଆଇରେ ଜେନା
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଅ	ଉଆଲି କତେ ପାଠ ପଢ଼ାଏପେ
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷିତା କରାଅ	ଜାଙ୍ଗ୍ ଡାଇକତେ କଲ (ମଧ୍ୟ) ପାଠ ପଢ଼ାଏପେ
ଏପରି କଲେ ତୁମ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ହେବ	ନୁଉଣିଂ କକବ୍ ଇପୁଁଜ ଆପେୟ୍ନା ଜାତିପେରେ ଉନତି ମୀନା
ଗୃହ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ କାଠ ନାହିଁ	ଗୃସ କକବ୍ତେ ଜଲ ଏଡ଼େଜର
ଭୂମିହୀନଙ୍କୁ ସରକାର ଜମି ଦେବେ	ଯା'ର ଲକା ଜତେ ଆରତେ ସରକାର ବଲ ଉମିନ୍ୟେକ
ବୁଢା ଆଉ ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ସରକାର ଭତ୍ତା ଦେଉଛନ୍ତି	ବୁଢ଼ା ଆଉ କାଣ୍ଡାଇ କତେ ସରକାର୍ ବତ୍ତା ଉକେକ
ଚାଲ, ତୁମ ଗାଁ ଦେଖିବାକୁ (ଆମେ) ଯିବା	କୁ, ଆପେୟ୍ନା ଗାଁ ତେରେ ନେୟନପୁ ନନା ।
ମୁଁ ଦେଖୁଛି, ତୁମମାନଙ୍କର ଘର ସଫା ସୁତୁରା ଅଛି	ଆଇଂ ନ୍ୟପୁକେ, ଆପେୟ୍ନା ଇଞ୍ଜାପିରକ ସାପା ଆସିକେ
ଏପରି ରହିଲେ ତୁମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରହିବ	ନୁଣି ଏରପୁଂଜ ଆପେୟ୍ନା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉଅ ରମଏନା ।
ଗାଈ ଗୋରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଦେଖି କର	ଅଜେଇଜ୍ କତେ କଲ ନ୍ୟପୁପେ ।
ଏହି କଥା ମାନ ଚଳିଲେ ତୁମର ଭଲ ହେବ	ଇନ୍ଦ୍ରେ ଗାଡା ଏମାନଆଜ ଆପେ-ଆ ଉଅ ମୀନା
ଈଶ୍ୱର ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ	ଇସର ଆପେ-ଆ ଉଅ କବ୍ଡ଼େମେ

ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତି

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜୁଆଙ୍ଗ ଗୋଟିଏ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି	ଜୁଆଙ୍ଗ ମୁଇଁଟ ସୁଗୌ ଉରୁଣା ଜାତି
ଏମାନେ କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ପାଲଲହଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳରେ ରହନ୍ତି	ଇନେକ କେନ୍ଦୁଝର ଆଉ ପାଲଲହଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳାତେ ରଏରେକ
ଜଙ୍ଗଲ ପାହାଡ଼ରେ ଏମାନେ ରହନ୍ତି	ଜଲ ଟଙ୍ଗଆତେ ଇନେକ ରଏରେକ
ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମୋଟେ ପଚିଶି ତିରିଶ ହଜାର ହେବ	ଆବ୍ଗକା ସଂଖ୍ୟାରେକ ଜମା ପଚିଶି ତିରିଶି ଅଜାର ମିନାକ
ଉପଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟ ନ ଖାଇବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶୀ ଲୋକ ମରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ ପିଲା ଜନ୍ମ ହେଉ ନାହାନ୍ତି	ଠିକ ଖାଦ୍ୟ ଆଜୁର୍କକ୍ଏତେ ଆବ୍ଗକା ଭିତରେ ସୁଗୌ ଲୋକକ ଗଜ୍‌କେକ, ଆଉ ସୁଗୌ ଉଆଲକ ଜନମ ଆଇରେକ
ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ ଗୃହବାସରେ ମନ ଦେଉନାହାନ୍ତି	ଜୁଆଙ୍ଗକ ଗୃହବାସତେ ମନ ଆଡ଼ଙ୍ଗ-କକ
ସେମାନଙ୍କର ଜମି ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କମ୍	ଆବ୍ଗକା ଲକା କଲ୍ ସୁଗୌ ଅଲପ
ଏଣୁ ସେମାନେ ବଣରୁ ଆଣି ପିଚାଆଳୁ, ଆମ୍ବ, ପଣସ, ଆମ୍ବକୋଇଲି ଖାଆନ୍ତି ।	ଏତେ ଆରକ ଜଲତା ଅରନାନ୍‌କଜ ବାସାନ୍, ଅଲେ, ଅଲସମ, ଅଲେ ଉଙ୍କୁଲମ ଜମତେକ
କେବେକେବେ ବଣରୁ ହରିଣ, କୁକୁଡ଼ା, ଠେକୁଆ ଆଦି ପଶୁପକ୍ଷୀ ଧରି ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି	କେତେ କେତେ ବେଳେ ଜଲତା ମେରେଗ, ସଙଏ, ଅଳଂ ନୁଉଣିଂ ପୁସୁ କନ୍ରେନ୍ ସାବାନ୍-କଜ ଆଏଡ଼ା ଜମ୍‌କେକ
ଏମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ହେବ	ଇନାନ୍‌ଡ଼ାକା ଉନତି କକବ୍‌ତେ ମୀନା
ସେମାନଙ୍କପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଭଲ ଖାଦ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ	ଆବ୍ଗକା-ଲଗି ଆଗଁଲା ଭଅ ଖାଦ୍ୟ ଯୁଗାଡ଼୍ କକବତେ ମୀନା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ସେମାନଙ୍କ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ବସାଇବାକୁ ହେବ ।	ଆପ୍ପକା ରୁଗ-ଆ ଚିକିଚ୍ଛା ଲଗି ଡାକ୍ତରଖାନା ଡପ୍‌କସ୍ତ୍‌ଚେ ମୀନା
ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଧିକ ସ୍କୁଲ ଖୋଲିବା ଦରକାର	ଶିକ୍ଷାପ୍ ଲଗି ସୁଟେ ଇସ୍କୁଲ ଖୁଲଚେ ଦରକାର
ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁଥିବା ପିଲାଙ୍କୁ ଓଳଏ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ଦରକାର	ଇସ୍କୁଲ-ବ ଡେଙ୍ଗେକ ଡଆଳକଚେ ଓଳମୁଇଁ ଜରୁର୍‌ଚେ ଡଙ୍ଗଚେ ମୀନା
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦୁଧ ଏବଂ ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇବାକୁ ଦେବା ଦରକାର	ଜାଙ୍ଗ୍‌ଡ଼ାଇକଚେ କଲ ଦୁଧ ଆଉ କୁଦୁ ଯାଉ ଜରୁର୍‌ଚେ ଡଙ୍ଗଚେ ମୀନା
ସେମାନଙ୍କୁ ଖଳିପତ୍ର ସିଲାଇ, ଦଉଡ଼ି, ସିକା ଆଦି ତିଆରି କରିବା ଶିଖାଇବାକୁ ହେବ	ଆରକଚେ ଅଲ୍ଲାଙ୍ଗନ୍, ଦାଉଡ଼ା, ଉଲର୍ ବନାଏ୍‌ଚେ ଆପସଚଚେ ମୀନା
ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ସରକାରୀ ସଡ଼କ, ବନ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦି କାମରେ ଲଗାଇ ମୂଲ ଦେବାକୁ ହେବ	କାମ୍ବୁଲକ୍-କଚେ ସରକାରୀ ସଡ଼କ, ବନ୍ଧ କାମଚେ ଲଗାଏ୍ ମୂଲ ଡଙ୍ଗ୍‌ଚେ ମୀନା
ଗ୍ରାମ ଓ ଘର ପରିଷ୍କାର କପରି ରଖିବାକୁ ହେବ ତାହା ସେମା- ଶିଖାଇବାକୁ ହେବ	ଗାଓଁ ଅଉ ଇଙ୍ଗା ସୁଉଣିଂ ସାପା ଉନୁନ୍‌ଚେ ମୀନା, ଏରେ ଆର-କଚେ ଆପ୍‌ସଚ୍‌ଚେ ମୀନା
ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇବାକୁ ହେବ	କାଣ୍ଡିଞ୍ଜ୍ ଜାଙ୍ଗ୍‌ଡ଼ାଇ ଆଉ ଉଆଳ-କା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଆରକଚେ ଆପ୍‌ସଚଚେ ମୀନା
ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହିସବୁ କାମ କରିବା ଉଚିତ	ଆପ୍ପକା ବିତରୁ ଶିକ୍ଷିତ କଙ୍ଗେର୍-କଚେ ଗଗଇପ୍ଯାଂନ୍‌ଜ ଇଞ୍ଜେ ଠାକୁଁଣି କମ କକବ୍‌ଚେ ମୀନା
ଏପରି କଲେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିର ଧୀରେ ଧୀରେ ଉନ୍ନତି ହେବ	ନୁଉଣିଂ କକବ୍‌ଇପ୍ଯାଂନ୍‌ଜ ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିକା କୁଇକୁଇ ଉନତି ମୀନା

ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିର ସାମାଜିକ ଉନ୍ନତି

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜୁଆଙ୍ଗ ଲୋକଙ୍କର ଅନେକ ଭଲ ପ୍ରଥା ଅଛି	ଜୁଆଙ୍ଗ ଲୋକ-ଆ ସୁଗେ ଡଅ ପ୍ରଥା ଆସିକେ
ସେମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଏକତା ଅଛି	ଆରିକା ସାମାଜିକ ଡକୁଡ଼ଆ ଆସିକେ
ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରଧାନ ଥା'ନ୍ତି	ଜୁଆଙ୍ଗକା ମିଣ୍ଡକ୍ ମିଣ୍ଡକ୍ ପ୍ରଧାନ ଆସିକେ
ଜାତିର ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ା ଲୋକମାନେ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବସି ଗାଁର ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝନ୍ତି	ଜାତିଆ୍ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା ଲୁକକ ପ୍ରଧାନଆ ତିଲୁଂ ଡକୁଆନ କଜ ଗାଓଁଆ ଡ଼ଅ ବାଗି ବୁଜିକକ
କୌଣସି କଳି ତକରାଳ ହେଲେ ସେମାନେ ଦୁଇପକ୍ଷକୁ ମିଳାମିଶା କରାଇ ଦିଅନ୍ତି	କୌଣସି କଲେ କୁରମିଂପ୍ଚାନ୍ଜ ଆରେକ ଦପାଟତେ ମିଳାମିଶା କବଟେପକ
ଏଣୁ ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ କୋର୍ଟ କଚେରୀକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ	ଏତେ ଜୁଆଙ୍ଗକ କୋର୍ଟ କଚେରିବ ଆ-ଅନଡ଼େକ
ସର୍ବଦା ସତ କଥା କହିବା ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ	ସୁବୁଦନ ସତ ଗାଠା ଗାଠାଏ ଆରିକ୍ନା ଅବ୍ୟାସ ଆସିକେ
ସେମାନେ ସତ କହିବାକୁ ଡରନ୍ତି ନାହିଁ	ଆରକ ସତ ଗାଠାଏତେ ଆ-ବେତଙ୍ଗଡ଼େକ
ସେମାନେ ଖୁବ୍ ସାହସୀ	ଆରକ ସୁଗେ ସାଆସି ଲୁକକ
ଅଧରାତିରେ ମଧ୍ୟ ବଣଜଙ୍ଗଲରେ ଏକୁଟିଆ ଯିବାକୁ ଡରନ୍ତି ନାହିଁ	ଅଦରାତିତେ କଲ୍ ଜଲଟଙ୍ଗରେ ମିଣ୍ଡକ୍ ଅଙ୍ଗତେ ଆ-ବେତଙ୍ଗ ତେକ
ବଣର ବାଘ ଭାଲୁ ହାତୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କର ଭୟ ନାହିଁ	ଜଲଆ କଳକ ବାନାଏ ହାତିକଟେ କଲ୍ ଇନାନ୍କା ବେଟଙ୍ଗ୍ ତେନା
ସେମାନଙ୍କର ଏତେ ଅଭାବ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେବେ ଚୋରୀ କରନ୍ତି ନାହିଁ	ଆରିକା ଏତେ ଅବାବ୍ ଆସିରେମେ ସୁଦା କେବେ ଚୋରର ଆ-କବଡ଼େକ ତେନା

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜାତିର ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ମାନନ୍ତି	ଜାତିଆ ବୁଢ଼ାଲୁକକତେ ଟାଙ୍କୁଣିଂ ମାନେକକ
ପର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ମା'ପରି ଦେଖନ୍ତି	ପରଆ କୁଟୁମତେ କୁଇଆ ଡେଗାମାଂ ନ୍ୟସୁକକ
ନାଚ ଗାଇ ସେମାନେ ଜୀବନର ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲିଯାନ୍ତି	କକ ଆଉ ଗିତପୁ-କଜ ଆରେକ ଜୀବନ-ଆ ଟାଙ୍କୁଣିଂ ଦୁଃଖ ବାଣାଏରେକ
କିନ୍ତୁ ଏହି ସମାଜରେ କେତେ ଖରାପ ଚଳଣି ଅଛି	କିନ୍ତୁ ଇଞ୍ଜେ ସମାଜ-ଆ କତି ବାଗି ଚଳଣି ଆସିକେ
ସେମାନଙ୍କର ପୁରୁଷ ଲୋକେ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି ନାହିଁ	ଆରିକା କାମ୍ବୁଲକ୍ କ କମ ଅ-କବ-କକ
ଗୃହବାସରେ ମନ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ	ଗୃସବାସତେ ମନ ଆ-ଡଙ୍ଗକକ
ଦିନସାରା ମଦ ଖାଇ, ପିକା ଟାଣି, ଧୂନି ଘର ପଟେ ବସି ଗପ କରନ୍ତି	ଦିନଗୁଟା ମଦ ଉରକଜ, କାଳଆ ସୁରୁରକଜ, ଧୁନିଆ ବେଲାମି ଓକଆନକଜ ଗାଡାଏରକ
ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ପିଲାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ	ଜାଙ୍ଗାଡ଼ାଇ ଆଉ ଉଆଳ-ଆ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆଉ ଶିକ୍ଷା-ଆ ଜତ୍ନ ଆ-ଗଗ୍-ଢ଼କ
ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କର ସବୁବେଳେ ଅଭାବ ଲାଗି ରହେ	ଏତେ ଆରିକା ସୁବୁବେଳେ ଅବାବ ଲାଗି ରଏରେ
ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିର ଯୁବକ ଯୁବତୀ-ମାନେ ଏସବୁ ଖରାପ ଅଭ୍ୟାସ ଛାଡ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କ ସମାଜର ଉନ୍ନତି ହେବ	ଜୁଆଙ୍ଗ ଜାତିଆ କଙ୍ଗେର୍ ସେଲ୍ଲନ-କ ଇଞ୍ଜେ ସୁବୁ ବାଗିଜ୍ ଅବ୍ୟାସ ଛାଡ଼ିଆକଜ ଆରିକା ସମାଜଆ ଉନତି ମୀନା

କୃଷି ବାସ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଆସ ଭାଇ, ତୁମ ସାର କୃଷି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା	ଉଆ, ବାଇ, ଆପେପ୍ଲା ଗାଓ ଆ କୃଷ ବିଷୟତେ ତାଓ ନନା
ଆଗରୁ ତୁମେମାନେ ଜମିକୁ ଖୋଳି ବିହନ ବୁଣୁଥିଲ	ଆଗିଲ୍ ଆପେଣ୍‌କ ଲକାତେ ଏଲସୁଜ ବଅନ ଇବତ୍-ବନମାତ୍
ସେହି ଜମିରେ ଖତ ଦେଉନଥିଲ	ଏରେ ଜମିଆତେ ଇତ୍ୟାଙ୍ଗ ଆମା-ଇଡ୍ଡଙ୍ଗ-ଡଗମାନ୍
ଏପରି କଲେ ଜମିରେ ଫସଲ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ	ଏରେଡ଼େଗାନଂ କକପ୍ ଇସ୍ମାନଜ ଲକାତେ କରଶି ଡଅ ଆଇରେ ଜେନା
ଏଣୁ ପ୍ରଥମେ ଜମିକୁ ଦୁଇ ତିନଥର ଲଙ୍ଗଳରେ କୃଷି କରିବାକୁ ହେବ	ଏତେ ଆଗିଲ୍ ଜମିତେ ବ ତିନ ଥର ସିନବ କରଶି କକବ୍ ତେ ମୀନା
ସେହି ଜମିର୍ ଘାସ ବାଛିବାକୁ ହେବ	ଏରେ ଜମିଆ ଗାସ ତେଞ୍ଜଲକତେ ମୀନା
ଜମିରେ ଗୋବର ଖତ ଦେଇ ଆଉଥରେ କୃଷି କଲେ ଖତ ମାଟି ସଙ୍ଗେ ମିଶିଯିବ	ଜମିତେ ପୃଛାଂ ଡଡ଼ଙ୍ଗଇସ୍ମାନଜ ମେକର୍ଡ଼ା କୃସ କକବଇସ୍ମାନଜ ପୃଛାଂ ଲଠବା-ଡିଲୁଂ ମେମେସେନା
ଏହି ପରି କଲେ ଜମି ଉର୍ବର ହେବ	ନୁଉଣିଂ କକବ-ଇସ୍ମାନଜ ଲକା ଉର୍ବର ମୀନା
ଭଲ ବିହନ ବାଛି ଜମିରେ ବୁଣ	ଡଅ ଏଜାଙ୍ଗ ବାରେ-ଇସ୍ମାନ୍‌ଜ ଲକାତେ ବବୁପେ
ସରକାର ମଧ୍ୟ ବିହନ ଓ ସାର ଦିଅନ୍ତି	ସରକାର କଲ୍ପ ବିହନ ସାର ଡଙ୍କେଙ୍କ
ଜମିରେ ଫସଲକୁ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା ଦରକାର	ଲକାତେ କରଶିବ ଡାକ୍ ମାଡ଼ାଏତେ ମୀନା
ଧାନ ଫସଲ ବେଶୀ ପାଣି ଦରକାର କରେ	ବୁଆ କରଶି ସୁଟେ ଡାକ ଦରକାର କବ୍‌କେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଗହମ, ମାଣ୍ଡିଆ, ସୁଆଁ, ମକା ପାଇଁ କମ୍ ପାଣି ମଡ଼ାଇବା ଦରକାର	ଗଅମ, କୁଦୁ, ସୁଆଁ, ଜୁଆଣି ଲ୍ଡି କୁଝେ ନ୍ ଡାକ୍ ମାଡ଼ାଏତେ ମୀନା
ଫସଲକୁ ବଣ୍ୟଜନ୍ତୁ ଠାରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ	କରଣିତେ ଜଲଆ·ଅମ୍ବୁକାତା ରକ୍ଷା କକବତେ ମୀନା
ଏଥି ବର୍ଷ ହାତୀ, ସମ୍ବର ଧାନ ଫସଲ ଖାଇଗଲେ	ଇନେ ବର୍ସ ଆଡ଼ି, ସେରାମ ବୁଆ କରଣ୍ଡି ଜମିନକ
ଘରେ ଧାନ ଓଳିଆରେ ରଖିଲେ ମୂଷା ଖାଇ ଦିଅନ୍ତି	ଇଞ୍ଜାରେ ବୁଆ ଆଉଲିଆତେ ଉନନ୍-ଇସ୍ପୁନ୍‌ଜ କନେଂକ କପ୍‌ନେକ
ଏଣୁ ଧାନ ଅମାରରେ ରଖ	ଏତେ ବୁଆ ଅମାରତେ ଉନାପେ
ଫସଲରେ ପୋକ ଲାଗି କ୍ଷତି କରନ୍ତି	କରଣିତେ ଟେଅ ଲାଗି କ୍ଷତି କପ୍‌ନେକ
ପୋକମରା ଔଷଧ ଦେଲେ ଫସଲ ଭଲ ହେବ	ଟେଅମାରା ଅସ ଡଙ୍ଗ୍‌ଡଙ୍ଗ୍-ଇସ୍ପୁନଜ କରଣି ଡଅ ମୀନା
ଫସଲ ଭଲ ହେଲେ ଚାଷୀଭାଇ-ମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି ହେବ	କିରଣି ଡଅ ଇସ୍ପୁନ୍‌ଜ ଚାଷୀବାଇକୋ ଉନତି ମୀନା

ଜମି ସମସ୍ୟା ଓ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଜୁଆଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଖୁବ୍ କମ୍ ଜମି ଅଛି	ଜୁଆଙ୍ଗ୍‌କା ସୁଟେର ଅଳପ ଲକା ଆସିନ୍ଦେ
ଏଣୁ ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ପୋଡ଼ୁ ଚାଷ କରୁଛନ୍ତି	ଏତେ ଆରକ ଜଲ ଡେଜକାଜ ପୋଡ଼୍‌ଚାଷ କପ୍‌ନେକ
ପୋଡ଼ୁଚାଷ କରିବାରୁ ବହୁତ ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି	ପୋଡ଼ୁଚାଷ କିବ୍‌ଡେ଼କ ଏତେ ସଟେ ଜଲ ନଷ୍ଟ ଇରେ
ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ମାଟି ଧୋଇ ହୋଇଯାଏ	ଜଲ ନଷ୍ଟ ଇସ୍ପୁନ୍‌ଜ ଲଟବ୍ ଗୁଇଦାଗ୍ ଇରେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷା ହୁଏ ନାହିଁ	ଆଞ୍ଚ କଲ ଗିମା ଆ-ଇବୁର ଜେନା
ଏଣୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ନଷ୍ଟ କର ନାହିଁ	ଏତେ ଜଲତେ ନଷ୍ଟ ଇକବର
ଯାହାର ଜମି ନାହିଁ ; ସରକାର ତାକୁ ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ଯା'ର ଲକା ଜତେ, ସରକାର ଆରତେ ଲକା ଡକେ଼ଁକ
ପଡ଼ିଆ ଜମିକୁ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଟଙ୍କା, ବିହନ, ବଳଦ, ହଳ ଲଙ୍ଗଳ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମିଳିବ	ପୁଡ଼ିଆ ଲକାତେ କରଶି କକବ୍‌ତେ ଠାଙ୍କା, ବଅନ, ଅଳେଇ, ସିନ୍ ସାଆଜ୍ୟ କଲ ମେମେଳେନା
ତୁମ ଗାଁରେ ଜମି ପାଇବାକୁ ତୁମେ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଜଣାଅ	ଆପେ-ଆ ଗାଁପେଆ ଲକା କୁକୁଇତେ ଆପେ ତସିଲ୍‌ଦାରକେ ଜାଣାଏ୍‌ନାପେ
ଅମୀନ ଆସି ଜମି ମାପିଦେବେ	ଅମୀନ ତେନଜ ଲକା ତାମାଞ୍ଚେ
ତହସିଲଦାର ତୁମକୁ ଜମିର ପଟ୍ଟା ଦେବେ	ତସିଲ୍‌ଦାର ଆପେତେ ଲକାଆ ପଟ୍ଟା ଡମିନେ୍ୟ
ଜମିପାଇଁ ତୁମେ ଯେଉଁ ସଲାମୀ ଦେବ, ସେଥିପାଇଁ ପାଉତି ଦେବେ	ଲକା ଲଗି ଆପେ ଜ୍ ସଲାମୀ ଇଡ଼ିଞ୍ଜେ ଏତେରତେ ପାଉତି ଡମିନେ୍ୟ
ବିନା ପାଉତିରେ କାହାକୁ ପଇସା ଦିଅ ନାହିଁ	ବିନା ପାଉତିତେ କିଁଏତେ ପଯ୍‌ସା ଇଡ଼ିଗ୍‌ତୁର
ଯଦି ତୁମର ଘର ବାଡ଼ି ନାହିଁ, ତୁମେ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଜଣାଇବ	ଜୁଦି ଆପେଆ ଇଣ୍ଡାବାଡ଼ି ଜତେ, ଆପେ ତସିଲ୍‌ଦାରତେ ଏଜଣାଏନା
ସେ ତୁମକୁ ଘରବାଡ଼ି ପାଇଁ ଜାଗା ଦେବେ	ଆର ଆପେତେ ଇଣ୍ଡାବାଡ଼ି ଲଗି ଜାଗା ଡମିଞ୍ଚେ
ଘର ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମିଳିବ	ଇଣ୍ଡା ବାନାଏ୍‌ତେ ସରକାରୀ ସାଆଯ୍ୟ କଲ ମେମେଳେନା
ତୁମ ଗାଁରେ ଏବେ ଜମି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେଉଛି	ଆପେଆ ଗାଁପେଆ ଇତର ଲକା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଇପେରେ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇଆଙ୍ଗ
ନିଜ ନିଜର ଜମୀ ଅମୀନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଅ	ନିଜଂ ନିଜ ଲକା ଅମିନତେ ଆଯତ୍ତାମାନେପେ.
ଜମୀ ମାପ ପାଇଁ ଅମୀନ ତୁମଠାରୁ ପଇସା ନେବେ ନାହିଁ	ଲକା ତାଙ୍ଗ୍‌ତାଙ୍ଗ୍‌ତେ ଅମିନ ଅପେସ୍ସାତା ପସୁସାଆ-ଗସ୍‌ଡ଼େକ ଜେନା
ମାପ ହେଲା ପରେ ସରକାରୀ କାଗଜରେ ତୁମ ନାମ ଲେଖାହେବ	ତାଙ୍ଗ୍‌ତାଙ୍ଗ୍ ଜେନାସୁଜ ସରକାରୀ କାଗଜତେ ଆପେଆ ନାଓ୍ପେରେ ଲେକା ମିନା
ସେହି ଜମି ସବୁଦିନକୁ ତୁମର ରହିବ	ଏରେ ଲକା ସୁବୁଦିନେତେ ଆପେସ୍ସା ରମଏ୍‌ନା

ନିଶା ନିବାରଣ

ଭାଇ, ମୁଁ ଦେଖିଲି ତୁମ ଗାଁରେ କେତେ ଲୋକ ସବୁବେଳେ ମଦ ପିଉଛନ୍ତି	ବାଇ୍, ଆଇଂ ନ୍ୟସୁଅ୍ ଆପେଆ ଗାଁପେରେ କତ୍ତି ଲୁକକ ସୁବୁଦିନ ମଦ ଉର୍‌କେକ
ମଦ ପିଇ ଘରେ ଗାଁରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରୁଛନ୍ତି	ମଦ ଉରକଜ ଇନ୍ୟା ଆଉ ଗାଁଜୁଆତେ କଲେ୍‌ଜ କପ୍‌କେକ
ଏପରି କଲେ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷତି ହେଉଛି, ଆଉ ଗାଁର ମଧ କ୍ଷତି ହେଉଛି	ନୁଉଣିଂ କକବ୍ ଇସ୍ସାନ୍‌ଜ ଆରିକା କ୍ଷତି ଇରେ, ଆଉ ଗାଁଜୁଆକେ କାଲି କ୍ଷତି ଇରେ ।
ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପ ହେଉଛି	ଆରିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବାଗିଜ୍ ଇରେ
ଘରେ ମଧ ପିଲାପିଲିଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ହେଉଛି	ଇନ୍ୟାଆ କାଲି ଜଆଳିକା ଅବସ୍ଥା ବାଗିଜ୍ ଇରେ
ଏଣୁ ମଦପିଆ ସମସ୍ତେ ଛାଡ଼ିଦେବା ଭଲ	ଏତେ ଟାକୁଣିଂ ମଦ ଜୁରୁର୍ ଛାଡ଼େ ଇସ୍ସାନ୍‌ଜ୍ ଡଅ
ତୁମ ଗାଁରେ ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶିଖାଅ	ଆପେଆ ଗାଁପେଆତେ ଟାକୁଣିଂତେ ଇନେ ଗାତା ଆପ୍‌ସଜ୍‌ପେ

ଓଡ଼ିଆ	ଜୁଆଙ୍ଗ
ଚୋରମାନେ ଗ୍ରାମରେ ମଦ ରାନ୍ଧି ବିକୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଧରାଇ ଦିଅ	ସିଏ ଗ୍ରାମରେ ମଦ ଗାଳଆନ୍-କଜ ଆପସଙ୍ ଡେକ ଆରଳଟେ ଅଦ୍‌ସବ୍‌ପେ
ଏପରି କଲେ ଜାତିରୁ ଗୋଟିଏ କଳଙ୍କ ଦୂର ହେବ	ଏରେଡ଼େଗାନଂ କକବ୍ ଇସ୍ଥାନ୍‌ଜ ଜାତିଆ ମୁଇଁଟ କଳଙ୍କ ଲଙ୍କା ମିନା
ଆପେ-ଆ ଇଞ୍ଜୋପେଆ୍ ଆଡ଼ ଗଳାଇ କେ ?	ନ୍ୟଂଆ୍ ଇନ୍ୟା-ଆ ଆଇଂ-ଆ୍ କୁଟୁମ ଗଳାଇକେ

ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରୀ

(ଟାଙ୍କୁଣିଂଚେ ଜୁଆର୍)

ପ୍ରଶ୍ନ	ଉତ୍ତର—
୧ । ତୁମର ନାମ କଣ ଆପେ-ଆ୍ ନାଁପେରେ ବିରି	ମୋ'ର ନାମ ଆଇଂଆ ନାମାଣ୍ଡେ —
୨ । ତୁମେ କି କାମ କର ଆପେ ବିରି କମ ଇକବ୍‌ଚେ	ମୁଁ ସରକାରୀ କାମ କରେ ଆଇଂ ସରକାରୀ କମ କବ୍‌କେ
୩ । ଆଜି ତୁମେ କଣ ଖାଇଅଛ ମିସିଂ ଆପେ ବିରି ଇକମ୍ ସେକେ	ମୁଁ ଆଜି ଭାତ, ତରକାରୀ, ଅଣ୍ଡା ଖାଇଅଛି ଆଇଂ ମିସିଂ ଡଣ, ଆରଗା, ସୁସୁଟେର୍ କମ୍ ସେକେ
୪ । ତୁମେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା ଶିଖିଅଛ କି ? ଆପେ ଜୁଆଙ୍ଗ ବାଷା ଏଁସର୍-ଚେକେର ?	ହଁ, ମୁଁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା ଶିଖିଅଛି ଅଏଜ୍, ଆଇଂ ଜୁଆଙ୍ଗ ବାଷା ସର୍ ଚେକେ
୫ । ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ପାରିବ କି ? ଜୁଆଙ୍ଗ ବାଷାଚେ ଗାତାବାର୍ତ୍ତା କକବ୍ ଇରିମାର୍	ମୁଁ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କହି ପାରିବି ଆଇଂ ଜୁଆଙ୍ଗ ବାଷାଚେ କୁଛି ଜ୍ କୁଟିଜ୍ ଗାତାଏ ରିମା

ପ୍ରଶ୍ନ	ଉତ୍ତର
୬ । ତୁମେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଭାଷା କେଉଁଠାରୁ ଶିଖିଲ	ଏଠି ଯେଉଁ ପଢ଼ା ହେଉଥିଲା ସେଠାରୁ ଶିଖିଲା
ଅପେ ଜୁଆଙ୍ଗ ବାଷା ମାଣ୍ଡିତା ଏସଜ	ଇନାନ୍ ଜୁ ପଢ଼ାଇ ନମାନ୍, ଏରେତା ସଜ୍-ତେକେ
୭ । ତୁମେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଇଛ କି ?	ହଁ, କେତେଗୋଟି ଜୁଆଙ୍ଗ ଗାଁ ମୁଁ ଦେଖିଛି ।
ଆପେ ଜୁଆଙ୍ଗ ଅଞ୍ଚଳାବ ଏଅନ୍ ତେରେର ?	ଅଏଜ୍, କତ୍ତଗୁଟା ଜୁଆଙ୍ଗ ଗାଓଁ ଆଇଂ ନ୍ୟସୁ ସେକେ
୮ । ଗୋଟିଏ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗୀତ ଗାଇବ କି ?	ନାହିଁ, ମୁଁ ଗୀତ ଶିଖି ନାହିଁ ।
ମୁଇଁଟ ଜୁଆଙ୍ଗ ଗୀତ ଏଗୀତସୁ ର ?	ଜେନା, ଆଇଂ ଗୀତ ସସଜ୍ ଜେନା
୯ । ଜୁଆଙ୍ଗମାନେ କ'ଣ କ'ଣ ଖାଆନ୍ତି	ସେମାନେ ଭାତ, ତରକାରି, ପିଠାଆଦି ଖାଆନ୍ତି
ଜୁଆଙ୍ଗ-କ ବର୍ ବର୍ ଜମ୍ କେକ	ଆରକ ତଣ, ଆଣ୍ଟଗା, ବାସାନ୍ ଜମ୍ କେକ
୧୦ । ତୁମେ କେତେ ଦରମା ପାଉଛ ?	ମୁଁ ମାସକୁ ଆଠଶହ ଟଙ୍କା ପାଏ ।
ଆପେ କତ୍ତ ଦରମା ଇକୁଇ୍ରେ	ଆଇଂ ମାସ ମିଂଡେ, ଆଠଶ ଟାଙ୍କା କୁଇରେ
୧୧ । ତୁମର ପିଲା ପିଲି କେତେ ?	ମୋ'ର ଦୁଇଟି ପୁଅ, ଆଉ ଦୁଇଟି ଝିଅ
ଆପେ-ଆ୍ ଉଆଳକ କତ୍ତଗଟା	ଆଇଂ-ଆ୍ ଅମ୍ବାଟ କନାନ୍ ଆଉ ଅମ୍ବାଟ କଞ୍ଚଲନ୍
୧୨ । ତୁମର ପିଲାମାନେ ବାହା ହେଲେଣି କି ?	ହଁ, ଗୋଟିଏ ଝିଅ ବାହା ହୋଇଛି
ଆପେ-ଆ ଉଆଳକ ବାହା ଇସ୍ୟାନ୍ କତେର ?	ଅଏଜ୍, ମୁଇଁଟ କଞ୍ଚଲନ୍ ବାଆ ଇଡ଼ସେରେ
୧୩ । ତୁମର ବଡ଼ ପୁଅର ନାମ କଅଣ ?	ତା'ର ନାମ—

ପ୍ରଶ୍ନ	ଉତ୍ତର
ଆପେ-ଆ କୁବା-କନନ୍-ଆ ନାମର ବର୍ ?	ଆଗ୍ ନାମର—
୧୪ । ସେ ପାଠ ପଢୁଅଛି କି ?	ହଁ, ସେ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢୁଅଛି ।
ଆର ପାଠ ପଢ଼େକେ ର ?	ଅଏଜ୍, ଆର ଇସ୍କୁଲ-ଆ୍ ପାଠ ପଢ଼େକେ
୧୫ । ତୁମର ଝିଅ ମଧ୍ୟ ପାଠ ପଢୁଅଛି କି ?	ହଁ, ସେ ମଧ୍ୟ ପାଠ ପଢ଼େ ।
ଆପେ-ଆ କଅଁଲନ୍ କଲପାଠ ପଢ଼େକେ ର ?	ଅଏଜ୍, ଆର କଲ ପାଠ ପଢ଼େକେ
୧୬ । ତୁମ ଘରେ କିଏ ରୋଷେଇ କରେ ?	ଆମ ଘରେ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ରୋଷେଇ କରନ୍ତି ।
ଆପେ-ଆ ଇଞ୍ଜାପେଆ୍ ଆଡ଼ ଚଳାଇ କେ ?	ନ୍ୟଆ୍ ଇନ୍ୟା-ଆଁ ଆଇ-ଆ କୁଟୁମ ଚଳାଇକେ
୧୭ । ତୁମର ଏହି ଗାଁରେ ଘର ଅଛି କି ?	ନାହିଁ, ମୁଁ ସରକାରୀ ଘରେ ରହୁଅଛି ।
ଆପେ-ଆ ଇଞ୍ଜେ ଗାଁଓ-ଆ ଇଞ୍ଜା ଆସିକେ ର ?	ଜେନା, ଆଇଂ ସରକାରୀ ଇନ୍ୟା-ଆ୍ ରଏସେରେ
୧୮ । ସେହି ଘର ପାଇଁ ଭଡ଼ା ଦେଉ ଅଛ କି ?	ହଁ, ମାସକୁ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ଦେଉଛି ।
ଏରେ ଇଞ୍ଜା ଲଗି ଭଡ଼ା ଇଡଙ୍ଗ୍ କେର ?	ଅଏଜ୍, ମାସମିଂଡ଼େ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ଡଙ୍ଗ୍‌କେ
୧୯ । ଘର ସଫା ସୁତୁରା ରଖିଛ କି?	ହଁ, ଆମ ଘର ସଫା ସୁତୁରା ଅଛି ।
ଇନ୍ୟା ସାପା ସୁତୁରା ଇଡନ୍ ତେକେର ?	ଅଏଜ୍, ନ୍ୟଂ-ଆ୍ ଇନ୍ୟା ସାପା ସୁତୁରା ଆସିକେ
୨୦ । ଆଚ୍ଛା, ଯାଆନ୍ତୁ । ଈଶ୍ୱର ଆପଣଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।	ଆଚ୍ଛା, ଧନ୍ୟବାଦ । ଈଶ୍ୱର ଆପଣଙ୍କର ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।
ଆଚ୍ଛା, ଅନାପେ । ଇସର୍ ଆପେ-ଆ ଡଅ କବ୍ ତେମେ ।	ଆଚ୍ଛା, ଧନ୍ୟବାଦ । ଇସର୍ ଆପେ-ଆ କଲ ଡଅ କର ତେମେ

"ବାହା ବଙ୍ଗା"

ଆମ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାର ଆଦିବାସୀ ଲୋକ ବାସକରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସାନ୍ତାଳ ଜାତି ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ । ଏମାନଙ୍କର ଚାଲିଚଳଣି, ଆଚାରବ୍ୟବହାର ଓ କଥୋପକଥନ ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସାମାନ୍ୟ ଅଲଗା ଜଣାଯାଏ । ଏମାନେ ସାନ୍ତାଳ ଲୋକ, ସାନ୍ତାଳି ଭାଷାରେ କଥୋପକଥନ କରନ୍ତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରସ୍ପର ସାହାଯ୍ୟ ସହାନୁଭୂତି ସହକାରେ କାମ କରନ୍ତି । ନିଜ ନିଜକୁ ଭାରି ବିଶ୍ୱାସକରନ୍ତି ଓ ସର୍ବଦା ସତକଥା କୁହନ୍ତି । ଏହି ସାନ୍ତାଳ ଆଦିବାସୀମାନେ ଧର୍ମ ଓ ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ବହୁତ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଳି ସାରାବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେତୋଟି ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ ବିଶେଷ ଆଦରଣୀୟ ଭାବରେ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ବମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବାହା ପର୍ବ ଏକ ବଡ ପର୍ବ ବୋଲି ମାନିଥାନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ଫଗୁଣମାସରେ ହୁଏ ଏବଂ ଏହି ସାନ୍ତାଳ ଆଦିବାସୀମାନେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ କେଉଁଝର ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ବେଶି ରହୁଥିବାରୁ ସେଠାରେ ଅତି ଆଦରଣୀୟ ସହକାରେ ଏହି ପର୍ବଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରିବାରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ବାହା ପର୍ବ ଏକ ସମଷ୍ଟିଗତ ପର୍ବ । ଏହା ତାଙ୍କର ସପରିବାର ଓ ଗ୍ରାମଲୋକ ମିଳିମିଶି ଗୋଟିଏ ଦିନ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେହି ଦିନକୁ ଲଗାଇ ଆଉ ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟ, ଏପରିକି ୩ଦିନ ଧରି ଏହି ପର୍ବ

ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ସଜବାଜ ହୁଅନ୍ତି । ଅତି ଗରିବ ଲୋକମାନେ ମହାଜନ ପାଖରୁ ଧାନ, ଗୁଡ଼ଳ, ଟଙ୍କା, ପଇସା ଇତ୍ୟାଦି ଧାର କରି ଆଣିଥାନ୍ତି । କାରଣ, ଏହି ପର୍ବରେ ସାଙ୍ଗ-ସାଥିମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ଓ ନିଜନିଜର ଝିଅ, ଯୁଆଁଇମାନଙ୍କୁ ପର୍ବ ମାନିବାପାଇଁ ଆଣନ୍ତି ।

ପର୍ବର ପ୍ରଥମ ଦିନ ସମସ୍ତେ ସକାଳେ ଘରଦ୍ୱାର ସଫାସୁତରା କରନ୍ତି । ଗାଧୋଇଆସି ସଫା କିମ୍ବା ନୂଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ "ଜାଁହେରବଙ୍ଗା" ଯାଗା ମଧ୍ୟ ସଫାସୁତରା କରାଯାଏ । ଗ୍ରାମ ଦେହୁରି ଅଖିଆ ଗାଧୋଇଆସି ନୂଆ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଓ ତାର ପୂଜା-ପଟଳ ଧରି ଜାହେର ପୂଜାକୁ ବାହାରିଯାଏ । ଜାହେରର ଦେହୁରି ଓ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆଲୋକ ମିଶି ତାଙ୍କର ବିଧିବିଧିଅନୁସାରେ ଓ କୁକୁଡ଼ାକୁ ବଳିଦେଇ ଜାହେର ଦେବୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରନ୍ତି । ତା ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ନୂଆ ଫଳ, ନୂଆଫୁଲ ପୂଜା କରନ୍ତି । ପୂଜାସରିବା ପରେ ଜାହେରରେ ପ୍ରସାଦ ବଣ୍ଟାଯାଏ । ତାପରେ ଗ୍ରାମ ଦେହୁରିକୁ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଘରକୁ ପାଛୋଟି ନିଅନ୍ତି । ଦେହୁରିଘରେ ପହଞ୍ଚିଲାକ୍ଷଣି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହଳଦୀପାଣି ଛିଞ୍ଚିଦିଅନ୍ତି । ତାପରେ ଦେହୁରିର ଗୋଡ଼ ଧୋଇ ଦିଅନ୍ତି ଓ ଦେହୁରି ତା ପ୍ରତିବଦଳରେ ଜାହେରରୁ ଆଣିଥିବା ନୂଆ ଫୁଲରୁ କିଛି ଦେଇଦିଏ ।

ଗ୍ରାମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ଏହି ଫୁଲକୁ ନେଇ ନିଜ ଘରେ ପୁଣି ବିଧି-ବିଧି ଭାବରେ ନୂଆଖିଆ ପୂଜା କରନ୍ତି । ଏଥିରେ ଘରର ଦେବତା ପୂଜା ପାଏ । ଏହିପରି ପୂଜା କାମ ଶେଷ ପରେ ନୂଆଁ ହାଣ୍ଡିରେ ରନ୍ଧା ଭାତ, ମାଂସ, ହାଣ୍ଡିଆ, ମଦ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଆନ୍ତି । ସାଙ୍ଗସାଥି ଓ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ-ମାନଙ୍କୁ ଖୁଆନ୍ତି ।

ତାପର ଦିନ ମଧ୍ୟ ନାଚ ଗୀତ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଦିନ କଟାନ୍ତି । ଏହି-ପରି ଭାବରେ ସମସ୍ତେ ଅତି ଆଦରଣୀୟ ଭାବରେ ବାହାପର୍ବ ମାନନ୍ତି । ଶେଷ ଦିନ ପୁରୁଷ ଲୋକ ଶିକାରକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ଶିକାରରୁ ଫେରି ଶେଷ ଦିନ ଯାହା ଅଳ୍ପ ଉପଭୋଗ କରିବାର କଥା କରନ୍ତି ।

(ଗୀହା ଦଂ)

କଳା—ଏ··ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ ନଟେ କମ୍ବୁଗ୍ ମେରେ ନଣ୍ଡେ ମିନାଞ୍ଜ
ନଟେ କମ୍ବୁଗ ମେରେ ନଣ୍ଡେ ମିନାଞ୍ଜ,

ସୁନାଇ ଗାଡ଼ାଧାରେ କୁମ୍ବା ଅଳାଃ ଗିତ୍ତିଞ୍ଜ
ଗାମଗ୍ତ ଡେଙ୍ଗା ଗାଟେଞ୍ଜ

ସୁପୁଲ୍ ସୁପୁଲ୍, ଏ-ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ
ଗାମଗ୍ତ ଡେଙ୍ଗା ଗାଟେଞ୍ଜ ସୁପୁଲ ସୁପୁଲ ।

କୁଲ—ଏ··ଦାଦାଦାଦାରେ ବାଲଂ ପଟାଅଲେନା ବାଲଂ ଞାପାମ୍,
ବାଲଂ ପଟାଅଲେନା ବାଲଂଞାପାମ

ନାହାଗ କଳାଲେକା ଚରକ ବାନୁଗ ତାମା,
ହଳକଲେକା ରୂପ

ବାମ୍ ବଦଲ ତାମ୍, ଏ-ଦାଦାଦାଦାରେ
ଗୁତ୍ତି କଳା ଖନ୍ହମ୍ ନଧାନ ଗେପ୍ମ ।

କଳା—ଏ···ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ ଗୁତ୍ତିକଳାହଁମ୍ବୁ କଳାହପନ୍ କାନା,
କ୍ଷାମି କୁଳାପ୍ତ ହଁଡାପ୍ତ ସମାନ ଗେପ୍ମ,

ଏ ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ—
ମନେ ଫେରେଜ ଦାକେ ମେନାଗ ଗେଛାପ୍ମ ।

କୁଲ—ଏ···ଦାଦାଦାଦାରେ ହଳକ ମିଚାଞ୍ଜ ସାର ଉଡ଼ମ୍ ଥୁଙ୍ଗୁଲ ଗେପ୍ମ
ରହଳ ଯପଲେକାମ୍ ଠପ, ଠପଟ୍

ଏ ଦାଦାଦାଦାରେ ସାହେବ କଳାଲେକା ବାଂ ଙେମ ଙ୍ଗେଲଗ ।

କାଲା—ଏ···ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ ଧୁଣ୍ଡି ବାନୁର୍ ତଞ୍ଜା ଦଡ ବାନୁର ତଞ୍ଜା
ଘାଦେବ କାଲା ଲେକା ବାଂଗେଞ୍ଜା ଡେଙ୍ଗଲଗ,

କଲା ହପନ କାନାଞ୍ଜି ଗୁନମେନାଗ୍ ତଞ୍ଜା
ବଜଲ ବାଡି ଲେକା ଜଡବଁ ଜାନବ,

ଏ ଦୁଲୁମାଇ ଦୁଲୁମାଇ, କାଲାମେନ୍ତେଦ୍ କୁନ
ବାଂ ସଅ—ଲେଦମେ । ଏ ଦୁଲୁମାଇ······ ।

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

ଯେଉଁ ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନେ ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାକର ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାର ନିଜ ନିଜ ପଦବୀ ଅନୁସାରେ ୪୦୦-୦୦ ଟଙ୍କା ଠାରୁ ୧୦୦୦-୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ । ଏଥିପାଇଁ ବଦଳରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ; କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଆଦିବାସୀ ଅଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବା ଅତି ସହଜ । ସାଧାରଣତଃ ଜଣେ ଅଫିସର ଆଦିବାସୀ କଥା ବୁଝି ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇପାରିବେ (Working Knowledge) । ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ, ଡାକ୍ତର, ପୋଲିସ ଅଫିସର, ରାଜସ୍ୱ ଅଫିସର, ବିଚାରବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ଅଛନ୍ତି ।

POSSIBLE QUESTIONS

TRIBAL DIALECT TEST 1978

(Santhali) UDALA

Full marks—100 Written-75+Viva Voce-25

Time—2 hours Written, Viva Voce—3 P. M. to on wards

(Please answer all Questions)

୧ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ସାନ୍ତାଳୀ ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖି ଓଡ଼ିଆରେ ବାକ୍ୟରଚନା କରନ୍ତୁ । [୧୦

ବାବା, ଦାଦା, ସମ୍ଧାଳା, ଭୁଣ୍ଡି, ମାରଚ, ଚଆ, ମେଦ୍ , ମଚ୍ଛ, ଓାଟା, ଜାଙ୍ଗା, ମାଳ, ଦାଃ, ପତବ୍ , ବୁସୁବ, କଶାଣ ।

୨ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦର ସାନ୍ତାଳୀ ଭାଷାରେ ବାକ୍ୟ ରଚନା କରନ୍ତୁ । [୧୦

ଭୁଣ୍ଡି, ଝିଙ୍ଗା, ଆଳୁ, କାଗଜ୍ ; ତାଟହର, କୁବ, ମୁଲ୍, କାସୁର୍, ଆଳାଃ, ପୁଗଇ, ମୁନ୍‌ଗା, ମାଲହାନ୍ , ବାଣିଯା-କହଣ୍ଡା, ଜନଳା, କାର୍ଲ୍, ବଲତ ବେଙ୍ଗାଳ ।

୩ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ଲେଖନ୍ତୁ । [୧୦

ଉଦ୍ , ଟେର୍, ଙ୍ଗେଲ, ଆଁ ଜମ, ଜ, ଞାମ, ଏମ୍ , ଦହ, ଆଗୁ , କରାଓ, ହ୍ଵଜ୍ଃ, ସେନଃ, ଗୁଲାଃ, ଏନେଜ, ସେରେଂ, ରୁ, କଯୁ, ଅଲ, ପାଳହାଓ, ରଳ ।

୪ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଟି ଶବ୍ଦର ସାନ୍ତାଳୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖନ୍ତୁ । [୧୦

ସମ୍ପର୍କ, ମା, ବାପା, ମାମୁଁ, ମାଇଁ , ମୁଣ୍ଡ, ଆଖି, କାନ, ନମସ୍ତେ, ଗରିବ, ଧନୀ, ଘର, ନଆଁ , ପାଣି, ତେଲ, ଲୁଣ, ଡାଳ, ବନ୍ଧୁ, ମାଂସ, ଶାଗ ।

୫ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । [୧୦

କ) କୁଇଂ ଏମ ବେନାଓ ଆସେ ?

ଖ) ଅନାଲଗିଦ ରନ୍‌ଏମ୍ ଲକାଆଃ-ଆଃସେ ?

ଗ) ସୋସାଇଟି ଆର ବେଙ୍କ ରେନ୍‌କନ୍ ଏମଃକାନା ।

ଘ) ମେରମ୍, ଭଡ଼୍, ସିମ୍, ଡାଙ୍ଗି ଆସୁଲଙ୍କ ଲଗିଦ୍ ଋନ୍ଏମ୍ ଇଦ୍ୱାସେ ?

ଙ) ଅନାବାଦ୍ ହାସାଲଗିଦ୍-ଋନ୍ ଜ୍ଞାମଃ କାନା ।

ଚ) ସାନାମ ଲେକାନ୍ ଗୃଷଲଚିଦ୍ ଖଡ଼, ଇଡ଼ାଆର ଟାକା ଋନ୍ ଲେକାତେ ଜ୍ଞାମଃକାନା ।

ଛ) ଗୃଷଲଗିଦ୍ ସାମାନ୍‌କଋଂ ଋନ୍ ଜ୍ଞାମଃକାନା ।

ଜ) ମାଣାଂ ଋନ୍ ଇଦ୍ଆକାଦ୍ ଖାନ୍ ଅନାହାଲ୍‌କାତେ ନାଓ୍ୟା ଋନ୍ ଇଦ୍‌ମେ ।

ଝ) ସୋସାଇଟିରେ ସହେଡ ଚାହେନ୍ ଲଗିଦ୍ ହୁଡ଼ୁଂ ଗୃଡ଼ିକ ସୁନଗେଲ ଟାକା ଧାଋଜ ମୂଳଟାକା ଋନ୍ ଜ୍ଞାମଃକାନା ।

ଞ) ଅନା ଚେତାନ୍‌ରେ ସୁଧ ବାଂ ଲଗାବ୍-ଆ ।

୭ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟ ସାନ୍ତାଳୀରେ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । [୨୫

କ) ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ ।

ଖ) ସରକାର ବହିପତ୍ର ମାଗଣାରେ ଦେବେ ।

ଗ) ତୁମ ଗାଁରେ ଗଋବ କଏ ଅଛୁ ।

ଘ) ଯାହା କହୁଛୁ ସତ କହୁଛୁ ।

ଙ) ମିଛ କହୁନାହିଁ ।

ଚ) ତୁମ ଘର କେଉଁଠି ?

ଛ) କେଉଁଠାରେ କାମକରୁଛ ।

ଜ) ସକାଳୁ ଉଠିବ ।

ଝ) ଚଟାପଟ୍ କାମ କଋବ ।

ଞ) ଭଲ ଭାବରେ ଚଳିବ ।

ଟ) ମଣିଷ ଭଲଆ ଋହିବ ।

ଠ) ସବୁବେଳେ ସତ କହିବ ।

ଡ) ମଦ ଖାଇବା ନାହିଁ ।

ଢ) ମାତାଲ ହେବାନାହିଁ ।

ଆଦିବାସୀ ଭାଷାରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଛୁ, ଋ, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ, ଯାହାକି ଗ୍ରହଣୀୟ, ଯଥା :—କ'ଣ, କାଣା, କସ, (ମାନେରୁ ମାନେର)।

VIVA VOCE TEST

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ (୨୫)
ନମସ୍ତେ	ଜହାର
ଆସ	ହିଜୁଃମେ
ବସ	ଦୁଡୁବ ମେ
ତୁମ ନାମ କଣ ?	ଆମ୍ନା ଞୁତୁମ ଚେଦ ?
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	ଆମରନ୍ ଗିଦ୍ରାପିଦ୍ରା ତିନାଂ
ଆଉ ତୁମର କିଏ ଅଛି	ଆର ଆମଦ ଅକୟ ମେନାଗ୍ କଆ
ତୁମେ କଣ କର ?	ଆମ ଚେଦ ଏମ୍ ଚକାଏଦ -ଆ
ତୁମର ଜମି କେତେ ?	ତିନାଂ ହାସାତାପେ ?
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ଆମ ହାସାମାଟି ଅକାକଟେରେମ୍ ବନ୍ଧା ଆକାଃଆସେ ?
ତୁମେ କାହିଁକି ତୁନହେଲ	ଚେଦାଃ ବାମ ରଳକାନା
ନିଜଭାଷା ଭୁଲିଯାଅ ନାହିଁ	ଆମାଃ ରଳ ଆଲମ୍ ହିଳଞ୍ଜା
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇବ	ଗିଦ୍ରାକ ଆସ୍କାଚେ ଭେଜାକଃପ
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସରକାର ଆପେକ ଲଗିଦ ଏ ସୁବିଧା ଏଃଆ
ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ହାସାୟ ଏମଃକାନା
ସରକାର ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି	ସରକାର ଅଡାଃ ବେଦା ଓଲଗିଦ ଗଳୟ ଏମଃକାନା
ସରକାର ବୁଢ଼ାଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସରକାର ହାଳାମ ହଳକ ଟାକାୟ ଏମାକ କାନା
ସରକାର ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସାହଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି ।	ସରକାର ଆଦିବାସୀକ ସାନାମ ଲେକାନ ଗଳୟ ଏମାକ କାନା

ସାହୁକାର ଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।	କଶାଣ ଠେନ୍‌ଖନ୍ ଋନ୍‌ଆଗୁ ବାୟୁ ଲଜାଗ କାନା ।
ଯୋଯାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ ।	ସୋସାଇଟି ଖନ୍ ଋନ୍‌ଆଗୁ ନାପାୟୁ
ସେଠାରେ କମ ସୁଧ ନିଆଯାଏ ।	ଅନାରେଦ କମ ସୁଧକ ଇଦୟୁ ।
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ସବୁ ବିକବ ।	ମେଟ୍ରିକ ତୁଲତେ ତୁଲ୍‌କାତେ ଆଖିରିଂପେ ।
ରୋଗ ହେଲେ ଡାକ୍ତରକୁ ଦେଖାଇବ ।	ବେମାର ଲେନ୍‌ଖାନ୍ ଡାକ୍ତର ଦେଖାଓ ଆୟୁ-ପେ
ସମସ୍ତେ ଭାଇ ଭାଇ ଚଳିବା	ଝିତହଲ ବୟୁହା ବୟୁହା ବନ୍ ଚପଳା-ଆ ।
ଗରିବକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା	ରେଙ୍ଗେଜ ହଲକ ସହଦ୍ କଆ ।
ସଫା ସୁତୁରା ରହିବା ପାଇଁ ଶିଖ ।	ଫୁରଗୁ ଫୁରିଚ ତାହେନ ଲଗିଦ ଚେକ ତାବନ ପେ ।
ରାମ କଣ ଘରେ ନାହିଁ ।	ରାମ ଚେଦ ଅଳାଃରେ ବାନୁଃ ଏୟା ।
କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛି	ଅକାତେ ସେନ ଆକାନାୟ ।
ତାକୁ ଟିକିଏ ଡାକିଦିଅ	ଉନକାଟିଜ ହଃହ ଆୟୁପେ ।
ତୋର ନାମ ରାମ ?	ଆମାଃ ଙ୍ ତୁମ ରାମ ?
ଆମେ ତୁମ ସରକାରୀ ଲୋକ	ଆଲେ ଆପେଇଜ୍ ସରକାର ହଲ ।
ଆମେ ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିଅଛୁଁ ।	ଆଲେ ଆପେ ଗଗନ୍‌ଲେ ହେଜ୍ ଆକାନା ।
ତୁମେ ଏ ବର୍ଷ ଅଳୁ ଲଗାଅ ।	ଆମ ନଆଁ ସେର୍ମା ଅଳୁ ରହୟୁମେ ।
ନଚେତ୍ ଯେ କୌଣସି ରବି ଫସଲ କର ।	ବାଂ ଖାନ୍ ଯାହାନାଂରେ ରବି ଗୃଷ ମେ
କମପରିଶ୍ରମରେ ବେଶିଫଳ ପାଇବ ।	କମ୍ କାମିରେ ଯାସ୍ତିଲାଭ ଞାମଃଆ

TRIBAL DIALECT TEST 1978

(Santhali) Udala

୧ନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

ବାପା, ଭାତ, ମୁଗ, ଭେଣ୍ଡି, ଲଙ୍କାମରିଚ, ସ୍ତନ, ଆଖି, ମୁହଁ, ଦାନ୍ତ, ଗୋଡ଼, ହାର, ପାଣି, ବହି, କୁଣ୍ଡା, ଧନୀ ।

ମୋ ବାପା ଗୃହ କରନ୍ତି, ମୁଁ ଭାତ ଖାଏ, ମୁଗ ଗୃହ ଭଲ ହୋଇଛି, ଭେଣ୍ଡି ତରକାରୀ ହୁଏ । ଲଙ୍କାମରିଚ ରାଗ ଲାଗେ, ମା ସ୍ତନରୁ କ୍ଷୁଆ ଖିରଖାଏ । ତା ଆଖି ଧଳାଛି, ହରି ମୁହଁ ସୁନ୍ଦର, ଦାନ୍ତ ଘଷିବ, ମୋ ଗୋଡ଼ରେ ଘା ହୋଇଛି, ଜଗନ୍ନାଥ ବନମାଳା ପିନ୍ଧନ୍ତି, ପାଣି ପିଇବ ପୁଣି, ବହି ନେଇ ପାଠ ପଢ଼ । କୁଣ୍ଡାରେ ଘର ଛପର କର, ଧନୀଲୋକେ ଗରିବଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

୨ନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

ଭୁଣ୍ଡି, ଝିଙ୍ଗା, ଆଳୁ, କାଗୁନ୍, ଚାହେର, କୁବ, ମୁଲ, କାୟୁର୍, ଆଳାଃ, ପୁରଇ, ମୁନ୍‌ଗା, ମାଲହାନ୍, ବାଣିୟୁ କହଣ୍ଡା, ଜନଳା, କାରଲ, ବଲାତବେଙ୍ଗାଳ ।

ଭୁଣ୍ଡି ଉତ୍ତୁସିବଲ ଗେୟୁ । ଗଳମ୍ ହାଳାମ ଝିଙ୍ଗାୟୁ କକୟୁକାନା । ନଆଁପାଳ ଆଳୁ ଦର ବାଲୁଃଆନାଂ । ଆଚେଲ ବାଲଗେରେ କାଗୁନ ମେନାଗଆଁ । ହାଟରେ ଚାହେରକ ଆଗୁ ଆକାଃଆ । ଚେଡହେଞ୍ଜଦ କୁବଆଳାଃ ବନ ଉତ୍ତୁୟୁ । ଲଠୁ ଲଠୁ ମୁଲ୍ ଦାଆ ଆକାନା । କାୟୁର୍ ଦଙ୍କ ବଙ୍ଗାୟୁ । ରେଦ ଆଳାଃ ସାଂ ଦାକାମ ଜମ ଆଁକାଃଆ । ପୁରଇ ଆଳାଃ ବାବନ ଖେଜାୟୁ । ଆବ ବାଲଗେରେ ମୁନଗା ଦାରେ ମେନାଗ୍ ଆ । ମାଲହାନ କଦ ଝାଣ୍ଟା ବେନାଓ ଆଃ ପେ । ବାଣିୟୁ କହଣ୍ଡା ସାଳମରେ ଯଅ ଆକାନା । ବାନା ଜନଳାୟୁ ଜମ କେଃଆ । କାରଲ ବନ କରଞ୍ଜ ଆଗୁୟୁ । ବଲାତ ବେଙ୍ଗାଳ ଦ ଛିନାଂପେ ଗନଂ ଆକାଦ-ଆ ।

୩ନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

ଉଦ୍, ଗେର, ଙ୍ଗେଲ, ଆଁଜମ, ଜି, ଞାମ୍, ଏମ୍, ଦହ୍ନ, ଆଗୁ, କଭ୍ଓ, ହ୍ୱଜୁଗ, ସେନଃ, ଗୁଲ୍ଃଗ, ଏନେଜ, ସେରେଂଜ୍, ରୁ, କପ୍ପି, ଅଲ, ଦାକହାଓ, ରଜ ।

ଗିଳବା, କାମୁଡ଼ିବା, ଦେଖିବା, ଶୁଣିବା, ଶୁଙ୍ଘିବା, ପାଇବା, ଦେବା, ରଖିବା, ଆଣିବା, କରିବା, ଆସିବା, ଯିବା, ଗୁଳିବା, ନାଚିବା, ଗାଇବା, ବଜାଇବା, ମାଗିବା, ଲେଖିବା, ପଢ଼ିବା, କହିବା ।

୪ନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

ସମ୍ପର୍କ, ମା, ବାପା, ମାମୁଁ, ମାଈଁ, ମୁଣ୍ଡ, ଆଖି, କାନ, ନମସ୍ତେ, ଗରିବ, ଧମ୍ମ, ଘର, ନଆଁ, ପାଣି, ତେଲ, ଲୁଣ, ଡାଲି, ବନ୍ଧୁ, ମାଂସ, ଶାଗ ।

ସାଗାଇ, ଆପୁ, ବାବା, ମାମ, ହାତମ, ବହର୍, ମେଦ୍, ଲୁତୁର, ଜହାର, ରେଙ୍ଗେଜ, କଶାଣ, ଆଲାଃ, ସେଙ୍ଗେଲ, ଦାଃ, ସୁନୁମ, ବୁଲୁଙ୍ଗ୍, ଲଠା, ପତବ, ଜିଲ, ଆଲାଃଗ୍ ।

୫ନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

କୂଅ କରିବ କି ?	କୂଇଁ ଏମ୍ ବେନାଓ ଆସେ ?
ତା ପାଇଁ ଋଣ ଦରକାର କି ?	ଅନା ଲଗିଦ ରିନ୍ ଏମ ଲଜା ଆଃ-ଆସେ ?
ସୋସାଇଟି ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଦେଉଛନ୍ତି	ସୋସାଇଟି ଆର ବେଙ୍କ୍ ରିନ୍ କନ ଏମଃକାନା
ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା, ଗାଈ ପାଳିବାପାଇଁ ଋଣ ନେବ କି ?	ମେରମ୍, ଭେଡ଼, ସିମ, ଡାଙ୍ଗରି ଆସୁଲକ ଲଗିଦ ରିନ୍ ଏମ ଇଦଆସେ ?
ଅନାବାଦୀ ଜମିପାଇଁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଅନାବାଦ ହାସାଲଗିଦ ରିନ୍ ଞାମଃକାନା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଚାଷକରିବା ପାଇଁ ସାର, ବିହନ, ଓ ଟଙ୍କା ଋଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଉଛି	ସାନାମଲେକାନ୍ ଚାଷ ଲାଗିଦ ଖତ, ଇଚା, ଆର ଟାକା ରିନ ଲେକାତେଞ୍ଜାମଃ କାନା
ଚାଷପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାକୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଚାଷ ଲାଗିଦ ସାମାନ କିରିଂ ରିନ୍ ଞାମଃକାନା
ଆଗରୁ ଋଣ ନେଇଥିଲେ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରି ନୂଆ ଋଣ ନିଅ	ମାଣାଂ ରିନ୍ ଇଦିଆକାନ୍ ଖାନ୍, ଅନାହାଲକାତେ ନାୱା ରିନ୍ ଇଦିମେ
ସୋସାଇଟିରେ ସଭ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଋଣୀମାନଙ୍କୁ ତ୍ରିଶ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶଧନ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟିରେ ସଦେଚ ଡାହେନ୍ ଲାଗିଦ୍ ଧୁଡ଼ୁଂଞ୍ଜ ରିଣୀକ ପୁନଗେଲ ଟାକା ଧାରିଜ ମୂଳଟାକା ରିନ ଞାମଃକାନା
ତା ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗିବ ନାହିଁ	ଅନା ଚେତାନରେ ସୁଧଦ ବାଂ ଲାଗାଦ୍ଆ

ଛନମ୍ବର ଉତ୍ତର—

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ଗିହ୍ଲାକ ଆସ୍କୁଲତେ ଭେଜାକପେ
ସରକାର ବହିପଟା ମାଗଣାରେଦେବେ	ସରକାର ପତବକ ଏମ୍ ସହଦଃ ଆୟୁ
ତୁମ୍ଭ ଗାଁରେ ଗରିବ କିଏ ଅଛି ?	ଆପେ ଆତୁରେ ଅକୟ ରେଙ୍ଗେଜ ମେନେୟା ?
ଯାହା କହୁଛି ସତ କହୁଛି	ଆକାଇ ମେନଏଦଆ ଅନାଦ ସାରିଗେଇ ମେନ ଏଦଆ
ମିଛ କହୁନାହିଁ	ଏଲେଦ ବାଂ ଇଲକାନା
ତୁମ ଘର କେଉଁଠି	ଆମାଃ ଆଡ଼ାଗ ଆକାରେ
କେଉଁଠାରେ କାମ କରୁଛ	ଅକାରେମ କାମିକାନା
ସକାଳୁ ଉଠିବ	ସେତାଗରେ ବେରେଦ ପେ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଚଟାପଟ କାମ କରିବା	କୁରୁ ମୁହୁ ବନ୍ କାମିୟା
ଭଲଭାବରେ ଚଳିବା	ନାପାୟୁ ବନ୍ ଆସୁଲଃଆ
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଭଳିଆ ରହିବା	ହଳକ ଲେକା ବନ ତାହେଁନା
ସବୁବେଳେ ସତର୍କ ରହିବା	ସାରିଧାଳ ସତବନ ରଳଆ
ମଦ ଖାଇବା ନାହିଁ	ପାଉରି ବାବନ ଞୁ ୟା
ମାତାଲ ହେବା ନାହିଁ	ବାବନ ବୁଲୁଃଆ

viva vcce test

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ନମସ୍ତେ	ଜହାର
ଆସ	ହିଜୁଃମେ
ବସ	ଦୁଲୁବ୍ ମେ
ତୁମ ନାମ କଣ ?	ଆମାଃ ଞୁ ତୁମ ଚେଦ୍ ଛାମ ?
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ ?	ଆମରେନ୍ ଛନାଂ ଗିଦ୍ରା'ପିଦ୍ରା ?
ଆଉ ତୁମର କିଏ ଅଛି ?	ଆର ଆମଦ ଅକୟୁ ମେନାଂକଆ ?
ତୁମେ କଣ କର ?	ଆମ ଚେଦଏମ ଚକାଏଦ୍ଆ ?
ତୁମର ଜମି କେତେ ?	ଛନାଂ ହାସା ତାପେ ?
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ଆମ ହାସା ମାଟି ଅକାକରେମ ବନ୍ଧା ଆକାଃ ଆସେ ?
ତୁମେ କାହିଁକି ତୁନି ହେଲ ?	ଚେଦାଃ ବାମ ରଳ କାନା ?
ନିଜ ଭାଷା ଭୁଲି ଯାଅ ନାହିଁ	ଆମାଃରଳ ଆଲମ ହିଳଞ୍ଜ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇବ	ଗିଦ୍ରାକ ଆସକାତେ ଭେଜାକପେ ।
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସରକାର ଆପେକ ଲାଗିଦ ଏ ସୁବିଧା ଏଃଆ
ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ହାସାୟୁ ଏମଃ କାନା
ସରକାର ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି	ସରକାର ଅଳାଃ ବେନାଅ ଲାଗିଦ ଗଳୟୁ ଏମଃ କାନା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ସରକାର ବୁଢ଼ାଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସରକାର୍ ହାଲାମ ହଳକ ଟାକାୟ୍ ଏମାକକାନା
ସରକାର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି	ସରକାର ଆଦିବାସୀକ ସାନାମ ଲେକାନ ଗଳମ୍ବ୍ ଏମାକ କାନାୟ୍
ସାହୁକାରଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	କସାଣ ଠେନ୍ ଖନ୍ ଋନ୍ ଆଗୁ ବାୟ୍ ଲଜାଗ କାନା
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟି ଖନ୍ ଋନ୍ ଆଗୁ ନାପାୟ୍ା
ସେଠାରେ କମ ସୁଧ ନଆଯାଏ	ଅନାରେଦ କମ ସୁଧକ ଇଦୟ୍ା
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ସବୁ ବିକବ	ମେଟ୍ରିକ ଭୁଲତେ ଭୁଲକାତେ ଆଖିରିଂ ପେ
ରୋଗ ହେଲେ ଡାକ୍ତରକୁ ଦେଖାଇବ	ବେମାର ଲେନ୍ ଖାନ୍ ଡାକ୍ତର ଦେଖାଅ ଆୟ୍ପେ
ସମସ୍ତେ ଭାଇ ଭାଇ ଚଳବା	ୟୁତହଲ ବୟୁହା ବହାୟ୍ା ବନ ତାହେନା
ଗରିବଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା	ରେଙ୍ଗେଜ ହଳ ବନ ସହବ କଆ
ସଫା ସୁତୁରା ରହିବା ପାଇଁ ଶିଖ	ଫୁରଗୁଫୁରଚ ତାହେନ୍ ଲଗିଦ୍ ଚେଦ ତାବନ ପେ
ତୁମ କଣ ଘରେ ନାହିଁ ?	ଗାମଚେଦ ଅଲାଃଗରେ ବାନୁଃ ଏୟ୍ା ?
କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛ	ଅକାତେ ସେନ ଆକାନାୟ୍
ତାକୁ ଟିକେ ଡାକ ଦିଅ	ଉନ କାଟିଜ ହଃହ ଆୟ୍ ପେ
ତୋର ନାମ କଣ ?	ଆମାଃଞ୍ଜୁ ତୁମ ଗାମ ?
ଆମେ ତୁମ ସରକାରୀ ଲୋକ	ଆଲେ ଆପେଇଜ ସରକାର ହଳ
ଆମେ ତମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିଅଛୁଁ	ଆଲେ ଆପେକ ଗଗଳଲେ ହେଜ ଆକାନା
ତମେ ଏ ବର୍ଷ ଆଳୁ ଲଗାଅ	ଆମ ନଆଁ ସେର୍ମା ଆଳୁ ରହୟ୍ମେ
ନଚେତ୍ ଯେ କୌଣସି ରବି ଫସଲ କର	ବାଂ ଖାନ ଯାହାନାଂଗେ ରବି ଗୃଷ ମେ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
କମ ପରିଶ୍ରମରେ ବେଶି ଫଳ ପାଇବ	କମ୍ କାମିରେ ଯାସନ୍ତ ଲାଭ ଞାମଃଆ
ତୁମ ନାମ କଣ ?	ଆମାଃ ଞୁତୁମ ଚେଦ୍ ?
ଘର କେଉଁଠି ?	ଅଲାଃ ଅକାରେ ତାମ ?
ବୟସ କେତେ ?	ତିନାଂ ସେର୍ମା ତାମ ?
କି ରୋଗ ହୋଇଛି ?	ଚେଦ ବେମାର ଞାମ ଆକାଦ ମେୟା ?
କେତେ ଦିନ ହେଲା ?	ତିନାଂ ଦିନ ହୁୟ ଏନା ?
ନମସ୍ତେ	ଜହାର
ଆସ	ହିଜୁଃମେ
ବସ	ଦୁଲୁବ ମେ
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ ?	ଆମରେନ୍ ତିନାଂ ଗିଦ୍ରାପିଦ୍ରା ?
ତୁମେ କଣ କରୁଛ ?	ଆମ୍ ଚେଦ୍ଏମ୍ ଚକାଏଦ୍ଆ ?
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ବେମାର ଲେନ ଖାନ୍ ରାନ୍ ଜମ୍ ମେ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ଗିଦ୍ରାକୁ ଆଶ୍ଲାତେ ଭେଜାକପେ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ଅଲ ପାଳହାଅବ୍ଦନାପାୟ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟି ଖନ ରିନ୍ ଆଗୁଦ ନାପାୟା
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	ମେଟ୍ରିକ ତୁଲ ଜଖାଲତ ଆକ୍ରିଣଂଞା
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ଆମ ହାସା ମାଟି ବନ୍ଧକ ଯେମ ଏମ ଆକାଃ-ଆସେ ?
ତୁମ ଗାଁରେ କେହି ଗୋରୁ ଅଛନ୍ତି କି ?	ଆପେ ଆତୁରେ ଅକୟ ଗୋରୁ ମେନାଃ କଆ ସେ ?
ସାହୁକାର ଘରେ ଗୋରୁ ରହିବା ଖରାପ ।	କଶାଣ ଅଲାଗ ଗୋରୁଚାହେନ୍ ଖାରାପ ଗେୟା ।

ପୋଲିସ ଅଫିସରଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ମୁଁ ସେ ଲୋକକୁ ଜାଣିଛି	ଇଁ ଉନି ହଳଦୁଇଁ ବାଡାୟ ଆକାଦେୟା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ତା ନାମ ବୁଧିଆ	ଉନୟାଗ୍ ଞ୍ଚୁତୁମ ବୁଧିଆ
ତା ଘର ଆମ ଘରପାଖରେ	ଉନୟାଗ ଅଲାଃ ଆଲେ ଅଲାଃ ସୁରୂରେ
ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜାଣେ	ଉନ ଗଜହଲ ଦ୍ରୁଇଁ ବାଡ଼ାୟ ଗେୟା
ସେ କାଲି ଏଠାରେ ଥିଲା	ଉନଦ ହଲ ନଣ୍ଡେଟେ ତାହେଁ କାନାୟ
ତାକୁ ଝାଙ୍ଗିଆରେ ହାଣିଦେଇଅଛି	ଉନକ ବୃଡ଼ୟାତେ ମାଃ ଆକାଦେୟାୟ
ତା' ମୃତ ଦେହ ସେଠାରେ ଅଛି	ଉନୟାଗ ଗଜ୍ ହଲମ ଅଣ୍ଡେଟେ ମେନାଃ-ଆ
ସେ ଚୋର କରଥିଲା	ଉନଦ୍ୟ କୁମ୍ବୁରୁ ଲେଃ-ଆୟ
ଚୋର ଜନଷ ସେଠାରେ ଅଛି	କୁମ୍ବୁରୁ ଜନଷ ଅଣ୍ଡେଟେ ମେନାଃ-ଆ
ଆଗରୁ ସେ ଚୋର କରୁଥିଲା	ମାଣାଂ ଖନ୍ ଉନଦୟ କୁମ୍ବୁରୁ କାନତାହେଁଗ

ରାଜସ୍ୱ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇ

ତୋର କେତେ ଖଜଣା ବାକି ଅଛି	ଆମାଃ ତିନାଂ ଖାଜାନା ବାକି ମେନାଃତାମା
ଶୀଘ୍ର ଦେଇଦିଅ	ଲଗନ ଏମ୍ ସାୟ ମେ
ମୋର ଜମି ସେ ନେଇଯାଉଛି	ଇଂଞ୍ଜା ହାସା ଉନ ଇଦୟାକାଦ୍ ଆୟ
ମୁଁ ତାକୁ ଚାଷ କରୁଥିଲି	ଇଁ ଅନାଇଁ ଚାଷ ଲେଃଆ
ସେ ଜମି କାହା ନାମରେ ଥିଲା	ଅନା ହାସା ଅକୟ ଞ୍ଚୁତୁମରେ ତାହେଁ କାନା
ତୁମର ଜମି କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ଦଖଲ କରୁଅଛି	ଆପେୟାଗ ହାସା ତିନାଂ ସେର୍ମାୟ ଦଖଲ ଆକାଃଆୟ

ଅବକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ	ଇଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ
ମୋର ଭୂମି ନାହିଁ	ଇଁ ହାସା ବାନୁଃ ତିଞ୍ଜା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ	ଇଁ କାମି କାଟେଞ୍ଜ ଆସୁଲଃ କାନା
ମୁଁ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଇଁ ପାଉରା ବାଞ୍ଜ ତେୟାର ରେଃଆ
ମୁଁ ମଦ ଖାଏ	ଇଁ ପାଉରାଇଂ ଞୁୟୁ ଗେୟାଁ
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ .	ପାଉରା ଞୁଦ ଖାରାପ ଗେୟା
ସେ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଉନି ପାଉରା ବାୟୁ ତେୟାର ତେଃଆ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ପାଉରା ବାଞ୍ଜ ଞୁୟୁ
ସେ ଚାଷ କରି ଚଳୁଛି	ଉନି ଚାଷ କାଟେ ଆସୁଲଃ କାନାୟ
ଛେଳି, କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି	ମେରମ୍, ସିମ୍ ଏ ଆସୁଲ୍ ଏଦ୍ କଆ
ତାକୁ ବିକିକରି ଚଳୁଛି	ଉନକୁ ଆଖିରିଂ କାଟେ ଆସୁଲଃ କାନାୟ
ସେ ଆମ ଗାଁର ଛେଳି ଚୋରି କରୁଛି	ଉନି ଆଲେ ଆତୁରେନାକ ମେରମ୍ ଏ କୁମ୍ବୁରୁ ଆକାଦେୟା
ଚୋରି କରିବା ପାପ	କୁମ୍ବୁରୁ କାମିଦ ପାପ ଆନା
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ଗିଦ୍ରାକ ଆଶଲାଟେ ଭେଜା କଟେ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ	ଉନ୍‌କୁ ଦକ ଅଲଃ ପଢ଼ାଓନଃଆଁ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଚାକିରି କରିବେ	ଅଲ ପଢ଼ାଓନ୍ ଲେନ୍‌ଖାନ୍ ଚାକରି ଞାମଃଆ
ନଚେତ୍ ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ଚାଷ କରିବ	ଏ ଖାନ୍ ବେପାର୍ ବାଂଖାନ୍ ଚାଷ ଆମ
ସୋସାଇଟିରେ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟିରେ ରିନ୍ ଞାମଃ କାନା
ବହ୍ନ ପତ୍ର ମାଗଣାରେ ମିଳିବ	ପଟବକ ଇନ୍‌କାଟେ ଞାମଃଆଁ
ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ	ମାଟେର୍ ଆପେ କାୟୁ ଗଲଆପେୟା
ଘର ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଓଡ଼ାଃ ଲାଗିଦ ସହଦ୍ ଞାମଃଆଁ
ଚାଷ ପାଇଁ ବିହନ ସାର ସରକାର ଦେଉଛନ୍ତି	ଚାଷ ଲାଗିଦ୍‌ତେ ଇହା, ଖତ ସରକାରଏ ଏମଃ କାନା
ଚାଷ କରି ସୋସାଇଟିରେ ବିକ	ଚାଷକାଟେ ସୋସାଇଟିରେ ଆଖିରିଂ ପେ

ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଜର କେତେ ଦିନ ହେଲା	ଡିନାଂ ଦିନ ଖଟେନମ ରୁଆଗ କାନା
ତୁମ ହାତ ଦେଖାଅ	ଆମାଃ ତି ଦେଖାଅ ତାମ
ପାଟି ଆଁ କର	ମଚ୍ ଗହ୍ଵାବମେ
କଣ ଖାଇଚୁ	ଚେଦ ଏମ ଜମ ଆକାଃଆ
ଔଷଧ କାହାପାଖରେ ଖାଉଥିଲ	ରାନ ଅକୟ ଠେନ୍ଏମ୍ ଜମଲାଃଆ
କେତେବେଳେ ରୋଗ ବଢ଼ୁଛି	ତିନରେ ବେମାର ଡେରଃ କାନା
କେତେବେଳେ କମୁଛି	ତିନରେ କମଃଗଃ କାନା
ନୟମିତ ଭାବରେ ଔଷଧ ଖାଇବୁ	ଠିକ୍ ସମୟରେ ରାନ୍ ଜମ୍ ମେ
ପରସ୍ରା କପରି ହେଉଛି	ଚେଦ ଲେକାମ ରାଗୃ ଏଦ୍ -ଆ
ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ କାହିଁକି ଆସୁ ନଥିଲ	ଚେଦାଃ ଡାକ୍ତରଖାନା ବାନ୍ ହିଜୁଃ କାନ ତାହେଁଗ
ହଉ ଯା, ଭଲ ହୋଇଯିବୁ	ହଉଦୁ ଚାଲାଃମେ ଆଦମ ନାପାୟ ଗଦଃ ଆ

ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଦୈନିକ କେତେ ମଜୁରି ପାଉଛ	ଦିନଗେ ଡିନାଂ ମୁଜରିମ ଞାମ କାନା
ମୁଁ ଚାରି ଟଙ୍କା ପାଉଛି	ଇଁ ପୁନଟାକାଇଁ ଞାମକାନା
ଦୈନିକ କେତେ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛ	ଦିନଗେ ତିନ୍ ଟାଲାଂ ଏମ୍ କାମିକାନା
ମୁଁ ଛ' ଘଣ୍ଟାରୁ ଆଠ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛି	ଇଁ ତୁରୁୟ ଟାଲାଂ ଖନ୍ ଇରାଲ ଟାଲାଂ ଧାରଜଇଁ କାମି କାନା
କେଉଁଠି ରହୁଛ ?	ଅକାରେମ ତାହେନ୍ କାନା ?
ପାଖ ଗାଁରେ ରହୁଛି	ସୁର ଆତୁରେଞ ତାହେନ୍ କାନା
ଚାଉଳ, ଲୁଣ, ମରିଚ ପାଉଛ କି ନାହିଁ ?	ଚାଉଲେ, ବୁଲୁଂ, ମାରିଚ ଏମାନପେ ଞାମ ଏଦଆ ସେବାଙ୍ଗା ?
ତୁମ ଗାଁରେ କେତେ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ଆପେ ଆତୁରେ ଡିନାଂ ହଡ଼କ କାମିକାନା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳି
୧୦।୧୫ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ଗେଲ, ଗେଲମଣେ ହଡକ କାମିକାନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ କ କ ଚାଷ କରୁଛ	ଆପେ କଦ ରେଦ ଚେକା ପେ ଚାଷକାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗହମ ଚାଷ କରୁଛୁ	ଆଲେ କଦ ଗହମଲେ ଚାଷକାନା
ଜମିରେ ଘାର ଦେଉଛ କି ନାହିଁ	ହାସାରେ ଖତପେ ଏମାଃ କାନାପେ ବାଙ୍ଗା
ଜମିରେ ଘାର ଦେଇ ଚାଷ କର	ହାସାରେ ଖତ୍ ଏମ୍ କାତେ ଚାଷପେ
ଘାର ଦେଲେ ବେଶି ଫଳିବ	ଖତ ଏମାଃ ଖାନଦ ଢାସଡ଼ ଫଲାବ-ଆ
ଉନ୍ନତ ଧରଣର ବିହନ ବୁଣିବ	ନାପାସ୍ ଲେକାନ ହେପା ଏର ପେ
ଅଳସୁଆ ହେବ ନାହିଁ	ଆଲପେ ଆଲସିଃଆ
ଅଳସୁଆ ହେଲେ, ଖାଇବାକୁ ମିଳିବ ନାହିଁ	ଆଲିଯଃ ଖାନଦମ ଯମାଃ ବାମଞାମା

ହାଟରେ କଥୋପକଥନ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳି
ହାଟରୁ କଣ ଆଣିଲ	ହାଟଖନ୍ ରେଦ ଏମ୍ ଆଗୁକେଃଆ
ଏ ଟା କେଉଁଠାରୁ ଆଣିଲ	ନଆଁ ଅକାଖନ୍ ଏମ୍ ଆଗୁକେଃଆ
ତୁମେ ନିଜେ ଚାଷ କରିଛ	ଆମଗେ ନଆଁ ମ୍ ଚାଷ ଆକାଃଆ
ଲୁଣ ଏକ କେଜକୁ କେତେ ପଇସା	ବୁଲୁଂ ମିଦ କଲୋରେ ତିନାଂ ପୁଇସା
ଲୁଣ ଏକ କେଜକୁ ୫୦ ପଇସା	ବୁଲୁଂ ମିଦ କଲୋରେ ଗେଲମଣେ ପୁଇସା
ମୋତେ ୨୫ ପଇସାର ଲୁଣ ଦିଅ	ଇଁଦ ବାରଗେଲ ମଣେ ପୁଇସା ରେନାଂ ବୁଲୁଂ ଇମାଞ୍ଜ ପେ
କରୋସିନ ଲିଟର କେତେ ?	ହାରକନ୍ ସୁନୁମ ମିଦ ଲିଟରରେ ତିନାଂ ?
କରୋସିନ୍ ଲିଟର ୧-୪୦ ପଇସା	ହାରକନ୍ ସୁନୁମ ମିଦଲିଟରରେ ମିଦଟାକା ପୁନଗେଲ ପୁଇସା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ମୋତେ ୫୦ ପଇସାର କିରୋସିନ୍ ଦିଅ	ଇଦ ମଣେଖେଲ ପୁଇସା ରେନାଂ ହାଡ଼ିକିନ୍ ସୁନୁମ ଇମାଞ୍ଜ ପେ
ମରିଚ କେଜି କେତେ ପଇସା	ମାରିଚ କିଲୋ ଛିନାଂ ପୁଇସା
ମରିଚ କେଜି ୧୫ ଟଙ୍କା	ମାରିଚ କିଲୋ ଗେଲମଣେ ଟାକା
ଏଇ ଶାଢ଼ୀର ଦାମ କେତେ ?	ନଆଁ ଶାକୀରେଆଗ ଦାମ ଛିନାଂ ?
ଶାଢ଼ୀର ଦାମ ୧୨ ଟଙ୍କା	ଶାକୀରେଆଗ ଦାମ ଗେଲ ବାର ଟାକା
ଶାଢ଼ୀର ଦାମ ବେଶିହେଲା	ଶାଲୀରେଆଗ ଦାମ ପାସଞ୍ଜ ଏନା
ମୁଁ ଶାଢ଼ୀଟିକୁ ନେବି ନାହିଁ	ଇଁ ନଆ ଶାଲୀ ବାଞ୍ଜ ଇଦେୟା
କାହାର କିଏସ ଫେର ପାଇଛି	ଓକୟାଗ ସାମାନ୍ କୁମ୍ଭୁରୁ ଆକାନା
କେବେ ଫେର ଗଲା	ତିସଃ କୁମ୍ଭୁରୁ ଏନା
ଜିନଷ ଫେର ହେଲାବେଳେ କିଏ ଦେଖିଥିଲା ?	ସାମାନ୍ କୁମ୍ଭୁରୁ ଏନ୍ ଜଖାଃ ଅକୟେଞ୍ଜେଲ ଲେଃଆ ?
କିଏ ଫେର କଲା	ଅକୟେ କୁମ୍ଭୁରୁ କେଃଆ
କ'ଣ ଜିନଷ ଫେର କଲା	ତେଦ ସାମାନ ଏ କୁମ୍ଭୁରୁ କେଃଆ
ସୁନାହାର ଫେରକଲା	ସନାମାଲାୟ କୁମ୍ଭୁରୁ କେଃଆ
ସୁନା ବାକ୍ସ ଭିତରେ ରଖିଥିଲି	ସନା ପିଢ଼ି ଭିତରେ ଦହଲେନା

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ହେଉଛି ମୌଖିକ ଭାଷା । ସେଥିରେ କୌଣସି ଲିପି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଅଛି । ଯେପରି "ଦେଶକେ ଫାଙ୍କ ନଈକେ ବାଙ୍କ" କଥା ଅଛି, ସେହିପରି ଆଦିବାସୀମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାବେଳେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରଭେଦ ହୁଏ । ଆମ ଓଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଅଛି, ଯଥା :—କ'ଣ, କାଣା, କସ ଇତ୍ୟାଦି । ରାୟଗଡ଼ା ଓ କୋରାପୁଟ କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଭେଦ । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କଲେ, ସେମାନେ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।

ସାନ୍ତାଳୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

କୁଟୁମ୍ବ ସମ୍ପର୍କ (ସାଗାଇ)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ସମ୍ପର୍କ	ସାଗାଇ
ମା	ଆୟୁ
ବାପା	ବାବା
ଅଜା, ଗୋସେଇଁ ବାପ	ଗଳମ୍ ବାବା
ଆଈ, ଗୋସେଇଁ ମା	ଗଳମ୍ ଆୟୁ
ଶ୍ୱଶୁର	ହଞ୍ଜହାର ବାବା
ଶାଶୁ	ହାନ୍ହାର ଆୟୁ
ବଦେଇ, ବଡ଼ ବାପା	ମାଗ୍ଂବା
ଦେଠେଇ, ବଡ଼ ମା	ମାଗ୍ଆୟୁ
କକେଇ, କକା	ହୁଡ଼ିଞ୍ଜବା, ହାପନ୍ବା
ଖୁଡ଼ି	ହୁଡ଼ିଞ୍ଜଆୟୁ, ହପନଆୟୁ
ମଉସା	ହୁଡିଞ୍ଜବା
ମାଉସୀ	କାକ
ପିଉସା	କୁମାଂ
ପିଉସୀ	ହାତମ୍
ସମୁଦି	ବାଲାକଳା
ସମୁଦୁଣୀ	ବାଲାଏରା
ସଢ଼ୁ	ସାଢ଼ଗେଞ୍ଜା
ମାମୁଁ	ମାମ
ମାଇଁ	(ମାମ) ହାତମ
ଜୁଆଇଁ	ଜାଓଁାୟୁ
ଭଣେଇ	ଡେଙ୍ଗା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଘରଜୁଆଇଁ	ଘାର୍ଦି ଜାଓଁାୟ୍
ଶଳା	ଇଚଲ୍ କଳା
ଶାଳୀ	ଇଚଲ୍ କୁଳି
ସ୍ୱାମୀ	ଜାଓଁାୟ୍
ସ୍ତ୍ରୀ	ଏରା
ପୁଅ	ବାବୁ
ଝିଅ	ମାଇଁ
ସାବତ ବାପ	ହଡ଼ମ୍ ଆପାତ୍
ସାବତ ମା	କୁଠକ ଆୟୁ
ଭାଇ	ବୟୁହା
ଭଉଣୀ	ମିଶ୍ରା
ବଡ଼ଭାଇ	ଦାଦା
ଭାଉଜ	ହିଲି
ସାନଭାଇ	ବକଞ୍ଜି
ସାନଭାଇଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ	କମିନ୍
ବଡ଼ ଭଉଣୀ	ମାରଂଦାଇ
ସଉଭୁଣୀ	ହିରମ୍
ଦେଢ଼ଶ୍ୱଶୁର	ବାହା, ହଞ୍ଜ୍ହାର
ଦିଅର	ଇଚଲ୍ କଳା
ନଣନ୍ଦ	ଇଚଲ୍ କୁଳି
ଭଣଜା	ଭାଗ୍ନା
ଭାଣିଜୀ	ଭାଗନା କୁଳି
ପୁତୁରା	ଗୁଣ୍ଡୁକଳା
ବୋହୂ	ବାହୁ
ନାତି	ଗଳମ୍ କଳା
ଦେଢ଼ଶାଶୁ	ଆଙ୍ଗ୍ନାର
ଆଈ ବା ଅଜାଙ୍କ ବାପ	ଦାଦା ହାଳାମ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଆଈ ବା ଅଜାଙ୍କ ମା'	ବାଇ ବୁଢ଼ୀ
କୁଟୁମ୍ବ	ଅଳାଃ-ହଳ

ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ (ହଳଃ ତ ଜାଙ୍ଗା)

ଶରୀର ବା ଦେହ	ହଳମ୍
ମୁଣ୍ଡ	ବହଃ
ମସ୍ତିଷ୍କ	ହାତାଂ
ବାଳ	ଉବ୍
କପାଳ	ମଲଂ
ଖପୁରି	ଖାପ୍‌ରି
ମୁଣ୍ଡ ପଛପଟ	ଟଲ୍‌କା
ଆଖି	ମେଁତ୍
ଆଖି ପିଛୁଳା	ମେଦ୍ ବିଜ୍
ଆଖିପତା	ମେଁ ଦଉବ୍
କାନ	ଲୁତୁର୍
ନାକ	ମୁଁ
କାନପୁଡ଼ା	ମୁଁ ଭୁଗାଃ
ଗାଲ	ଜହା
ଚିବୁକ	କେଓ୍ବା
ପାଟି	ମଚ୍ଛ
ଜିଭ	ଆଲାଂ
ଦାନ୍ତ	ଡାଟା
ସାମନା ଦାନ୍ତ	ସାମାଂ ଡାଟା
କଳ ଦାନ୍ତ	ଜାମ୍ବେ ଡାଟା
ମୁହଁ	ମେଦ୍‌ହାଁ
ବେକ	ହଟଃ
ଲୁଣ	ମଚ୍ଛ ଉବ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ନମସ୍ତେ	ଜହାର
ଆପଣଙ୍କ ନାମ କ'ଣ ?	ଆଁବନାଃ ଞୁତୁମ୍ ଚେଦ୍ ?
ଆପଣ କ'ଣ କରନ୍ତି ?	ଚେଦ୍ ବନ୍ ଚକାୟେଦାଆ
ବୟସ କେତେ ?	ତିନାଃ, ସେରମା ଚାମ୍
କେତୋଟି ପିଲା ପିଲି	ତିନାଃ ଗିଦ୍ରା ପିଦ୍ରା
ପୁଅ, ଝିଅ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଆନ୍ତି	ଗିଦ୍ରାପିଦ୍ରା ଆସଲା ସେନଃ କାନଃ
ଗୃହ କପଡ଼ା ହୋଇଛି	ଗୃହ ଚେଦ୍ଟାଲକା ହୁୟୁଆକାନା ?
ଖତ, ସାର ଦେଇଛନ୍ତି ?	ଖତ୍, ସାରଜମ୍ ଏମ୍ ଆକାଓ୍ୱାଦ ଆ
ଋଣ କରିଛନ୍ତି କି ?	ରିନ୍ ଆକାଦ ଆଡସେମ୍ ?
କାହାଠାରୁ ?	ଅକୟ୍ ଠେନ୍ ଖନ୍ ?
ସୁଧ କେତେ ?	ସୁଦ୍ ଦ ତିନାଃ ?
କଣ ଔଷଧ ଖାଇଲେ ?	ଚେଦ୍ ରନ୍ ଏମ୍ ଜମ୍ କେଃଆ
ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ?	ଡାକ୍ତର ଖାନାମ୍ ସେନଃ କାନା ?
ଡାକ୍ତର ଦେଖୁଛି ?	ଡାକ୍ତର ଞେଲେ କାନାୟ
ଔଷଧ ଦେଲା	ରନ୍ ଏ ଏମ୍ କେଃଆ
କେତେ ଘଣ୍ଟା କାମ କରନ୍ତି	ତିନାଃ ଘାଲଜ୍ ସେ କାମି କାନା
ସରକାରୀ ଦୋକାନକୁ ଯାଆନ୍ତି	ସରକାର ଦକାନ ଚେକସେନଃ ଗେୟା
ଶସ୍ତା ଜନିଷ ମିଳୁଛି	ସାହାରା ଜିନିଷ୍ ଞାମଃ କାନା
ମୁଣ୍ଡ	'କଳାମ୍
ସ୍ତନ	ଠଆ
ପେଟ	ଲାଚ୍
ପିଠି	ଦେୟା
ପଞ୍ଜରା	ପାଞ୍ଜାର୍
କଲଜା	ଇମ୍
ଫୁସ୍ଫୁସ୍	ବର
କାନ୍ଧ	କାରେନ୍
କାଖ	ହାବ୍ଲାଃ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଅଣ୍ଟା	ଡାଣ୍ଡା
ହାତ	ତି
ବାହୁ	ସୁପୁ
କହୁଣୀ	ମକା
ପାପୁଲି	ତାଲ୍ଖା
ଆଙ୍ଗୁଠି	କାଟୂବ୍
ନଖ	ରମା
ପିଠିର ଉପରଭାଗ	ଦାବ
ଜଙ୍ଘ	ଧାଳା
ଗୋଡ଼	ଜାଙ୍ଘା
ଆଣ୍ଠୁ	ଗଣ୍ଠେ
ପାଦଚିହ୍ନ	ପାଞ୍ଜା
ଗୋଇଠି	ଇଡ଼
ଗୋଡ଼ ଆଙ୍ଗୁଠି	ଜାଙ୍ଘା କାଟୂବ୍
ହାଡ଼	ଜାଂ
ଶିରା	ଶିର୍
ମାଂସ	ଜିଲ୍
ଲୋମ	ଉବ୍
ରକ୍ତ	ମାୟାମ୍
ଲୁହ	ମେଦ୍ ଦାଃ
ମଳ	ଇଜ୍
ମୂତ୍ର	ଜରେୟା
ଝାଳ	ଉଦଗାରଦାଃ
ଚର୍ମ	ହାର୍ତା

ମନୁଷ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା (ଧ୍ୱନାଃ ଅକ୍ତ)

ଓଡ଼ଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଶିଶୁ	ଲେଠ୍ କା
ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥା	ଗିଦ୍ରା
କଶୋର, ଯୁବକ	କଜା
କଶୋରୀ, ଯୁବତୀ	କୁଳି
ପ୍ରୌଢ଼, ବୟସ୍କ	ହେରେଲ୍
ପ୍ରୌଢ଼ା, ବୟସ୍କା ନାରୀ	ମାଇଁଜୁ
ବୁଢ଼ା	ହାଲାମ୍
ବୁଢ଼ୀ	ବୁଢୀ
ଅବବାହିତ	ଡାଙ୍ଗୂଆ
ବବାହିତା	ବାପ୍ଲାଇଜ୍
ବବାହ-ଉଚ୍ଛେଦିତା (Divorced)	ଘୁଡ଼୍ଇ
ବଧବା	ରଣ୍ଡୀ
ସ୍ୱୈର	କୁମ୍ବ୍ରୁ
ଅଣ-ଆଦିବାସୀ	ଦିକୁ
ନେତା, ମାଲିକ	ଗମ୍ କେ
ଜଗୁଆଳ	ଗୁପିଇଜ୍
ଭିକାରୀ	କୁକଇଜ୍
ଡାହାଣୀ	ଡାନ୍
ଗରିବ	ରେଙ୍ଗେଜ୍
ଧନୀ	କିଶାଡ଼୍
ଜୀବନ୍ତ	ଜୀଓଦ୍
ମୃତ	ଗଜ୍

ଗୃହର ଅଂଶ (ଅଡାଃ ଦୁଆର୍)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଘର	ଅଡାଃ
ପକାଘର	ପାକା ଅଡାଃ
କୁଡ଼ିଆ ଘର	କୁମ୍ବା ଅଡାଃ
ରୋଷେଇ ଘର	ଦାକା ଅଡାଃ
ଧାନ ଅମାର	ହୁଲୁ ଅଡାଃ
ଗୁହାଳ	ଗଲା ଅଡାଃ
ଢେଙ୍କିଘର	ମେରମ୍ ଗୁହୁଳ
ପାରାଘର	ପାରୱେ୍ୟା ଠାଇଁ
ମଇଁଷି ଗୁହାଳ	କାଡ଼ାମେଲ୍
କୁକୁଡ଼ା ଘର	ସିମ୍ ଅଡାଃ
ଖୋଲାଘର, ବଙ୍ଗଳା	ମେଲ୍
ଶୋଇବା ଘର	ଗିତିଚ୍ ଅଡାଃ
ସାଇ	ଟୋଲ୍
ଗାଆଁ	ଆତୁ
କବାଟ	ସିଲ୍‌ପିଞ୍ଚ୍
ଦୁଆର	ଦୁଆର
ଖୁଣ୍ଟି	ଖୁଣ୍ଟି
ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡା
ଅଗଣା	ରାଚ୍ଚ
ଛପର	ସାଳମ
କୁଠା	ବୁସୁବ୍
ଖପର	ଖାପାର୍
କାନ୍ଥ	କାନ୍ଥ୍
ମଥାନ	ମୁଡୁଲ
କୋଠରୀ	କୁଠ୍‌ରି
ଶେଣୀ	ଶିଣି

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଛୁଅ	ଟେସେନେର୍
ଓଷ	ଓଷ
ଭିତର	ଭିତାର
ଚୂଲି	ଚୁଲହା
ଝୁଣ୍ଟା (ବାଡ଼ ବୁଜିବାପାଇଁ)	ଝାଣ୍ଟି

ଗୃହସ୍ଥଳୀୟ ସାଜସାମଗ୍ରୀ (ଅଲାଃ ରେନା ସାଜ ଦାବାଃ)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଲୁଗା	କିଚ୍‌ରିଚ୍
ଧୋତି	ଧୁତି
ଶାଢ଼ୀ	ଶାଢ଼ି
କାମିଜ	ଦତ
ଚକିଆ	ଭୁକିଆ
ବିଛଣା	ଆଟେଦ୍
ମଶାରୀ	ମୁସୁରି
ଗାମୁଛା	ଗାମଛା
ଖଟିଆ	ପାର୍କମ
ମାଞ୍ଚିଆ	ମାଚି
ପିଢ଼ା	ଗାଣ୍ଡୁ
ଛତା	ଛାତମ୍
ଦର୍ପଣ	ଆରସୀ
ପାନିଆ	ନାକିଜ୍
କାନଫୁଲ	ପାଗ୍‌ରା
ମାଳ	ମାଲି
ହାତଖଡୁ	ମେଣଚେହେଦ ସାକମ୍
ଗୋଡ଼ଖଡୁ	ପାଇରି
ମୁଦି	ମୁଦାମ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଚୁଲି	ଚୁଲହା
କୋଇଲା	ଆଙ୍ଗର
ପାଉଁଶ	ତର୍‌ଜ
ନିଆଁ	ସେଙ୍ଗେଲ
ଧୂଆଁ	ଧୂଙ୍ଗିୟା
ଜାଳେଣୀ କାଠ	ସାହାନ୍‌
ପାଣି	ଦାଃ
ତେଲ	ସୁନୁମ୍‌
ଲୁଣ	ବୁଲୁଂ
ଲଉ ଡଙ୍କା (ପାଣି ଆଣିବାପାଇଁ)	ହତଦ୍‌-ବକାଃ
ହାଣ୍ଡି	ଚୁକୁର୍‌
ଗ୍ରେଟ ହାଣ୍ଡି	ଚୁମାଂ
କଳସୀ	ଠିଲି
ଗ୍ରେଟ କଳସୀ, ଘଡ଼ି	ସୁପାଳି
ପଲମ, ଆଟିକା	ତେଲାଂ
ଚଟୁ	ଗୃଟୁ
କରଚୁଲି	କାଳଚୁ
ଚମକ	ବନ୍‌ଠି
ଛାଳ	ଲଟା
ଗିନା	ଟାଟିୟା
ଥାଳ	ଥାଋ
ଚ୍ଲୁଣୀ	ଚ୍ଲି
କୁଲା	ହାଟାଃ
ଗ୍ରେଟ କୁଲା	ସୁକ୍‌ଡଜ୍‌
ଝାଡୁ	ଜନଃ
ପାଛୁଆ	ଫାଷ୍ଟୟାଃ
ବଡ଼ ପାଛୁଆ	ପେଣା ଠେକା (ଖାଞ୍ଚ)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଗୃହର ଦୁଇ ପ୍ରସ୍ତ ଗୃହର	ବାରଂକ
ମଶିଣା	ପାଟିଆ
ଅଳଗୁଣି	ଆନାକ୍
ଗଗ୍ରା	ଘାଗ୍ରା
ଶିଳ	ଚିଦ୍‌ଧରି
ଶିଳପୁଆ	ଗୁଲ୍‌ଗୁ
ବଳଦ ଗାଡ଼ି, ଶଗଡ଼	ସାଗାଳ
ଶିକା	ସିକୁଆର୍
ଦଉଡ଼ି	ବାବେର୍
ମୂଷା ଜନ୍ତା	ଧାଳାପ୍
ବହି	ପତବ୍

ସଂଖ୍ୟା (ଲେଖା)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଏକ	ମିଦ୍
ଦୁଇ	ବାର୍, ବାରେୟା
ତିନି	ପେ, ପେୟା
ଚାରି	ପୁନ୍, ପୁନ୍ୟା
ପାଞ୍ଚ	ମଣେ
ଛଅ	ତୁରୁଇ
ସାତ	ଏୟାୟ
ଆଠ	ଇରାଲ୍
ନଅ	ଆରେ
ଦଶ	ଗେଲ୍
ଏଗାର	ଗେଲମିଦ୍
ବାର	ଗେଲ୍‌ବାର୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ତେର	ଗେଲେପେ
କୋଡ଼ିଏ	ଇଶି
ଏକୋଇଶି	ଇଶିମିଦ୍
ତିରିଶ	ପେଗେଲ
ଏକତ୍ରିଂଶ	ପେଗେଲମିଦ୍, ପେଗେମିଦ୍
ଚାଳିଶ	ପୁନଗେଲ୍, ବାରଇଶି
ପଚାଶ	ମଣେଗେଲ୍, ବାରଇଶି ଗେଲ୍
ଷାଠିଏ	କୁରୁଇଗେଲ୍, ପେଇଶି
ସତୁରି	ଏୟାୟ୍‌ଗେଲ୍, ପେଇଶି ଗେଲ୍
ଅଶୀ	ପୁନ୍‌ଇଶି
ନବେ	ପୁନ୍‌ଇଶିଗେଲ
ଶହେ	ମଣେଇଶି, ସାଏ
ଦୁଇ ଶହ	ବାର୍‌ଶାଏ

ଖାଦ୍ୟପେୟ (ଜମାଃ ଞୁଆଃ)

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଖାଇବା	ଜମ୍
ପିଇବା	ଞୁ
ଚୋବାଇବା	ଚଗଜ୍
ଗିଳିବା	ଜାଲ୍
ଭାତ	ଦାକା
ଗରମ ଭାତ	ଲଲ ଦାକା, ରହଳଦାକା
ସଜ ପଖାଳ	ଦାଃ ମାଣ୍ଡି
ବାସି ପଖାଳ	ବାସ୍କେ ଦାକା
ତରକାରୀ	ଉତୁ
ଡାଲି	ଦାଲ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଭଜା	କହର
ଚଟଣୀ	ଗୃଖ୍ନା
ଖେଚଡ଼ି	ଘଟେ
ଝୋଳ	ରସେ
ଝୋଳପୋଡ଼ା ଦ୍ରବ୍ୟ	ଲଦ୍
ତୋରଣୀ	ଦାଃ ଡେଦ୍
ଶାଗ	ଆଲାଃ
ମାଂସ	ଜିଲ୍
ପିଆଜ	ପେୟାଜ୍
ରସୁଣ	ରସୁଣ୍
ଫୁଲୁରୀ	ଜଜ
ମହୁ	ଡେଁଜେଲେବାସା
ମାଛ	ହାକୁ
ଅଣ୍ଡା	ବଲି
ମୁଢ଼ି	ଖାଜାରି
ଚୂଡ଼ା	ଚାଟେନ୍
ଦୁଧ	ତଅ
ଦହି	ଦାହେ
ଘୋଳ ଦହି	ଘର୍
ଘିଅ	ଗତମ୍
ହାଣ୍ଡିଆ	ହାଣ୍ଡି
ଉଷୀ	ତାଂହାଣ୍ଡି
ମଦ	ପାଉରା
ଦୋକ୍ତା	ଦକ୍ତା
ବଡ଼	ସୁଙ୍କି
ଲୁଣ	ବୁଲୁଂ
ତେଲ	ସୁନୁମ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ହଳଦୀ	ସାସାଂ
ଲଙ୍କା	ମାରିଚ୍
ଅଦା	ଆଦା

ପନିପରିବା ଓ ଶସ୍ୟ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ବାଇଗଣ	ବେଙ୍ଗାଲ୍
ଲାଉ	ହତଦ୍
ବୋଇତାଳୁ	କହଁନ୍ଡା
ଭେଣ୍ଡି	ଭୁଣ୍ଡି
ଜହ୍ନି	ଝିଙ୍ଗା
ଆଳୁ	ଆଳୁ
କାଙ୍କଡ଼	କାଗୃନ
କାକୁଡ଼ି	ତାହେର୍
କୋବି	କୁବି
ମୂଳା	ମୂଲି
କଦଳୀ	କାୟ୍ରା
ଶାଗ	ଆଳାଃ
ପୋଇ	ପୁରଇ
ସଜନା	ମୁନ୍ଗା
ଶିମ୍ବ	ମାଲହାନ୍
କଖାରୁ	ବାଣିଆଁ କହଁଡ଼ା
ମକା	ଜନଳା
କଲରା	କାରଲି
ବଳନ୍ତ ବାଇଗଣ	ବ୍ଲନ୍ତ ବେଙ୍ଗାଲ୍
ଫୁଟି	ଫୁଟ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ବରଗୁଡ଼	ଘାଙ୍‌ଗ୍ରା
ଘୋଟେଲ	ଝଟେଲ୍
ଧାନ	ହୁଲୁ
ଗୁଡ଼ଳ	ଗୁଡ଼ଲେ
ଅରୁଆ ଗୁଡ଼ଳ	ଆଢୋଆ ଗୁଡ଼୍ଲେ

ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଗିଳିବା	ଉଦ୍
କାମୁଡ଼ିବା	ଗେର୍
ଦେଖିବା	ଞେଲ୍
ଶୁଣିବା	ଆଁ ଜମ୍
ଶୁଙ୍ଘିବା	ଲୁ
ପାଇବା	ଞାମ୍
ଦେବା	ଏମ୍
ରଖିବା	ଦହ
ଆଣିବା	ଆଗୁ
କରିବା	କର୍‌ଓ୍
ଆସିବା	ହିଜୁଃ
ଯିବା	ସେନଃ
ଗୁଳିବା	ଗୁଲଃ
ନାଚିବା	ଏନେଜ୍
ଗାଇବା	ସେରେଞ୍ଜ୍
ବଜାଇବା	ରୁ
ଧରିବା	ସାବ୍
ରହିବା	ତାହେଁ
ନେବା	ଇଦି

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ମାଗିବା	ଙ୍କପୁ
ହେବା	ହୁୟୁଃ
ଲେଖିବା	ଅଲ୍
ପଢ଼ିବା	ପାଳହାଓ
କହିବା	ରଳ
କହିଦେବା	ଲଲକ ଃ
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା	ଗାଲ୍ ମାରାଓ୍
କିଣିବା	କିରିଞ୍ଜ୍
ବଦଳରେ କିଣିବା	ଖେଁଜା
ବିକିବା	ଆଖିରିଞ୍ଜ
ଲଗାଇବା	ରହପୁ
ହସିବା	ଲାନ୍ଦା
କାନ୍ଦିବା	ରାଃ
ପଳାଇବା	ଞିଁର
ଉଠିବା	ବେରେଦ୍
ସହିବା	ସାହାଓ୍
ପିଟିବା	ଦାଲ୍
ଆରମ୍ଭ କରିବା	ଏଛହବ୍
ବାନ୍ଧିବା	ତଲ୍
ଗାଳିଦେବା	ରହେତ୍
ଲାଗିବା	ଲାଗାଓ୍, ଝୁଟାଓ
ଟାଣିବା	ଅର୍
ଛାଡ଼ିଦେବା	ଲାଗାଡିଡ଼
ପଡ଼ିବା	ଞୁର
ଯୁଦ୍ଧ କରିବା	ଲଳନ୍ଡାଇ
ଫୋପାଡ଼ିବା	ଗୃପାଦ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଉଡ଼ିବା	ଉଡ଼ାଓ୍
ମନା କରିବା	ମାନା
ଭୁଲିବା	ହିଲାଞ୍ଜ୍
ଛାଡ଼ିଦେବା	ବାଗି
ଜମିବା, ଠୁଳହେବା	ଜାଓ୍ୱ
ମରିବା	ଗୁଜୁଃ
ଚୋରାଇ କରିବା	ଚଦାଇସିନ୍
ପରସିବା	ଲୁ, ହାଟିଂ
ଶୋଇବା	ଗିତିଚ୍
ଘୁମାଇବା	ଦୁଦ୍ଲୁମ୍
ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା	କୁକ୍ମୁ
ଗୁନ୍ଥିବା	ବେଙ୍ଗେଦ୍
ମିଶାଇବା	ମେସା
ପେଷିବା	ରିଦ୍
ଝୁଲାଇବା	ଆକା
ଲୁଗ୍ଣାଇବା	ଉକୁ
ମିଛ କହିବା	ଏଃ-ଲେ
ଚଢ଼ିବା	ଦେଜଃ
ଓହ୍ଲାଇବା	ଅଣ୍-ଗ
ହଲିବା	ହିଲ୍ଓ୍
ଚିପିବା	ଲିନ୍
କରଣ ଦେବା	ସିତୁଂ
ବାଜିବା	ବାଜାଓ
ସଙ୍କୁଚିତ ହେବା	ଲଜାଅ
ବିସ୍ତାରିତ ହେବା	ସାର୍ସାଓ
ଗୋଡ଼ାଇବା	କୁଦାଓ୍
ଘୁଞ୍ଚିବା	ସାହା
ଶିକାର କରିବା	ସେନ୍ଦ୍ରା

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
କାଟିବା (କଟୁରିରେ)	ଟଗଦ୍
ପାଦରେ ମାଡ଼ିବା	ଲେବେଦ୍
ଲୁଗା ବୁଣିବା	ଲୁଗ୍ରି ତେଞ୍ଜ୍
ଗୁଡ଼ାଇବା	ଗୁଲ୍ଯ୍ଯାଓ
ଖୋସାମତ କରିବା	ସାକଲଓ
ମୋଡ଼ିବା	ପେଟେର୍
ପୋଛିବା	ଜଦ୍
ଧୋଇବା	ଆରୁବ୍
ଶୁଖାଇବା	ରାସେ
ମିଳିତ କରିବା	ଞାପାମ୍
ବାହାରି ଆସିବା	ଉଡୁକ
ପଠାଇବା	ଲେଜା
ଚାଙ୍କିବା	ହାରୁବ୍
ଚେଷ୍ଟା କରିବା	କୁଟାଉ
କୁଟିବା	ଧୁଙ୍ଗ
ହାଣିବା	ମାଃ
ଧାନ, ଘାସ, ଆଦି	
ଦା’ରେ କାଟିବା	ଇର୍
ଖଣ୍ଡିଆ କରିବା	ଖାଣ୍ଡିୟା
ଖେଞ୍ଚିବା	ଶବଃ
ବାଣ୍ଟିବା	ହାଟିଞ୍ଜ
ଶମୁଟିବା	ଇଡ଼ିଜ୍
ବଙ୍କେଇବା	ଲଓ ଦ୍
ଭାଙ୍ଗିବା	ବାପୁଦ୍
ଠକହେବା	ଏଲେଃ
ଡେଇଁବା	ଦାନ୍
ଖୋଜିବା	ଞାମ୍
ଫେରିବା	ରୁଆଲ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଅପେକ୍ଷା କରିବା	ତାଙ୍ଗି
ଜଗିବା	ହରିନ୍
ଶୀଘ୍ର	ଲଗନ୍
ଘଷିବା	ଆଡୁ
ବୁଡ଼ିବା	ଡୁବୁମ୍
ଗାଧୋଇବା	ଉମ୍
ପହଁରିବା	ପାୟୁର୍
ପୁଟିବା	ଅଟେଜ୍
ଫୁଲ ଫୁଟିବା	ସାଳ
ଫାଟିବା	ପସାଃଗ
ଉଠାଇବା	ରାକାବ୍
ଧରି ଟେକିନେବା	ସାବ୍ ରାକାବ୍
(ଘର) ବୋହିବା	ଗଃ
ପବନ	ହୟ୍
ବାହାର କରିବା	ଅଡ଼କ
ଜାଣିବା	ବାଡ଼ାୟ
ଚିନ୍ତା କରିବା	ଉୟହାର୍
ଅନୁଭବ କରିବା	ଆଟ୍କାର୍, ବାଡ଼ାୟ
ବିଛୁଇବା	ଆଟେଦ୍
ଭରତି କରିବା	ଆଦେର୍
ଅଜାଡ଼ିବା	ଆଜାଉଳ
ଜମାଇବା	ସାମ୍ଟାଓ୍
ତିଆର କରିବା	ବେନାଓ୍
ଜାଳିବା	ଜୁଲ୍
ଲିଭାଇବା	ଇଣିଜ
ଉପାଡ଼ିବା	ତୁଦ୍
ଟେଲଇବା	ରହଧ୍
ସୂତା କାଟିବା	ତାକୟୁ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ଠିଆ ହେବା	ତିଙ୍ଗୁ
ହଜାଇବା	ଆଦ୍
ହତ୍ୟା କରିବା	ଗଜ୍
ଘାବରା	ଉପୁହାର
ଚେଷ୍ଟା କରିବା	ନାମ୍ପୁରାମ୍
ଚରିବା	ଚରା

ସାନ୍ତାଳୀ ଶିକ୍ଷା

(ବ୍ୟାର କାଳ)

ଅନୁଜ୍ଞା ବା ଆଦେଶ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ତୁ ଯା	ଆମ୍ ସେନଃମେ
ତୁମେ (ଦୁହେଁ) ଯାଅ	ଅ·ବେନ୍ ସେନଃବେନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ	ଆପେ ସେନଃପେ
ସେ ଯାଉ	ଉନି ସେନଃ ମାସ୍କିଁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ଉନ୍କିନ୍ ସେନଃ-ମାକିନ୍
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଉନ୍କୁ ସେନଃ ମାକ

ନିତ୍ୟପ୍ରବୃତ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ

ମୁଁ ଯାଏଁ	ଇଂ ସେନଃ-ଆ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଁ	ଆଲାଂ ସେନଃ ଆଲାଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଁ	ଆବ ସେନଃ ଆବ
ତୁ (ତୁମେ) ଯା (ଯାଅ)	ଆମ୍ ସେନଃ ମେ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଅ	ଆବେନ୍ ସେନଃ ବେନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ	ଆପେ ସେନଃ ପେ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ସେ ଯାଏ	ଉନି ସେନଃ ଆୟୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ଉନ୍‌କିନ୍ କିନ୍ ସେନଃ କାନା
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି	ଉନ୍‌କୁ ସେନଃଆକ

ବିଶୁଦ୍ଧ ବର୍ତ୍ତମାନ

ମୁଁ ଯାଉଛି	ଇଂସେନଃ-କାନାଞ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛୁ	ଆଲିଂଲିଂସେନଃ-କାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ଆବ ସେନଃ-କାନାବ
ତୁ ଯାଉଛୁ	ଆମ୍ ସେନଃ-କାନାମ୍
(ତୁମେ ଯାଉଛ)	
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛ	ଆବିନ୍ ସେନଃ-କାନାବିନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛ	ଆପେ ସେନଃ-କାନାପେ
ସେ ଯାଉଛି	ଉନି ସେନଃ କାନାୟ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ଉନ୍ କିନ୍ କିନ୍ ସେନଃ-କାନା
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ଉନ୍ କୁକ ସେନଃ କାନା

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୀପ ଭୂତ

ମୁଁ ଯାଇଛି	ଇଂ ସେନ୍ ଆକାନାଞ୍
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ଆଲିଂଲିଂ ସେନଃ କାନାଲିଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛୁ	ଆବବସେନଃ କାନାବନ୍
ତୁ ଯାଇଛୁ	ଆମସେନ୍ କାନାମ୍
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛ	ଆବିନ୍ ବିନ୍ ସେନ୍ କାନାବିନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛ	ଆପେପେ ସେନଃ କାନାପେ
ସେ ଯାଇଛି	ଉନି ସେନ କାନାୟ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛନ୍ତି	ଉନିକିନ୍ କିନ୍ ସେନଃ କାନାକିନ୍
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ଉନ୍ କୁକ ସେନଃ କାନା

ବିଶୁଦ୍ଧ ଭୂତ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳି
ମୁଁ ଗଲି	ଇଂ ସେନ୍ ଏନା
ଆମ୍ଭେଦୁହେଁ ଗଲୁ	ଆଲିଂ ସେନ୍ ଲେନାଲିଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ଆବ ସେନ୍ ଲେନାବନ୍
ତୁ ଗଲୁ	ଆମ୍ ସେନ୍ ଲେନାମ୍
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଗଲ	ଆବେନ୍ ସେନ୍ ଲେନାବେନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଗଲ	ଆପେ ସେନ୍ -ଏନାପେ
ସେ ଗଲେ	ଉନି ସେନ୍ ଏନାୟ
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ଉନ୍‌କିନ୍ ସେନ୍ ଏନାକିନ୍
ସେମାନେ ଗଲେ	ଉନ୍‌କୁ ସେନ୍ ଏନାକ

ପ୍ରାଗ୍ ଭୂତ

ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ଇଂ ସେନ୍ ଲେନା
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆଲିଂ ସେନ୍ ଲେନତାହେଁଲିଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ଆବସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁବ
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆମ୍ ସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେମ୍ ଏମ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲ	ଆବେନ୍ ସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁ ବେନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ଆପେସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁ ପେ
ସେ ଯାଇଥିଲେ	ଉନି ସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁୟାୟ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ଉନ୍‌କିନ୍ ସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁକିନ
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଉନ୍‌କୁ ସେନ୍ ଲେନ୍ ତାହେଁକ

ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂତ

ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ଇଂ ସେନଃ କାନ୍ ତାହେଁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆଲିଂଲିଂସେନଃ କାନତାହେଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ଆବା କବ ସେନଃ ଲେନ୍ ତାହେଁବ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆଁମ୍ ଏମଟସେନଃ କାନ୍ ତାହେ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲ	ଆବେନବେନ୍ସେନଃ କାନ୍ ତାହେଁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ଆପେପେସେନଃ କାନ୍ ତାହେଁ ଗ
ସେ ଯାଉଥିଲେ	ଉନିସେନଃ କାନ୍ ତାହେଁ ଗ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ଉନ୍ କିନ୍ ସେନଃ କାନତାହେଁ ଗ୍
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଉନକୁକ ସେନଃ କାନତାହେଁ

ବିଶୁଦ୍ଧ ଭବିଷ୍ୟତ

ମୁଁ ଯିବ	ଇଂ ସେନଃ ଆଇଂ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ଆଲାଂ ସେନଃ ଆଲା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ଆବସେନ ଆବ
ତୁ ଯିବୁ	ଆମ୍ ସେନ ଆମ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯିବ	ଆବେନ୍ ସେନ ଆବେନ୍
ତୁମେମାନେ ଯିବ	ଆପେ ସେନ-ଆପେ
ସେ ଯିବେ	ଉନି ସେନ-ଆୟୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ଉନ୍ କିନ୍ କିନ୍ ସେନଃ ଆ
ସେମାନେ ଯିବେ	ଉନ୍ କୁକ ସେନଃ ଆଁ

ପ୍ରାଗ୍ ଭବିଷ୍ୟତ

ମୁଁ ଯାଇଥିବ	ଇଂ ସେନ୍-କ-ଆଇଂ
ଆମେଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ଆଁଲାଂଲାଂ ସେନ୍ କଃ ଆ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ଆବକବ ସେନ୍ କଃ ଆ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ଆମ୍ ସେନ୍କ ଆମ
ତୁମେ ଦୁହେ ଯାଇଥିବ	ଆବେନବେନ୍ସେନ୍ କଃ ଆ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଥିବ	ଆପେପେ ସେନ୍ କଃ ଆ
ସେ ଯାଇଥିବେ	ଉନି ସେନ୍ କଃ ଆୟୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ଉନ୍ କିନ୍ କିନ୍ ସେନ କଃ ଆ
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ଉନ୍ କୁକ ସେନ୍ କଃ ଆ

ଆନୁମାନିକ ବର୍ତ୍ତମାନ

ଓଡ଼ିଆ	ସାନ୍ତାଳୀ
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ଇଂସେନ୍-ହାନ୍ତାଳକ ଆପୁ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ଆଲିଂ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ-ଆଲିଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ଆବ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆବ
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ଆମ୍ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆମ୍
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବ	ଅ.ବିନ୍ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆ.ବିନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବ	ଆପେ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆପେ
ସେ ଯାଉଥିବେ	ଉନି ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆପୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ଉନ୍କିନ୍ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳକ ଆକିନ୍
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଉନ୍କୁ ସେନ୍ ହାନ୍ତାଳ୍କ ଆକ

ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ

ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ଇଂ ସେନ୍ କଃ ଆଇଂ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆଲିଂ ଲିଂ ସେନ୍ କଃ ଆ

ବନଫୁଲ ମିଳିବା ଠିକଣା

୧—ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକ, ବାରିପଦା
୨—ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକ, ଉଦଳା
୩—ବନଫୁଲ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୪

Sri Siba Prasad Majhi of Mayurbhanj honoured
on behalf of the Institute.

Sri K. C. Mishra, I.A.S., Director T.R.W. Orissa, Visiting the Institute.

ଚାରି ଜଣରେ ଜଣେ

ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

ମାଲକାନଗିରି ହିମଗିରି ଚାଲ ଚାଲ ବାଲିଗୁଡ଼ା ବାଟେ,
ଚାଲ ସଇଁତଳା ଭୂୟାଁପୀଢ଼ ଚାଲ ଚାଲ ଜାମଶୋଳା ଘାଟେ ।୧।
ଦେଖ ସଉରା ଦେଖ କୁଟିଆ ଦେଖ ପରଜା ଦେଖ ସାନ୍ତାଳ ଯେତେ,
ଲେଖ କବିତା ଲେଖ ଗଳ୍ପ ଲେଖ ସମ୍ବାଦ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ମତେ ।୨।
ହେଉ ସମିତି ହେଉ ରାଜନୀତି ଆଦିବାସୀ ସେ ଜୀବନେ ନାହିଁ ଥକେ,
ଚାରି ଜଣରେ ଜଣେ ସେ ଭାଇ ନ ପାଏ ଦାନା ନ ପାଏ କନା
ନ ପାଏ ଥାନ ଟିକେ ।୩।
ଆଦିବାସୀ ସେ ଅଧିବାସୀ ସେ ମୂଲିଆ ଖଟିବା ଲୋକ ପରା,
ପାହାଡ଼ କାଟି ଜଙ୍ଗଲ ପୋଡ଼ି ମାଟିରେ ମିଶି ଖଟେ ଜୀବନ ସାରା ।୪।
ଯାଉଛନ୍ତି ସେଠି ଡାକ୍ତ୍ରୀବୁଢ଼ା ଯାଉଛନ୍ତି ନେତା ଯାଉଛନ୍ତି କର୍ମଚାରୀ,
ନିଜ ଫାଇଦା ଉଠାଇ କେତେ ଫେରେ ବୁଜୁଳି ଧରି ।୫।
ଲଙ୍ଗଳା ସେ ସରଳ ଲୋକ ପାହାଡ଼େ ରହି ନିଜର ଠେକ,
ତା ପାଇଁ ନାହିଁ ଟିକିଏ ବୋଲି ମମତା ଖାଲି ଭୋକରେ ଭୋକ ।୬।
ଆସ ହେ ବନ୍ଧୁ ଆସ ହେ ଭାଇ ଆସ ହେ କବି କୁଳ,
କଲମ ମୁନେ ଜଣାଇଦେବା ଆଦିବାସୀର ବଳ ।୭।
ହେବ ଉନ୍ନତି ଦେଶର ଆମ ବଢ଼ିବ ଆମ ବଳ,
ସଭିଏଁ ମିଶି ଗୋଟିଏ ହେବା ନ ଥିବ ଜାତି ଦଳ ।୮।
କୁଆଁ ଅରୁଆଁ ଦୂରେଇ ଯିବ ଆଦିବାସୀ ସେ ଗଣିତ ହେବ,
ଓଡ଼ିଶା ଦେଶେ ଉଇଁ ଉଠିବ ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶଶି ।୯।
ନୁହେଁ ଯେ ଖୋଲି ପାହାଡ଼ ଖୋଲେ ନୁହେଁ ସେ ଆଦିବାସୀ,
ଆମର ଦେଶ ମଣିଷ ସିଏ ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶଶି ।୧୦।

ଆଦିବାସୀ ଓ ମକରମେଳା

ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା

ପ୍ରାକ୍‌କାଳରେ ଅନଗ୍ରସର ଜାତିମାନଙ୍କ ମନରେ ଥିବା ଦୈନ୍ୟ-ବୋଧିକା, କ୍ରମେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଯାଇଛି ! ଏବେ କ୍ରମଶଃ ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋପ ପାଇଯିବାକୁ ବସୁଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ । ଅନଗ୍ରସର ଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ପ୍ରାୟତଃ ଆଦିବାସୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ମଣିଷମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ନିତାନ୍ତ ହୀନଗଣ୍ୟ ହୋଇ ଚିରକାଳ ବାସ କରି ଆସୁଥିଲେ, ଏବେ ସେମାନେ ନୂତନ ଯୁଗରେ ଏବଂ ନୂତନ ଜୀବନର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖି ପାରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଚିରକାଳ ସକାଶେ ଥିବା ଅଜ୍ଞତା କ୍ରମେ ଦୂର ହୋଇଯାଉଛି । ପ୍ରାୟ ଶତାଧିକ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତକାର ପରେ ମୋର ଏହି ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ ହୋଇଛି ।

ଅବଶ୍ୟ ଏହା ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଯେ, ଅଦ୍ୟାପି ସବୁ ଆଦିବାସୀମାନେ ସଭ୍ୟତାର ଚରମ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଭାଗ ଲୋକ ସଭ୍ୟତାର ଆଲୋକ ଦେଖିଲେଣି, ଏହା କହିବା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ, ସେମାନଙ୍କର ହୀନଭାବ ଦେଖି ଯେତିକି ଦୁଃଖ ଲାଗେ, ଠିକ୍ ସେତିକି ସୁଖ ଲାଗେ, ସେମାନଙ୍କର ଐକ୍ୟବୋଧ ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦେଖିବା ପରେ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନଙ୍କର ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଆଲୋଚନା କରିବା ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ।

ଯେଉଁ ଜାତି ଯେତେ ହୀନ ହେଲେବି, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନବୋଧରେ ଅଛି ଏକ ପ୍ରାଣପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ, ଦୁର୍ବିସହ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ଏକ

ଜୀବନ ଅଭିଳାଷ । ଜୀବନକୁ ମହୋଲ୍ଲାସ କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅବଶ୍ୟ ଅନସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ।

ମୁଖ୍ୟତଃ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଯେତେ ସବୁ ପର୍ବ ରହିଛି, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ରଜପର୍ବ ଓ ମକର ପର୍ବ ହେଉଛି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପର୍ବଦ୍ୱୟ । ତଥାପି ମକର ପର୍ବର ସ୍ଥାନ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ । ଉକ୍ତ ପର୍ବଟିକୁ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାୟ ୩ରୁ ୭ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣତଃ ଏହି ପର୍ବ ସର୍ବନିମ୍ନ ତିନିଦିନ ବ୍ୟାପି ପାଳନ କରାଯାଏ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତିଆସୀ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କର୍ମବହୁଳ ଜୀବନ ଭିତରେ ସେମାନେ ଯେତିକି ସଞ୍ଚୟ କରିଥାନ୍ତି, ସେସବୁକୁ ଏହି ତିନି ଦିନ ଭିତରେ ପ୍ରଚୁର ମଦ୍ୟପାନ କରିବାରେ ଶେଷ କରିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ମଦ୍ୟ ତିଆରି କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ଯାହାକୁ ଓଡ଼ିଆରେ କହିଲେ 'ହାଣ୍ଡିଆ' ବୋଲି ବୁଝାଯାଇଥାଏ ।

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଆଦିବାସୀ କହିଲେ ଆମେ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଭାଷାଭାଷୀ ବା ଗୋଟିଏ ଜାତି ବୋଲି ବୁଝିଥାଉ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନେକ ଜାତି ବିଭାଜନ ଓ ଉଚ୍ଚ ନୀଚର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ପୁଣି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ରହିଛି । ସୁତରାଂ ପର୍ବପର୍ବାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ପାଳନ କରନ୍ତି । ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବେ ଏହାକୁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ—

ଓଡ଼ିଆରେ ଯଦି ଆମେ କହୁ—ମୁଁ ପଖାଳ ଖାଉଛି ।

ସେତେବେଳେ ଭୂମିଜ ଏବଂ କୋହ୍ଲ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ମାଣ୍ଡିଯାମ ତାନା ।

ସାନ୍ତାଳ ଏବଂ ବୀର ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ବାସାକେ ଦାକାଏଁ ଯୁଯୁମ୍ କାଁନେଁ ।

ବହାଣୀ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ଭାତ୍‌ଠୁ କୁମ୍ ଖାଁବେଁ ।

କଦା ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ଯୁମ୍ କେ ଦାମ୍ ।

ବାଥୁଡ଼ି ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକେ କହନ୍ତି—ମୁଁ ପାଁଖାଡ୍ ଖାଉଁଚାଁରେ ।

ଅତଏବ ଉପରୋକ୍ତ ଭାଷାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଭାଷାଗତ ବୈଷମ୍ୟ ବେଶ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ମାତ୍ର ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର କଥା ବୁଝିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ଗାନ ହେଉଥିବା ସଙ୍ଗୀତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ସମସ୍ତଙ୍କର ପର୍ବ

ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ । ଏପରି କି ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହୃତ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର (ମାଦଳ) ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । —

କିନ୍ତୁ ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏକ । ସମସ୍ତଙ୍କର ସଭ୍ୟତା ଓ ବ୍ୟବହାର ଏକ ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ସାନ୍ତାଳ ଶ୍ରେଣୀୟ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ମକର ପର୍ବରେ କଟୁଥିବା ଜୀବନ କଥା ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ।

ମକର ପର୍ବର ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ନୃତ୍ୟ । ଅନ୍ତତଃ ପୂର୍ବ ତିନ ଦିନରୁ ଚାଉଳକୁ ଭିଜା କରି ସେଥିରୁ ସେମାନେ ଏକପ୍ରକାର ପାନୀୟ ତିଆରି କରନ୍ତି । ତତ୍ପରେ ସେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାନୀୟକୁ ସେମାନେ ସମବେତ ଭାବରେ ପାନ କରନ୍ତି । ତାପରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ନୃତ୍ୟ । ସେହି ନୃତ୍ୟର ତାଳେ ତାଳେ ସେମାନେ ଭାସିଯା'ନ୍ତି କେଉଁ ଏକ ସପନ ରାଇଜକୁ ; ଯେଉଁଠି ନ ଥାଏ ଚିନ୍ତା, ଶୋକ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ବ୍ୟାଧି, ଜରା ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ । ଏକ ଅଥଳ ପାରାବାରର ଶାନ୍ତିଦ୍ୱୀପରେ ରହି ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ସୃଷ୍ଟି-ସମ୍ଭାର ହୋଇ ଉଠେ ମଧୁମୟ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଗୁଣ ହେଲା ପରମ୍ପରାଗତ ଜୀବନଯାପନ । ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଯେତିକି ପୃଥକାନ୍ନକୁ ଭଲ ପା'ନ୍ତି, ସେତିକି ଭଲପା'ନ୍ତି କୌଣସି ମେଳା ବା ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ । ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଦେଖାଯାଏ, ସେମାନେ ଯେତେ ପରମ୍ପରାଧର୍ମୀ ହେଲେ ବି ସାଂପ୍ରତିକ ଜୀବନରେ ଏବେ ତାହା କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ପାଇଯାଇଛି । ପ୍ରମାଣମୂଳକ ଭାବେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ—

ଏହି ମକର ମେଳାରେ ସେମାନେ ଧରି ଆଣନ୍ତି ଜଙ୍ଗଲରୁ ଏକ ମର୍କଟ । ତାକୁ ମଝିରେ ଥିବା କୌଣସି ଖୁଣ୍ଟରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଏକ ଦଳ ହୋଇ ହାତ ଓ କମରକୁ ଛନ୍ଦି ଏକ ତାଳରେ ନାଚ ନାଚ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।

"କୁଣ୍ଡା ଖାଇ ଖାଇ ବୁଢ଼ା ଡାହୁକାଟିଲା
ଏଡ଼ ଗୁନ୍ଦଲି ପାଚିଲା ବୁଢ଼ା ମରିଗଲା ।"

ଏହି ସଙ୍ଗୀତ ଯେତିକି ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ, ସେତିକି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥଯୁକ୍ତ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଜଙ୍ଗଲରେ କୌଣସି ଏକ ବୃଦ୍ଧମର୍କଟ ସେହି ଜଙ୍ଗଲର ଶସ୍ୟଦାନା ଖାଇ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଷ୍କାର କରି ବୁଝିଦେଲା ଏଡ଼ (ଶସ୍ୟ) ।

କ୍ରମେ ଏଡ଼ ପକ୍ୱ ହୋଇ ଆସିଲା । ପୃଥିବୀ ଶସ୍ୟଭରା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧ ମର୍କଟର ହେଲା ଅପମୃତ୍ୟୁ । ଶସ୍ୟ ବୁଣିଥିଲା ସେ । ଶସ୍ୟ ବି ଉତ୍ପାଦନ କଲା ସେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଶସ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ଆଗରୁ ତାର ଜୀବନପୁଷ୍ପ ଝଡ଼ିଗଲା । ଏମିତି ବି ଝଡ଼ିଯାଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନ ଦିନେ ନା ଦିନେ । ବୁଣି-ଥିବା ଶସ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିହୁଏନି ।

ନାଚି ନାଚି ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ସମବେତ କଣ୍ଠରେ ଗାନ କରନ୍ତି—

“ବିଦାଇ ବିଦାଇ ଦେ ବିଦାଇ ଛଟ୍ ବିଦାଇ ଦେ
ହାମର ଘର୍ ଦାଇ ବଡ୍ ଧୁରିଆ ।
ଗୁନ୍ଦଲି ବୁସୁ କୁଠା କୁଠା ତେଲ୍ରି ସେ ସିଁ କଠାଇୟୁଁ ମା ମାନ୍
ନଇଁ ସିମ୍ ରିସା ସିମ୍ ମଣେଗାଣ୍ଡା ବଲି ଲେ ଡିଁ
ନଇଁତ୍ୟୁକୁମ୍ବଡ଼ୁ ତ୍ୟୁଁ ଗେଗ ଯମ୍ କେ ଦେ
ତୁପ୍ୟୁ ମେ ନାଦରୁଣ୍ଡା ଯଁ କେଦେ
ରୁଣ୍ଡାଇ ମେଁ ନାଦତ୍ୟୁଁ ଯମ୍ କେଦେ
ମିଁ ତ୍ୟୁଁ ଦେଡ଼ ଯମ୍ ମେଁ
ସସାଂ ଘୋଡ଼ା ମସାଂସେ ତା କକୟୁ କାନା ।”

ଅର୍ଥାତ୍—ମୋର ଘର ବହୁତ ଦୂର, ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ମୋତେ ଶୀଘ୍ର ବିଦାୟ ଦିଅ । ହେ ବନ, ହେ ପର୍ବତ, ହେ ନଦନଦୀ, ତରୁଲତାଗଣ, ମୋତେ ବିଦାୟ ଦିଅ । ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଗୁନ୍ଦଲି (ଚଳଧାନ) ଖାଇ ତୁମ ସହ ଦିନ ନେଇଥାନ୍ତି । କାତର କଣ୍ଠରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ବାତୁଛି କୁକ୍କୁଟ, ବିଦାୟ ନେବାକୁ ସେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ । କାରଣ ଏହି ଜଙ୍ଗଲରେ ସେ ୫ ଗଣ୍ଡା ଡିମ୍ବ ଦେଇଥିଲା । ମନରେ ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକର ସ୍ୱପ୍ନ ତାକୁ ଅନନ୍ତ ମାୟାପୁରୀକୁ ନେଇଯାଉଥିଲା । ହୃଦୟ ତାର ପୁରିଉଠୁଥିଲା ନିଜ ପ୍ରସୂତ ଡିମ୍ବ ଦେଖିବା ପରେ । କିନ୍ତୁ ତା’ ଜୀବନରେ ଆସିଲା ଅକାଳ ଦୁଃଖ । ଚୋର ସିଆଡ଼ିଆ ସିଆଡ଼ି କାଟିବାକୁ ଆସି ସେ ସବୁକୁ ଚୋରାଇ ନେଲା । ସିଆଡ଼ିଆ କିନ୍ତୁ ଭଦ୍ର, ସେ ମଣିଷ, ତାର ଅନ୍ତର ଅଛି । ପରର ଦୁଃଖ ସେ ବୁଝେ । କୁକ୍କୁଟର କ୍ଷୋଭଭରା ଉକ୍ତି ଶୁଣି ସେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲା ନିଜ ଅନ୍ତରର ଦୁଃଖ । ସିଆଡ଼ିଆ ସାନ୍ତ୍ୱନାଭରା କଣ୍ଠରେ କହିଲା—ତା’ ଡିମ୍ବଗୁଡ଼ିକୁ କଠାସ ଖାଇଛି, କଠାସ ପୁଣି କହିଲା—ନାଁ, ନାଁ, ସେ ଖାଇନାହିଁ ; ଖାଇଛି

ଶୃଗାଳଟିଏ । ପ୍ରକୃତରେ ଟଗର ହେଉଛି ଶୃଗାଳ । ତାକୁ ଭୟ ଦେଖାଇ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଡାକ କହିଲ—ହେ ଶୃଗାଳ, ଶୀଘ୍ର ପଳାୟନ କର । ନଚେତ୍ ମୃତ୍ୟୁ ତୁମର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ । ହଳଧା ବାଡ଼ର ଶ୍ୱାନ ତୋର ଅପେକ୍ଷାରେ ।

ଏହି ସଂଗୀତ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ଯେତିକ କଠୋର ମନେହୁଏ କମ୍ବା ଅର୍ଥ ନଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଅପରପକ୍ଷେ ଅର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଅବଗତ ହେଲେ ସେତିକ ଗମ୍ଭୀର ଏବଂ ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ ହୋଇଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ତାନମାନ ଲୟରେ ସଂଗୀତର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଘଟେ । ଏମିତି କେତେ ନୂତନ ନୂତନ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ସମୟ ପାଇଁ ସଂଗୀତ ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ଏ ଗଲ ମାଙ୍କଡ଼ ନାଚ ଗୀତ । ମାଙ୍କଡ଼କୁ ମଝିରେ ରଖି ଚଉପାଶ ଘେରି ସେମାନେ ଏହି ସଂଗୀତ ଗାନ କରନ୍ତି । ଏବେ କିନ୍ତୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମର୍କଟ ଅଭାବରୁ ସେମାନେ କଣ୍ଢେଇ-ମାଙ୍କଡ଼ଟିଏ ମଝିରେ ରଖିଦେଇ ପରଂପରାର ଉତ୍ତର-ବାହକଭାବରେ ସମସ୍ୱରରେ ଗାନ କରନ୍ତି ।

ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଲା—ସେହି ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ସେମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସେଠାରେ ଖାର ବନ୍ଧା ହେବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଲୁଗା ବାନ୍ଧି ମଝିରେ କଳା ଚିହ୍ନଟିଏ ରଖାଯାଏ । ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନେ ତା' ଭିତରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଶର ନିକ୍ଷେପ କରନ୍ତି । ଯିଏ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଶର ନିକ୍ଷେପ କରି ନିଜର ସିଦ୍ଧହସ୍ତର ପରିଚୟ ଦିଏ, ସେ ପୁରସ୍କୃତ ହୁଏ । ଏଥିରୁ ସେମାନଙ୍କ ଶୀକାରୀ ଜୀବନର ପରିଚୟ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ।

ଯାତ୍ରା ସଂଗୀତ ସେମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ । ବିବାହର ସଂଗୀତ ଭିନ୍ନ । ମୃତ୍ୟୁଜନୀତ ଶୋକରେ ସଂଗୀତ ଭିନ୍ନ । ରାତି ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଐକ୍ୟବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଗାନ ହେଉଥିବା ସଂଗୀତ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ।

ମାତ୍ର ସେ ସବୁ ଭିତରୁ ଯାତ୍ରା ସଙ୍ଗୀତ ଖୁବ୍ ମଧୁର, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱର, ତାନ, ମାନ, ଲୟ, ଏସବୁ ଏକ ପ୍ରକାରର ନୃତ୍ୟ ଓ ବାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏକ । ତେଣୁ ସାଧାରଣରେ ଏହା ଖୁବ ବିରକ୍ତିକର । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଏଥିରେ ଖୁବ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ବୁଝିଲେ ଯେ କେହି ବି ଖୁସି ହେବ ।

"ହାହ ସେରେ ଡାଂଗୁଆ ଗାୟୁାର୍ ଛଣ୍ଡା
ସାସ୍ ହାନ୍ ଘୁରେ ଏକ୍କେ ହାଇଲ ହାହର ବହା
ଗାୟେୂର ଛଣ୍ଡା ହାଲେରେ ଡାଲେ।"

ଅର୍ଥାତ୍ ଗାଁରେ ଥିଲା ଝିଅଟିଏ, ସିଏ ସେ 'ହେଲା ଯୁବତୀ । ଗାଁ ଟୋକାଏ ତା' ସହ ଆଳାପ ହେଲେ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ସେ ସିଏ (ଯୁବତୀ) ସିଏ ବିବାହ କଲା ଅନ୍ୟ ଏକ ପୁରୁଷକୁ । ଏବେ ସେ ଶାନ୍ତ । ଆଉ କାହାସହ ସେ ଖୁସିରେ ଆଳାପ ହେଉନାହିଁ । ତେଣୁ ଗାଁ ଟୋକାଏ ମନ-ମାରି ବସିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କର ସଂଗୀତ ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି, ସେ ସଂଗୀତରେ ଏକ ସୁମଧୁର ଅର୍ଥ ଅଛି । ସେହି ଗୀତଗୁଡ଼ିକରୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନ ଓ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ।

"ରିନକେୟା ଟାକା ରତନ ଚୂରିକେୟା ସାନ୍ଦଁ ରେଁ ରତନ
ରିନ୍ କେୟା ଟାକା ରତନ ସୁଦେର ସୁଦ ବଡ଼ଗ୍ ଚୁରି କେବ
ସାନ୍ଦଁରେଁ କବସେ ରାଖ ॥..."

ଭାବାର୍ଥ ହେଲା—(ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ରହିଛି । ସେମାନେ ତାକୁ 'ଘଣ' ବୋଲି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି । ବରବାଲା ଦିଅନ୍ତି କନ୍ୟା ଘରକୁ । ଅତଏବ କନ୍ୟାପିତା ବରର ସଂପତ୍ତି ପାଇ ଖୁସି ହୁଏ । ଏଠାରେ ସେହି ଜୀବନର ଏକଚିତ୍ର ଦିଆଯାଇଛି) ବର କହୁଛି କନ୍ୟାକୁ —, ସେ ଋଣ ଆଣିଥିଲା ମହାଜନ ଘରୁ । ସେ ଟଙ୍କା ପୁଣି ନେଲା ଶ୍ୱଶୁର ଅର୍ଥାତ୍ କନ୍ୟାପିତା । ଏଣେ ସେ ଋଣଭାରରେ ହେଲା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ । କାହିଁକି ? କେବଳ ସେ ବିବାହ କଲାବୋଲି ବା ବୋହୂଟିଏ ଚୋରିକଲା ବୋଲି । ମହାଜନ ଟଙ୍କାର ସୁଧ ଏବେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପୁଣି ସୁଧର ସୁଧ ବଢ଼ିଲା । ସେ ସବୁକୁ ତାକୁ ଶୁଝିବାକୁ ହେବ । ନୟ୍ୟାନ୍ତ ହୋଇ, ଦିବାରାତ୍ର ପରିଶ୍ରମ କରି, ମୁଣ୍ଡଝାଳ ଭୂଇଁରେ ମାରି । ସେ ତେଣୁ ଖାପଣ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତହୋଇ ଅତ୍ୟାଚାର କଲା ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଜବଦ କରିବାକୁ ହେବ । କାରଣ ଏହି ସ୍ତ୍ରୀ ହିଁ ତା ସୁଧ ଟଙ୍କା ବଢ଼ିବାର ମୂଳ କାରଣ ।

କନ୍ତୁ ବବାହ ପୂର୍ବରୁ ବର ଖୁବ୍ ଖୁସି ଥିଲା । ସେ କନ୍ୟାରତ୍ନଟିଏ ପାଇବ । ମନର କୌତୁହଳ ସେ ବୁଝିପାରୁଥିଲା । ଯେମିତି ସେ ଗଡ଼ଟିଏ ଜିତି ଆସିଛି । କନ୍ୟା ପାଇ ଜୀବନ ତାର ମଧୁମୟ ହୋଇଛି ।

"ଇନ୍ଦ୍ର ସେ ରୁଣ୍ଡୁନା କନ୍ଦ ସେ ରୁଣ୍ଡୁନା ଯେଁ ଲ୍
ହାତେ ନେଇ ଜତ୍ତେ ରୁଣ୍ଡୁ–ଘରେ ନେଇଁ କନ୍ଥୁଁ
ହାମାକେଲବରୁଣ୍ଡୁ କୁଥା ରଖିବ ।"

ଅର୍ଥାତ୍ ବର ଆସିଲା । ଅତି ଆଦରରେ କନ୍ୟାର ନାମ ରଖିଲା 'ରୁଣ୍ଡୁ' । ରୁଣ୍ଡୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ତା' ବରକୁ—ମୁଁ ତ ଘର ଦେଖିନାହିଁ, କେଉଁ-ଠାରେ ମୋତେ ନେଇ ରଖିବ ? ବର ଉତ୍ତର ଦେଲା—ନଥାଉ ଘର, ଜମିବାଡ଼ି, ଧନରତ୍ନ, ଆସ୍ବ, ଅଳଙ୍କାର, କେବଳ ସେ ହିଁ ତାର । ତାକୁ ନେଇ ସେ ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ ପାଇବ । ପୁଣି ତାକୁ ସେ ନେଇଯିବ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ।

ଏହି ସବୁ ସଂଗୀତରୁ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିହୁଏ । ଯାତ୍ରା ସମୟରେ ରାସ୍ତାରେ ଗାନ ହେଉଥିବା ସଂଗୀତ ମଧ୍ୟ ମଧୁମୟ । କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି—

"ରାତିଏ ରାତି ବହାଦାଜା ହଲଗ
ସକାଳେର ଯୁଠି ଦେଖି ଦୁଟା ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗେ ।
ବୁଢ଼ା ଘର ବିହାଦାଦା ହାମିରୁଇବ ନାଇଁ ।
ଗୁରୁ ଦାଦା ଘୁରାଇଁ ଜେଁ ଟାକା ଦାଦା ଫେରାଏ ଦେଁ
ବୁଢ଼ା ଘର ବହାଦାଦା, ହାମିରୁଇବ ନାଇଁ...।"

ଏହାର ଭାବାର୍ଥ ବଡ଼ ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ ! ବର ଗଲା କନ୍ୟା ଘରକୁ । ଦିନରେ ନଯାଇ ଗଲା ମୁହଁ ସଞ୍ଜରେ । ଘର ଭିତରଟା ଆହୁରି ଅନ୍ଧକାର । ସେଇ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ କନ୍ୟା ଦେଖିଲା ବରକୁ । କିଛି ଦେଖାଗଲାନି । ତଥାପି ବରଟା ଭେଣ୍ଡିଆ ବୋଲି ତାର ମନେ ହେଲା । ସେହି ଅନ୍ଧାରରେ ବାହାଘର ଠିକ୍ ହେଲା, କନ୍ୟାପିତା ଆଗରୁ ବରପାଖରୁ କନ୍ୟା ବାବଦ ଟଂକା ନେଇସାରିଥିଲା ।...ସକାଳେ ବର ପାଖରୁ କନ୍ୟା ଉଠି ଦେଖେ ବରର ରୂପକୁ । ମନଟାରେ ଟିକେ ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ବରର ବୟସ ହୋଇ-ଗଲାଣି ବୋଲି ତାର ମନେ ହେଲା । ସେଠୁ ଚୁପେ ଚୁପେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲା ସେ । ବର ଦାନ୍ତ ଘସିଲାବେଳେ ତା'ର ଆଗ ଦୁଇଟା ଦାନ୍ତ ନାହିଁ

ବୋଲି କନ୍ୟା ଜାଣିଗଲା । ତାପରେ କନ୍ୟା ପୁଣି, ଏ କଥା କହିଲା ତାର ପିତାକୁ । ସେ ଏ ବୁଢ଼ାକୁ ନେଇ ସଂସାର ବାନ୍ଧିପାରିବନାହିଁ । ତେଣୁ ବାପ ଆଗେ ସେ ଅଳିକରି ବସିଲା—ହେ ପିତା ! ତୁମେ ଫେରାଇ ଦିଅ ବରର ଗୋରୁ, ବରର ଟଂକା । ମୁଁ ଏ ବୁଢ଼ା ବର ସଂଗେ ସଂସାର କରିବ ନାହିଁ ।

ବାସ୍ତବିକ୍ ! ଏହି ଗୀତଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଯେତେ ମଧୁର ହେଉ ନା କାହିଁକି, ସେମାନଙ୍କର ଭାଷା ସ୍ୱୀକୃତପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିବାରୁ, ଏ ଯାଏଁ ବି ସେ ସବୁର ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇନଥିବା ନିତାନ୍ତ ପରିତାପର ବିଷୟ । ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ମନୀଷୀ ଏ ଦିଗରେ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଥିବା ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ।

ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ ।

"ଶିତ ଲଖନ ନଲ୍ ମେଁ ଶଠି ଭଜାଏ ମେଁ
ଶଠି ଭଜାଏଁ ମେରେ ଲଖନ୍ ଶତାଯେଁ ଯୀ ମେଁ ମେଁ
ଯୀ ମେଁ ଆବନ ରାବନ୍ ଲଖନ୍
ତନେଯୀବନ୍ ରାବନ୍
ଗଜେଯୀ ବନ୍ ରାବନ୍ ନ ଲଖନ୍
ଯୀ ଲଙ୍କା ଦଶନ୍ ରେଁ ...... ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣର ତିନିଗୋଟି ଗାର କାଟିଥିବା ସମୟର ଚିତ୍ର ଏହି ସଂଗୀତରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ପୁଣି ରାବଣ ଆସି ଛଦ୍ମ ବେଶରେ ସୀତାକୁ ଲଙ୍କା-ପୁରକୁ ନେଇଯାଇଛି । ହନୁମାନ ପୁଣି ସୀତାର ଠାବ କରିଛି । ରାମ ରାବଣର ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରଭୃତି ସେମାନଙ୍କର ଗୀତରେ ଶୋଭାପାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସେମା-ନଙ୍କର କୌଣସି ଲିଖିତ ଭାଷା ନାହିଁ । ଏବେ ଅବଶ୍ୟ ସେ ସବୁର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ସଂଗୀତ ପରଂପରାକ୍ରମେ ମୁଖରୁ ମୁଖକୁ ଗଡ଼ିଆସିଛି । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଏହି ଗୀତ କେବଳ ମୁଖରେ ହିଁ ବଞ୍ଚି-ରହିଛି ।

ଏମିତି ସୁଖରେ କଟିଯାଏ ତିନୋଟି ଦିନ । ତା'ପର ଦିନ କେତେକ ମୁଖିଆ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି ଗଙ୍ଗା ଦାମୋଦର । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ବାରିପଦା ନିକଟରେ ଏହି ନଦୀର ଅବସ୍ଥାନ । ସେମାନେ ଏଠାରେ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ

ସକାଶେ ଦାନ ହୁଅନ୍ତି । ଯେଉଁ ସମୟରେ ଜଣେ ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରେ । ସେତେବେଳେ ତା'ର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ସେହି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ଥି ରଖିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ବର୍ଷ ମକରରେ ଯାଇନପାରିଲେ କୌଣସି ଏକ ଛକ ସ୍ଥାନରେ ଜାତିଭାଇମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଜାତି ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ପୁଣି ପରବର୍ତ୍ତି ମକରକୁ ସେହି ଅସ୍ଥି ଦାମୋଦର ନେବେ ବୋଲି ଆଦେଶ ପାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଦାମୋଦର ଯିବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁଜନିତ ଶୋକଗୀତ ଗାନ କରନ୍ତି—

"ଆଁଡ଼ା ଦୁଆର କେଲ୍
ଗୁରୁବୁରୁରେ ଦତ୍କ ରିହ ଜଡ଼ା
କାଓିନ ମେଁ
ଗୟା ନଁଧେଁ ରେହଁ ଗଙ୍ଗା ନଦେଁ ରେହଁ
ହରିବୋଲ କାତେ ତିରିହ
ବାହା ଜବୋହା ଅମେଁ ।"

ତାପରେ ମକର ପର୍ବ ସରିଯାଏ । ପୁଣି ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ମକର ପାଇଁ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହନ୍ତି । ପୂର୍ବର କର୍ମମୟ ଜୀବନକୁ ଫେରିଯାଇ ପୃଥିବୀକୁ ଶସ୍ୟଭରା କରିବା ନିମିତ୍ତ ରକ୍ତ ଦାନ ଦେବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତି ସେମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ କରିଦିଏ ।

ଅବଶ୍ୟ କହିବାକୁ ହେବ ଯେ ସେମାନେ ଆଜି ପୂର୍ବପରି ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁନାହାନ୍ତି । ସଭ୍ୟତାର ଆଲୋକ ସେମାନେ ଦେଖିଲେଣି । ମଣିଷର ଦାବୀ କ'ଣ ସେମାନେ ବୁଝିଲେଣି ଏବଂ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କଲେଣି ।

ମୁଣ୍ଡାରୀ ବ୍ୟାକରଣ

ଶ୍ରୀ ସନାତନ ମୁଣ୍ଡା, ଏମ୍‌. ଏ.

ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲେ ଉକ୍ତ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ନିତାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭାଷାଟିର ବ୍ୟାକରଣ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କଲେ ଭାଷାଟି ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବା ଅତି ସହଜସାଧ୍ୟ ହୁଏ । ଭାଷାଟିର ବ୍ୟାକରଣ ଲେଖିବାକୁ ଯାଇ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୋଷ ତ୍ରୁଟି ବା କେତେକ ଅତି ଦରକାରୀ କଥା ମଧ୍ୟ ନ ଲେଖିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ଏବଂ ଗବେଷକଙ୍କଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଉପଦେଶ ପ୍ରାର୍ଥନୀୟ ।

ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାଟି ଏକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କେତେକ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଏବଂ ଭାଷାର ବ୍ୟବହାରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଦେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ । କିନ୍ତୁ ତାହା ସେତେ ଗୁରୁତର ନୁହେଁ ଏବଂ ସେ ଭଳି ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ଭାଷାଟି ବୁଝିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ତାହା ଏକ ଭୁଲ ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ । ଅଞ୍ଚଳଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭାଷାଟିର ବ୍ୟବହାର ଯାହା ହେଉ ନା କାହିଁକି, ଭାଷାଟିର ବ୍ୟାକରଣ ସବୁବେଳେ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିବ ।

ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାଟି ଓଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲିପିରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଆଦୌ ଲେଖିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ତେଣୁ ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ ଜାଣିବା ନିମିତ୍ତ "ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ"ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ମୁଣ୍ଡାରୀ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ନିତାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ।

ପୁରୁଷ ଓ ବଚନ

(୧) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ଏକ ବଚନ	ମୁଁ	ଆଞ୍ଜ୍
ଦ୍ୱି ବଚନ	ଆମେ ଦୁହେଁ	ଆଲିଂ
ବହୁବଚନ	ଆମ୍ଭେମାନେ	ଆଲେ

(୨) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ଏକ ବଚନ	ତୁ	ଆମ୍
ଦ୍ୱିବଚନ	ତୁମେ ଦୁହେଁ	ଆବେନ୍
ବହୁ ବଚନ	ତୁମ୍ଭେମାନେ	ଆପେ

(୩) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ଏକ ବଚନ	ସେ	ଆଏ୍
ଦ୍ୱିବଚନ	ସେ ଦୁହେଁ	ଆକିନ୍
ବହୁ ବଚନ	ସେମାନେ	ଆକ

ପ୍ରତ୍ୟୟ

(୧) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—"ମୁଁ" ନିମିତ୍ତ "ଞ୍" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ଦ୍ୱିବଚନ—"ଆମେ ଦୁହେଁ" ନିମିତ୍ତ "ଲିଂ" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ବହୁ ବଚନ—"ଆମ୍ଭେମାନେ" ନିମିତ୍ତ "ଲେ" ପ୍ରତ୍ୟୟ

(୨) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—"ତୁ" ନିମିତ୍ତ "ମ୍" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ଦ୍ୱିବଚନ—"ତୁମେ ଦୁହେଁ" ନିମିତ୍ତ "ବେନ୍" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ବହୁ ବଚନ—"ତୁମ୍ଭେମାନେ" ନିମିତ୍ତ "ପେ" ପ୍ରତ୍ୟୟ

(୩) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—"ସେ" ନିମିତ୍ତ "ଏ" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ଦ୍ୱିବଚନ—"ସେ ଦୁହେଁ" ନିମିତ୍ତ "କିନ୍" ପ୍ରତ୍ୟୟ
ବହୁ ବଚନ—"ସେମାନେ" ନିମିତ୍ତ "କ" ପ୍ରତ୍ୟୟ

ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର :—

ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାରେ ଉପରିଲିଖିତ ବଚନ ଓ ପୁରୁଷ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ବାକ୍ୟରେ ଅତ୍ୟଧିକ ମାତ୍ରାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ବଚନ ଓ ପୁରୁଷ ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତା, କର୍ମ କିମ୍ବା କ୍ରିୟାରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଏ ।

ନିୟମ (୧)—ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଅକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଥିବା ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ କର୍ତ୍ତାରେ କିମ୍ବା କ୍ରିୟାରେ ଯୋଗ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଉଭୟ କର୍ତ୍ତା ଓ କ୍ରିୟାରେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ—

(୧) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—ଆଇଂ	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆଞ୍	ସେନଃତାନାଞ୍
ଓଡ଼ିଆ—ମୁଁ	ଯାଉଛି
ଦ୍ୱି ବଚନ—ଆଲିଂଲିଂ	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆଲିଂ	ସେନଃତାନାଲିଂ
ଓଡ଼ିଆ—ଆମେ ଦୁହେଁ	ଯାଉଛୁ
ବହୁ ବଚନ—ଆଲେଲେ	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆଲେ	ସେନଃତାନାଲେ
ଓଡ଼ିଆ—ଆମ୍ଭେମାନେ	ଯାଉଛୁ

(୨) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—ଆମେଁମ୍	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆମ୍	ସେନଃତାନାମେଁ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁ	ଯାଉଛୁ
ଦ୍ୱି ବଚନ—ଆବେନ୍‌ବେନ୍	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆବେନ୍	ସେନଃତାନାବେନ୍
ଓଡ଼ିଆ—ତୁମେ ଦୁହେଁ	ଯାଉଛ
ବହୁ ବଚନ—ଆପେପେ	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆପେ	ସେନଃତାନାପେ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁମ୍ଭେମାନେ	ଯାଉଛ

(୩) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—ଆଏଏ୍	ସେନଃତାନା
କିମ୍ବା—ଆଏ୍	ସେନଃତାନାଏ୍
ଓଡ଼ିଆ—ସେ	ଯାଉଛି

ଦ୍ୱିବଚନ—ଆକନ୍‌କନ୍‌ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆକନ୍‌ ସେନଃଡାନାକନ୍‌
ଓଡ଼ିଆ—ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି
ବହୁ ବଚନ—ଆକକ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆକ ସେନଃଡାନାକ
ଓଡ଼ିଆ—ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି

ନିୟମ (୨)—ସକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଥିବା ବାକ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ବଚନ ଓ ପୁରୁଷ ଅନୁଯାୟୀ କର୍ତ୍ତାରେ ନ ଲଗି କର୍ମରେ କମ୍ବା କ୍ରିୟାରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଏ । ଏକା ସାଙ୍ଗରେ କର୍ମ ଓ କ୍ରିୟାରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ—

(୧) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—ଆଞ୍ଜ୍‌ ସ୍କୁଲେଞ୍ଜ୍‌ ସେନାଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆଞ୍ଜ୍‌ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାଞ୍ଜ୍‌
ଓଡ଼ିଆ—ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛି
ଦ୍ୱିବଚନ—ଆଲିଂ ସ୍କୁଲଲିଂ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆଲିଂ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାଲିଂ
ଓଡ଼ିଆ—ଆମେଦୁହେଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛୁ
ବହୁ ବଚନ—ଆଲେ ସ୍କୁଲଲେ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆଲେ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାଲେ
ଓଡ଼ିଆ—ଆମ୍ଭେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛୁ

(୨) ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକ ବଚନ—ଆମ୍‌ ସ୍କୁଲେମ୍‌ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆମ୍‌ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାମେ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛୁ
ଦ୍ୱିବଚନ—ଆବେନ୍‌ ସ୍କୁଲ୍‌ବେନ୍‌ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆବେନ୍‌ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାବେନ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁମେ ଦୁହେଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛ
ବହୁ ବଚନ—ଆପେ ସ୍କୁଲପେ ସେନଃଡାନା
କମ୍ବା—ଆପେ ସ୍କୁଲ୍‌ ସେନଃଡାନାପେ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁମ୍ଭେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛ

(୩) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ

ଏକବଚନ—ଆଏ୍ ସ୍କୁଲେଏ୍ ସେନଃତୋନା
କମ୍ବା—ଆଏ୍ ସ୍କୁଲ୍ ସେନଃତାନାଏ୍
ଓଡ଼ିଆ—ସେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛି ।
ଦ୍ୱିବଚନ—ଆକିନ୍ ସ୍କୁଲ୍‌କିନ୍ ସେନଃତାନା
କମ୍ବା—ଆକିନ୍ ସ୍କୁଲ୍ ସେନଃତାନାକିନ୍
ଓଡ଼ିଆ—ସେ ଦୁହେଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।
ବହୁବଚନ—ଆକ ସ୍କୁଲ୍‌କ ସେନଃତାନା
କମ୍ବା—ଆକ ସ୍କୁଲ୍ ସେନଃତାନାକ
ଓଡ଼ିଆ—ସେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଉପରଲିଖିତ ଉଦାହରଣମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟଟିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କର୍ମରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାକ୍ୟଟିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କ୍ରିୟା ସହିତ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ଏପରି କରାଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ବାକ୍ୟଟିର ଅର୍ଥଟି ପୂର୍ବଭଳି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ବି: ଦ୍ର:—ସାଧାରଣତଃ ବାକ୍ୟଟି ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହେବା ନିମିତ୍ତ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ସକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଥିବା ବାକ୍ୟରେ କ୍ରିୟାରେ ନ ଲଗି କର୍ମରେ ଲଗେ ଏବଂ ଯଦି ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ କ୍ରିୟାରେ ଲଗାଯାଏ ତାହେଲେ ବାକ୍ୟଟି ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହେବା ନିମିତ୍ତ କର୍ମରେ ବିଭକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଗେ ।

ଉଦାହରଣ :—

(୧) ଆଞ୍ଜ ସ୍କୁଲେଞ୍ଜ ସେନଃତାନା
(୨) ଆଞ୍ଜ୍ ସ୍କୁଲ୍ ସେନଃତାନାଞ୍ଜ୍
(୩) ଆଞ୍ଜ୍ ସ୍କୁଲତେ ସେନଃତାନାଞ୍ଜ୍
ଓଡ଼ିଆ—ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛି

ଉପରଲିଖିତ ତିନୋଟି ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଓ ତୃତୀୟ ବାକ୍ୟଦ୍ୱୟ ଶ୍ରୁତିମଧୁର ଅଟେ କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବାକ୍ୟଟି ସେତେ ଶ୍ରୁତିମଧୁର ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତିନୋଟିଯାକ ବାକ୍ୟର ଅର୍ଥ ସମାନ ଅଟେ । ତୃତୀୟ ବାକ୍ୟଟିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କର୍ମରେ ନ ଲଗି କ୍ରିୟାରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ

"ସ୍କୁଲ୍‌କୁ" କର୍ମରେ ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି ଏକବଚନର "ତେ" ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗି "ସ୍କୁଲ୍‌ତେ" ହେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବାକ୍ୟଟି ବ୍ୟାକରଣ ନିୟମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭୁଲ୍ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ସାଧାରଣତଃ ବିଶେଷ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ; କାରଣ ତାହା ଠିକ୍, ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ।

ନିୟମ (୩)

ସକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଥିବା ବାକ୍ୟରେ ବିଭକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟୟ କର୍ମରେ ଯୋଗକରି ପୁରୁଷ ଅନୁଯାୟୀ ବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ କର୍ମରେ ଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଉଦାହରଣ :—

(୧) ଆଞ୍ଜ ସ୍କୁଲେଞ୍ଜ୍ ସେନଃତାନା

(୨) ଆଞ୍ଜ୍ ସ୍କୁଲ୍‌ତେ ସେନଃତାନାଞ୍ଜ୍

(୩) ଆଞ୍ଜ୍ ସ୍କୁଲ୍‌ତେଞ୍ଜ୍ ସେନଃତାନା

ଓଡ଼ିଆ— ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଛି ।

ଉପରଲିଖିତ ତିନୋଟି ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ବାକ୍ୟଟିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ "ଞ୍ଜ" କର୍ମରେ ଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ବାକ୍ୟଟିରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କର୍ମରେ ଯୋଗ କରି ନ ଯାଇ କ୍ରିୟାରେ ଯୋଗକରାଯାଇଛି ଏବଂ ବାକ୍ୟଟି ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହେବା ନିମିତ୍ତ "ସ୍କୁଲ୍‌କୁ" କର୍ମରେ ଦ୍ୱିତୀୟାବିଭକ୍ତି ଏକବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ "ତେ" ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ସେହିପରି ତୃତୀୟ ବାକ୍ୟରେ "ସ୍କୁଲକୁ" କର୍ମରେ ଦ୍ୱିତୀୟାବିଭକ୍ତି ଏକବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ "ତେ" ସହିତ ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ "ଞ୍ଜ୍" ଯୋଗ କରାଯାଇ "ସ୍କୁଲତେଞ୍ଜ୍" କରାଯାଇଛି । ଏହିପରି କରାଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସମାନ ଅଛି । ଏହିପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଯଥା—

(୧) ଆକ ସ୍କୁଲ୍‌କ ସେନଃତାଣା

(୨) ଆକ ସ୍କୁଲତେ ସେନଃତାନାକ

(୩) ଆକ ସ୍କୁଲତେକ୍ ସେନଃତାନା

ନିୟମ (୪)

ସକର୍ମକ କ୍ରିୟା ଥିବା ବାକ୍ୟରେ ଯଦି ଏକାଧିକ କର୍ମ ଥାଏ ତାହେଲେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କ୍ରିୟାପାଖରେ ଥିବା କର୍ମରେ ଲାଗେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କର୍ମଟିରେ ବିଭକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଗେ ।

ଉଦାହରଣ :—

ଆକ ସ୍କୁଲ୍ ତେ ଅଲ୍ କ ସେନଃଚାନା

ଓଡ଼ିଆ—ସେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଏହି ବାକ୍ୟଟିରେ "ସ୍କୁଲକୁ" ଏବଂ "ପଢ଼ିବାକୁ" ଏହିପରି ଦୁଇଟି କର୍ମ ଅଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଟି ଗୌଣ କର୍ମ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ମୁଖ୍ୟ କର୍ମ । ଏହି ମୁଖ୍ୟ କର୍ମଟି କ୍ରିୟାପାଖରେ ଥିବାରୁ ପୁରୁଷ ଅନୁଯାୟୀ ବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ "କ" ଟି ଉକ୍ତ କର୍ମରେ ଲଗି "ଅଲ୍ କ" ହେଲା ଏବଂ ଗୌଣ କର୍ମରେ ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତି ଏକବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ "ତେ" ଲଗି "ସ୍କୁଲ୍ ତେ" ହେଲା ।

ବି: ଦ୍ର:—ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଦ୍ୱିବଚନ ଓ ବହୁବଚନ ନିମିତ୍ତ ଦୁଇପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଯଥା—

(୧) ଦ୍ୱିବଚନ—ଆମେଦୁହେଁ—ଆଲିଂ (ଲିଂ)

(୨) ଦ୍ୱିବଚନ – ଆମେଦୁହେଁ—ଆଲାଂ (ଲାଂ)

(୩) ବହୁବଚନ—ଆମ୍ଭେମାନେ—ଆଲେ (ଲେ)

(୪) ବହୁବଚନ—ଆମ୍ଭେମାନେ—ଆବୁ (ବୁ)

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଥମ ଉଦାହରଣଟି **Exclusive** ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦାହରଣଟି **Inclusive** ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଏବଂ ଉଭୟ ବ୍ୟାକରଣ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତେଣୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ତାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ବାକ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାର ବାକ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର—

(1) Affirmative sentence—Affirmative sentence ରେ ଠିକ୍ ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଲଗିବ ।

(2) Negative sentence—Negative sentence ମାନଙ୍କରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କେବଳ Negative ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିରେ ଲଗେ ।

ଉଦାହରଣ :—

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଏକବଚନ (୧) ଅଞ୍ଜ୍ କାଞ୍ଜ୍ ସେନଃତାନା
ଦ୍ୱିବଚନ (୨) ଆଲଂ କାଲଂ ସେନଃତାନା
ବହୁବଚନ (୩) ଆଲେ କାଲେ ସେନଃତାନା

ଦ୍ର: ଦ୍ର:—ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟଟି Negative ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟରେ ନ ଲଗାଇ କ୍ରିୟାରେ ଲଗାଇଲେ ମଧ୍ୟ ନିୟମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତାହା ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହୁଏ ନାହିଁ ଓ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ।

(3) Exclamatory sentence ଗୁଡ଼ିକରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ କ୍ରିୟାରେ ସଂଯୋଗ କରାଯାଏ ।

(4) Request ବୁଝାଉଥିବା ବାକ୍ୟରେ କେବଳ କ୍ରିୟାରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଗେ ।

ଉଦାହରଣ :—

(୧) ଆପେ ସ୍କୁଲ୍ ତେ ସେନଃପେ
ଓଡ଼ିଆ—ତୁମ୍ଭେମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଅ ।

(5) Direction ବୁଝାଉଥିବା ବାକ୍ୟରେ କେବଳ କ୍ରିୟାରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲଗେ ।

ଉଦାହରଣ :—

ସେନଃମେ
ଓଡ଼ିଆ—ଯାଅ
ହିଜୁଃପେ—ଆସ ଇତ୍ୟାଦି

ବିଭକ୍ତି

ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଭକ୍ତିସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଯଥା—(୧) ସଜୀବ (୨) ନିର୍ଜୀବ

ଏକବଚନ

ବିଭକ୍ତି	ସଜୀବ	ନିର୍ଜୀବ
ପ୍ରଥମା ବିଭକ୍ତି	ଏ୍ଃ ବା ଟାଏଃ୍	ଟା
ଦ୍ୱିତୀୟା ବିଭକ୍ତି	କେ	ତେ
ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତି	ତେ	ତେ
ଚତୁର୍ଥୀ ବିଭକ୍ତି	କେ	ତେ
ପଞ୍ଚମୀ ବିଭକ୍ତି	ତାଃ ତେୟାଜ୍	ତେୟାଜ୍
ଷଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି	ଆଃ	ରେୟାଃ
ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତି	ତାଃରେ	ରେ

ଉଦାହରଣ: —

ପ୍ରଥମା—(୧)ମୁଣ୍ଡାରୀ—ହଲଏ୍ଃ ସେନଃତାନା
(ସଜୀବ) ଓଡ଼ିଆ—ମଣିଷଟା ଯାଉଛି ।
(୨) ମୁଣ୍ଡାରୀ—ହଲଟାଏଃ ସେନଃତାନା
ଓଡ଼ିଆ—ମଣିଷଟା ଯାଉଛି ।

ପ୍ରଥମା—(୧) ମୁଣ୍ଡାରୀ —ଧିରଟା ଗୁଲଡାନା
(ନିର୍ଜୀବ ଓଡ଼ିଆ —ପଥରଟା ଗଡ଼ୁଛି

ଦ୍ୱିତୀୟା—(୧) ରାମକେ ଅମାଇମେ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ସଜୀବ) ରାମକୁ ଦିଅ (ଓଡ଼ିଆ)

ଦ୍ୱିତୀୟା— (୧) ସ୍କୁଲ୍ ତେ ସେନଃ ମେ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନିର୍ଜୀବ) ସ୍କୁଲକୁ ଯାଅ (ଓଡ଼ିଆ)

ତୃତୀୟା—ହାଡ଼ାତେଞ୍ଜ ସିଡ଼ାନା (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ସଜୀବ) ମୁଁ ବଳଦ ଦ୍ୱାରା ହଳ କରୁଛି (ଓଡ଼ିଆ)

ତୃତୀୟା—ଗାଡ଼ିତେ ସେନଃ ମେ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନିର୍ଜୀବ) ଗାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ଯାଅ (ଓଡ଼ିଆ)

ଚତୁର୍ଥୀ—କଏକେ କଏ ଅମାଇପେ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)

(ସର୍ଜୀବ) ଖିକାଷ୍କୁ ଖିକ ଦିଅ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
ଚତୁର୍ଥୀ—ଗାଡ଼ାତେଞ୍ଜ ସେନଃତାନା (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନର୍ଜୀବ) ନଦୀକୁ ଯାଉଛି (ଓଡ଼ିଆ)
ପଞ୍ଚମୀ—ଅଞ୍ଜତାଃତେୟ୍ୟାଜ ଇଦିଃମେ ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ସର୍ଜୀବ) ମୋ'ଠାରୁ ନିଅ (ଓଡ଼ିଆ)
ପଞ୍ଚମୀ—ଓକାଃତେୟ୍ୟାଦ୍ ଇଦିଃମେ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନର୍ଜୀବ) ଘରୁ ନିଅ (ଓଡ଼ିଆ)
ଷଷ୍ଠୀ—ରାମଆଃ ବନ୍ଧୁ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ସର୍ଜୀବ) ରାମର ବନ୍ଧୁ (ଓଡ଼ିଆ)
ଷଷ୍ଠୀ—ଦାରୁରେୟ୍ୟାଃ ପାରକମ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନର୍ଜୀବ) କାଠର ଖଟ (ଓଡ଼ିଆ)
ସପ୍ତମୀ—ଆଞ୍ଜତାଃରେ ଦଧିତାମ୍ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ସର୍ଜୀବ) ମୋ ଠାରେ ରଖି ଦିଅ (ଓଡ଼ିଆ)
ସପ୍ତମୀ—ଅଲାଃରେ ଦଅିତାମ (ମୁଣ୍ଡାରୀ)
(ନର୍ଜୀବ) ଘରେ ରଖିଦିଅ (ଓଡ଼ିଆ)

ବି: ଦ୍ର:—ଉପରୋକ୍ତ ବିଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଛଡ଼ା ଆହୁରି କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅଛି କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ସେତେ ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୁରାପୁରି ତ୍ୟାଗ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

ଦ୍ୱିବଚନ ଓ ବହୁବଚନ

ଏକ ବଚନରେ ଯେଉଁ ବିଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଦ୍ୱିବଚନ ଓ ବହୁ ବଚନରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ବିଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସେହି ବିଭକ୍ତି ସହ ଦ୍ୱିବଚନ ବା ବହୁ ବଚନ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଏ ।

ଦ୍ୱିବଚନ

ବିଭକ୍ତି	ସଜୀବ	ନିର୍ଜୀବ
ପ୍ରଥମା	କନ୍	କନ୍
ଦ୍ୱିତୀୟା	କନ୍‌କେ	(ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ)
ତୃତୀୟା	କନ୍ ତେ	କନ୍ ତେ
ଚତୁର୍ଥୀ	କନ୍ କେ	(ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ)
ପଞ୍ଚମୀ	କନ୍‌ତାଃ ତେୟ୍ୱାଦ୍	କନ୍‌ତେୟ୍ୱାଦ୍
ଷଷ୍ଠୀ	କନ୍ ଆଃ	କନ୍‌ରେୟ୍ୱାଃ
ସପ୍ତମୀ	କନ୍‌ତାଃରେ	କନ୍‌ରେ

ବହୁବଚନ

ବିଭକ୍ତି	ସଜୀବ	ନିର୍ଜୀବ
ପ୍ରଥମା	କ	କ
ଦ୍ୱିତୀୟା	କ କେ	(ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ)
ତୃତୀୟା	କ ତେ	କ ତେ
ଚତୁର୍ଥୀ	କ କେ	(ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ)
ପଞ୍ଚମୀ	କତାଃତେୟ୍ୱାଦ୍	କତେୟ୍ୱାଦ୍
ଷଷ୍ଠୀ	କଆଃ	କରେୟ୍ୱାଃ
ସପ୍ତମୀ	କତାରେ	କରେ

TRIBAL DIALECT TEST, 1978 (Mundari)

Sundargarh & Rourkela, Bonai, Udala

Full Marks—100, Written 75+Viva Voce—25

Time—2 Hours Written. Viva Voce—3 P. M. to onwards

(Please answer all questions)

୧- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖି ଓଡ଼ିଆରେ ବାକ୍ୟ ରଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୦

ବାବା, ଗୃଉଲ, ସମ୍ବାଲା, ଜଣ୍ଡ୍ରା, ମାନାଲ, ବଅ, ମେଦ, ମଗ୍ନ, ଡ଼ାଠା, କାଠା, ଆବା, ହାଗା, ଜିଲୁ, ତାମ୍କୁ, ସାଂସା ।

୨- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖି ମୁଣ୍ଡାରୀଭାଷାରେ ବାକ୍ୟ ରଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୦

ଗିଡ଼, ହାଦ୍, ସାଙ୍ଗ୍, ବାଲେଦାରୁ, ଜାଡ଼ା, ମିଡ଼, ସାଦମ୍, ସେତା, ସିଲବ୍, କୁଲଇ, ବାନା, ସେନ୍, ସାବ୍, ଆଲା, ସୁସୁନ, ଜମ୍, ଲେଲ୍, ଇସୁମ୍, ଲନ୍ଦା, ଦୁବ୍ ।

୩- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୦

ତାସୁାନ୍, ହାଇ, ହର, ଚକେ, ତଜୁ, ମେଣେଦ୍, ଠାକା, ବୁଲୁଂ, ସୁନୁମ୍, ତିଆ, ପାରକମ୍, କାନ୍ଚ, ଜନ୍ଃ, ହାଠ୍ାଃ, ଗୃଠୁ, ଘଳ, କର୍ସି, ଡ଼ବ୍ଚ ଥୁଇଲାଃ ।

୪- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ଦଶଟି ଶବ୍ଦର ମୁଣ୍ଡାରୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୦

ଭାଲୁ, କୁକୁଡ଼ା, ମାଣ୍ଡିଆଁଜାଉ, ଅଣ୍ଡା, ମହୁଲମଦ, ଭଲ କାମ, ଭଲ ଲୁଗା, ଲୁଣ, ବସିବା, ପେଟ, ପିଠି, ଝିଣ, ଖୁର, ଠଙ୍କା, ଶସ୍ୟ, ତେଲ, କଣ୍ଟା, ବଷ୍ଠ, ମଶିଣା, ତକିଆ ।

୫- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । (୧୦

୧- ଦୁଗ୍ଂ ଗେଟେପ୍ । ୨- ଓଡ୍ରୁ ଅର୍ଂ ଗେଟେପ ।

୩- ସରକାର ଗୃଷ ନାଗିନ୍ ରେଣିଃ ଅମେସ୍ୟା ।

୪- ସେତା ଆଲେ ଅଲାଏଃ ହରସ୍ୟା ।

୫- ଗିବାଂ ହନ୍ କୁଲ୍ଏଃ ବୁଲ୍ଆ ।

୬- ହନ୍ କଟେକ ସ୍କୁଲ କୁଲ କପେ ।

୭- ଥାମାଅ ନଗଃମେ, ଆଲମ୍ ଗିଁଆ ଗଆ ।

୮- ବାନା ସାର୍ ସାର୍ତେ ଗାଆ ଦୁସ ।

୯- ଆଜାର ଯାନ୍‌ରେ ଗନୁ ଜମେଟେପ ।

୧୦- ଆମାଃ ହନ୍ ଗାଣା ଚମିନାଂ ।

୧୧- ଅଲ୍ ଇଡୁ କେରେ ବୁଗିସ୍ୟା ।

୧୨- ସୋସଇଟି ତେସ୍ୟାଃ ରେଣି ଆଉରେ ବୁଗିସ୍ୟା ।

୧୩- ଆପେ ହାତୁରେ ଅକଏ ଧାଡ ମେନଃ କଆ ।

୧୪- ସରକାର ଆପେ ନାଗିନ ସୁବିଧା ଯାଦାଏ ।

୧୫- ଆସ୍ୟାଁ ଅତେ ବାନଃ ।

୬- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟର ମୁଣ୍ଡାରୀରେ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । (୨୫

୧- ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ, ସରକାର ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ଦେବେ ।

୨- ତୁମ ଗାଁରେ ଗରୀବ କଏ ଅଛି ।

୩- ଯାହା କହୁଛି ସତ କହୁଛି, ମିଛ କହୁ ନାହିଁ ।

୪- ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଜାଣେ, ତା ନାମ ଘନଆ ।

୫- ମୋର ଜମି ସେ ନେଇଯାଉଛି । ମୋର ଜମି କହୁ ନାହିଁ ।

୬- ସେ ଚାଷ କରି ଚଳୁଛି, ଏବଂ ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ମଧ୍ୟ ପାଳୁଛି ।

୭- ଚାଷ କରି ଫସଲ ସୋସଇଟିରେ ବିକ୍ରି କର ।

୮- ବୟସ କେତେ ?
୯- ତୁମ ନାମ କ'ଣ ?
୧୦- ଘର କେଉଁଠି ?
୧୧- ଚୋରି କରିବା ପାପ ।
୧୨- ମଦ-ଖାଇବା ଖରାପ ।
୧୩- ମୁଁ କାମ କରି ଚାଲେ ।
୧୪- ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ ।
୧୫- ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଅ ନାହିଁ ।

ଆଦିବାସୀ ଭାଷାରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ନ୍, ର ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ । ଯାହାକି ଗ୍ରହଣୀୟ ଯଥା—କ'ଣ, କାଣା, କସ (ମାନେରୁ ମାନେର) ।

VIVA VOCE TEST

25

ଓଡ଼ିଆ		ମୁଣ୍ଡାରୀ
୧ ।	ନମସ୍ତେ	— ଜଆର
୨ ।	ଆସ	— ହିଜୁଃମେ
୩ ।	ବସ	— ଦୁବ୍‌ମେ
୪ ।	ତୁମ ନାମ କ'ଣ	— ଆମଂ ନୁତୁମ୍ କାନାଃ
୫ ।	ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	— ଆମାଃ ହନ୍ ଗାଣା ଟମିନାଂ
୬ ।	ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ	— ଆମ କାନାଃମ୍ ଚେକା ତାନା
୭ ।	ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	— ଆଜାର ଯାନ୍‌ରେ ରାନୁଜ ମେପେ
୮ ।	ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	— ହନକକେ ସ୍କୁଲ କୁଲକପେ
୯ ।	ପାଠ ପଢିଲେ ଭଲ	— ଅଲ୍ ଇତୁ କେରେ ବୁଗିୟା
୧୦ ।	ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	— ସୋସାଇଟି ତେୟା ରେଣି ଆଉଗେ ବୁଗିୟା
୧୧ ।	ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ବଦଳ	— ମେଟ୍ରିକ ତୁଲତେ ତୁଲ୍‌କାତେ ଆଁକ୍ରୁଗେପେ

୧୨ ।	ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛନ୍ତକ ?	—	ଆମ ଅକଏନକ ଅତେ ହାସା ବନ୍ଧାମ୍ ଅମାକ୍ନାଦ୍ କଆଃଚ ?
୧୩ ।	ତୁମ ଗାଁରେ କେହି ଗୋତି ଅଛନ୍ତିକ ?	—	ଆପେ ହାତୁରେ ଅକଏ ଧାଙ୍ଗ ମେନାଃକଆ
୧୪ ।	ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋତି ରହିବା ଖରାପ	—	ମହାଜନ ଠାଃରେ ଧାଙ୍ଗ ତାମ୍ବଃ କା ବୁଗିୟା
୧୫ ।	ସାହୁକାର ଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	—	ମାହାଜନଠାଃ ତେୟାଃ ରେଣି ଆଉରେୟା ଦରକାର ବାନଃ
୧୬ ।	ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	—	ଖାଟା ଅକ୍ଟେରେ ଫଳ ନାମଃଗେୟା
୧୭ ।	ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	—	ଆରକ ଆଲପେ ନୁଇଁୟା
୧୮ ।	ବେଶୀ ଝୁଆ ଭଲ ନୁହେଁ	—	ଯାଦ୍କା ହନ୍ କା ବୁଗିୟା
୧୯ ।	ଏଥର କି ଫସଲ ହୋଇଛି	—	ନେସକାନ୍ କାନ୍ କରଁ ହଇୟା କାନା
୨୦ ।	ତୁମ ଜମି ନାହିଁକି	—	ଆପେୟା ଅତେ କାନାଃ ବାନ୍ଃ
୨୧ ।	ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	—	ସରକାର ଅତେଃ ଅମ୍ୟାଦା
୨୨ ।	ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ ଲୋକ କଏ ଅଛି	—	ଆପେ ହାତୁରେ ରେଙ୍ଗେହଲ ଅକଏ ମେନାକଆ
୨୩ ।	ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	—	ସରକାର ହାଲମ୍ ହଲକକେ ଟାକାଏଃ ଅମାକଆ
୨୪ ।	ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	—	ସରକାର ଆପେ ନାଗିନ ସୁବିଧା ଯାଦାଏ
୨୫ ।	ସେ ଲୋକକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି	—	ଏନ୍ ହଲକେ ଆଙ୍ଗି ଙ୍କ ଚିନାଉୟା
୨୬ ।	ତା ନାମ କଣ	—	ଆୟାଃ ନୁତୁମ୍ କଟିଆ
୨୭ ।	ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳିବ	—	ବହି ପତର ଏପଏଃତେ ନାମଆ
୨୮ ।	ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	—	ମାଷ୍ଟର ଆପେକେଃ ସାହାଯ୍ୟ ଚେୟା
୨୯ ।	ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	—	ଆଲଃ ବାଇ ନାଗିନ୍ ସାହାଯ୍ୟ ନାମଆ
୩୦ ।	ନିଜ ଭାଷାକୁ ଭୁଲି ଯାଅନାହିଁ	—	ଆପ୍‌ନାରିଃ ଜାଗାର୍‌ଦ୍ ଆଲପେ ରିଳାଂୟା

ଆଦିବାସୀ ମୁଣ୍ଡାରୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ଶ୍ରୀ ସନାତନ ମୁଣ୍ଡା, ଏମ୍. ଏ.

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ମୁଁ ଯାଏଁ	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଃ
ମୁଁ ଯାଉଛି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଃତାନା
ମୁଁ ଯାଇଛି	ଆଞ୍ଜ ଞ୍ଜ ସେନାକାନା
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ଆଞ୍ଜ ଞ୍ଜ ସେନ୍‌କେନା
ମୁଁ ଗଲି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଃଯାନା
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଃତାନ୍ ତାଇକେନା
ମୁଁ ଯିବି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଆ
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନ୍‌ତାଃ
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନାକାନା ତଣାଂ
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ଆଞ୍ଜି ଞ୍ଜ ସେନଃଯାନା ହନାଂ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ଆଲଂଲଂ ସେନଃ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନଃତାନା
ଆମେ ଦୁହେଁ ଗଲୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନଃଯାନା
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନ୍‌କେନା
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନ୍‌ତାନ୍ ତାଇକେନା
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନଆ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନାକାନା ତଣାଂ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନ୍‌ତାଃ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆଲଂଲଂ ସେନଃଯାନା ହନାଂ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ଆଲେଲେ ସେନଃ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ଆଲେଲେ ସେନଃତାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛୁ	ଆଲେଲେ ସେନାକାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଆସୁଅଛୁ	ଆଲେଲେ ସେନ୍ ଆଉତାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ଆଲେଲେ ସେନଃ ଯାନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ଆଲେଲେ ସେନ୍କେନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲୁ	ଆଲେଲେ ସେନ ଆଉତାନ ତାଇକେନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ଆଲେଲେ ସେନ୍ତାନ୍ ତାଇକେନା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ଆଲେଲେ ସେନଆ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ଆଲେଲେ ସେନାକାନା ତବଙ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ଆଲେଲେ ସେନ୍ତାଃ
ଅମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ଆଲେଲେ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆଲେଲେ ସେନଃଯାନା ହନାଂ
ତୁ ଯାଅ	ଆମ୍ ସେନଃମେ
ତୁ ଯାଉଛୁ	ଆମେମ୍ ସେନଃ ତାନା
ତୁ ଯାଇଛୁ	ଆମେମ୍ ସେନାକାନା
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଅଛୁ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନା (ସେନ୍)
ତୁ ଗଲୁ	ଆମେମ୍ ସେନଃଯାନା
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆମେମ୍ ସେନଃତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆମେମ୍ ସେନକେନା
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିଲୁ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁ ଯିବୁ	ଆମେମ୍ ସେନଆ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ତାଃ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ଆମେମ୍ ସେନା କାନଆ
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ଆମେମ୍ ସେନ ଆଉଆ କାନଆ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆମେମ୍ ସେନଃଯାନା ହନାଂ
ତୁମେ ଯାଅ	ଆମ୍ ସେନଃମେ
ତୁମେ ଯାଉଛ	ଆମେମ୍ ସେନଃ ତାନା
ତୁମେ ଯାଇଛ	ଆମେମ୍ ସେନାକାନା
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଅଛ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନା
ତୁମେ ଗଲ	ଆମେମ୍ ସେନଃଯାନା
ତୁମେ ଯାଉଥିଲ	ଆମେମ୍ ସେନଃତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁମେ ଯାଇଥିଲ	ଆମେମ୍ ସେନ କେନା
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନ ତାଇକେନା
ତୁମେ ଯିବ	ଆମେମ୍ ସେନଆ
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ତା
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ଆମେମ୍ ସେନା କାନଆ
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ଆମେମ୍ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଆମେମ୍ ସେନଃଯାନା ହନାଂ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ଆପେ ସେନଃପେ
ତୁମେମାନେ ଯାଉଛ	ଆପେପେ ସେନଃ ତାନା
ତୁମେମାନେ ଯାଇଛ	ଆପେପେ ସେନାକାନା
ତୁମେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଅଛ	ଆପେପେ ସେନ ଆଉତାନା
ତୁମେମାନେ ଗଲ	ଆପେପେ ସେନଃଯାନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ଆପେପେ ସେନଃତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ଆପେପେ ସେନ୍କେନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ଆପେପେ ସେନ୍ ଆଉତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ଆପେପେ ସେନ୍କେନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ଆପେପେ ସେନ୍ ଆଉତାନ୍ ତାଇକେନା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯିବ	ଆପେପେ ସେନଆ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବ	ଆପେପେ ସେନ୍ତାଃ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ	ଆପେପେ ସେନାକାନଆ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ଆପେପେ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଆପେପେ ସେନଃ ଯାନା ହନାଂ
ସେ ଯାଏ	ଆୟୁଃ ସେନଃ
ସେ ଯାଉଛି	ଆୟୁଃ ସେନଃତାନା
ସେ ଯାଇଅଛି	ଆୟୁଃ ସେନାକାନା
ସେ ଯାଇ ଆସୁଅଛି	ଆୟୁଃ ସେନ୍ ଆଉତାନା
ସେ ଗଲା	ଆୟୁଃ ସେନଃ ଯାନା
ସେ ଯାଉଥିଲା	ଆୟୁଃ ସେନଃ ତାନ୍ ତାଇକେନା
ସେ ଯାଇଥିଲା	ଆୟୁଃ ସେନ୍କେନା
ସେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲା	ଆୟୁଃ ସେନ୍ ଆଉତାନ୍ ତାଇକେନା
ସେ ଯିବ	ଆୟୁଃ ସେନା
ସେ ଯାଉଥିବ	ଆୟୁଃ ସେନ୍ ତାଃ
ସେ ଯାଇଥିବ	ଆୟୁଃ ସେନା କାନଆ
ସେ ଯାଇଆସୁଥିବ	ଆୟୁଃ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ଆୟୁଃ ସେନ୍ ଯାନା ହନାଂ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଃ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଃତାନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଅଛନ୍ତି	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନାକାନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଛନ୍ତି	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନା
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଃଯାନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଃତାନ୍ ତାଇକେନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନ୍କେନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଆସୁଥିଲେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନ୍ ଆଉତାନ୍ ତାଇକେନା

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଆ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନ୍ ଛାଃ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନାକାନଆ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଆସୁଥିବେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତେ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଆ ହନାଂ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି	ଆକକ ସେନଃ
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ଆକକ ସେନଃ ଚାନା
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ଆକକ ସେନାକାନା
ସେମାନେ ଯାଇଆସୁଛନ୍ତି	ଆକକ ସେନ ଆଉଚାନା
ସେମାନେ ଗଲେ	ଆକକ ସେନଃଯାନା
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଆକକ ସେନଃ ଚାନ୍ ଛାଇକେନା
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଆକକ ସେନ୍ କେନା
ସେମାନେ ଯିବେ	ଆକକ ସେନଆ
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ଆକକ ସେନା କାନଆ
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଆକକ ସେନ୍ ଛାଃ
ସେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବେ	ଆକକ ସେନ୍ ଆଉଆ କାନଆ
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଆକକ ସେନଆ ହନାଂ
ତୁ ଯାଆ	ଆମ୍ ସେନଃ ମେ
ତୁମେ ଦୁହେଁ ଯାଅ	ଆବେନ୍ ସେନଃବେନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ	ଆପେ ସେନଃ ପେ
ସେ ଯାଉ	ଆୟେଃ ସେନଃକା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ଆକନ୍ କନ୍ ସେନଃକା
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଆକକ ସେନଃ କା

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ମୁଣ୍ଡ	ବଅ	ଆଖି	ମେଦ୍
ଦେହ	ହଲ୍ମ	ଛାତି	ମଗ୍
କାନ	ଲୁତୁର୍	ନାକ	ମୁଁ
ଦାନ୍ତ	ଡାଟା	ଜିଭ	ଆଲାଂ
ବେକ	ହଟଃ	କାନ୍ଧ	ତାର୍ଦ୍
ପିଠି	ଦେୟା	ଛାତି	କୁଜାମ
ହାତ	ତିଇ	ପେଟ	ଲାଇଃ
ଗୋଡ	କାଟା	ଆଙ୍ଗୁଠି	ଡାଡ଼
ନଖ	ସାର୍ ସାର୍	ଅଣ୍ଟା	ମାୟାଂ
ପିଣ୍ଡ	ପେନ୍ଦା	ଆଣ୍ଠୁ	ମୁକୁଲ
ପାଦ	କାଟାଚୁମ୍ପା	ଗୋଇଠି	ଭଟି
ବାପ	ଆବା	ମା	ମାଁ
ପୁଅ	ହନ୍କଳା	ଝିଅ	ହନ୍କୁଳ
ଭାଇ	ହାଗା	ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ	ହୁଡ଼ିଂହାଗା
ଭଉଣୀ	ମିଶି	ବୋହୂ, ଭାଉଜ	ବୁ
ଦାଦ	କୁକୁ	ଖୁଡ଼ି	କୁକୁମା
ମାମୁଁ	ମାମୁଁ	ଶଳା	ସାଲ୍କଳା
ସ୍ୱାମୀ	କଷାନ୍ତେ	ସ୍ତ୍ରୀ	କୁଳି
ଶ୍ୱଶୁର	ହଞ୍ଜାର୍	ଶାଶୁ	ହାନାର
ସମ୍ବନ୍ଧ	ସୁମ୍ବନ୍ଧ	ନାତି	ଜାଇକଳା
ବନ୍ଧୁ	ବନ୍ଧୁ	କନ୍ୟା	କନେୟାଁ
ଘରଯୋଇଆଁ	ଘରଜାମାଇଁ	ଭଣଜା	ଭାଗିନା
ଭାଣିଜ	ଭଗିନ	ବିବାହ	ଆଣ୍ଦି
କଥା	ଜାଗାର୍	ଗୀତ	ସେନ୍
ଶୋଇବା	ଗିତିଃ	ସପନ	କୁମୁ
ଡାକ	ଗୁଆ	ବଡ଼ ଛାତି	କାକାଲ
ଭେକ	ରେଙ୍ଗେଃ	ଶୋଷ	ତେତାଂ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ନଦ	ଦୁଲୁମ୍	ଖାଦ୍ୟ	ଜମେୟାଁଃ
ଘାମୟୁ	ଲୁୟାଃ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାମି
ଟଙ୍କା	ପେଟେଳ୍ଃ	ଚୂର୍ଣ୍ଣ	ଦେରେଲ୍ଃ
ଶେଷ	ଚୁବା	ଉଠା	ବିରିଦ୍
ବସା	ଦୁବ	ଦୌଡ଼	ଧାଉଲ୍
ଡିଆଁ	ଖୁଡ଼ିଲ	କ୍ଳାନ୍ତ	ଲାଗା
ହସ	ଲନ୍ଦା	କାନ୍ଦ	ଇୟାମ୍
ଭଲ	ବୁଗି	ସୁଖ	ରସିକା
ମନ୍ଦ	ଯୁଦା	ଦୁଃଖ	ଦୁକୁ
ଡର	ବର	ଲଜ	ଗିୟୁଃ
ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ	ଦୁଲଳ୍, ସହଗା	କ୍ରୋଧ	ଖିସ୍
ଭୁଲ	ଅଣା	ଦାନ	ଦାନ୍
ଦକ୍ଷିଣା	ଦକ୍ଷିଣା	ହଜିବା	ଆଦ୍
ଗର୍ଭ	ଚଲ୍‌ବଲଅ	ଜନ୍ମ	କାଟାଅ
ରୋଗ	ଆଜାର୍	ଭସ୍ମ	ବର
ଘରଜୟୁ	ହରାଅ	ଘର	ଅଳାଃ
ପାହାଚ	ପାହାଚ	ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡିଗି
ତଳ	ଲତାର	କାନ୍ଥ	କାନ୍ତ୍
ଗୃହ	ଗୃହାଏ	ଛଣ	ଭୁଣ୍ଡି
ଝରକା	ଝୁରଲିଂ	ଦୁଆର	ଦୁଆର୍
ଗୁହାଳ	ଗଣା	କୂଅ	ଡାଡ଼ି
ମାଟି	ହାସା	କାଦୁଅ	ଲସଦ୍
ବାଲି	ଗିଡ଼ିଲ୍	ଚୂନ	ଚୂନ୍
ଖୁଣ୍ଟ	ଖୁଣ୍ଟା	ନିଆଁ	ସେଙ୍ଗେଲ
ପାଣି	ଦାଆ	କାଠ	ସାନ୍
ଚୁଲି	ଜନ୍ଥୁଲ	ପାଉଁଶ	ତରଏଃ
ଧୂଆଁ	ସୁକୁଲ୍	ଅଙ୍ଗାର	ଆଙ୍ଗ୍ରା

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ହାଣ୍ଡି	ଗ୍ରଣ୍ଡି	ଡାଙ୍କୁଣି	ଡାବ୍ଘମ
ଲଉଡ଼ୁମ୍ବା	ଲଉଡୁମ୍ବା	ବୋତଲ	ବତଲ୍
ଘଡ଼ି	ଘଳି	ଗିଲସ୍	ଗିଲସ୍
ଟାଟିଆ	ଗିନା	କଂସା	କାଂସା
ଡେଙ୍କ୍ଟ	ଡବ୍ଟ	ଥାଳି	ଥାଳି
କଟରେଇ	କଡ଼୍ମ	ଗରା	ଘାଗାରା
ପନଖି	କାତୁ	ଗୁଆକାତି	ଗୁଆକାତି
ଚଟୁ	କାର୍ଟୁଲି	ଶିଳ	ଗୁଲ୍ଗି ଧିରି
ଚକି	ଗୃକା ଧିରି	କୁଲ	ହାଟ୍ାଃ
ଅଇଲା	ଜବରାଃ	ଗୁଞ୍ଜୁଣି	ଜନ୍ଃ
ଟୋକେଇ	କାନ୍ଟି	ଶିକା	ଶିକୁଆର୍
ହାର	ମାଲି	ବାକସ	ବାକସ୍
ଅଖା	ବସ୍ତା	ମୁଣି	ଥୁଇଲାଃ
ଖଟ	ପାରକମ୍	ଶେଯ	ବଚ୍ଛନା
ଟେକିଆ	କଟଣେ	ମଶିଣା	ମଶିଣା
କରେସିନତେଲ	ହାର୍ କନ୍ ସୁନୁମ୍	ବତି	ବାତି
ଦପାଳି	ଦିଆ	ପଙ୍ଖା	ପାଙ୍ଖା
କଣ୍ଟା	ଜାନୁମ୍	ଟିଣ	ଟିଣ୍
ଲୁହା	ମେଣେଦ୍	ଖୁର	ହାଲାଦ୍
ଛୁଞ୍ଚି	ସୁଇ	ଦିଆସିଲି	ଦିଆସିଲ୍
		ଦିଆସିଲି କାଠି	ଦିଆସିଲ୍ କାଠ
ସମ୍ପତ୍ତି	ସମ୍ପତି	ପଇସା	ପଏସା
ଟଙ୍କା	ଟାକା	ମାଣ୍ଡିଆ ଭାତ	ମାଣ୍ଡିଆ ମାଣ୍ଡି
ମାଣ୍ଡିଆ ପାଉ	ମାଣ୍ଡିଆ ଲେଟେ	ତରକାରି	ଉତୁ
ଲୁଣ	ବୁଲୁଂ	ତେଲ	ସୁନୁମ୍
ଦୁଧ	ତୁଆ	ମହୁ	ମୁଁ ସୁନୁମ୍, ମହୁ
ଔଷଧ	କର୍ସି	ଫଳ	ଜଅ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ମାଂସ	ଜିଲୁ	ସାପ	ବିଂ
ମାଙ୍କଡ଼	ଗାଳ	ପିଠା	ପିଠା
ଖଟା	ଜଜ	ପିତା	ମେର୍
ବଗ	ହାଳାଦ୍	ଲୁଣିଆ	ବୁଲୁଂ
ପିଙ୍କା	ପିକା	ଧୂଆଁପତ୍ର	ତାମ୍ବାକୁ
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜା	ଅଫିମ	ଅଫିମ
ମଦ	ଆର୍କ	ମହୁଲ ମଦ	ମାଦୁକାମ୍ ଆର୍କ
ଖଜୁରି ମଦ	ଖିଜୁର୍ ଆର୍କ	ରନ୍ଧା ମଦ	ତିକ ଆର୍କ
ଦୋକାନ ମଦ	ଦକାନ୍ ଆର୍କ	ପିନ୍ଧାଲୁଗା	ଧଡି କଚରଃ
କନା	ତେଙ୍ଗାଃ	ଟଗଡ଼	ଦାହାଳ
ଛତା	ଗୃତମ୍	ଟୋପି	ଟପି
ମାଳି	ବାଆଁ ଗୁଡୁନଃ	ଫୁଲହାର	ବାଆ ମାଲ
ମୁଦି	ପଲ	ନାକର ମୁଦି	ଲୁଲୁକ୍
ହାତର ମୁଦି	ତିଇରେୟାଃ ପଲ	ହାତର ଖଡୁ	ସାକମ୍
ଧାନ	ବାବା	ଚାଉଳ	ଚାଉଲି
ସରୁ ଚାଉଳ	ନାନା ଚାଉଲି	ମାଣ୍ଡିଆ	ମାଣ୍ଡିଆ
ବର	ବାମ୍ବାଳା	ମୁଗ	ମୁଗି
ହରଡ଼	ରାହାଳ	ମସୁର	ମାସୁର
ଆଖୁ	ଆଖୁ	ହଳଦୀ	ସାସାଂ
ଲଙ୍କାମରିଚ	ବାବା ମୁର୍ଚ	ପିଆଜ	ପେଆଜ
ରସୁଣ	ରାସୁଣ	ମକା	ଜଣ୍ଡ୍ରା
ସୋରିଷ	ମାନ	ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ	ଘାଙ୍ଗାରା
ଶିମ୍ବ	ମାନାଲ୍	ଜମି	ଅଟେ, ବାଦ
ବିଲ	ଆଳ	ମାଟି	ହାସା
ବାଲି	ଗିତିଲ୍	ଖତ	ସାରା
ଉଠାଣି	ଢୁଦ୍	ଟେକା ମାରିବା	ଥେର୍
ପଥର	ଧିରି	ପର୍ବତ	ବୁରୁ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରି	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରି
ନଣ୍ଡା	ଗାଡ଼ା	ପାଣି	ଦାଆ
ଦ୍ୱିତ	ଗୃଷ୍ଟ୍	ହଳକାମ	ସିୟୁଃ କାମି
ଲଙ୍ଗଳ	ନାଇଲ୍	ମଞ୍ଚ	ଆଳଗମ୍
ଦା	ଦାଭ୍ରମ୍	କୋଡ଼ି	କଦ୍‌ଲମ୍
ଶାବଳ	ଶାବଳ	ଗଦା	ଗାଦା
ଧାନଗଛ	ବାବାଦାରୁ	ପାଳ	ଭୁଣ୍ଡି
ଡାଳଗଦା	ଭୁଣ୍ଡି ଗାଦା	ଖଳା	କଲମ୍
ଘାଡ଼ି	ମାଣମ୍	ଗଛ	ଦାରୁ
ଲଟା	ଲଟା	ଘାସ	ଛାସାଦ୍
ବାଉଁଶ	ମାଦ୍	ପତ୍ର	ସାକାମ୍
ଡାଳ	ଧାନା	ଚେର	ରେଦ୍
ମୂଳ	ଗୁଟା	କଡ଼	ଖଣ୍ଡ
ଫୁଲ	ବାଆ	ମଞ୍ଜୀ	ଜାଂ
ଗ୍ଳୁଲ	ବାକାଲ୍ଃ	ଗଜା	ଗଜା
ରସ	ସିଟସେ	କାଠ	ସାନ୍
ଶାଗ	ଆଳାଃ	କଞ୍ଚା	ବେରେଲ୍
ଶୁଖିଲା	ରଲ୍	ପାଚିଲା	ଇସିନ୍
ସଡ଼ା	ସିଯୁ	ଆମ୍ବ	ଉଲି
ଆମ୍ବ କଷି	ଉଲି ଚମ୍‌ଚାଃ	ପଣସ	କାଣ୍ଟାଳ୍
କମଳା	ଜାମ୍ବିରି	ଜାମୁ	କୁଦା
ପିଜୁଳି	ସଇତମ୍	ନଡ଼ିଆ	ନଣିଆଁ
କଖାରୁ	କାକାରୁ	ପାଣିକଖାରୁ	ପାଣ୍ଡେସ୍ଥା
କାକୁଡ଼ି	ଚାୟୁାର୍	ବିଲାତି ବାଇଗଣ	ବେଲାତି
ବାଇଗଣ	ବେଙ୍ଗାଳ୍	କଲରା	କାର୍‌ଲା
ନମ୍ବ	ନମ୍	ଟେଣ୍ଟୁଳି	ଜଜ
ଆମ୍ବ ଠାକୁଆ	ଉଲି ଠାକୁ	ପକ୍ଷୀ	ଚେଣେ
ସାପ	ବିଂ	କୁମ୍ଭୀର	ଛାୟୁାନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ	ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ମାଛ	ହାଇ	କଇଁଛ	ହର୍
ବେଙ୍ଗ	ରକେ	ପୋକ	ତିଜୁ
କଙ୍କଡ଼ା	କାକକମ୍	ଗାଈ	ଗାଈ
ବାଛୁରି	ମିଁସୁ	ବଳଦ	ହାଡ଼ା
ଷଣ୍ଢ	ଆଣ୍ଡି ଆଉରଃ	ମଇଁଷି	କାଡ଼ା
ଛେଳି	ମେରମ୍	ମେଣ୍ଢା	ମିଡ଼ି
ଘୁଷୁରି	ସୁକୁରି	ଗଧ	ଗାଧା
ଘୋଡ଼ା	ସାଦମ୍	ହାତୀ	ହାତୀ
କୁକୁର	ସେତା	ବିରାଡ଼ି	ବିଲାଇ, ପୁସି
ହରିଣ	ସାଇଲ୍, ଜିଲୁ	ସମ୍ବର	ସିଲବ୍
ବାଘ	ହାଡ଼ଗା, କୁଲା	ଠେକୁଆ	କୁଲାଇ
ଭାଲୁ	ବାନା	ବିଲୁଆ	ତୁୟୁ
ହସିବା	ଲାଦା	ଜାଣିବା	ଠର୍
ଶୁଣିବା	ଆୟୁମ୍	କରିବା	କାମି
ନ କରିବା	କା କାମି	ନେବା	ଇଦି
ପିଇବା	ନୁଁ	ଶୋଇବା	ଗିତିଃ
ହାଣିବା	ମାଆ	ଗୁଳିବା	ସେନ୍
ଧରିବା	ସାବ୍	ଗୁଡ଼ିବା	ଆଲା
କହିବା	କାଜି	ରଖିବା	ଦଅ
ଲେଖିବା	ଅଲ୍	କାମୁଡ଼ିବା	ହୁଆଃ
ଉଠିବା	ବିଜାବ୍	ବୁଡ଼ିବା	ଉନୁମ୍
ନାଚିବା	ସୁସୁନ୍	ହଲିବା	ରୁକୁ
ଖାଇବା	ଜମ୍	ଦେଖିବା	ଲେଲ୍
ଶୁଙ୍ଘିବା	ଜିଇ	ଡରିବା	ବର
ବାଗିବା	ବିଗ୍	କାନ୍ଦିବା	ଇୟାମ୍
ହସିବା	ଲାଦା	ବସିବା	ଦୁବ୍
ଠିଆହେବା	ଥିଙ୍ଗୁନ୍	ପଢ଼ିବା	ଇପୁଃ, ଗିଡ଼ି ।

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
କାଟିବା	ହ୍ୱାଦ୍
ଖୋଲିବା	ଗନ୍ଧା
ବାନ୍ଧିବା	ଥଲ୍
ଖେଳିବା	ଇନୁଂ
ଦୌଡ଼ିବା	ଧାଉଳ
ହଜିବା	ଆଦ୍
ମିଳିବା	ନାମ୍
ବରଗଛ	ବାଟେଦାରୁ
ଶାଳଗଛ	ଶାରଜମ୍ ଦାରୁ
ଅମୃତଭଣ୍ଡା	ଜାଡ଼ା
ତୁ ଟଙ୍କା ପାଇବୁ	ଆମ୍ ଟାକାମ୍ ନାମେୟାଂ
ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ	ଆଞ୍ଜ କାଞ୍ଜ ଇଉୁଆନା
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା	କୁଲ୍ଏଃ ଗାର୍ଜାଅ କେଦା
ଦରକାର ଅଛି	ଦରକାର ମେନାଃ
ମେଘ ବରଷୁଛି	ଗାମାଏଃ ଗାମାଯାଦା
ଖରା ହେଉଛି	ଜେଟେ ଯାଦାଏଃ
ମୁଁ ଗାଧୋଉଛି	ଆଞ୍ଜିଞ୍ଜ ରେୟୁାଜେନ୍ ତାନା
ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଅ ନାହିଁ	ଜମେୟାଃ କରେ ରଅ । ଆଲପେ ତୁବ୍ ଇଚକଆ
ମଇଳା ପାଣି ପିଅ ନାହିଁ	ଅଁସକର ଦାଆ ଆଲପେ ନୁଉଁୟା
ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଲୁଗା କୁଣେ	ପେଣାଏଁ ଚାକ୍ଚାଚେ କଚରେଃ ଚେଂୟା
ହାଟରେ ହଳଘା ଧୂଆଁପତ୍ର ବଦଳ କରୁଛି	ହାଟ୍ରେ ସାସାଂ ଚାମ୍କୁ ଲେ ବଦଲ୍ ଯାଦା
ତମ୍ବି ବିକିବାକୁ ଯାଉଛି	ନମା ଆକିଂଲେ ସେନଃତାନା
ମୁଁ ବିକିବା ମୂଲ ଜାଣେ ନାହିଁ	ଆଞ୍ଜ ଆକିଂ ଗନଂ କାଞ୍ଜ ଇଉୁଆନା
ଗୀତ ଗାଅ	ଦୁରଂ ଗେପେ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ବାଜା ବଜାଅ	ରୁଇଃ ସେ
ବଇଁଶୀ ବଜାଅ	ରୁତୁ ଅରଂଗେପେ
କାନ୍ଧରେ ସବୁବେଳେ ଝାଙ୍ଗ	ତରିନ୍‌ରେ ମଦ୍‌ଲେତାକ୍‌ ହାକାଏ ପେ
କଜିଆ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ	ଏପେରଂ କା ବୁଟିୟା
ଥଣ୍ଡା ହୁଅ, ରାଗ ନାହିଁ	ଥ ମାଅ ନଗଃ ଟୁମ, ଆଲମ୍‌ ରାଆଗଆ
ମଶା କାମୁଡ଼ିଲେ ଜ୍ୱର ହୁଏ	ସିକଣ୍‌ଃ ହୁଆଃତେ ହାସୁ ହଜୁଆ
ଭାଲୁ ନଖରେ ରମ୍ପୁଡ଼ି ପକାଏ	ବାନୌ ସାର୍‌ ସାର୍‌ ତେଃ ଟାଆଦୁରା
ଶୀତ ଦିନେ ବାଘ ମାତେ	ରବାଂ ଦିନ୍‌ କୁଲଏଃ ବୁଲଆ
କୁକୁର ଆମ ଘର ଜଗେ	ସେତା ଆଲେ ଅଡାଃଏଃ ହରୟା
କନ୍ଧ ଝିଣ୍ଟିଏ କନା ପିନ୍ଧିଛି	କଜି ମସୂଦ୍‌ ଡେଙ୍ଗାଏଃ ଧୁତାଦା
ମୁଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଛି	ଆଞ୍ଜିଞ୍ଜ ଧୁତନ୍‌ ତାନା
ସରକାର ଗୃହ ପାଇଁ ଋଣ ଦେବେ	ସରକାର ଗୃଷ ନାଗିନ୍‌ ଦେଣିଃ ଅଟେମ୍ୟାଁ
ନମସ୍ତେ	ଜଆର୍‌
ଆସ	ହଜୁଃମେ
ଆସନ୍ତୁ	ହିଜୁଃବେନ୍‌
ବସ	ଦୁବ୍‌ମେ
ବସନ୍ତୁ	ଦୁବ୍‌ବେନ୍‌
ତୁମର ନାମ କ'ଣ ?	ଆମାଃ ନୁତୁମ୍‌ କାନାଃ ?
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ ?	ଆମାଃ ହନ୍‌ଗାଣା ଶିମିନାଂ ?
ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ ?	ଆମ କାନାଃମ୍‌ ଚେକାତାନା ?
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ଆଜାର ଯାନ୍‌ରେ ରାନୁ ଜମେପେ
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ହନ୍‌କକେ ସ୍କୁଲ୍‌ କୁଲକପେ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ଅଲ୍‌ ଇତୁକେରେ ବୁଗିୟା

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରି
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟି ତେୟୁଃ ରେଣି ଆଭରେ ବୁଗିୟୁ
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	ମେଟ୍ରିକ୍ ତୁଲତେ ତୁଲ୍‌କାତେ ଆକ୍ରିଙ୍ଗପେ
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ଆମ ଅକଏକେ ଅତେହାସା ବାନ୍ଧାମ୍ ଅମାକାଦ୍ କଆଚ ?
ତୁମ ଗାଁରେ କେଉଁ ଗୋଡ଼ି ଅଛନ୍ତି କି ?	ଆପେ ହାତୁରେ ଅକଏ ଧାଙ୍ଗ ମେନଃ କଆ
ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋତି ରହିବା ଖରାପ	ମହାଜନତାଃରେ ଧାଙ୍ଗି ତାଯୁଃ କା ବୁଗିୟୁ
ସାହୁକାରଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	ମହାଜନତାଃ ତେୟୁଃ ରେଣି ଆଭରେୟୁ ଦରକାର ବାନାଃ
ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	ଖାଟାଅକ୍ଃରେ ଫଳ ନାମଃ ଗେୟୁ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ଆରକ ଆଲପେ ନୁଉଁୟୁ
ବେଶୀ ଜୁଆ ଭଲ ନୁହେଁ	ସାଦ୍‌କା ହନ୍‌କା ବୁଗିୟୁ
ଏବେ କି ଫସଲ ହୋଇଛି	ନେସକାନ୍ କାନ୍ କରସି ହଇୟୁ କାନା
ତୁମ ଜମି ନାହିଁ କି ?	ଆପେୟୁଃ ଅତେ କାନାଃ ବାନ୍ଃ
ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ସରକାର ଅତେଃ ଅମ୍ ସାଦା
ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ ଲୋକ କିଏ ଅଛି ?	ଆପେ ହାତୁରେ ରେଙ୍ଗେଃହଳ ଅକଏ ମେସାଃକଆ
ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସରକାର ହାଲାମ୍ ହଳକକେ ଟାକାଏଃ ଅମାକଆ
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସରକାର ଆପେ ନାଗିନ ସୁବିଧା ସାଦାଏ

ବସ୍ତର ବଣ୍ଡଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ

ଯାହା କହୁଛି ସତ କହୁଛି

ଶପଥ କରି କହୁଛି
ମିଛ କହୁ ନାହିଁ
ସେ ଲୋକ ସହିତ ମୋର
ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ
ଯାହା ଦେଖିଛି ତାହା କହୁଛି

ମୁଣ୍ଡାରି

ଅକଆଞ୍ଜ କାଜଯାଦା ସତଞ୍ଜ
କାଜଯାଦା
କରିସ୍ନା କାଟେଞ୍ଜ କାଜଯାଦା
ଇପାଏଃ କାଞ୍ଜ ଜାଗାରଯାଦା
ଏନ୍ ହଲଲଃ ଆଞ୍ଜାଃ ସେତାଃ
ସମ୍ପର୍କ ବାନ୍ଃ
ଅକଆଞ୍ଜ ଲେଲ୍ତାଦା
ଇନାଞ୍ଜ କାଜଯାଦା

ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ସେ ଲୋକକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି
ତା ନାମ ବୁଟିଆ
ତା ଘର ଆମ ଘର ପାଖରେ

ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଜାଣେ

ସେ କାଲି ଏଠାରେ ଥିଲା
ତା ମୃତଦେହ ସେଠାରେ ଅଛି
ସେ ଗ୍ରେସ କରିଛି
ତାକୁ ଟାଙ୍ଗିରେ ହାଣି ଦେଇଛି
ଗ୍ରେସ ଜନଷ ସେଠାରେ ଅଛି
ଆଗରୁ ସେ ଗ୍ରେସ କରିଛି

ଏନ୍ ହଲକେ ଆଞ୍ଜିଞ୍ଜ ଚନାତସ୍ନା
ଆସ୍ନାଃ ନୁତୁମ୍ ବୁଟିଆ
ଆସ୍ନାଃ ଅଲାଃ ଆଲେଅଲାଃ
ଜାପାଃରେ
ଏନ୍ ଗଏଃ ହଲ ଟାକେ ଆଞ୍ଜିଞ୍ଜ
ଚନାତସ୍ନା
ଆଏଃ ହଲକେଟେଃ ତାଇକେନା
ଆସ୍ନାଃ ଗଏଃ ହଲମ୍ ଏଣ୍ଡେ ମେନାଃ
ଆଏଃ କୁମ୍ବୁଲ୍ତା ଦାଏଃ
ଆଏଃକେ କାପିତେଃ ମାଆ ତସ୍ନା
କୁମ୍ବୁଲ୍ କିନଷ ଏଣ୍ଡେମେନାଃ
ମାଣାଂଟେ ଆସ୍ନେଃ କୁମ୍ବୁଲ୍ତାଦା

ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ମୋ ଜମି ସେ ନେଇଯାଇଛି	ଅଞ୍ଜାଃ ହାସା ଆପେ୍ୟଃ ଇଦିତାଦା
ମୁଁ ତାକୁ ଗୁହାରି କରୁଥିଲି	ଆଁଞ୍ଜ ଇନାଞ୍ଜ ସି ଅର୍ଜିଯାଦ୍ ତାଇକେନା
ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ	ଆଞ୍ଜ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ
ମୋର ଭୂମି ନାହିଁ	ଆଞ୍ଜାଃ ଅତେ ବାନଃ
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ	ଆଞ୍ଜା ନାଲି କା ଚେଞ୍ଜ ଆସୁଲେନ୍ ତାନା

ଅବକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ମୁଁ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଆଞ୍ଜ ଆରକି କାଞ୍ଜି ବାଇତାନା
ମୁଁ ମଦ ଖାଏଁ	ଆଞ୍ଜ ଆରକିଂ ନୁନୁଆ
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ	ଆରକି ନୁଁ କା ବୁଗିଅ୍ୟା
ସେ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଆଏଃ ଆରକି କାଏଃ ବାଇତାନା
ମଦ ଖାଇବି ନାହିଁ	ଆରକି କାଞ୍ଜ ନୁଁୟାଁ
ସେ ଗୁହାରି କରି ଚଳୁଛି	ଆଏଃ ଗୁହାରି କା ଚେଃ ଗୁଲିଓେ୍ନ୍ ତାନା
ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି	ସିମ୍ ମେରମିଞ୍ଜ ଆସୁଲ୍ତାନା
ତାକୁ ବିକିକରି ଚଳୁଛି	ଇନକୁଃ ଆକିରିଂ କାଚେଞ୍ଜ ଆସୁଲେନ ତାନା
ସେ ଆମ ଛେଳି ଚୋରି କରିଛି	ଆଏଃ ଆଲେୟାଃ ମେରମେ୍ଃ କୁମ୍ବୁଡ଼ିୟା
ଚୋରି କରିବା ପାପ	କୁମ୍ବୁଡ଼ିଦ ପାଆପା

ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ପିଲଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ହନ୍‌କକେ ସ୍କୁଲ୍‌କୁଲ୍‌କପେ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ	ଆକକ ଅ...ନ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଚାକିରି କରିବେ	ଅ...ଲ କାଡେକ ଗ୍ନକରିୟୁ
ନଚେତ୍ ବ୍ୟବସାୟ କମ୍ବା ଚାଷ କରିବେ	କାଦେରଦକ ବେପାରୀ କାରକ ଚାଷ୍ଆଡା
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟି ତେୟୁଃ ରେଣି ନାମଃ ତାନା
ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳିବ	ବହିପତର ଏପାଏଃତେ ନାମଆ
ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	ମାଷ୍ଟର ଆପେକେଃ ସାହାଯ୍ୟ ପେୟୁ
ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଅଜାଃ ବାଇ ନାଗିନ ସାହାଯ୍ୟ ନାମଆ
ଚାଷ ପାଇଁ ଛାହନ ସାର ସରକାର ଦେଉଛନ୍ତି	ଚାଷ ନାଗିନ ହିଚା ଆର୍ ସାର୍ ସରକାରେଃ ଅମଯାଦା
ଚାଷ କରି ଫସଲ ସୋସାଇଟିରେ ଵିକ	ଚାଷକାତେ ଫସଲ ସୋସାଇଟିରେ ଆକିଙ୍ଗେପେ

ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ

ସେଚ କୂଅାଁ (କୂଅ) କରିବ କି ?	ଚାଷ୍ ଡାଡପେ ଉରେୟୁାଚ ?
ତା ପାଇଁ ଋଣ ଦରକାର କି ?	ଇନା ନାଗିନ ରେଣି ଦରକାର ଚ ?
ଗୋଲ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଋଣ ଦେଉଛନ୍ତି	ଗୋଲ ଆର୍ ବେଙ୍କ୍‌ରେ ରେଣିକୁ ଆମ ଯାଦା
ସାହୁକାର ସୁଧଠାରୁ ଗୋଲ ସୁଧ କମ୍	ମହାଜନ ସୁଧତେୟୁଃ ଗୋଲ ସୁଧ୍‌ଦ କମ୍‌ଗେୟୁ
ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା, ଗାଈ ପାଳିବା ପାଇଁ ଋଣ ନେବ କି ?	ମେରମ୍, ମିଣ୍ଡି, ସିମ୍, ଗାଈ କଷଂ ନାଗିନ୍ ରେଣିପେ ଇଦିୟୁାଚ ?

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
ଅନାବାଦି ଜମି ପାଇଁ ଋଣ ମିଳୁଛି	କା ଚାଷଃତାନ୍ ଅତେ ନାଗିନ ରେଣି ନାମଃତାନା
ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସାର, ବିହନ ଓ ଟଙ୍କା ଋଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଉଛି	ନାୟୁଁ ହାନା ଚାଷ୍ ନାଗିନ ସାରି, ହିତା ଆର ଟାକା ରେଣି ହିସାବ୍ତେ ଅମ୍ଃ ତାନା
ଚାଷ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାକୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଚାଷ ନାଗନ ସାପାବ କିରିଂ ନାଗିନ୍ ରେଣି ନାମଃତାନା
ଆଗରୁ ଋଣ ନେଇଥିଲେ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରି ନୂଆ ଋଣ ନିଅନ୍ତୁ	ମାଣାଂତେ ରେଣି ଇଦିତାରେ ଇନା ହାଲ କାଟେ ନାଓ୍ୟାଁ ରେଣି ଇଦିଃପେ
ଗୋଲରେ ସଭ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଚାଳିଶ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ଧନ ଋଣ ମିଳୁଛି । ତା ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗିବ ନାହିଁ	ଗୋଲ୍ଟରେ ସଭ୍ୟନ ନାଗିନ ହୁଡ଼ିଂ ଚାଷିକକେ ବାର ହିସି ହାମିଃ ଅଂଶ ଧନ ରେଣି ନାମଃତାନା । ଇନା ନାଟିନ ସୁଧ ଅମ କାଦରକାରୀ
ସେଚ କୂପ, ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା, ଗାଈ ଓ ଜମି ମରାମତି ପାଇଁ ମିଳୁଥିବା ଋଣ ଉପରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଶତକଡ଼ା ୨୫ଭାଗ ଓ ନାମ ମାତ୍ର ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଶତକଡ଼ା ୩୩ ଭାଗ ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ସଂସ୍ଥା ପକ୍ଷରୁ ରିହାତି ମିଳୁଛି	ଚାଷ୍ ଡାଡ଼ି, ମେରମ, ମିଡ଼ି, ସିମ୍, ଗାଈ ଆର ଅତେ ବାଇ ରୁଆଲ ନାଗିନ ନାମ୍ଃ ତାନ୍ ରେଣି ନାଗିନ ହୁଡ଼ିଂ ଚାଷିକକେ ମଦ୍ଶରେ ୨୫ ଟାକା ଆର ନୁତୁମ ସୁମୁଂ ଚାଷୀ କକେ ମଦ୍ଶରେ ୩୩ ଟାକା ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ବିଭାଗ ତରଫତେୟାଃ ଛୁଡ୍ ନାମ୍ଃ ତାନା

ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ତୁମର ନାମ କଣ ?	ଆମାଃ ନୁତୁମ୍ କାନାଃ ?
ଘର କେଉଁଠି ?	ଅଲାଃ ଅକରେ ?
ବୟସ କେତେ ?	ବଇସ୍ ଚିମିନାଂ ?

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
କି ରୋଗ ହୋଇଛି ?	କାନ୍ ଆଁଜାରେଃ ନାମତାଦମେୟା
କେତେଦିନ ହେଲା ହୋଇଛି ?	ଚମିନ୍ ଦିନ୍ ହଇଯାନାଏଃ ନାମ୍ ତାଦ୍‌ମେୟାଁ
କି କି ଔଷଧ ଖାଇଛ ?	କାନାଃ କାନାଃ ରାଁନୁମ୍ ଜମତାଦା ?
କେତେବେଳେ ରୋଗ ବଢୁଛି ବା କମୁଛି ?	ଅକ ଦପିଲୀଃ ଆଜାର୍ ଯାଦକା ତାନାଚ କମ୍ ତାନା ?
(ସ୍ତ୍ରୀ) ମାସିକଆ ଠିକ୍ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ?	ଗୃଣ୍ଡୁଃ ପାରତେଦ ଲେଲେୟାଃଜ ଠିକେମ୍ ଲେଲଯାଦାଚ କାଗେ ?
ମାସକୁ ଥରେ ନା ଦୁଇଥର ଋତୁ ହେଉଛି	ବୃଣ୍ଡୁଃଟାରେ ମିସାଚ ବାର୍‌ଦାଲେମ୍ ଲେଦ୍ ଯାଦା
ବେଶୀ ଶ୍ରାବ ହେଉଛି ନା ଅଳ୍ପ ହେଉଛି ?	ଯାଦଲାନଅମ୍ ଲେଲ୍ ଯାଦା ଚ କମ୍ ନଅମ ଲେଲଯାଦା
ସ୍ରାବ ହେଲବେଳେ, ପୂର୍ବରୁ ବା ପରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି କି ?	ଲେଲ୍ ଯାଦ ଦି ପିଲଂ ମାଣାଂତେ କାର ତାଯୁମତେ ହାସୁଯାଦ୍ ମେୟାଚ ?
ନିୟମିତ ଔଷଧ ଖାଇବ	ଦିନ୍ ରାନୁ ଜମେମେ
ଗର୍ଭ କେତେମାସ ହୋଇଛି ?	ଗରବ୍‌ବାସ ଚମିନ ଦିନ ହଇଯାନା ?
ପରିସ୍ରା କିପରି ହେଉଛି ?	ଦାଆଦ ଅକଲେକା ସେନ୍‌ତାନା ?
ଛୁଆ ପେଟରେ ବୁଲିବାର ଜାଣିଛ କି ନାହିଁ ?	ହନ୍‌ଟା ଲାଇରେଃ ଏକଲାନ ତାନ୍ ଲେକାମ୍ ଠରତାଦାଚ କାଗେ ?

ଇଞ୍ଜିନିୟରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଦୈନିକ କେତେ ମଜୁରୀ ପାଉଛ ? ମୁଁ ଚାରିଟଙ୍କା ମଜୁରି ପାଉଛି	ମୁସିଂରେ ଚମିନାଂ କାତେ କୁଲାଏଃମ୍ ନାମ୍ ଯାଦା ? ଆଞ୍ଜ ଉପୁନ୍ ଟାକା କାତେଞ୍ଜ ନାମ୍ ଯାଦା
ଦୈନିକ କେତେଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛ ? ମୁଁ ଛ'ଘଣ୍ଟାରୁ ଆଠଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛି	ଦିନ୍‌ଟାରେ ଚମିନ୍ ଘଣ୍ଟାମ୍ କାମିତାନା ? ଆଞ୍ଜ ତୁରି ଘଣ୍ଟା-ତେୟାଃ ଆଠ ଘଣ୍ଟା ହାମାଃଞ୍ଜ କାମିତାଦା

ଓଡ଼ିଆ	ମୁଣ୍ଡାରୀ
କେତେଟା ବାଳ ମିଶାଇଛ ?	ଚମିନ୍ କାଣ୍ଠି ଗିତିଲେମ୍ ମେଶାତାନା ?
ଆଠଟା ବାଳ ମିଶାଇଛି ।	ଆଠ କାଣ୍ଠି ଗିତିଲେଞ୍ଜ ମେଶାତାନା
କେଉଁଠି ରହୁଛ ? ପାଖ ଗାଁରେ ରହୁଛି	ଅକରେମ୍ ତାଯୁଃତାନା ? ହପର ହାତୁରେଞ୍ଜ ତାଯୁଃତାନା
ଗୁଡ଼, ଲୁଣ, ମରିଚ ପାଉଛୁ କି ନାହିଁ ? ହଁ କମ୍ବା ନାହିଁ ।	ଗୁଡ଼ିଲ, ବୁଲୁଂ, ମୁର୍ଚମ୍ ନାମଯାଦାଚ କାଚେ ? ହେଚକାଆ
ବାବୁ କେବେ ଆସିଥିଲେ କି ? କାଲି ଆସିଥିଲେ ।	ବାବୁ ଚମ୍ନାଙ୍ଗେଃ ହିଇ ଲେନାଚ ? ହଲ୍ଏଃ ହିଇଲେନା ।
ତୁମ ଗାଁର କେତେ ଲୋକ ଏଠାରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି ? ୧୫।୨୦ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ଆପେ ହାତୁରେନ୍ ଚମିନ୍ ହଳ ନେରେକ କାମିତାନା ? ୧୫।୨୦ ଜଣ ଲୋକାକ କାମିତାନା
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ଆରକି ଆଲପେ ନୁଉଁୟା
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବ	ସୋସାଇଟି ତେୟାଃ ରେଣି ଆଉଏପେ
ପିଲାଟିଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଅ	ହନ୍ କକେ ଅଲ୍ ଇଚିକପେ
ନିଜଭାଷାରେ କଥା କୁହ	ଆପ୍ନାରାଃ ଜାଗାର୍ତେ ନାଗାର୍ପେ
ନିଜ ଭାଷାରେ ଯିଏ କଥା କହେ ନାହିଁ ସେ ମଣିଷ ନୁହେଁ ।	ଆପ୍ନାରାଃ ଜାଗାର୍ତେ ଅକଏ କାଏଃ ଜାଗାର ଇନିଃଦ ହଳଦ କା ହୋକୋ ।
ଯାହାର ଭାଷା ଯେତେ ଉନ୍ନତ ତାର ଜାତି ସେତେ ଉନ୍ନତ ।	ଅକୟାଃ ଜାଗାର୍ ଚମିନାଂ ଉନ୍ନତ ଆୟାଃ ଜାତି ଇମିନାଂ ଉନ୍ନତ
ନିଜ ଭାଷାକୁ ଭୁଲିଯାଅ ନାହିଁ	ଆପ୍ନାରାଃ ଜଗାର୍ଦ ଅାଲପେ ରିଳାଂୟା ।

ଆଦିବାସୀ କନ୍ଧ (କୁଭି) ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ମୁଁ ଯାଏ	ନାନୁ ହାଁଇଁ
ମୁଁ ଯାଉଛି	ନାନୁ ହାଜ ମାଇଁ
ମୁଁ ଯାଇଛି	ନାନୁ ହାଇନ
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ନାନୁ ହାଜାମାଟେଏଁ
ମୁଁ ଗଲି	ନାନୁ ହାଟେଁଟେଁ
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ନାନୁ ହାଜମାଟେଏ
ମୁଁ ଯିବି	ନାନୁ ହାଇଁନ
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ନାନୁ ହାଜାମାଇଁ
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ନାନୁ ହାଜେମାଇଁ
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ନାନୁ ହାଜାମାଇନ
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ନାନୁ ହାଟେମା
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ମାମ୍ବୁରିଆଡହାନ
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ମାମ୍ବୁରିଆଡମି ହାନମି
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ମାମ୍ବୁରିଆଡମିହାଦା ମାଟମି
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ମାମ୍ବୁରିଆଡମି ହାନମି
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ମାମ୍ବୁରିଆଡମି ହାଜାମାନାମି
ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ମାମ୍ବୁରିଆଡାମିହାଟଅମିମା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ମାରହାନ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ମାମ୍ବୁହାଜମା ନମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ମାମ୍ବୁହାଜମାନମି
ଆମ୍ଭେ ଯାଇଆସୁଛୁ	ମାମ୍ବୁ ହାଁଜଓ୍ୱାହ୍ୱ ମାନମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ମାମ୍ବୁ ହାଟମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ମାମ୍ବୁ ହାଜାମାଟମି

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିଲୁ	ମାମ୍ମୁ ହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ବ ମାଚମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ମାମ୍ମୁ ହାଜ ମାଚମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ମାମ୍ମୁ ହାନମି
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ମାମ୍ମୁ ହାଜାହାଓ୍ୟାହ୍ବ ମାନମି
ଆମ୍ଭେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ମାମ୍ମୁ ହାଚମିମା
ତୁ ଯାଆ	ନନୁ ହାଲମୁ
ତୁ ଯାଉଛୁ	ନନୁ ହାଜମାଞ୍ଜୀ
ତୁ ଯାଇଛୁ	ନନୁ ହାଜାମାଞ୍ଜି
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଅଛୁ	ନନୁ ହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ବଁ ମାଞ୍ଜୀ
ତୁ ଗଲୁ	ନନୁ ହାଚିଁ
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ନନୁ ହାଜାମାଚି
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିଲୁ	ନନୁ ହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ବମାଚି
ତୁ ଯିବୁ	ନନୁ ହାଜ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ନନୁ ହାଜମାନାମୁଁ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ନନୁ ହାଜମାନାମୁଁ
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ନନୁ ହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ବମାନମୁଁ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ନନୁ ହାଚମା
ତୁମେ ଯାଅ	ମିରୁ ହାଜୁ
ତୁମେ ଯାଉଛ	ମିରୁ ହାଜମାଞ୍ଜେର
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଅଛ	ମିରୁ ହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ବମାଞ୍ଜେର
ତୁମେ ଗଲ	ମିରୁ ହାଚେର
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ମିରୁ ହାଜାହାଁ ମାଞ୍ଜୁ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ମିରୁ ହାଚେଁରମା
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ମିରୁ ହାଁ ହାଜୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଉଛ	ମିରୁ ହାଁଜ ମ୍ୟାଞ୍ଜେର
ତୁମେମାନେ ଗଲ	ମିରୁ ହାଚେଁର
ତୁମେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ମିରୁ ହାଜାହାଁ ମାଚେର
ତୁମେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ମିରୁ ହାଜାଓ୍ୟାହ୍ବ ମାଚେର

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ତୁମେମାନେ ଯିବ	ମିରୁ ହ୍ୱାଜେଡ଼
ତୁମେମାନେ ଯାଉଥିବ	ମିରୁ ହ୍ୱାଜିଁମାଞ୍ଜୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଥିବ	ମିରୁ ହ୍ୱାଜାହ୍ୱାଁ ମାଞ୍ଜୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ମିରୁ ହ୍ୱାଜାହ୍ୱଁ ଓ୍ୟାହ୍ୱମାଞ୍ଜୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ମିରୁ ହ୍ୱାଚେରମା
ସେ ଯାଏ	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାନେସି
ସେ ଯାଉଛି	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜମାନସି
ସେ ଯାଇଅଛି	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜାମାନେସି
ସେ ଯାଇଆସୁଅଛି	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜାଓ୍ୟାହ୍ୱମାନସି
ସେ ଗଲା	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଚିଁସି
ସେ ଯାଉଥିଲା	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜମାଚସି
ସେ ଯାଇଥିଲା	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜାମାନସି
ସେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲା	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜାହ୍ୱାଁ ଓ୍ୟାହ୍ୱମାଚସୁ
ସେ ଯିବ	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାନସି
ସେ ଯାଉଥିବ	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜଇମାନସି
ସେ ଯାଇଥିବ	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଜାମାନେସୁ
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ଏଓ୍ୟାସି ହ୍ୱାଚେସିମା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ଏରଆର ହ୍ୱାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ଏରଆର ହ୍ୱାଜମାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛନ୍ତି	ଏରଆର ହ୍ୱାଜାମାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଛନ୍ତି	ଏରଅର ହ୍ୱାଜାଓ୍ୟାହ୍ୱମାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ଏରଆର ହ୍ୱାଚେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ଏରଆର ହ୍ୱାଜମାଚେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ଏରଆର ହ୍ୱାଜାଚେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଥିଲେ	ଏରଆର ହ୍ୱାଜାହ୍ୱାଓ୍ୟାହ୍ୱଚେଷ
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ଏରଆରୁ ହ୍ୱାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ଏରଆରୁ ହ୍ୱାଜଇମାନେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଥିବେ	ଏରଆରୁ ହ୍ୱାଜାହ୍ୱାଁ ଓ୍ୟାହ୍ୱମାନେର

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତେ	ଏରଆର ହାଚେରମାଁ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଏଓ୍ୟାରୁ ହାନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ଏଓ୍ୟାରୁ ହାଜମାନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ଏଓ୍ୟାର ହାଜହାଁମାନେର
ସେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଛନ୍ତି	ଏଓ୍ୟାରହାଜାହାଁ ଓ୍ୟାହ୍ୱମାନେର
ସେମାନେ ଗଲେ	ଏଓ୍ୟାରୁ ହାଚେରୁ
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଏଓ୍ୟାରୁ ହାଜହ୍ୱିଁ ମାଚେର
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଏଓ୍ୟାର ହାଜାହା ମାଚେଷ
ସେମାନେ ଯିବେ	ଏଓ୍ୟାର ହାନେର
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଏଓ୍ୟାର ହାଜହ୍ୱିଁ ମାନେର
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ଏଓ୍ୟାର ହାଜଆଁ ମାନେର
ସେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିବେ	ଏଓ୍ୟାର ହାଜାହାଁଓ୍ୟାହ୍ୱିଁମାନେର
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଏଓ୍ୟାରହାଚେରମାଁ
ତୁ ଯାଆ	ନନୁ ହାଲମୁଁ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ମିରୁ ହାଜୁ
ସେ ଯାଉ	ଏଓ୍ୟାସି ହାଲ୍‌ବାଁସି
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ଏରଆର ହାଲବାର
ଶରୀର	ଆଙ୍ଗା
ମୁଣ୍ଡ	ହାପୁଁ
ଆଖି	କାଣୋକା (କାନୁ)
ଦେହ	ଆଙ୍ଗା
ପିଠି	ଗୁଭ
କାନ	କର୍କା
ନାକ	ମୁଙ୍ଗେଲ
ଦାନ୍ତ	ପାଲକା
ଜିଭ	ଓେହ୍ୱୁଷ
ବେକ	ଠେଟ୍ଟ (ହେର୍କୀ)
କାନ୍ଧ	ନପୁ (ବମି)

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ପିଠି	ଜେନୁ
ଗୁଣ୍ଡି	ସିପାଡ଼ାକ (ବକ)
ହାତ	କେୟୁଁ
ପେଟ	ବାଣ୍ଡ୍ରୀ
ଗଡ଼	କଡ଼ାଁ
ଆଙ୍ଗୁଠି	ଓ୍ୱାଞ୍ଜୁ
ନଖ	ଗୋରୁ
ଅଣ୍ଟା	ଟେଡେଲ
ପିଣ୍ଡୁ	ଟିକୁଣୀ
ଆଣ୍ଠୁ	ମେଡ଼ା
ପାଦ	ପାଆନାଁକଡ଼ା
ଗୋଇଠି	ଗାଟିୟୁଁ (ଗୁଡନା)
ବାପ	ଆବା
ମା	ଆୟୁ
ପୁଅ	ମିଇଁୟୁଁ (ମିନ୍ଧା)
ଝିଅ	ମାଙ୍ଗା
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭାଇ	ଇଚଡାଇଁ
ଭଉଣୀ	ଡାଙ୍ଗି
ବଜ, ଶଅଜ	ଓ୍ୱାବୁ
ଦାଦ	ଇଚଓ୍ୱାବା
ଖୁଡ଼ି	ଇଚଆୟୁ (କକ)
ବଡ଼ମାଁ	କାଜାଆୟୁ
ମାମୁଁ	ମାଁମା
ମାମୁଁଝିଅ ଭଉଣୀ	ମାଁମା ମାଙ୍ଗା ଡାଙ୍ଗି
ଶଳା	ମାରଦାଂ ସିଂ
ସ୍ୱାମୀ	ଡନ୍ଧା
ସ୍ତ୍ରୀ	ଡାର୍ଣ୍ଡୀ
ଶ୍ୱଶୁର	ପଟେଲେସି

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ଶାଶୁ	ପସୁ
ସମ୍ବନ୍ଧ	ସାମିନ୍ଧୀ
ବର	ଡନ୍ଧାଗାଟାସୁ
ଘରଜ୍ୱାଇଁ	କାର୍ଯ୍ୟମୀ ହନେସି
ଭାଣିଜୀ	ବାଣିଞ୍ଜୀ
ଭଣଜା	ବାଞ୍ଜୋ
ବିବାହ	ବହା (ପେଧଲ)
କଥା	ହାଡ଼ା
ଗୃହ	ତାକା
ଶୋଇବା	ଡୁଙ୍ଗନ
ସ୍ୱପନ	ହାପାନା
ଡାକ	ହାଟାମୁଁ
ବଡ଼ ପାଟି	କାଜାଗୁଣ୍ଡି
ଭୋକ	ହାକ
ଶୋଷ	ଏସ୍କି
ନଦ	ଇଦା
ଖାଦ୍ୟ	କାଦ୍ଧ (ତିନାଇ)
ପାନୀୟ	ଏଇଁ (ଏଉଁ)
କାର୍ଯ୍ୟ	କାମା
ଶକ୍ତି	ବାଓ୍ୟାସୁ (ବଲ)
ପୂର୍ତ୍ତି	ସମାନା
ଶେଷ	ରଟେଡ
ଉଠା	ନଖାଁମୁ
ବସା (ବସ)	କୁବୃକ (କୁଗାମୁ)
ଦୌଡ଼	ହଡ଼ମୁଁ
ଡିଆଁ	ପିଞ୍ଜା
କ୍ଳାନ୍ତ	ହରବର (ଓ୍ୟାହୁ)
ହସ	କାକ୍କାମୁଁ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
କାନ୍ଦ	ଢ଼ଇକ (ବମି)
ଭୁଲ	ନେନ୍ଦେଁ
ମନ୍ଦ	କାରବ୍ବା
ଦୁଃଖ	ଦୁକୁ
ଡର	ଆଢ଼
ଲଜ	ଲାଜା
ସ୍ନେହ	ସହାଁ
କ୍ରୋଧ	କାନ୍ଦ୍ରୀ (କ୍ରୋଧ)
ଭୁଲ	ବୁଲ
ଦାନ	ଦାନା
ଦକ୍ଷିଣା	ବେଣ୍ଟେ ଦାନା
ହଜିବା	ଜାଙ୍ଗିନ
ଗର୍ଭ	ଗର୍ଭ
ଜନ୍ମ	ଜାରନ୍ବା
ରୋଗ	ରୋଗ
ଭସ୍ମ	ଆଜ
ପରାଜୟ	ହାରଓି
ଘର	ଇଜ
ପାହାଚ	ସିଢ଼
ପିଣ୍ଡା	ଢ଼ୁକୁ
ଚାଳ	ଚାଲେଣି
କାନ୍ଥ	କୁଡ଼ୁଁ
ଗୁଳ	ପାଁଞ୍ଜା
ଛଣ	ବକା
ଦୁଆର	ଆଙ୍ଗେଣି
ଗୁହାଳ	ହାଆଲ
କୂଅ	କୁହିଁ
ମାଟି	ବଟ୍ଟୀ (ଇଇଗ)

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
କାଦୁଅ	ଲଦ
ବାଲି	ବାଆଲି
ଚୂନ	ସୁନୁ
ଖୁଣ୍ଟ	ଗୁଁଟୁ
ନିଆଁ	ହ୍ୱିଚୁ
ପାଣି	ଏଯୁ
ଖାଦ୍ୟ	କାଦ
କାଠ	ଓ୍ୱେସ୍କା
ଚୁଲି	ହଲୁ
ପାଉଁଶ	ଦାମ୍ବୁ
ଧୂଆଁ	ଦୁଙ୍ଗିଆ (ଭଇଁ)
ଅଙ୍ଗାର	ରିଙ୍ଗା
ହାଣ୍ଡି	ଡକ୍‌କା
ଡାଙ୍କୁଣି	ମୁଚକନାଦ
ଲାଉତୁମ୍ବା	ଲଉଡମ୍ବୁ
ବୋତଲ	କାଁଞ୍ଜୁ (କାଯୁ)
ଘଡ଼ା	ଟୋଁଣ୍ଡା
ଗିଲାସ	ଗ୍ଲିର୍ଧା
ଚାଟିଆ	ସିପା
କଂସା	କଂସ (କାଂଞ୍ଜୁ)
ଡେକ୍‌ଚି	ଡାବଲି
ଥାଳି	ତାଡ଼ିଆ
କରେଇ	ସାଘଇ
ଗୋଘ	ଗାରିଆ
ଝନକ	କାଟି (ପାଣିକ)
ଚଟୁ	ହାଟୁଁଆଁ
ଗୁଆକାତି	ଗୁଁଆକାତ୍ରୀ (ଗୁଆପିପେଲା)

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ଶିଳ	ବାଳ (ନୁଇଁନଓ୍ୟାଳ)
ଚକି	ଯାଚା
କୁଲି	ହେଚ
ଗୁଞ୍ଜୁଣି	ହେପୁସି
ବାଉଁଶ	ଦେର୍କା
ଗୁଙ୍ଗୁଡ଼ି	ହାଙ୍ଗୁଣି
ଠୋକେଇ	ଦେ:ଅଡ଼ା
ଶିକା	ହ୍ୱକାମାଡ଼ା
ଘୋରଣା	ନୁଇଁନଯଚା
ହାର	ହାର
ବାକ୍ସ	ପେଡ଼ା
ଅଖା	ବାସ୍ତା
ଖଟ	କାଟେଲ
ଶେଜ	ଶେଜ
ଚକଆ	ମୁଚୁଡ଼ା
କରସିନ ତେଲ	ମାଟିନସୁଁ
ବତି	ବାଓଞ୍ଜି (ବଡେଓ)
କଣ୍ଢା	ହାପୁ
ଟିଣ	ଟିଣି
ଲୁହା	ଲୋହ
ଖୁର	ହ୍ୱିଣିପ୍ରା
ଛୁଞ୍ଚି	ସୁଜା
ଦଅସିଲ	ହ୍ୱିଚୁପେଡ଼ା
ସଂପତ୍ତି	ବତି
ପଇସା	ଲେବୁ (ଡାବୁ)
ଟଙ୍କା	ଟାକା
ମାଣ୍ଡିଆଗଛ	ମାଣ୍ଡିଆ ମାଡ଼ୁ (ଲୁଟି)

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉ	ମାଣ୍ଡିଆ ଜୁ ରୁଁ
ଚରକାଣ୍ଟି	କୁସ୍କ (ଯାପ୍ସୁ)
ଲୁଣ	ହାରୁ
ତେଲ	ନପ୍ସୁ
ଦୁଧ	ପାଲୁ
ମହୁ	ଝୀପୁଁ
ଶସ୍ୟ	ଡାଷା
ଫଳ	କାଯ୍ଲା (ପାଢ଼େଇ)
ମାଂସ	ଭଙ୍ଗା
ପଶୁ	ପଶୁ
ସାପ	ଗ୍ରଚୁ
ମାଙ୍କଡ଼	କଞ୍ଜା
ପିଠା	ହେର୍‌ଆ
ଖଟା	ଆମ୍ବିଡ଼ି (ପୁଲା)
ପଚା	କାମ୍ବିଲି
ସାଗ	ଗ୍ରିନେ
ଲୁଣିଆ	ହାରୁକାଲୁ
ପିକା	ପିକା
ଧୂଆଁ ପତର	ଦୁଙ୍ଗିଆ ଆକୁ
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜୋଇ
ରନ୍ଧା ମଦ	ବାକଣ୍ଡ କାଡ଼ୁ
ମଦ	କାଁଲଂ (କାଡ଼ୁ)
ମହୁଲ ମଦ	ଇର୍ପି କାଁଲଂ (କାଡ଼ୁ)
ଖଜୁରି ମଦ	କାଜୁରି କାଡ଼ୁ
ଚିନ୍ଧା ମଦ	କାଜାକାଡ଼ୁ
ଦୋକାନ ମଦ	ଭଟିକାଡ଼ୁ
ପିନ୍ଧା ଲୁଗା	ହୁଟନା ହେମ୍ବସି

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
କଣା	କଡ଼ାମୁ (କଡ଼ତାଇ)
ପଗଡ଼ି	ଟପଗି
ଛତା	ଗୁଡ଼୍‌ଗୁ
ଟୋପି	ଟପି
ମାଳୀ	ମାଣୀ (ପୁସାୟୁଁ)
ଫୁଲହାର	ପୁପୁହାର
ମୁଦି	ମୁଦି
ନାକର ମୁଦି	ମୁଙ୍ଗେଲ ମୁର୍ମି
ହାତର ମୁଦି	କେୟୁତି ମୁଦି
ହାତର ଖଡୁ	କେୟୁତି ପାଜା
ଧାନ	କୁଲିଂ
ଚାଉଳ	ମାଂଜିଂ
ସରୁ ଚାଉଳ	ସପୁଷି ମାଂଜୟୁଁ
ମାଣ୍ଡିଆ	ମାଣ୍ଡିଆ
ସୁଆଁ	କୁଡ଼ୁବି କହଡ଼ା
ବିରି	ବ୍ରିହି
ମୁଗ	ମୁଗା
ହରଡ଼	ମାନୁ କାଙ୍ଗା
ଅଳସି	ଆଣିସି
ମସୁର	ମୁଟିଶି
ଆଖୁ	ଦାଣ୍ଡା (ଡେଣ୍ଡା)
ହଳଦି	ହିଙ୍ଗା
ଲଙ୍କାମରିଚ	ମିର୍ଶା
ପିଆଜ	ଉଲି
ମକା	ଜନା
ରସୁଣ	ପାଣ୍ଡି ଉଲି
ସୋରିଷ	ହାଲ୍ସୁ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗ	ଝଡ଼ୁଙ୍ଗା (କାଲ୍କାଙ୍ଗା)
ସିମ୍ବ	ହ୍ମଣ୍ଡି
ଜମି	ବୁମି
ବିଲ	କଇସି
ମାଟି	ବ୍ରଆ (ଇଚଆ)
ବାଲି	ବାଆଲି
ଖତ	ଗାଡା
ଉଠାଣି	ଗାଟି
ଟେକା	ଗଡ଼ବାଲି
ପଥର	ଓ୍ୟାଲି
ପର୍ବତ	ହରୁ
ନଈ	କାଡ଼ା
ପାଣି	ଏସୁ
ଗୃହ	ଡାଣ୍ଡା
ହଳକାମ	ହେରୁକାମା
ଲଙ୍ଗଳ	ନାଙ୍ଗେଲ
ମଇ	କୋପୁସି (ପାଟା)
ଦା	କଞ୍ଆ ଉବେଲି
କୋଡ଼ି	କଡ଼୍ଗି
ଶାବଳ	ହାବାଡ଼ା
ଗଦା	ଗମୁଁ
ଧାନଗଛ	କୁଲଂମାନୁ
ପାଳ	ପିଚୁ
ପାଳଗଦା	ପିଚୁ ଗାଦ୍; (କୁପା)
ଫାଳ	(ନାଲୁ)
ଖଳା	କାଡ଼ନୁଁ
ଘଡ଼	କୁଡ଼ା ବାଡ଼

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ଗଛ	ମାନ୍ଠୁ
ଲଠା	ବୁଠା
ଘାସ	ଜାଣ୍ଡ୍ରୁ
ବାଉଁଶ	ଦେର୍କା
ଘର	ଆଲୁ
ଡାଳ	ଗଗ୍ଗୁ
ଚେର	ଣ୍ଟିରୁ
ମୂଳ	ଡାକ
କଡ଼	ଡ଼ିଣ୍ଡ୍ରି
ଫୁଲ	ପୁଙ୍ଗା
ମଂଜି	ପେଡ଼େକା
ଛାଲି	ସାଲି
ଗଜା	ଗାଜା
ରସ	ଗ୍ଷା
ସାଗ	କୁଗ୍ଗୁ
କଞ୍ଚା	ଣ୍ଟିଲ୍ଲଇ
ଶୁଖିଲା	ବାଯ୍ଯୁ (ଓ୍ୟାଯ୍ଯୁମାନେ)
ପାଚିଲା	କାମ୍ବାମାନେ
ସଡ଼ାପଚ୍ଚ	ସ୍ପି୍ହାମାନେ
ଆମ୍ବ	ପିଡ଼ିଲ
ଆମ୍ବ କସି	ପିଡ଼ିଲା ପାଡ଼େଇ
ପଣସ	ପାଣାସା
କମଳା	କାମ୍ବଲ
ଜାମୁ	ଜାମ୍ବୁ
ପିଜୁଳି	ଲିକାଜାମ୍ବୁ
ନଡ଼ିଆ	ନାଡ଼େଲି
କଖାରୁ	କୁମୁଣ୍ଡା
ପାଣିକଖାରୁ	ଗୋଶ କୁମୁଣ୍ଡା

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ବଲଡ ଆଳୁ	ଆଳୁ
ଖମ୍ବ ଆଳୁ	ନାଙ୍ଗଲ କୁନା
ସଜନା	ମୁଣ୍ଡୁଙ୍ଗା
ବଲଡ ବାଇଗଣ	ମିଲ୍ ହେସ୍ପୁଁ। (ପେଜାସ୍ପୁଁ)
ବାଇଗଣ	ହେସ୍ପୁଁ।
କଲରା	କାଲ୍
ଜମ୍ବ	ଜମୁ
ଚେନ୍ତୁଳ	ଲେଲ ପୁଲା
ଆମ୍ବ ଟାକୁଆ	ମାହ୍ୱାଁଟାକୁ
ପଶୁ	ପଶୁ
ପକ୍ଷୀ	ପଟା
ସାପ	ଗିଚୁ
କୁମ୍ଭୀର	ଗ୍ରାହ୍ୱାଁ
ମାଛ	ମିଣିକା
କଇଁଛ	ହେମ୍ବି (ଚମ୍ବେଲ)
ବେଙ୍ଗ	ପାଆନା
ପୋକ	ପିଡ଼ିକା
କଙ୍କଡ଼ା	କୁପି
ଗାଈ	ଗାଈ (କଡ଼ୁ)
ବଳଦ	ବାଁଡ଼ାଦା (କଡ, ଡ଼ୁକ୍ କଡ଼ି)
ବାଛୁରି	ଡାଲୁ
ଷଣ୍ଢ	ସଣ୍ଢ
ମଇଁଷି	ବଗାର (କଡ୍ରୁ)
ଛେଳି	ଗଗ୍ରି
ଘୁଷୁରି	ପାଜି
ମେଣ୍ଢା	ମେଣ୍ଢା
ଗଧ	ଗଧ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ଘୋଡ଼ା	ଘୋଡ଼ା
ହାତୀ	ଆସ୍ତୀ
କୁକୁର	ନେହୁଡ଼ି
ବିରାଡ଼ି	ବିଲାଇ
ହରିଣ	ହ୍ୱିଇଣି
ସମ୍ବର	ମାୟୁଁ
ବାଘ	କଡ଼ାନ
ଗଧିଆ	ଗଧକାଡ଼ାନ
କୁଠ୍ରା	କୁହୁ
ଠେକୁଆ	କାଡ଼୍‌ହା
ଭାଲୁ	ବାଲୁ
ବିଲୁଆ	କଳଆ
ହସିବା	କାଖିନ୍
ଜାଣିବା	ପୁନ୍ନାଦ
ଶୁଣିବା	ୱେନ୍ନାଦ
କରିବା	କିନ୍ନାଦ
ନ କରିବା	କିଆଦ
ନେବା	ଅନ
ପିଇବା	ଉଁନ୍ନାଇ
ଶୋଇବା	ଉଟ୍ରନ
ହାଣିବା	ଟୁଣ (କାଭନ)
ଚାଲିବା	ତାକନ
ଧରିବା	ଆହାନ
ଗାଡ଼ିବା	ପିହିଁନ
କହିବା	ୱେହନ
ରଖିବା	ଇଟିନ
ଲେଖିବା	କୁଭନ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଭି
ଉଠିବା	ନିଙ୍ଗିନ
ବୁଡ଼ିବା	ମେଦ୍ଦନ
ନାଚିବା	ଏଣ୍ଡନ
ହସିବା	ଦାଙ୍ଗିନ
ଖାଇବା	ତିନ
ଦେଖିବା	ସିନ୍ଦକନ
ଶୁଙ୍ଘିବା	ମୂଞ୍ଜୀନ
ପିଇବା	ଉଁନ୍ନ
ଡାକିବା	ଆକନ
ରଗିବା	କପାଆନ୍
କାନ୍ଦିବା	ଡହ୍ୱଣ
ବସିବା	କୁଗିନ
ପଡ଼ିବା	ଚର୍ଗୀନ
କାଟିବା	କାଷ୍ଟନ
ଖୋଳିବା	କାଚ୍ନ
ଖେଳିବା	କାହ୍ୱାଁନ
ହଜିବା	ଜାଙ୍ଗିନ
ଶାଳ ଗଛ	ହାର୍ଗୀମାନ୍ଦୁ
ବର ଗଛ	ପର୍ଡ଼ିମାନ୍ଦୁ
ଅମୃତଭଣ୍ଡା	ଯାଇକଇଣି
ତୁ ଟଙ୍କା ପାଇବୁ	ନନୁ ଟାକା ପାଆଦ୍
ମତେ ଜଣା ନାହିଁ	ନାନୁ ପୁନଅଁ
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା	କାଡ୍ରା ଡୃକମାନେ
ଦରକାର ଅଛି	ଲଡ଼ାମାନେ
ମେଘ ବରଷୁଛି	ପିଉ ରହ୍ୱମାନେ
ଖରା ହେଉଛି	ଟାଗା ଆହ୍ୱମାନେ
ପବନ ବହୁଛି	ଗାଲି ଆହ୍ୱମାନେ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ମୁଁ ଗାଧୋଉଛି	ନାନୁଏସୁ ମିହ୍ବମାଇନ
ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଇ ଦିଅ ନାହିଁ	କାଦତା ବହ୍ଲାକୁପକ କହାନ
ମଇଳା ପାଣି ପିଅ ନାହିଁ	ଗ୍ରୋଁ ଟଁଏସୁ ଉଁନାଁଦୁ
ହାତରେ ହଳଦ ଧୂଆଁ ପତର	ହାଟାଚାହିଙ୍ଗା ଦୁଂଗିଆ ଆକୁ
ଚନ୍ତ ଚନ୍ତରେ ଲୁଗା ବୁଣେ	ତେଖା ଚନ୍ତଚା ହେମୁଗା ହୁଚନେସି
ଉମ୍ବ ବକବାକୁ ଯାଉଛି	ଗୁଡୁସୁଁ ପର୍ଚୀକ ହାଜାମାନେସି
ମୁଁ ବକବାକୁ ଜାଣେ ନାହିଁ	ନାନୁପାର୍ଗୀଲ ପୁନଁଅ
ଗୀତ ଗାଅ	ପାଗ୍ନମୁ
ବାଜା ବଜାଅ	ବାଜାଓ୍ୱେମୁଁ
ବଇଁଶି ବଜାଅ	ସୁରୁଢ଼ି ଉକ୍କାମୁ
କାନ୍ଧରେ ସବୁଟବେଳେ ଟାଙ୍ଗିଆ	ବମିତା ସବୁଟବେଡା ଟାଙ୍ଗିଆ
କଜିଆ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ	ଗୋଣ୍ଡୁଚଳ କନାଇ ନେହେଁ ଆଏ
ଅଣ୍ଡା ଦୁଅ ଭଗ ନାହିଁ	ପାଲେଏ ମାନାମୁ କାଯା ଆଆଣ
ମଶା କାମୁଡିଲେ ଜ୍ୱର ହେବ	ବହ୍ଲା କାଚତେ ନମିର ଆନେ
ଭାଲୁ ନଖରେ ଗମ୍ପୁଡ଼ି ପକାଏ	ବାଲୁ ଗୋରୁତଲେ ପାଗ୍ନ ଭୁହେଁ
କୁଡ଼ା ବୋବାଉଛି	କ୍ରହ୍ନହ୍ଡମାନେ
ଶୀତଦିନେ ବାଘ ମାରେ	ପେନାଦିନା କହାନ ହଚନେ
କୁକୁର ଆମ ଘର ଜଗେ	ନେହୁଡ଼ି ମାଇଲୁ କାପୁମାନେ
କଦ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ପିନ୍ଧିଛି	କୁଇସି ଗଣ୍ଡି ହେମ୍ବର ହୁଗ୍ନମାନସି
ସରକାର ଗୃହପାଇଁ ଋଣ ଦେବେ	ସରକାର ଡାଷା ପାଇରେ ଋଣା ହିନେରୁ
ନମସ୍ତେ	ଜହର
ଆସ	ବାମୁ
ବସ	କୁଗାଁମୁ
ତୁମ ନାମ କଣ	ନଦରୁ ଏନଦରୁ
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	ନଙ୍ଗ କକେସାପଦା ଏଚର ଜାଣା
ତୁମେ କଣ କରୁଛ	ନନୁ ଏନାହାକହ୍ବ ମାଞ୍ଜି

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ରୋଗ ଆତେହେଁ ଔଷାଟଞ୍ଜୁ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	କକାରଇ ଇସ୍କୁଲତା ପାଣ୍ଡାଦୁ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ପାଠା ଜାପିତେ ନେହେଁ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟିଡ ଋଣା ତାନାଇ ନେହେ
ମେଟ୍ରିକ୍ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	କେଜଡା ତୁକ୍ନୁହ୍ବାପାରଦୁ
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କ	ମିରୁ ବୁମି ବାଡ଼ି ବାନ୍ଧାହିଁ ହା ମାଞ୍ଜେରୁକ.
ତୁମ ଗାଁରେ କେହି ଗୋଣ୍ଡି ଅଛନ୍ତି କ	ମି ନାୟୁଁ ର ଆମିମ ଲୋକୁ ଗୋଣ୍ଡି ମାନପ୍ଦୁକ
ସାହୁକାର ଘରେ ଗୋଣ୍ଡି ରହିବା ଖରାପ	ସାହୁକାର ଇଜ୍ ଗୋଣ୍ଡି ମାନାଦ କରାପା

ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ସେ ଲୋକକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି	ଉଲୋକୁକ ନାନୁ ପୁଞ୍ଜାମାଇଁନ
ତା ନାମ ବୁଟିଆ	ତାନା ଦରୁ ବୁଟିଆ
ତା ଘର ଆମ ଘର ପାଖ	ତାମାଇଲୁ ମାଁ ଇଲୁ ଡାଙ୍କେ
ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜାଣେ	ଉହାତାୟୁ ଗୁଞ୍ଜାମାଇନଁ
ସେ କାଲି ଏଠାରେ ଥିଲା	ଏଓ୍ୱାସିରେଏନା ଇମ୍ବାଆଁ ମାଚେସି
ତାକୁ ଠେଙ୍ଗାରେ ହାଣିଦେଇଛି	ଏଓ୍ୱାସିକ ଠାଙ୍ଗାତଲେ ଟୁଣାଂହା ମାନପ୍ଦୁ
ତା ମୃତ ଦେହ ସେଠାରେ ଅଛି	ଏହାତାପୁଁ ମାଡାହ ଉମ୍ବେ ମାନେ
ସେ ଚୋରି କରିଛି	ଏଓ୍ୱାସି ସରୁକଆ ମାନପ୍ଦୁ
ଚୋରି ଜିନିଷ ସେଠାରେ ଅଛି	ସରୁବଞ୍ଚ ଉମ୍ବେମାନେ
ଆଗରୁ ସେ ଚୋରି କରିଛି	ଅଟେଏ ସରୁ କହା ମାନମ୍ବୁଁ

ରାଜସ୍ୱ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଜମି ସେ ନେଇଯାଇଛି	ନବୁମିଉବାସି ଅହାମାନପ୍ଦୁ
ମୁଁ ତାକୁ ଚାଷ କରିଥିଲି	ନାନୁ ତାଷା କହାମଟେଂନ

ଅବକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ	ନାନୁ ଜାତି କୁଇଏ ଣାଚେଏଁ
ମୋର ଭୂମି ନାହିଁ	ନାଙ୍ଗ ଭୂମି ହିଲେ ଏ
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ	ନାନୁ କାମା କିହାହାଁ ଚଳଓି ଆହି ମାଇଁ
ମୁଁ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ନାନୁ କାଡୁ ତିଆରି କିହି ହିଲଅଁ
ମୁଁ ମଦ ଖାଏ	ନାନୁ କାଳିଂ କାଡୁ ଉଇଁ
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ	କାଳିଂ କାଡୁ ଉଟିହିଁ ନେହେଁ ଆଏ
ସେ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଏ ଓ୍ୟାସି କାଡୁ ପେକ ହିଲସି
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଡୁ ଉନଅଁ
ସେ ଚାଷକରି ଚଳୁଛି	ଏଓ୍ୟାସି ଚାଷା କହିଁ ଚଳଓି ଆହି ମାନେସି
ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି	ଗୋରିକୋଣ୍ଡା ପହି କିହି ମାନେସି
ତାକୁ ବିକିକରି ଚଳୁଛି	ଏ ଓ୍ୟାଆଁ ପାର୍ଗାହାଁ ଚଳଓି ଆହି ମାନେସି
ସେ ଆମ ଗାଁର ଛେଳି ଚୋରି କରୁଛି	ଏ ଓ୍ୟାସି ମ୍ମନାୟୁଁ ତି ଗୋରି ଘରି କିହା ମାନେସି
ଚୋରି କରିବା ପାପ	ଘରି କିନାଇ ପାପୁ
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ ପଠାଅ	କକାରଇଁ ସ୍କୁଲ ପାସ୍ତାଦୁ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ	ଏ ଓ୍ୟାସି ଆକୁ ଜାପିନେରି
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଚାକିରି କରିବେ	ଆକୁ ଜାପିତେ ନକରି କନେରୁ
ନଚେତ୍ ବ୍ୟବସାୟ କିମ୍ବା ଚାଷ କରିବେ	ନକରି ଆଆତେ ବେବାରି ଚାଷା କନେରୁ
ସୋସାଇଟିରେ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟି ଋଣା ମେଡ଼ାଆହିମାନେ
ବହି ପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳିବ	ବହିଆକୁ ଉଜେ ମେଡ଼ା ଆନେ
ମାଷ୍ଟର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	ମାଷ୍ଟର ମିମାଆଁ ସାହାଯ୍ୟ କିଆନେସି
ଘର ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଇଲୁ ଦୋଶିଲ ସାହାଯ୍ୟ ମେଡ଼ାଆନେ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ଚାଷପାଇଁ ବିହନ ସାର ସରକାର ଦେଉଛନ୍ତି	ତାଷାପାଇରେ ବିଗ୍ନ ଗାତା ସରକାର ହିହିମାନେରୁ
ଚାଷକର ସୋସାଇଟିରେ ବିକ	ତାଷାକହାହାଁ ସୋସାଇଟିତା ପାରହୁ

ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ

ସେଚ ଚୁଆ କୂଅ କରିବାକ	ହୁବା କୁହିଁ କଦେରୁକ
ତା' ପାଇଁ ଋଣ ଦରକାର କି	ଏଦା ତାକ ଋଣା ଲଡ଼ାକ
ଗୋଲ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଦେଉଛନ୍ତି	ଗ୍ରେନ୍‌ଗୁଲ ବେ୍ୟଙ୍କ ଋଣା ହିହିମାନେରୁ
ସାଉକାର ସୁଧଠାରୁ ଗୋଲ ସୁଧ କମ୍	ସାହୁ କାଣାନ୍ତାବିଟି ଗ୍ରେନ୍‌ଗୁଲା କାଲାନ୍ତାର ଊଣା
ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା ଗାଈ	ଗରି ମେଣ୍ଢା କୟୁ ଗାଇଁ ପହି କହିନା
ପାଳିବା ପାଇଁ ଋଣ ନେବାକ	ଋଣାଅ ଦେରୁକ
ଅନାବାଦି ଜମି ପାଇଁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଅନାବାଦି ବୁମିତାକ ଋଣା ମେଡ଼ା ଆହିମାନେ
ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସାର ବିହନ ଓ ଟଙ୍କା ଋଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଉଛି	ନାନାକୁଲୁ ଫସଲ ତାସା ପାଇରେ ଗାତା ବିଗ୍ନ ଏତେଟିଏ ଟଙ୍କା ଋଣା ତଲେ ହିହିମାନେରୁ
ଚାଷ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାକୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ତାଷା ତାକ ଜତରପାତି କଡ଼ିନା ଋଣା ହିହିମାନେରୁ
ଆଗରୁ ଋଣ ନେଇଥିଲେ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରି ନୂଆ ଋଣ ନିଅ	ଅଗେ ଋଣା ଅହମାନେଁ ଏଦା ଗାସାନା ହିହାଁ ପୁନ ଋଣା ଅହୁ
ଗୋଲରେ ସଭ୍ୟ ହୋବାପାଇଁ	ଗ୍ରେନ୍‌ଗୁଲତା ମେମ୍ବର ଆଟେ ଊଣା
ଛୋଟ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଚାଳିଶ ଟଙ୍କା	ତାଷା ଗାଟାରୁକ ଦୁଇକଡ଼ିଟାକ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ଧନ ଋଣ ମିଳୁଛି ।	ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୂଲଋଣା ହିନେରୁ ଏଟାକାକ
ତା ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।	କାଣାନ୍ତାର ଲାଗାଉଦେ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ସେଚକୂପ, ଢେଙ୍କଳମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା ଗାଈ ଓ ଜମି ମରାମତି ପାଇଁ ମିଳୁଥିବା ଋଣ ଉପରେ ଶତକଡ଼ା ୨୫ ଭାଗ ଓ ନାମମାତ୍ର କୃଷିମାନଙ୍କୁ ଶତକଡ଼ା ୩୦ ଭାଗ ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଚଷରୁ ରିହାତି ମିଳୁଛି	ହୃବ୍ କୁହ୍ନି ଗଗ୍ରମେଣ୍ଢା ଗାଇ କପୁ ଓ ବୁମି ମରାମତ ତାକ ପାଣକଡ଼ଟାକା ଟା କଟଡ଼ ପାଞ୍ଚ ଟାକା ପିହ୍ୱନେରୁ ଦରୁ ଦେ ତାଷା ଗାଟାପ୍ସୁ କ ପଣକଡ ତାକ କଡ଼େ ଟେଉଠଙ୍କା ପିହ୍ୱନେରୁ

ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ତୁମ ନାମ କଣ	ନିଦର ଏନଦରୁ
ଘର କେଉଁଠି	ଇଜ ଙଂବଆ
ବୟସ କେତେ	ଏଚରବାର୍ଷା
କ ରୋଗ ହୋଇଛି	ଏନ ରାଗା ଆହାମାନେ
କେତେ ଦିନ ହେଲା	ଏଚର ଦିନା ଆତେ
କ କ ଔଷଧ ଖାଉଛ	ଏନ ଏନ ଔଷାତ ତିଞ୍ଜୀମାଜ
କେତେବେଳେ ରୋଗ ବଢୁଛି	ଏଟବେଡା ରୋଗ ପାଡା ଆହ୍ୱମାନେ
କେତେବେଳେ କମୁଛି	ଉଣା ଆହ୍ୱମାନେ
(ସ୍ତ୍ରୀ) ମାସିକଆ ଠିକ ହେଉଛି କ ନାହିଁ	ମାଶାତା ଦୋହ ଆହ୍ୱମାଞ୍ଜି କଆଏ
ମାସକୁ ଥରେ ନା ଦୁଇଥର	ମାଶାତା ରହ୍ନରୁନା ରହ୍ନରଦୋହ ଆହ୍ୱ ମାଞ୍ଜୀ
ବେଶି ସ୍ରାବ ହେଉଛି କ ଅଳ୍ପ ହେଉଛି	ବେଶି ଆହ୍ୱମାନେକ ଉଣା ଆହ୍ୱମାନେ
ସ୍ରାବ ହେଲା ବେଳେ ପୂର୍ବରୁ ବା ପରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି କ	ଦୋହ ଆନ ବେଡ଼ା ଅଗେ କଡ଼ାସୁ ନଇଁ ମାନେ
ନିୟମିତ ଭାବେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ସବୁଦିନା ଔଷଡିନାମୁଁ
ଗର୍ଭ କେତେ ମାସ ହୋଇଛି	ବାଣ୍ଡିତା ଆହାନା ଏଚରମାଶା ଆହ୍ୱମାଞ୍ଜି

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ପଇସା କପର ହେଉଛି	ମୂଣ୍ଡକା ଏନଆହାନା ଆହ୍ମମାନେ
ଛୁଆ ପେଟ ଭିତରେ ବୁଲିବାର ଜାଣୁଛ କି	ବାଣ୍ଡି ଭିତର କକାସୁ ବୁଲିବାନା ଦପୁଞ୍ଜି ମାଞ୍ଜି କି

ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଦୈନିକ କେତେ ମଜୁରି ପାଉଛ	ଦିନା ତାକ ଏଟର କୁଲି ପାଟି ମାଞ୍ଜି
ମୁଁ ଗୃର ଟଙ୍କା ପାଉଛି	ନାନୁ ଗୃର ଟାଙ୍କା ପଣାହ୍ମ ମାଇଁ
ଦୈନିକ କେତେ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛ	ଦିନାତାକ ଏଟର ଘଣ୍ଟା କାମ କହ୍ମମାଞ୍ଜେର
ମୁଁ ଛଘଣ୍ଟାଠୁ ଆଠଘଣ୍ଟା କାମକରୁଛି	ନାନୁସୋ ଘଣ୍ଟଟି ଅ.ଠ ଘଣ୍ଟ ପେଡେକା କାମା କହ୍ମମାଇଁନ
କେଉଁଠି ରହୁଛ ? ପାଖ ଗାଁରେ ରହୁଛି	ଇମ୍ବିଆ ମାଞ୍ଜେରୁ ? ଡାକନାସୁତା ମାଞ୍ଜେରୁ
ଗୃଉଳ ଲୁଣ ମରିଚ ପାଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ	ମାଙ୍ଗ ହାରୁମିର୍ଣା ପାଟି ମାଞ୍ଜିରୁ କିଆଏ
ବାବୁ କେବେ ଆସିଥିଲେ କି ? କାଲି ଆସିଥିଲେ	ବାବୁ ଏଟେଲି ଓ୍ୟାହାମାଟସୁ କରେ ? ଏଲା ବାହାମାଟସୁ
ତୁମ ଗାଁରେ କେତେ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ମିନାସୁତା ଏଟର ଜାଣା କାମା କହ୍ମମାନେରୁ
୧୫।୨୦ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	୧୫।୨୦ ଜାଣା କାମ କହିମାନେରୁ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଉଉନାଦୁ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବ	ସୋସାଇଟିଣ୍ଡି ଋଣା ତାଦୁ
ପିଲା ଛୁଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇବ	କକେଶ ପଦାକଆକୁ ଜାପିକଦୁ
ତୁମେ କି କି ଗୃଷ କରୁଛ	ନନୁ ଏନ ଚାଷା କହିମାଞ୍ଜୀ
ତୁମ୍ଭେମାନେ କି ଗୃଷ କରୁଛ	ମିମ୍ବୁ ଏନ ଚାଷା କହି ମାଞ୍ଜେରି,
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗହମ ଗୃଷ କରୁଛୁ	ମାମ୍ବୁ ଗହଁ ଚାଷା କହି ମାନମୀ
ଜମିରେ ସାର ଦେଉଛ କି ନାହିଁ	କଆରନ୍ତା ଗାତା କହି ମାଞ୍ଜି କିଆଏ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ଜମିରେ ସାରୁଦେଇ ଚାଷ କରୁଛୁ	କଁଆରଚା ଗାଡା କଦି ଚାଷା କଦ୍ଧ ମାଇଁ
ସାର ଦେଲେ ଫଳ ବେଶୀ ଫଳିବ	ଗାଡା ହିଡ଼ି ସାର ଗାଡ଼ ପାଡ଼େଇ ଆଇନେ ।
ଉନ୍ନତ ଧରଣର ବହନ ବୁଣିବ	ନେହ୍ନ ବଗ୍ଗ ମାଟାହୁ
ଅଳସୁଆ ହେବନାହିଁ	ନସ୍ତା ଆଆଦୁ
ଅଳସୁଆ ହେଲେ ଖାଇବାକୁ ମିଳିବ ନାହିଁ	ନସ୍ତା ଆଡି ସାର ଡଞ୍ଜାଲି ମେଡ଼ା ଆଏ

ହାଟରେ କଥୋପକଥନ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ତୁମେ କେଉଁ ଗ୍ରାମରୁ ଆସିଲ	ନନୁ ଏମିନ ନାୟୁଁଟି ଓ୍ୟାଡି
ହାଟକୁ କଣ ଆଣିଲ	ହାଟାଡା ଏନାଆ ଡାଡି
ଲୁଣ ଏକକେଜିକୁ କେତେ ପଇସା	ହାରୁର, କେଜିଡାକ ଏଡେକା ଡାବୁ
ଲୁଣ ଏକକେଜିକୁ ୫୦ପଇସା	ହାରୁର, କେଜିଡାକ ଆଠାଆଣା
ମୋତେ ୨୫ପଇସାର ଲୁଣ ଦିଅ	ନାଙ୍ଗେ ଗୁର୍‌ଆଣାଡି ହାରୁ ହିୟ୍ୟାମୁଁ
କରୋସିନ ଲିଟର କେତେ	ମାଟି ନୟୁ ଲିଟର ଟଙ୍କା ଏଡେକା
କରୋସିନ ଲିଟର ଟ୧-୪୦ ପଇସା	ମାଟି ନୟୁ ଲିଟର ଟାଙ୍କା ଗୁଳଶ କାନ୍ଦ
ମୋତେ ପଚିଶପଇସାର କରୋସିନ ଦିଅ	ନାଙ୍ଗେ ଆଠାଆଣାଡି ମାଟି ନୟୁଁ ହିୟ୍ୟାମୁଁ
ମରଚ କେଜି କେତେପଇସା	ମିରିଶିୟୁଁ କେଜି ଏଡେକା ଡାବୁ
ମରଚ କେଜି ପନ୍ଦରଟଙ୍କା	ମିରିଶିୟୁଁ କେଜି ପାନ୍ଦରଟାଙ୍କା
ଶାଢ଼ୀର ଦାମ କେତେଟଙ୍କା	ହିମ୍ବଲିଡି ଦାର୍ ଏଡେକା ଟାଙ୍କା
ଶାଢ଼ୀର ଦାମ ପନ୍ଦରଟଙ୍କା	ହିମ୍ବଲିଡି ଦାର୍ ପନ୍ଦରଟଙ୍କା
ଶାଢ଼ୀଟି ବେଶି ଦର ହେଲା	ହିମ୍ବଲି ଗାଡ଼ ଦାର୍ ଆଚେ
ମୁଁ ଶାଢ଼ୀଟିକୁ ନେବନାହିଁ	ନାନୁ ହିମ୍ବଲିଡି ଅଅନ

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ପନ୍ଦରଟଙ୍କାରେ ଶାଢ଼ୀ କିଅ	ପନ୍ଦରଟାଙ୍କା ଟାକ ହିମ୍ବରହିଆମୁଁ
ସେହି ପିଠାଟି କେତେ ପଇସା	ଏ, ହେଭ୍ରଆ ଏଟେକା ଡାବୁ
ପଚାଶିପଇସାରେ ପିଠାଟି ଦିଅ	ଗୃଚ୍ଛଆଣା ଟାକ ହେଟେଆ ହିୟ୍ୟାମୁ
ପଚାଶିପଇସା କିଅ	ଗୃଚ୍ଛଆଣା ଅମୁଁ
କାହାର ଜିନଷ ଚୋରିଯାଇଛି	ଆମ୍ବାଆଣିହାରକୁ ଜାଙ୍ଗାମାନେ
କେବେ ଚୋରିଗଲା	ଏଟେଲା ଜାଙ୍ଗିତେ
ଜିନଷ ଚୋରି ଗଲାବେଳେ କିଏ ଦେଖିଥିଲା	ହାରକୁ ଜାଙ୍ଗିଟାଟି ଏମ୍ବାଆସି ମେସ୍ତେସି
କିଏ ଚୋରିକଲା	ଏମ୍ବାଆସି ଡଙ୍ଗା ଆଟେସି
ସେହି ଲୋକ ଚୋରିନେଲା	ଉଓ୍ୟାସି ଡଙ୍ଗା କହାଁ ଅଟେସି
ସେହି ଲୋକର ନାମ କଣ	ଉଓ୍ୟାଣି ଦୋରୁ ଏନାଇ
କ, ଜିନଷ ଚୋରିକଲା	ଏନହାରକୁ ଡଙ୍ଗା ଆଟେସି
ସୁନାହାର ଚୋରିନେଲା	ବାଙ୍ଗାର ହାଗ୍ର ଡଙ୍ଗା ଅଟେସି
ସୁନା କେଉଁଜାଗାରେ ରଖିଥିଲ	ବାଙ୍ଗାଗ୍ର ଏମିନ ଜାଗାଟା ଇଟାମାଚ
ସୁନା ବାକ୍ସଭିତରେ ରଖିଥିଲ	ବାଙ୍ଗାଗ୍ର ପେଡ଼ାଟା ଇଟାମାଟେଏଁ

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ହେଉଛି ମୌଖିକ ଭାଷା । ଏଥିରେ କୌଣସି ଲିପି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଛି । ଯେପରି "ଦେଶକେ ଫାଙ୍କ ନଈକେ ବାଙ୍କ" କଥା ଅଛି, ସେହିପରି ଆଦିବାସୀମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାବେଳେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରଭେଦ ହୁଏ । ଆମ ଓଡ଼ିଆରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଅଛି, ଯଥା— କ'ଣ, କାଣା, କସ ଇତ୍ୟାଦି । କୋରାପୁଟ ଓ ରାୟଗଡ଼ା କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଭେଦ । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କଲେ ସେମାନେ ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।

TRIBAL DIALECT TEST, 1978 (Kuvi)

Koraput, Raygada

Full Marks—100, Written 75+Viva Voce—25

Time—2 Hours Written. Viva Voce—3 P. M. to onwards

(*Please answer all questions*)

୧- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖି ଓଡ଼ିଆରେ ବାକ୍ୟ ରଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୦

ମାଣ୍ଡ୍ରି ଆକୁରୁଁ, ହାରୁ, ନୟୁ, ପାଲୁ, କ୍ରୟୁଁ, ଉଙ୍ଗା, ପଶୁ, ଘଚୁ, କଞ୍ଜା, ହେରେଆ, ଆମ୍ବିଡ଼ି, କାମ୍ବେଲ ।

୨- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ଟି ଶବ୍ଦର କୁଭିଭାଷାରେ ବାକ୍ୟ ରଚନା କରନ୍ତୁ । (୧୦

ଘୋଡ଼ା, ଆସ୍ତୀ, ନେହୁଡ଼, ବଲଇ, ହ୍ୱଇଣି, ମାୟୁ, କାଡ଼ାନ, କୁହୁ, କାଡ଼ାହା, ଭାଲୁ, କଲଆ, କାକନ, ପୁନ୍ନାଦ, ଓ୍ୱେନାଦ ।

୩- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ଟି ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୦

ନଙ୍ଗିନ, ମେଦନ, ଏନ୍ଧନ, ଦାର୍ଗିନ, ଭିନ, ସିମିକନ, ମୁଞ୍ଜିବନ, ଉନ୍ନ, ଆଜ୍ଜନ, କପାଆନ, ଡ଼ହ୍ୱାନ, କୁଟିନ, କାଭିନ, କାରନ, ତର୍ଗୀନ ।

୪- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ଟି ଶବ୍ଦର କୁଭି ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖନ୍ତୁ । (୧୦

ଭାଲୁ, କୁକୁଡ଼ା, ମାଣ୍ଡି ଆଜାଉ, ଅଣ୍ଡା, ମହୁଲମଦ, ଭଲ କାମ, ଭଲ ଲୁଗା, ଲୁଣ, ବସିବା, ପେଟ, ପିଠି, ଟିଣ, ଖୁର, ଠେଙ୍ଗା, ଶସ୍ୟ, ତେଲ, କଣ୍ଟା, ବଣ୍ଡ, ମଶିଣା, ତକଆ ।

୫- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । (୧୦

୧- ନାନୁ ଜାଡ଼ି କୁଭେ ଏଣାଡେଏଁ । ୨- ନାଙ୍ଗ ବୁମି ହ୍ୱଲେଏ ।

୩- ନାନୁ କାମା କହ୍ୱାହାଁ ଚଲଓ୍ୱି ଆହ୍ୱମାଇଁ ।

୪- ନାନୁ କାଡ଼ୁ ତିଆର କହ୍ୱ ହ୍ୱଲଅଁ ।

୫- ନାନୁ କାଲଂ କାଡ଼ୁ ଉଇଁ ।

୬- କାଲଂ କାଡ଼ୁ ଉଟିହିଁ ନେହେଁ ଆଏ ।

୭- ଏଓ୍ୱାସି କାଡ଼ୁ ପେକ ହ୍ୱଲସି ।

୮- କାଡ଼ୁ ଉନ୍ନଅଁ ।

୯- ଏଓ୍ୱାସି ତାଷା କହଁ ଚଲଓ୍ୱି ଆହ୍ୱ ମାନେସି ।

୧୦- ଗୋର କଷ୍ଟା ପହ୍ୱ କହ୍ୱ ମାନେସି ।

୧୧- ଏଓ୍ୱାଆଁ ପାର୍ଗାହାଁ ଚଲଓ୍ୱି ଆହ୍ୱ ମାନେସି ।

୧୨- ଏଓ୍ୱାସି ମା ନାୟୁଁ ତାଣି ଗୋର ସରକହାଁ ମାନେସି ।

୧୩- ସର କନାଇ ପାପୁ ।

୧୪- କକାବାଇଁ ଇସ୍କୁଲ ପାଣ୍ଡାଦୁ ।

୧୫- ଏଓ୍ୱାସି ଆକୁ ଜାପିନେର ।

୬- ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯେ କୌଣସି ୧୦ ଗୋଟି ବାକ୍ୟର କୁଭିରେ ଅନୁବାଦ କରନ୍ତୁ । (୨୫

୧- ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ, ସରକାର ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ଦେବେ ।

୨- ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ କିଏ ଅଛି ।

୩- ଯାହା କହୁଛି ସତ କହୁଛି, ମିଛ କହୁ ନାହିଁ ।

୪- ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଜାଣେ, ତା ନାମ ଘନଆ ।

୫- ମୋର ଜମି ସେ ନେଇଯାଇଛି । ମୋର ଜମି କିଛି ନାହିଁ ।

୬- ସେ କୃଷି କରି ଚଳୁଛି, ଏବଂ ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ମଧ୍ୟ ପାଳୁଛି ।

୭- କୃଷି କରି ଫସଲ ସୋସାଇଟିରେ ବିକିକର ।

୮- ବୟସ କେତେ ?
୯- ତୁମ ନାମ କ'ଣ ?
୧୦- ଘର କେଉଁଠି ?
୧୧- ଚୋରି କରିବା ପାପ ।
୧୨- ମଦ-ଖାଇବା ଖରାପ ।
୧୩- ମୁଁ କାମ କରି ଚଲେ ।
୧୪- ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ ।
୧୫- ଖାଦ୍ୟରେ ମାଚ୍ଛି ବସାଅ ନାହିଁ ।

ଆଦିବାସୀ ଭାଷାରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ରୁ, ର ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ । ଯାହାକି ଗ୍ରହଣୀୟ ଯଥା—କ'ଣ, କାଣା, କସ (ମାନେରୁ ମାନେର) ।

VIVA VOCE TEST

25

ଓଡ଼ିଆ		କୁଭି
୧ ।	ନମସ୍ତେ	— ଜହର
୨ ।	ଆସ	— ବାମ୍ଁ
୩ ।	ବସ	— କୁଗାମୁ
୪ ।	ତୁମ ନାମ କ'ଣ	— ନିଦୋରୁ ଏନିଦୋରୁ
୫ ।	ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	— ନିଙ୍ଗ କକାର ପଦାୟାଁ ଏଚିର ଜଣା
୬ ।	ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ	— ନିନୁ ଏନାଆଁ କିହ୍ୱ ମାଞ୍ଜି
୭ ।	ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	— ନମେର ଆଡସାର ଅସ ତିଞ୍ଜୁ
୮ ।	ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	— କକାରଇଁ ଇସ୍କୁଲିତା ପାଣ୍ଡାଦୁ ।
୯ ।	ପାଠ ପଢିଲେ ଭଲ	— ପାଠା ଜାପିତିଂ ନେହେଁ
୧୦ ।	ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	— ସୋସାଇଟିଡ଼ି ଋଣା ତାନାଇ ନେହେଁ
୧୧ ।	ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	— କେଜିତା ତୁକୁହିଁ ପାରୁଦୁ

୧୨ ।	ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛକ ?	— ନନୁ ଭୂମି ବାଡ଼ ଆମ୍ବାରକ — ବାଢା ହ୍ନା ମାଞ୍ଜିକ
୧୩ ।	ତୁମ ଗାଁରେ କେହ୍ନ ଗୋଭ ଅଛନ୍ତକ ?	— ମି ନାୟୁତା ଆମ୍ବାରଗୋଭ ମାନେରକ
୧୪ ।	ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋଭ ରହ୍ନବା ଖରାପ	— ସାଉକାର ଡାଣା ଗୋଭ ମାନାଇ ଖରାପ
୧୫ ।	ସାହୁକାର ଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	— ସାଉକାଣ୍ଡ଼ଓ୍ୟାଣି ଋଣା ତାମ୍ମି ଲେଡ଼ାଆଏ
୧୬ ।	ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	— କାମା କନ୍ତ ସାର ପାଡ଼େଇ ମେଡ଼ାଆକେ
୧୭ ।	ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	— କାଡ଼ୁ ଭନ୍ନା ଆଦୁ
୧୮ ।	ବେଶୀ ଜୁଆ ଭୂଲ ନୁହେଁ	— ଗାଡ଼ କକାର ପଡ଼ାପୁଁ ନହିଁ ଆଏ
୧୯ ।	ଏବେ କ ଫସଲ ହୋଇଛି	— ନଏ ଏନ ତାଷା ଆହା ମାନେ
୨୦ ।	ତୁମ ଜମି ନାହିଁକ	— ନ ଭୂମି ହ୍ନଲେ ଏକ
୨୧ ।	ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	— ସରକାର ଭୂମି ହ୍ନହ୍ନ ମାନେର
୨୨ ।	ତୁମ ଗାଁରେ ଗରବ ଲୋକ କଏ ଅଛୁ	— ମି ନାୟୁଁତା କାକୁଲ ଗାଟାସି ଏମ୍ବା ଅାସି ମାନେସି
୨୩ ।	ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	— ସରକାର ବୁଡ଼ାହା ଲୋକୁ ତାକ, ବର୍ତ୍ତିଣ ହ୍ନହ୍ନ ମାନେଣ
୨୪ ।	ସରକାର ତୁମର ସୁବଧା କରୁଛନ୍ତି	— ସରକାର ମିମାଁ ଆଁ ନହିଁ କହ୍ନ ମାନେର
୨୫ ।	ସେ ଲୋକକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି	— ଏଓ୍ୟାଣାଇଁ ନାନୁ ପୁଞ୍ଜା ମାଇଁ
୨୬ ।	ତା ନାମ କଣ୍ଟିଆ	— ଏଓ୍ୟାଣି ଦୋରୁ କୋଣ୍ଟିଆ
୨୭ ।	ବହ୍ନପନ ମାଗଣା ମିଳବ	— ବହ୍ନ ପନ ଉଜେଏ ନେଏ ମେଡ଼ାଆନୁ
୨୮ ।	ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରବେ	— ମାଷ୍ଟର ମିମାଁ ଆଁ ସାହାଯ୍ୟକଆ ନେସି
୨୯ ।	ଘର ତିଆର ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳବ	— ଇଲୁ ଦସାଡ଼ ସାହାଯ୍ୟ ମେଡ଼ା ଆନୁ
୩୦ ।	ନଜ ଭାଷାକୁ ଭୂଲ ଯାଅନାହିଁ	— ଯାହାର ବାସନ୍ତ ବାଣା ଆଦୁଆ

କୁଭି ଭାଷାରେ ଗୀତ

(ସ୍ତ୍ରୀ) ଏମ୍ବି ସ୍ପା ହାଜ ମାନାଭ, ହେଁ, ନଳଶ
ଏନାଓ୍ୟା ଯାହି ମାନାଭ ହେ,
ଗାଡେକା ଭର ଆମୁଡା ହେ, ନଳଶ
ଗାଡ଼େକା ତେବ ଆମୁଡା ହେ ।
ଓ୍ୟାହୁ ଭର କେମୁଡା ହେ ନଳଶ,
ରାଡା ତେବ କମୁଡା ହେ ।
ଇଛୁ ଠିସ୍ପୁଁା' ଖାରାଡା ହେ ନଳଶ
ଇଛ ଚାଗା ଖାରାଡା ହେ ।
(ପୁ) ହନା ଉଛାର ଆପ୍ଲାନେ ହେ ନଳଶ
କାଡ଼ା ପାଗ୍ରର ଆପ୍ଲାନେ ହେ,
ଦେଉ ଦେଶାଟି ନାନୁଲାଁ ହେ, ନଳଶ,
ରଜା ରଜଟି ନାନୁଲା ହେ ।
ଆଡ଼ ବଣି ମାଇଁ କେ ହେ ନଳଶ
ପାଭଲ ତୋଇ ମାଇଁ କେ ହେଁ ।
ଆଇ କାନ୍ଦବ ଆଆନ ହେ ନଳଶ
ମହା ଝୁରବ ଆଆନ ହେ ।

Trib:l Dialect Test (Kuvi)
Koraput, Rayagada

ଉତ୍ତର

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ—ପଟାଙ୍ଗୀ କୁଇଭାଷା ଓ ରାୟଗଡ଼ା କୁଇ ଭାଷାରେ ପ୍ରଭେଦ ଦେଖାଯାଏ । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କେବଳ ଭାବ ବିନିମୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପଟାଙ୍ଗୀ ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷା କିମ୍ବା ରାୟଗଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷା ଲେଖିଲେ ଚଳିବ । ପରୀକ୍ଷକ ଠିକ ନମ୍ବର ଦେବେ ।

୧ମ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର—

ମାଣ୍ଡିଆ ଜରୁଁ	ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ ।	ମୁଁ ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉ ଖାଉଛି ।
ହାରୁ	ଲୁଣ	ହାଟରୁ ଲୁଣ ମିଳେ ।
ନୟୁ	ତେଲ	ମୁଁ ଗାଧୋଇଲା ବେଳେ ତେଲ ଲଗାଏଁ ।
ପାଲୁ	ଦାନ୍ତ	ମୋର ଦାନ୍ତ ବନ୍ଧ ଛି ।
ହିପୁଁ	ମହୁ	ଜଙ୍ଗଲରୁ ମହୁ ମିଳେ ।
ଉଙ୍ଗା	ଫୁଲ	ସେ ଫୁଲ ତୋଳୁଛି ।
ପଶୁ	ପଶୁ	ପଶୁ ଶିକାର ହୁଏ ।
ରାଚୁ	ସାପ	ସାପର ବିଷ ଅଛି ।
କଞ୍ଚା	ମାଙ୍କଡ଼	ମାଙ୍କଡ଼ ବଣରେ ଥାଏ ।
ହେଟରେଆ	ପିଠା	ମୋତେ ପିଠା ଭଲ ଲାଗେ ।
ଆମ୍ବିଡ଼ି	ଖଟା	କଇଁଆ ଖଟା ଲାଗେ ।
କାମ୍ବେଲ	ପିତା	କଲରା ପିତା ଲାଗେ ।

୨ୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର—

ଘୋଡ଼ା	ଘୋଡ଼ା ଲକ କୁଗାହଁ ହାନେର,
ଆସ୍ତି	ହାସ୍ତି ଦାଙ୍ଗି ଦାଙ୍ଗି ତାକନେ,
ନେହୁଡ଼	ନେହୁଡ଼ ଇଲୁ କାଆନେ,
ବଲଇ	ବଲଇ ମିଣିକା ଓଟନେ

ହ୍ୱଇଣି	ହ୍ୱଇଣି ସିନକାନାଇ ଅଜଟନେ,
ମାପ୍ସୁ	ମାପ୍ସୁ ଜାଙ୍ଗୈଲତା ମାଦନ,
କାଡ଼ାନ	କାଡ଼ାନ ଡ୍ରୁକନେ
କୃହ୍ମ	କୃହ୍ମ ଙଙ୍ଗା ଗାଡ ଡାକୁନ;
କାଡ଼ାହା	କାଡ଼ାହାତ କର୍କା ଲମ୍ବା ଲାମ୍ବାପ୍ସୁ।
ଘାଲୁ	ଘାଲୁ ଝପ୍ପା ତନେ
କଲଆ	କଲଆ ଡ଼ହ୍ମମାନେ
କାକନ	କକାର କାକହ୍ମ ମାନେଁର,
ପୁନ୍ନାଦ	ସବୁ ଘାଡା ପୁନ୍ନାଦ ନେହଁ,
ଓ୍ୱେନାଦ	ଖାଗ୍ବା ହାଡା ଓ୍ୱେନ୍ନାଦୁ

୩ୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର—

ହଂଗିନ	ଉଠିବା
ମେଦନ	ବୁଡ଼ିବା
ଏଣ୍ଡନ	ନାଚିବା
ଦାଂଗିନ	ହଲିବା
ତିନ	ଖାଇବା
ସିନକନ	ଦେଖିବା
ମୁଂଜନ	ସୁଙ୍ଘିବା
ଉନ୍ନ	ପିଇବା
ଆଜନ	ଡରିବା
କପାଆନ	ରାଗିବା
ଡ଼ହ୍ମନ	କାନ୍ଦିବା
କୁଗିନ	ବସିବା
କାତନ	କାଟିବା
କାଟ୍ରନ	ଖୋଲିବା
ତର୍ଗିନ	ପଡ଼ିବା

୪ର୍ଥ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର—

ବାଲୁ, କପୁ ମାଣ୍ଡିଆ ଜୁଟୁ, ଗୁଡୁ, ଇର୍ପିକାଡୁ, ନହ୍ମାଁକାମା, ହର୍ହ୍ମି ହିମ୍ବର, ହାରୁ କୁଗାମୁ, ବାଣ୍ଡି, ଜେନୁ, ଟିଣି, ହିଣପା, ଠାକା, ଚାଷା, ନପୁଁ, ହାପୁ, ବଡେ଼, ସାପା, ଚାର୍ପୁ।

୫ମ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ
ମୋର ଜମି ନାହିଁ,
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ,
ମୁଁ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ,
ମୁ ମଦ ଖାଏ
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ
ସେ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ
ସେ ଗ୍ରୁପ କରି ଚଳୁଛି
ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି
ତାକୁ ବନ୍ଦୀକରି ଚଳୁଛି
ସେ ଆମ ଗାଁର ଛେଳି ଚୋରି କରିଛି
ଚୋରି କରିବା ପାପ
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲ ପଠାଅ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ

୬ଷ୍ଠ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

କକାରାଇ, ଇସ୍କୁଲ ପାଣ୍ଡାଦୁ, ସରକାର ବହି ଆକୁ ଉନେ, ହ୍ୱନେର,
ମି. ନାଯୁଁ ତା ଆମ୍ୱାସି କାକୁଲ ଗାଟାସି ମାନେସି,
ଏନାଆଁ ଓେ ସି ମାଇ ସାତା ଓେଂସି ମାଇ, ମିଚଓେସି ହିଲଅଁ,
ଊଁ ହ ତାଣାଇ, ନାନୁ ପୁଞ୍ଜାମାଇଁ, ଏଓ୍ୟାଣି ଦରୁ ଘନଆ,
ନା ବୁମି ଏଓ୍ୟାସି ଅହାମାନେସି,
ନାଂଙ୍ଗ ବୁମି ହିଲେଏ,
ଏଓ୍ୟାସି ତାଷା କହ୍ୱାଁ ଚଳଓେ ଆହ୍ୱ ମାନେସି,
ଗୋର-କଷ୍ଟା ପହ୍ୱ କହ୍ୱ ମାନେସି,
ତାଷା କହାଁ ପାଡ଼େଇ ସୋସାଇଟିତାତ୍ ପାର୍ହୁ
ଏଚର ବର୍ଷା,
ନଦରୁ ଏନଦରୁ

ଏମିନ ନାସ୍ତୁଁ ଟି
ସରି କନାଇ ପାସୁ
କାଲିଂ କାଡ଼ୁ ଭଟିହ୍ଵ ନେହେଁ ଆଏ
ନାନୁ କାମା କହ୍ଵଁ ଚନଓ୍ଵୁ ଆହ୍ଵମାଇଁ
ନମେର ଆଭସାର ଅସତଞ୍ଜୁ
କାଦଚା ଓ୍ଵିହ୍ଵାଁ କୁପ୍‌କ କଆଦୁ

ଆଦିବାସୀ ଭାଷାରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ରୁ, ରି, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭେଦ ଥାଏ । ଯାହାକି, ଗ୍ରହଣୀୟ । ଯଥା—କ'ଣ, କ୍ଵାଣା, କଷ, ମାନେରୁ, ମାନେରି ।

VIVA VOCE TEST

ଓଡ଼ିଆ	କୁଇ
ନମସ୍ତେ	ଜହର
ଆସ	ବାମୁ
ତୁମ ନାମ କଣ	ନିଦରୁ ଏନଦେରୁ
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	ନିଙ୍ଗକାର ପଦାପ୍ତା ଏଚର ଜାଣା
ତୁମେ କଣ କରୁଛ	ନିନୁ ଏନା'କହ୍ଵ ମାଞ୍ଜି
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ନମେର ଆଭ ସାର ଅସତଞ୍ଜୁ
ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	କକରାଇ ଇସ୍କୁଲିତା ପାଣ୍ଡାଦୁ
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ପାଠା ଜାପିଭିଂ ନେହେଁ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟିଭି ଋଣା ତାନାଇ ନେହେଁ
ମେଟ୍ରିକ୍ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	କେକତା ତୁକୁହ୍ଵଁ ପାରୁଦୁ
ତୁମ ଜମି ବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ନିନୁ ଭୁମି ବାଡ଼ି ଆମ୍ବାରିକି ବାନ୍ଧାହ୍ଵହା ମାଞ୍ଜି କି,
ତୁମ ଗାଁରେ କେତେ ଗୋତି ଅଛନ୍ତି କି	ମିନାସ୍ତୁଭ ଆମ୍ବାର ଗୋତି ମାନେର କି,
ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋତି ରହିବା ଖରାପ	ସାଉକାର ଚାଣା ଗୋତି ମାନାଇ ଖାରାପ୍

ସାହୁକାରଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	ସାଉକାର ଓ୍ୟାଣି ଋଣା ତାନ ଲେଡ଼ାଆଏ
ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	କାମା କିତି ସାର ପାଡ଼େଇ ମେଡ଼ା ଆନେ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଜୁ ଉନ୍ନା ଆଦୁ
ବେଶୀ ଜୁଆ ଭଲ ନୁହେଁ	ଗାଡ଼ କନାର ପଦାପୁଁ । ନେହିଁ ଆଏ
ଏବେ କି ଫସଲ ହୋଇଛି,	ନଏ ଏନ ତାଷା ଆହାମାନେ
ତୁମ ଜମି ନାହିଁ କି	ନି ଭୁମି ହି ଲେଏ କି
ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ସରକାର ଭୁମି ହିହି ମାନେର
ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ ଲୋକ କିଏ ଅଛି	ମି ନାପୂତା କାକୁଲି ଗାଟାସି ଏମ୍ବା ଆସି ମାନେସି
ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସରକାର ବୁଢ଼ାହାଲେକୁ ତାକ ବର୍ତ୍ତିଣ ହିହିମାନେର
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସରକାର ମିମାଁଆ ନିହିଁ କିହି ମାନେର
ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି	ଏଓ୍ୟାଣାଇ ନାନୁ ପୁଞ୍ଜାମାଇ
ତା ନାମ କଟିଆ	ଏଓ୍ୟାଣି ଦରୁ କଟିଆ
ବହି ପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳେ	ବହି ପତ୍ର ଉଜେଏ ନଏ ମେଡ଼ା ଆନୁ
ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	ମାଷ୍ଟର ମିମାଁଆଁ ସାହାଯ୍ୟ କିଆ ନେସି
ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଇଲୁ ଦସାଲି ସାହାଯ୍ୟ ମେଡ଼ା ଆନୁ
ନିଜ ଭାଷାକୁ ଭୁଲି ଯାଅ ନାହିଁ	ଯାହାର ବାସାଡି ବାଣା ଆଦୁ

କାଶୀପୁର ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଚୈତପର୍ବ

ଆମର ହିନ୍ଦୁ ସମାଜରେ ଯେପରି ବାରମାସକୁ ତେର ପର୍ବ ହୁଏ, ଆଦିବାସୀ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପାଳିତ ହୁଏ । ଏହି ଆଦିବାସୀ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନୈଷ୍ଠିକ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜ ଅଟେ । ଆଦିବାସୀମାନେ ସବୁ ପର୍ବ ମଧ୍ୟରୁ ଚୈତ ପର୍ବକୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପର୍ବ ବୋଲି ମାନନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ପଡ଼ିଥିବା ଦୁଇ ତିନିମାସ ପୂର୍ବରୁ ଭୋକ, ଉପବାସରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଏହି ପର୍ବ ପାଳିବାପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହକରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ହୃଦୟରେ ଅପେକ୍ଷାକରି ଆହ୍ୱାନ କରୁଥାଆନ୍ତି ।

ଏହି ପର୍ବ ପଡ଼ିଥିବା ଆଠଦିନ ପୂର୍ବରୁ "ଲନ୍ଦା" (ମଣ୍ଡିଆରେ ଏକପ୍ରକାର ନିଶାକାରି ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାପାଇଁ ଗ୍ରାମର ମୁଖ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଯୋଗ ନକ୍ଷତ୍ର ଠିକ୍ କରି ପର୍ବର ପ୍ରସ୍ତାବ ସ୍ୱାଗତ କରନ୍ତି । ଲନ୍ଦାକୁ ହାଣ୍ଡିଆ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି । ଏହି ହାଣ୍ଡିଆର ପୂରା ଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ନିଅନ୍ତି । ଏହା ଆଠଦିନ ପରେ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁଦିନ ପର୍ବ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ସେହିଦିନ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ, ମାଛ, କଙ୍କଡ଼ା ମାରିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଏହି ମାଛମରା ଦିବସଟି ଅତି ଆନନ୍ଦର ଦିବସ ଅଟେ । ଦିନ ସାରା ମାଛ, କଙ୍କଡ଼ା ମାରି ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଘରକୁ ଫେରି, ଯୁବତୀମାନେ ନିଜ ନିଜର ମାଆମାନଙ୍କୁ ରନ୍ଧା ବଢ଼ାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ପୁଅମାନେ ନାନା ପ୍ରକାର ରମ୍ୟ ଗୀତ ଗାଇ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଖାଇବାକୁ ହେଲେ ନିଜ ନିଜର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ନେଇ ନିଜ ନିଜ ଘର-ମାନଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ଥାଳୀରେ ଭୋଜନ କରି ବୁଲନ୍ତି । ଏହାକୁ ସଙ୍ଗାତ ମିଳନ ଭୋଜନ ବୋଲି କହନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲମାନେ ନିଜ ନିଜର ସଖୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ନିଜ ନିଜ ଘରେ ଖାଇବାକୁ ଡାକନ୍ତି । ମାଆମାନେ ତଥା ଝିଅପିଲ-

ମାନେ ଗାଁ ସାରା ଘୁରି ବୁଲନ୍ତି । ଖାଇବା ପିଇବା ଶେଷ ହେଲେ, ଯୁବତୀ ଯୁବକ ତଥା ଆବାଳ ବୃଦ୍ଧାବନିତା ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ ରାତି କଟାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏହିପରି ପ୍ରଥମ ରଜନୀ ମହାସମାରୋହରେ କଟିଯାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ରଜନୀ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଗ୍ରାମର ଜାନି (ଧରଣୀ ସେଏ ସେବା କରେ) ଧରଣୀକୁ ଯାଇ ଆମ୍ବକୁ ଠାକୁରଙ୍କ ନିକଟରେ ଭୋଗ ଲଗାନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ଲୋକ ଜାନିର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଆନ୍ତି । ଜାନି ଧରଣୀର ସମସ୍ତ ପୂଜା ବିଧି ଶେଷ କରି ଘରକୁ ଫେରିବା ସମୟରେ ଯୁବକମାନେ କାନ୍ଧରେ ବୋହି, ନଚାଇ ନଚାଇ ଆଣନ୍ତି । ସେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ ଆମ୍ବ ଭୋଗ ଲାଗେ । ଏହି ପର୍ବରେ, ଆମ୍ବ ନୂଆ ଖାଇବା ଶେଷ ହୁଏ । ସମସ୍ତେ ଆମ୍ବରେ କୁକୁଡ଼ା ପୂଜା କରି ଆମ୍ବ ନୂଆ ଖାଆନ୍ତି ।

ଧରଣୀ ପୂଜା ଶେଷ କରି ଜାନି ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ଜାନିର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଜାନିକୁ ହଳଦୀ ପାଣି ପକାଇ ପରେ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ଯୁବକ ଯୁବତୀ-ମାନେ ପାଣି ଓ କାଦୁଅ ଖେଳରେ ମାତିଯାଆନ୍ତି । ଏଥିରେ ଭଉଣୀର ଭେଦ ବିଭେଦ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାଣି, କାଦୁଅ ପକାନ୍ତି । ଏଥିରେ କୌଣସି ଆବିଳତା ନ ଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ରଜନୀରେ "ଲନ୍ଦା" (ହାଣ୍ଡିଆ) ଖାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଭୋଳ ହୋଇ ନାନା ପ୍ରକାର ନାଚ ନାଚି ଦିନ କଟାନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ନିଶାବଳରେ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗ୍ରୋଟି ଗ୍ରୋଟି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ । ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗଣ୍ଡଗୋଳକୁ ଘାଟି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ରଜନୀ ପରେ ତୃତୀୟ ରଜନୀରେ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଗୋଷ୍ଠୀ ହୋଇ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାର ଗୀତମାନ ଗାଇ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ବୁଲି, ଧାନ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଗୁରଜି ଇତ୍ୟାଦି ଶସ୍ୟ ସବୁ ମାଗି ବୁଲନ୍ତି ।

ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ଗୀତ :—

ତୁରଡ଼ଲେ ତୁରଡ଼, ପାରଡ଼ଲେ ପାରଡ଼,
ତୁରଡ ଏପୁଓ୍ୟା ରଯ୍ୟାର, ପାରଡ଼ ଏପୁଓ୍ୟା ରଯ୍ୟାର ।

ଏହି ଏନାୟୁଁ ଶିରଟି, ଏହି ଏନାୟୁଁ ସବାଟି,
ହିନା ହିଶାର ଶିରଟି, ଓଏ୍ୟର ପୂଜାରସବାଟି,
ସାଇଁ ଲର ଲରଲେ ଇଲ ଲଂର ଲର ।

ଯୁବକମାନଙ୍କ ଗୀତ ,—

ଆଜ ମାଣିଆଁ ଡରୁଲେ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ,
ଆକୁ କତଁଯା ମେର୍ଲେ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ,
ପାସେକା ମାଟେଚହେଁ ଡାଙ୍ଗାମୁଁ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ
ସିରେକା ମାଟେଚହେଁ ଜାଲମୁ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ
ନାଦା ଶରଦା ତାକଲେ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ
ନାଦା ଓଏ୍ୟଡ଼କା ତାକଲେ ଆଜ ଆଜଡ଼େ ହତାନେ ।

୪ର୍ଥ ଦିବସରେ ଯୁବତୀମାନେ ବଣ କଦଳୀ ଗଛଗୁଡ଼ିଏ ଆଣି ଗ୍ରାମର ମୁଖ୍ୟ ଲୋକ ତଥା ଗ୍ରାମର ସିଂହଦ୍ୱାର ସମ୍ମୁଖରେ ପୋତି ଦିଅନ୍ତି । ଯୁବକ-ମାନେ ଏହି ୪ର୍ଥ ଦିବସରେ ବଣକୁ ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି । ଯୁବକମାନେ ଶିକାର କରିବାପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି । ଯୁବକମାନେ ଶିକାର କରିବାକୁ ଯିବାକୁ ଡେରି କଲେ ଯୁବତୀମାନେ କାଦୁଅ ମାରି ଘରୁ ବାହାର କରିଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଯୁବକମାନେ କୌଣସି ପ୍ରତି-ବାଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଶିକାର କରିବା ସମୟ ୩ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାୟୀ ରହିଥାଏ । ଏହି ୩ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଲୋକ ଶିକାର କରିବାକୁ ଯୋଗ ନ ଦେଲେ, ତାଙ୍କୁ ଜରିମନା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଶିକାର କରିବା ଶେଷ ଦିବସରେ ଯୁବତୀମାନେ ଯୁବକମାନଙ୍କ ଗ୍ରାମର ଗୁଡ଼ଳ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରି ନେଇ ବଣରେ ଜାଉ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଇଯାଆନ୍ତି । ଯୁବକମାନେ ଶିକାରରୁ ଫେରି ଜାଉ ଖାଇ ଆନନ୍ଦରେ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି ।

ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି—

ରାଜୁଡ଼ା ସମୟରେ ରାଜା ମହାରାଜାମାନେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ (ଆଦିବାସୀ-ମାନଙ୍କୁ) ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ତିନିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲି ଶିକାର

କରି ଯାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ନଜର ପୂଅ ପରି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଶିକାର କରି ଫେରିଆସୁଥିଲେ । ରଜା ଏବଂ ପ୍ରଜାମାନେ ଫେରିବା ସମୟକୁ ରାଣୀ ମହାରାଣୀମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହୁଥିଲେ । ସେମାନେ ନଗରକୁ ଫେରିଲେ, ନାନାରକମର ବନ୍ଦାପନା କରି ଘରକୁ ଆଣୁଥିଲେ ।

ଏହି ସ୍ମୃତିକୁ ଓ ପରଂପରାକୁ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରଖିବାପାଇଁ ଆଦିବାସୀ ସମାଜ ଚୈତ୍ର ପର୍ବକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଏହି ପର୍ବକୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ଶେଷ ପରେ ଆଦିବାସୀମାନେ ବର୍ଷଶେଷ ହେଲା, ପୁଣି ନୂତନ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବୋଲି କହନ୍ତି । ଏହା ପରେ ନିଜର ଦୁଃଖ ଧଂଦାରେ ଲାଗି ପଡ଼ନ୍ତି ।

ବିଶେଷ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

ଯେଉଁ ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନେ ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାକରି ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାର ନିଜ ନିଜ ପଦବୀ ଅନୁସାରେ ୪୦୦ ଟଙ୍କା ଠାରୁ ୧୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରସ୍କାର ଦେବେ । ଏଥିପାଇଁ ବଦଳିରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ; କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଆଦିବାସୀ ଅଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଭାଷାଶିକ୍ଷା କରିବା ଅତି ସହଜ । ସାଧାରଣତଃ ଜଣେ ଅଫିସର ଆଦିବାସୀ କଥା ବୁଝି ତାକୁ ବୁଝାଇ ପାରିବେ (working knowledge) । ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ, ଡାକ୍ତର, ପୋଲିସ ଅଫିସର, ରାଜସ୍ୱ ଅଫିସର, ବିଗ୍ଭର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ଅଛନ୍ତି ।

G. O. No. 19618 (16) TRW Dt. 17 6. 76

Cash Reward after being successful in the Examination

Class I officer Rs. 1000/-
Class II officer Rs. 800/-
Class III officer Rs. 400/-

CATEGORIES OF OFFICERS TO WHOM THE SCHEME WOULD BE APPLIED.

1. Political & Services Department—Members of the Indian Civil Service and Indian Administrative Service, Orissa Administrative Service, Class-I.

2 Home Department—Superintendents and Deputy Superintendents of Police / Senior District Prosecutors, District Prosecutors, Assistant District Prosecutors, Inspectors, Sub-Inspectors, Assistant Sub-Inspectors of Police, District Public Relations Officers, Assistant District Public Relations Officers in the districts, Assistant Directors and Director of Public Relations.

3. Finance Department—Members of the Orissa Finance Service (Senior & Junior Branch), Members of Orissa Finance Service Class I and Selection Grade, Inspectors of Commercial Taxes.

4. Supply Department—Civil Supplies Officers, Assistant Civil Supplies Officers, Supplies Supervisors, Supplies Inspectors, Assistant Directors of Civil Supplies,

5. Revenue and Excise Departments—Members of Orissa Administrative Service (Executive Branch), Members of the Orissa Subordinate Administrative Service, Revenue Inspectors, Naib Tahasildars, Sub-Registrars, District Sub-Registrars, Inspector of Registration, Deputy Commissioner of Excise, Superintendents of Excise, Inspectors, Sub-Inspectors and Assistant Sub-Inspectors of Excise, Settlement Officers and Assistant Settlement Officers, Inspectors.

6. Education Department—Members of the Orissa Educational Service Class I and II, Principal of Basic Training Colleges and Headmasters, Headmistresses and Teachers of Government High Schools, M. E., U. P. and L. P. Schools, Deputy Inspectors of Schools and Deputy Inspectresses of Schools, Sub-Inspectors and Asst. Sub-Inspectors of Schools, District Social Education Organisers.

7. Health Department—Members of the State Medical and State Public Health Service, Medical Officers in charge of P. H. Cs, Public Health Inspectors, Compounders, Nurses, Midwives in the Hospitals and Dispensaries including P H. Cs., Maternity & Child Welfare Centres, P. H. C. sub-centres, etc., Medical Officers in charge of Ayurvedic Dispensaries.

8. Agriculture & Animal Husbandry Department—Members of Orissa Agricultural Service, Classes I and II, Agricultural Supervisors and Overseers, Agricultural Extension Officers employed in the Blocks, Joint Director, Soil Conservation and Assistant Soil Conservation Officers, Teaching Staff of Soil Conservation Training Institutes, Members of Orissa Animal Husbandry Services including District Veterinary Officers, Block Level Poultry and Veterinary Extension Officers.

9. Co-operation & Forestry Department—D. F. Os., Assistant Conservators of Forests and Conservators of

Forests, Rangers, Deputy Rangers and Foresters, Assistant Registrars, Sub-Assistant Registrars, Deputy Registrars of Co-operative Societies, Co-operative Inspectors, Block Level Co-operative Extension Officers, Junior Marketing Officers.

10. Industries and Mining & Geology Department—Principals and Teachers of Technical Training Institutes, District Industries Officers, Assistant Directors of Industries, Deputy and Joint Directors of Industries.

11. Tribal & Rural Welfare Department—District Panchayat & Tribal Welfare Officers, Assistant District Panchayat & Tribal Welfare Officers and Block Level Extension Officers (Welfare), Deputy Directors, Assistant Directors, Research Officers & Research Assistants of T. R. B. Teachers of residential Schools like M. E. Schools for Boys, Kanyashrams and L. P./U. P. Schools under T. & R. W. Deptt., Poultry Officers, Junior Statisticians and Investigators.

12. Law Department—Members of the Orissa Judicial Service, Class I and II.

13. Works and Transport Department—Superintending Engineers, Executive Engineers and Assistant Engineers of Public Works Department, Overseers and Sub-divisional Officers and Sub-overseers of Works Department and of Rural Engineering Organisation.

14 Labour Department—Assistant Commissioners of Labour, Labour Officers, Assistant Labour Officers, Deputy Labour Commissioners/District Employment Officers, Assistant Employment Officers, Assistant Directors of Employment.

15. Community Development & Panchayati Raj Department—Village Level Workers, Mukhya Sevikas, Grama Sevikas, Social Education Organisers employed in the Blocks, Ex-Cadre Block Development Officers.

16. Fishery Department—District Fishery Officers, Superintendents of Fisheries, Assistant Directors of Fisheries, Deputy Directors of Fisheries, Director of Fishery.

17. Planning & Co-ordination Department—District Statistical Officers, Deputy Director and Director of Statistics.

18. Cultural Affairs Department—Deputy and Assistant Directors of Cultural Affairs, Superintendents of Orissa State Museum, Orissa State Archaeology, Orissa State Archives, Curators, Epigraphists, Gallery Assistants, Guide lecturers, Anthropological Assistants, Junior Technical Assistants, Conservation Assistants, Taxidermist, Chemical Assistants.

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

୧—୩ ମାସ ଭିତରେ ଜଣେ ଭାଷା ସହଜରେ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ।

୨—କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ପାଖରେ ପରୀକ୍ଷା ହେବ ।

୩—ଯେଉଁମାନେ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରିବେ ସେମାନେ ନିଜ ପଦବୀ ଅନୁସାରେ ୪୦୦ ଠାରୁ ୧୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରକାରୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇବେ ।

୪—ଭାଷାଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ବନଫୁଲ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୪ଙ୍କୁ ଜଣାନ୍ତୁ ।

କୁଇ ଭାଷା ସମୀକ୍ଷା

କୁଇ ଭାଷା ଓଡ଼ିଶା ତଥା ଭାରତର ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଲିପିବିହୀନ ଭାଷା ଭାବରେ ପରିଚିତ । ଆମ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ଏହାର ସନ୍ନିକଟ ପଡ଼ୋଶୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କରି ଆସୁଥିବା ଉପଜାତିଭୁକ୍ତ "କନ୍ଧ" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଏହା ମାତୃଭାଷା । ତେଣୁ ସେହି ଜନଜାତିଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ "କୁଇଲ୍'କୁ" ନାମରେ ନାମିତ କରନ୍ତି । କୁଇ ଭାଷାରେ ଲିପି ନାହିଁ ; ଅଛି କେବଳ ଯୁଗଯୁଗର ମୂକ ସାକ୍ଷୀ ଶ୍ରୁତି । ସମସାମୟିକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ମିସନାରୀମାନଙ୍କ ଯତ୍ସ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଭାଷାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ପ୍ରସାର ଦିଗରେ କେହି କୌଣସି ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ନେଇନାହାନ୍ତି । ଏହି ଭାଷା ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର କଥିତ ଭାଷା ତେଲୁଗୁ, ତାମିଲ ଏବଂ କାନାଡ଼ା ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସହ ବ୍ୟାକରଣଗତ ଏବଂ କଥିତ ସାଦୃଶ୍ୟ ଥିବା ସୂଚନା John V. Farriera ଲେଖିଛନ୍ତି । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି, "Located in Orissa, Andhra Pradesh, Bihar and Madhya Pradesh, the Khond people speak a language Kui which bears considerable resemblance to Telugu, Tamil and Kanarese in Grammar and vocabulary." ପୁନଶ୍ଚ Rev. W. W. Winfield ଲେଖିଛନ୍ତି, "Kui is a Dravidian language and may be classed with Gond, Tulu, and Oraon as one of the more important of the lesser member of that great family. It beares considerable resemblance to Telugu, Tamil and Kanarese in Grammar and Vocabulary."

କୁଇଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକ ଫୁଲବାଣୀ ଜିଲ୍ଲାର ଖଜୁରିପଡ଼ା, ଟିକାବାଲି, ଉଦୟଗିରି, ବାଲିଗୁଡ଼ା, ଦାରିଙ୍ଗବାଡ଼ି, କୋଟଗଡ଼, କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାର ବାଲିପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳ, ମଦନପୁର ରାମପୁର ଅଞ୍ଚଳ, କରଲାପାଟ, ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଦଶପଲ୍ଲା ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ, ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ମୁଜାଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ପରିବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ୬୨ଟି ଜନଜାତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଜାତି ଅଟନ୍ତି ।

ଏହି ଜନଜାତି ସହିତ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ପାଣ, ଡମ୍ବ, କନ୍ଧ ଲୁହାର, କନ୍ଧ ଗୌଡ଼, କନ୍ଧ କୁମ୍ଭାର ପ୍ରଭୃତି ଉପଜାତିର ଲୋକ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଗତି ଏବଂ ସଂହତି ବଜାୟ, ରଖିପାରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କଥିତ ଭାଷା 'କୁଇ' । କୁଇ ଭାଷା ଏହି ବିଭିନ୍ନ ଜନଜାତି ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଣି-ପାରିଛି ଐକ୍ୟ ଏବଂ ସୁଦୃଢ଼ କରିଛି ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନ ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ପ୍ରଭେଦର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ କୁଇ ଭାଷାର ସାମାନ୍ୟ ରୂପା-ନ୍ତର ଦେଖାଯାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଫୁଲବାଣୀ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଉଦୟଗିରି, ବାଲିଗୁଡ଼ା, କୋଟଗଡ଼, ଦାରିଙ୍ଗବାଡ଼ି, ବେଲଘର ଏହି ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଭାଷାର ପ୍ରଭେଦ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାର କୁଇରେ ପ୍ରଭେଦ ଥିବା ସମୀଚୀନ ଅଟେ । ତେବେ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଗବେଷଣାମୂଳକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର କୁଇବୋଲିଗୁଡ଼ିକ ସଂଗ୍ରହ କରି ଗଭୀର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ-ପୂର୍ବକ ଏହି ଭାଷାବିଷାରଦ ଓ ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ଓ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣେତା **Rev. W. W. Winfield** ଘୁମୁସର ଉଦୟଗିରି ତାଲୁକାର କୁଇ ଭାଷାକୁ 'ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ' ଭାଷା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି ।

କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର କନ୍ଧମାନେ 'କୁଭି' ଭାଷା କହନ୍ତି । 'କୁଭି' ଏବଂ 'କୁଇ' ମୂଳତଃ ଏକ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । କେବଳ ଶବ୍ଦ ଗଠନରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ପ୍ରଭେଦ ଥିବା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ଜ୍ଞାନପୀଠ ପୁରସ୍କାରପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଲବ୍ଧପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲେଖକ ଓ ଔପନ୍ୟାସିକ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି ତତ୍କାଳୀନ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମବ୍ୟସ୍ତ ଜୀବନରେ କୁଭିଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ଉପାଦେୟ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ କରି ଭାଷାର ପ୍ରଚାର ଏବଂ ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାର କ୍ରମ ବିକାଶ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ମହନୀୟ ଅବଦାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୁଇରେ ଥିବା କେତେକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ୪ ଓ ୫ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଉଦାହରଣରୁ ସହଜରେ ବୁଝିହେବ ।

କୁଇ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା :

କୁଇ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ଗଠନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚାରଣଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟର ଅନୁଧ୍ୟାନ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଭାଷାଟି ଶବ୍ଦବହୁଳ ଏବଂ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ଭାଷାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ଦୀର୍ଘ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ଆଦୌ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । କେବଳ ମୃଦୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦହିଁ ଦେଖାଯାଏ । ତେଣୁ କଥିତ ଭାଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନରମ ଏବଂ ଶ୍ରୁତିମଧୁର ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କୁଇ ଭାଷାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲିପି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲେ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଅ, ଆ, ଇ, ଈ, ଉ, ଊ, ଏ, ଐ, ଓ, ଔ—ଏହି ଦଶଗୋଟି ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣଗୁଡ଼ିକ କୁଇ ଭାଷା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣର ଦୀର୍ଘ ଉଚ୍ଚାରଣ ଦେଖାଯାଏ । ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର କ, ଗ, ଜ, ଟ, ଡ, ଣ, ତ, ଦ, ନ, ପ, ବ, ମ, ର, ଲ, ସ, ହ, ସୂ, ଏହି ୧୭ ଗୋଟି ମୃଦୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ଅକ୍ଷର କୁଇ ଭାଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ । କୁଇ ଭାଷାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନ ହେବା ଦୀର୍ଘ ଉଚ୍ଚାରିତ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଯଥାକ୍ରମେ ଖ, ଘ, ଙ, ଚ, ଛ, ଝ, ଞ, ଠ, ଢ, ଥ, ଧ, ଫ, ଭ, ଯ, ଳ, ଶ, ଷ, କ୍ଷ । ଏଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ୧୮ ।

କୁଇ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସହ ତୁଳନା—

ବର୍ଣ୍ଣମାଳା	ଓଡ଼ିଆ ସହ ସମାନ	ଓଡ଼ିଆରେ ନାହିଁ	ଓଡ଼ିଆଠୁ ଦୀର୍ଘ
ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅ, ଆ, ଇ, ଈ, ଉ, ଊ, ଏ, ଐ, ଓ, ଔ,	ଅ', ଆ', ଏ', ଓ',	ଅ', ଆ', ଏ', ଓ'
ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ	କ, ଗ, ଜ, ଟ, ଡ଼, ଡ, ଣ, ତ, ଦ, ନ, ପ, ବ, ମ, ର, ଲ, ସ, ହ, ସୂ,	କ', ଗ', ଜ', ଟ', ଡ଼', ଡ', ଣ', ତ', ଦ', ନ', ପ', ବ', ମ', ର', ଲ', ସ', ହ', ସୂ',	କ', ଗ', ଜ,' ଟ', ଡ଼', ଣ', ତ', ଦ', ନ', ପ', ବ', ମ', ର,' ଲ,' ସ,' ହ', ସୂ

କୁଇର ଆଞ୍ଚଳିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ

ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ	ଉଦୟଗିରି କୁଇ	ଦାରିଙ୍ଗବାଡ଼ି କୁଇ	ବାଲିଗୁଡ଼ା କୁଇ	କୋଟଗଡ଼ କୁଇ
ପବନ	ବିଲୁ	ବ୍ଲଉ	ବ୍ଲହୁ	ବ୍ଲକା
ସକାଳ	ଡାଇସି	ଡାଇସି	ଲାଇସି	ଲାଇସି
ଜହ୍ନ	ଡା'ଞ୍ଜୁ	ଡାଞ୍ଜୁ	ଲା'ଞ୍ଜୁ	ଲା'ଞ୍ଜୁ
ଝିଅ	ମାର	ମ୍ରାଗା	ମ୍ରାଉ	ବୁଡ଼ି
ସମୁଦ୍ରକୁଣ୍ଡୀ	ସାମାଦେ'ଡ଼ି	ସାମ୍ଦ୍ରଆଲୁ	ସାମାଦେଡ଼ି	ପା'ରେ ଆଲୁ
ବାଦୁଡ଼ି	ଚ୍ରେକା	ବାଦ୍ଗୁଡ଼ା	କାକବଦୁଡ଼ି	କାସ୍ତ୍ରା
ଓଡ଼ଣ	କେତାକା	କେତାକା	କେତେକ୍	ନାଡାଙ୍ଗ
ନାଗସାପ	ଦାଭସ୍ରା'ସୁ	ଦାଭସ୍ରା'ସୁ	ଦାଦାର୍ ସ୍ରା'ସୁ	ଅଶ୍ରେନ୍ ସ୍ରା'ସୁ
ଅଗ୍ନିଙ୍କୁକୁଡ଼ା	ଠାଡ୍ରା କଜୁ	ଠାଡ୍ରା କଜ	ଠାଡ୍ରା କଜୁ	ଡାଡ୍ରା କଜୁ
ପଥର	ବାଡ଼ି	ବାଲି	ବାଲି	ବାଲି
କାଠ	ବେଜୁ	ବେଜୁ	ବେସ୍କୁ	ବେଗୁ
ମାଉସୀ	ଆଙ୍ଗ	ଆଙ୍ଗ	ଇକାପୁ	ଆଙ୍ଗ
ପିଉସୀ	ଆମା	ଆମା	ଆମା	ଆମେ
ସ୍ତ୍ରୀ	କୁଡ଼ା	ମ୍ଲେହାଡ଼ି	କୁଡ଼ା	ମେଲ୍ଡ଼ଙ୍ଗହେଲ
ପୁଅ	ମିରେଞ୍ଜୁ	ବୁଆ	ବାବୁ	ମି ଏଞ୍ଜୁ
ପିମ୍ପୁଡ଼ି	ସର', ତା'ରୁ	ସର'	ବ'ଣ୍ଡା'	ପିପଢ଼ୀ

ବଗ	ବଗ	ବଗାଲ	ବ'କ୍ଲ	କେଡାକ'କ
କୁକୁର	ନାହ୍ଡ଼	ନାହ୍ଡ଼	ନାହ୍ଡ଼	ନାହ୍ଡ଼
ଘର (ପକ୍ଷୀ ଘର)	କେଡ୍ରୁ	କେଡ୍ରୁ	କେଲ୍ଲୁ	ବଆଂ
ଝିଲମିଲ	ଜଲମିଲ	ଜଲମିଲ	ବଜ୍ଞାପାଠ	ସୁକାଁବଲଂ
ବଲୁଆ	ଗାଦା	କଡଲ	ଗାଦା	କଲେ
ମାଛ	ମୀନୁ	ମୀନୁ	ମୀନୁ	ମୀନୁ
କାଉ	କା'କା	କା'କା	କା'କା	କା'କା
କୁକୁଡ଼ା	କଜୁ	କଜୁ	କଜୁ	କଜୁ
ଚଢ଼େଇ	ପଠା	ପଠା	ପଠା	ପଠା
ଭାଲୁ	ଅଲି	ଅଲି	ଅଲି	ଅଲି
ମାମୁଁ	ମାମା	ମାମା	ମାମା	ମାମା
ଆଈ	ଆତା	ଆତା	ଆତା	ଆତା
ଅଜା	ଆକେ	ଆକେ	ଆକେ	ଆକେ
ବାପା	ଆବା	ଆବା	ଆବା	ଆବା
ଯୁବକ	ଲବେଞ୍ଜୁ	ଲବେଞ୍ଜୁ	ଲବେଞ୍ଜୁ	ଲବେଞ୍ଜୁ
ତାରା	ସୁକା	ସୁକା	ସୁକା	ସୁକା
ବର୍ଷା	ପିଜୁ	ପିଜୁ	ପିଜୁ	ପିଜୁ
	କୁତୁକୁଏଡ଼	କୁତୁକୁଏଡ଼	କୁତୁକୁଏଡ଼	କୁତୁକୁଏଡ଼
ଥଣ୍ଡା	ଜିଲ	ଜିଲ	ଜିଲ	ଜିଲ

ଦ୍ୱି ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ :

ଏହି ଭାଷାରେ ଦ୍ୱି ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ବହୁଳ ପରିମାଣରେ ଦେଖା ଯାଏ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହି କେବଳ ଉଚ୍ଚାରଣଗତ ପ୍ରଭେଦ ଯୋଗୁଁ ଭାବ ବଚନମଧ୍ୟରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଏହି ଉପଜାତିର ଲୋକ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ଅକ୍ଷର ସମୂହର ହ୍ରସ୍ୱ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ଉଚ୍ଚାରଣ ଯୋଗୁଁ ପୃଥକ୍ ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କୌଣସି ଅକ୍ଷରରେ ସ୍ୱର ଲମ୍ବେଇ ଉଚ୍ଚାରଣ ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଅକ୍ଷରର ଡାହାଣପଟ ଉପରେ (') ଚିହ୍ନ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଯଥା :—

କଜୁ (କୁକୁଡ଼ା)	କ'ଜୁ (ଶିଙ୍ଗ)
କପ୍‌କା (ବସିବା)	କ'ପ୍‌କା (କମାଇବା)
ନସ୍କା (ଚୁମ୍ବନ ଦେବା)	ନ'ସ୍କା (ଦଉଡ଼ି ସମୂହ)
କ'ଡ଼ (ବଳଦ)	କଡ଼ୀ (କଣିବ)
ଆକା (ଅଖା)	ଆ'କା (ଘର)
	ଆ'କା (ହେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା)
ଆ'ଙ୍ଗା (ଅଟକାଇବା)	ଆ'ଙ୍ଗା (ଗୋଠ ଚରାଇବା)
ଆଜ (ଭଯ଼)	ଆ'ଜ (କୁଆପଥର)
ଆନେ (ସେଠାରେ)	ଆ'ନେ (ହେବ)
ଇନେ (କହିବ)	ଇନେ (ଏଠାରେ)
କାବ୍ରା (ଖରା)	କା'ଙ୍ଗା (ଖାଦ୍ୟ)
ମା'ଗ (ଡେଣା)	ମା'ଗ (ଜନ୍ମ କରିବା)
ପାଣ୍ଡୁ (ଦାନ୍ତ)	ପା'ଣ୍ଡୁ (କ୍ଷୀର)
ମାଟା (ବୁଣିବା)	ମାଟା (ମାଟିଆ)
ଖିଜା (ନଦରୁ ଉଠିବା)	ଖିଜା (ବୁଲି ପଡ଼ିବା)
ସେପା (ମଧୁର)	ସେପା (ଶିଙ୍ଘି)
	ସେ'ପା (ଝାଡ଼ୁ କରିବା)
ସଜୁ (ହିଙ୍କ)	ସ'ଜୁ (ଘା')

କୁଭି ଓ କୁଇ

ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହେଉଥିବା କୁଭି ଓ କୁଇ ଦୁଇଟି ପୃଥକ୍ ଭାଷା ରୂପେ ବିବେଚିତ ହେଉଥିଲେହେଁ ଏହି ଦୁଇଗୋଟି ଭାଷା ମୂଳତଃ ଗୋଟିଏ ଭାଷାରୁ ଭଙ୍ଗିଯାଇଥିବା ମନେ ହୁଏ । କୁଇ ଏବଂ କୁଭି ଭାଷାର ତୁଳନାତ୍ମକ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଦୁଇଟି ଭାଷାର ଶବ୍ଦବିନ୍ୟାସ ଏବଂ ଆପେକ୍ଷିକ ଐକ୍ୟ ଏବଂ ସାଦୃଶ୍ୟ ସହଜରେ ଅନୁମେୟ ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ତୁଳାନାତ୍ମକ ସାଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଲେ ଏହା ସହଜରେ ବୁଝିହେବ । ଯଥା—

୧ । କୁଭିର 'ହ' କୁଇରେ 'ସ' ହୋଇଛି ।
୨ । ,, 'ଯ୍' ,, 'ଜ' ,,
୩ । ,, 'ଚ' ,, 'ସ' ,,
୪ । ,, 'ଲ' ,, 'ଡ଼' ,,

ଉଦାହରଣ :—

କୁଭି ଶବ୍ଦ	କୁଇ ଶବ୍ଦ	ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ
ହୁକା	ସୁକା	ଡାଗ
ହାଚେ	ସାସେ	ଗଲି
ହାଚେ	ସା'ଚେ	ମଲି
ହାଲ୍ଲେଏ	ସିଡ଼େଏ	ନାହିଁ
ହାଜ	ସାଜ	ଯିବ
ହ'ରୁ	ସ'ରୁ	ବଣ
ନାଯୁଁ	ନାଜ	ଗାଁ
ପିଯୁ	ପିଜୁ	ବର୍ଷା
ମାଯୁ	ମା'ଜୁ	ସମ୍ବର
ବେସ୍ତେଯୁଁ	ବେସ୍ତେଞ୍ଜୁ	କହିଲି
ଏଆଯୁଁ	ଏଆଞ୍ଜୁ	ସେ
ମାଚ୍ଚେଯୁଁ	ମାସେଞ୍ଜୁ	ଥିଲି (ପୁଂ:ଲି:)
ମାଚୁ	ମାସୁ	ଥିଲେ (ସ୍ତ୍ରୀ. ଲି.)
ହାଚେଯୁ	ସାସେଞ୍ଜୁ	ଗଲି
ପାଲୁ	ପାଡ଼ୁ	ଦାନ୍ତ
ଲେଞ୍ଜୁ	ଡାଞ୍ଜୁ	ଚନ୍ଦ୍ର

କୁଇ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଶବ୍ଦବିନ୍ୟାସ ସରଳ, ସହଜ ଏବଂ ଉଚ୍ଚାରଣ-ଗତ କଷ୍ଟ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ ନାହିଁ । ମୂଳତଃ କୁଇରେ ତ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଉକ୍ତ ଉପଜାତିମାନେ ତାହାର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ତ ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇ 'ସ' ରେ ପରିଣତ ହେବା ସମୀଚୀନ ମନେ ହୁଏ । କୁଇ ଏବଂ କୁଭିର ଆପେକ୍ଷିକ ସମୋଚ୍ଚାରିତ କେତେକ ଶବ୍ଦ ତଳେ ଦିଆଗଲା । ଯଥା –

କୁଇ ଶବ୍ଦ	କୁଭି ଶବ୍ଦ	ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ
ପେ'ନୁ	ପେ'ନୁ	ଦେବତା
କାନୁ	କାଁନୁ	ଆଖି
ମିଁଙ୍ଗେ	ମିଁଙ୍ଗେ	ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ
ଆ'କୁ	ଆ'କୁ	ପତ୍ର
କାଣ୍ଡି	କାଣ୍ଡି	ଲୁହ
ଆ'ବା	ଆ'ବା	ବାପା
ଦା'ଦା	ଦା'ଦା	ବଡ଼ଭାଇ
ଆମା	ଆମା	ପିଉସୀ, ମାଇଁ
ମା'ମା	ମା'ମା	ମାମୁଁ

ଆଦିବାସୀ କନ୍ଧ (କୁଇ) ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ଫୁଲବାଣୀ, କଳାହାଣ୍ଡି, ଦଶପଲ୍ଲା (ପୁରୀ) ମୁକାଗଡ଼ (ଗଞ୍ଜାମ)

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ଆସ	ବାମୁଁ
ବସ	କକୁମୁଁ
କାହିଁକି ଡାକିଲ	ଇନାକ ଆର୍ଗାଞ୍ଚି
କଥା ହେବା	କାଠା ଆନା
ଦୁଃଖସୁଖ ହେବା	ସାକ ଦୁଃଖ ଆନା
ତୁମ୍ଭ ଘରଲୋକ	ମି ଇଡ଼ୁ ଲକୁ
ତୁମ୍ଭ ଲୋକ ଭଲ	ମି ଲକୁ ନେଗାରୁ
ପିଲାମାନେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି	ମି ଡାଙ୍ଗା ନେଗିମାନେରୁ
ଜର ହେଉଛି	ନମେଗ୍ରି ଆଇ ମାଇ
ଜର ଛାଡ଼ିଲା	ନମେଗ୍ରି ପିଃତେ
ଜର ଛାଡ଼ୁନାହିଁ	ନମେଗ୍ରି ପିଃପାଏ
କ'ଣ ଖାଉଛୁ	ଏନା ତିଞ୍ଜି ମାଞ୍ଜୀ
ମାଣ୍ଡିଆ ପେଜ	ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ
ପେଜ ଖାଉଛି	ଏଜୁ ଉନୁମ୍ବି ମାଇ
କୁଆଡ଼େ ଯିବୁ	ଇମ୍ବେକ ସାଜ
ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବ ନାହିଁ	ଇମ୍ବେକ ମିଶା ଶାଲେନୁ
ଡାକୁଛି	ଆର୍ପିମାଇ
କାହିଁକି ଡାକୁଛ	ଇନାକ ଆର୍ପି ମାଞ୍ଜୀ
ମୁଁ ଯାଉଛି	ଆନୁ ସାଜ ମାଇ
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ଆନୁ ସାଜାମାସେ
ସେ ମିଛ କଥା	ଏବାଞ୍ଜୁ ମିଛ ବେସ୍ପି ନେଞ୍ଜୁ
ସେ କଛି ଜାଣିନାହିଁ	ଏବାଞ୍ଜୁ ଗଡମୁନା ପୁନାମ୍ବାସିଡ଼େଞ୍ଜୁ
ମୁଁ ଯିବ	ଆନୁ ମାଇ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
କାହିଁକି	ଇନାଡ଼କି
ବଡ଼ଲୋକ	ଦେଗ୍ଗ ଲେକୁ
ସ୍ଥାନ	ଜଗାଞ୍ଜି
ଆସିଲ	ବାଣ୍ଡିଗିନା
କେବେ ଯିବ	ଏସେକା ସାଜେରୁ
ମୁଁ ଥିବ	ଆନୁ ମାଞ୍ଜା ଦୁଃଇ
ଯିବା	ସାନା
ଯିବା ନାହିଁ	ସାଲ୍‌ବବା କୁନା
ମୁଁ ଯାଏଁ	ଆନୁ ସାଇ
ମୁଁ ଯାଉଛି	ଆନୁ ସାଜି ମାଇ
ମୁଁ ଯାଇଛି	ଆନୁ ସାଜା ମାଇ
ମୁଁ ଗଲି	ଆନୁ ସାସେ
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ଆନୁ ସାଜା ମାସେ
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ଆନୁ ସାଜି ମାସେ
ମୁଁ ଯିବି	ଆନୁ ସାଇ
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ଆନୁ ସାଜା ଦୁଇ
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ଆନୁ ସାଜି ମାସେଏ
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ଆନୁ ସାଜି ଦୁଇ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାନାମୁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜି ନାମୁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜା ନାମୁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଗଲୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାସାମୁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜାସାମୁଁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜିସାମୁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାନାମୁଁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜାଦ୍ଧନାମୁଁ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ଆମୁଁ ଋଆମୁଁ ସାଜାଦ୍ଧନାମୁଁ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ଆମ୍ଭେଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆମ୍ମୁଁର, ଆମ୍ମୁଁ ସାଜାଦ୍ଦନା ମୁଁମା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ଆମ୍ମୁଁ ସାନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜ୍ଜନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜ୍ଜନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାସାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜା ମାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜ୍ଜା ସାନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାନାଁମ୍ମୁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜାଦ୍ଦନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜ୍ଜାଦ୍ଦନାମ୍ମୁଁ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆମ୍ମୁଁ ସାଜା ଦ୍ଦନାମ୍ମୁମା
ତୁ ଯାଆ	ଇନ୍ନୁ ସାଲ୍ଲୁମ
ତୁ ଯାଉଛୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜ୍ଜଞ୍ଜୀ
ତୁ ଯାଇଛୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜାଞ୍ଜି
ତୁ ଗଲୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଣି
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜାମାସି
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜ୍ଜା ମାସି
ତୁ ଯିବୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜ୍ଜ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜାଦୁଦ୍ଦ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜ୍ଜାଦ୍ଧାମ୍ମୁଁ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଇନ୍ନୁ ସାଜା ଦୁଣ୍ଡମା
ତୁମେ ଯାଅ	ଇନ୍ନୁ ସାଲ୍ଲୁମ୍ମୁ
ତୁମେ ଯାଉଛ	ଇରୁ ସାଜ୍ଜା ଞ୍ଜେରୁ
ତୁମେ ଯାଇଛ	ଇରୁ ସାଜାଞ୍ଜେରୁ
ତୁମେ ଗଲ	ଇରୁ ସାସେରୁ
ତୁମେ ଯାଇଥିଲ	ଇରୁ ସାଜା ସେରୁ
ତୁମେ ଯାଉଥିଲ	ଇରୁ ସାଜ୍ଜା ମାସେରୁ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ତୁମେ ଯିବ	ଇରୁ ସାଜେରୁ
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ଇରୁ ସାଜା ଦୁଦେରୁ
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ଇରୁ ସାଜୀ ଦୁଦେରୁ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଇରୁ ସାଜା ଦୁଦେରୁମା
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଅ	ଇରୁ ସାଜୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛ	ଇରୁ ସାଜଞ୍ଜେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛ	ଇରୁ ସାଜାଞ୍ଜେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଗଲ	ଇରୁ ସାଣେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ଇରୁ ସାଜାସେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ଇରୁ ସାଜୀସେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯିବ	ଇରୁ ସେସା ସାଯେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ	ଇରୁ ସାଜା ଵଦେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବ	ଇରୁ ସାଜୀ ଦୁଦେରୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଇରୁ ସାଜା ଵଦେରୁମା
ସେ ଯାଏ	ଏ ଆଞ୍ଜୁ ସାନେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଉଛି	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜନେଞ୍ଜୁ
ସେ ଗଲା	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାସେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଇଥିଲା	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜାସେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଉଥିଲା	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜସେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯିବ	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାନେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଇଥିବ	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜା ଵନେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଉଥିବ	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜୀ ଵନେଞ୍ଜୁ
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ଏଆଞ୍ଜୁ ସାଜା ଵନେଞ୍ଜୁମା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ଏଆରୁ ଗଆରୁ ସାଜନେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ଏଆରୁ ଗଆରୁ ସାଜନେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛନ୍ତି	ଏଆରୁ ଗଆରୁ ସାଜାନେରୁ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାସେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାଜା ସେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାଞ୍ଜା ସେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାନେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାଜା ଦନେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାଞ୍ଜା ଦନେରୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାଜା ଦନେରୁମା
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତେ	ଏଆରୁ ଈଆରୁ ସାନେରୁମା
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ଏଆରୁ ସାଜନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ଏଆରୁ ସାଜାନେରୁ
ସେମାନେ ଗଲେ	ଏବାରୁ ସାସେରୁ
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଏବାରୁ ସାଜାସେରୁ
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଏବାରୁ ସାଞ୍ଜା ସେରୁ
ସେମାନେ ଯିବେ	ଏବାରୁ ସାନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଏବାରୁ ସାଜା ଦନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଏବାରୁ ସାଞ୍ଜା ଦନେରୁ
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଏବାରୁ ସାଜା ଦନେରୁମା
ତୁ ଯା	ଇନୁ ସାଲମୁ
ତୁମେ ଯାଅ	ଇରୁ ସାୟୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ଇରୁ ଗୁଲେ ସାୟୁ
ସେ ଯାଉ	ଈଞ୍ଜୁ ସାଲ କାଞ୍ଜୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ଇଆରୁ ଈଆରୁ ସାଲକାନ୍ତୁ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଏଆରୁ ସାଲକାରୁ
ମୁଣ୍ଡ	ତାଲଉ
ଆଖି	କାନୁକା
ଦେହ	ଗାଣ୍ଡି
ପାଟି	ସୁଡ଼ା

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
କାନ	ହିକା	ନାକ	ମୁଙ୍ଗେଲ
ଦାନ୍ତ	ପାଲ୍କା	ଜିଭ	ବାଙ୍ଗସି
ବେକ	ଓକା	କାନ୍ଧ	ହପି
ପିଠି	ବେଅଡ଼	ଗୁଣ୍ଡି	ଡାକ
ହାତ	କାକା	ପେଟ	ଟୂଉଟୁ
ଗୋଡ଼	କାଟୁକା	ଆଙ୍ଗୁଠି	ବାସକାକା
ନଖ	ଉଙ୍ଗୁଳକା	ଅଣ୍ଟା	ରେଡ଼ି
ପିଚ୍ଛ	ବେଚଡ଼	ଆଣ୍ଠୁ	ଗାଟୁସି
ପାଦ	ପାଦ	ବାପ	ଆବା
ମା	ଇଆ	ପୁଅ	ମ୍ରିଏଞ୍ଜୁ
ଝିଅ	ଆପି	ଭଉଣୀ	ବୁଡ଼ି
ବୋହୂ, ଭାଉଜ	ବାଇ	ଦାଦା	କକୁ
ଖୁଡ଼ି	ଆମା	ଗୁହାଳ	ଗଦେହଲି
କୂଅ	କୁବା	ମାଟି	ବଦ୍ରା
କାଦୁଅ	ଗେଜ	ବାଲି	ବାଲଅ
ଚୂନ	ସୁନ	ଖୁଣ୍ଟ	ଗୁଟା
ନିଆଁ	ନାଡ଼	ପାଣି	ସିର
ଖାଦ୍ୟ	ଏଜୁପାଲ୍ଲ	କାଠ	ବେସୁକା
ଚୂଲି	ସଡ଼ୁ	ପାଉଁଶ	ନାଡ଼ଦୁଲ
ଅଙ୍ଗାର	ନାଡ଼ଶ୍ରାଙ୍ଗାଙ୍ଗି	ହାଣ୍ଡି	ଟେକ
ଢାଙ୍କୁଣି	ଡାକୁଣି	ଲାଉତୁମ୍ବା	ଓଣ୍ଡି
ଦୁଆର	ଗହ୍ବା	ବୋତଲ	କାଞ୍ଜୁ
ଘଡ଼ି	ଗଣ୍ଟା	ଗିଲାସ	ଗିଲାସି
ଚାଟିଆ	ବଟକ	କଂସା	କଂସା
ଡେକ୍‌ଚି	ଚାବା	ଥାଳି	ଜାଞ୍ଜଣି
କରେଇ	ଚାବୁଲ୍ଲ	ଗରା	ଗୁରା
ଲୋଟା	ମୂଡ଼ା	ମାଠିଆ	ଟେକ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ଚନ୍ଦନ	କୁଡ଼େ	ଗୁଆକାଠ	କାକାଙ୍ଗ
ଚଟୁ	ଡୁଆ	ଶିଳ	ବାଡ଼
ଚରକାଖି	କୁସାଆ	ଲୁଣ	ସାରୁ
ତେଲ	ନୟୁ	ଦୁଧ	ପାଡ଼ୁ
ଛେନା	ଛେନା	ଖଇ	ଖଇ
ମହୁ	ପୁକ	ଶସ୍ୟ	ଡାସା
ଫଳ	ପଲ	ମାଂସ	ଭଙ୍ଗା
ପଶୁ	ପଶୁ	ସାପ	ସ୍ରାସୁ
ମାଙ୍କଡ଼	ମାକାଡ଼	ମିଠା	ସେମ୍ବା
ଖଟା	ସ୍ରାଃପା	ପିଠା	ପଡା
ବାଗ	ବଷ	ଲୁଣିଆ	ସାରୁ
ପିକା	କାହେଲ	ଧୂଆଁ ପତ୍ର	ଦୁଆଆକା
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜେ	ଅଫିମ	ଆପୁ
ମଦ	କାଲୁ	ମହୁଲ ମଦ	ଇରପି କାଲୁ
ଖଜୁରି ମଦ	ଗାଜୁରି କାଲୁ	ରନ୍ଧା ମଦ	ବାଜା କାଲୁ
ଦୋକାନ ମଦ	ଦୂକାନ କାଲୁ	ପିନ୍ଧା ଲୁଗା	ଠାଠା ସିନ୍ଧ୍ରା
କନା	ବଣାଆ	କୌପୁନ	ଗାନ୍ଧ
ପଗଡ଼ି	ପାଗ	ଛତା	ସାତା
ଟୋପି	ଟୁପି	ମାଳି	ପଟେକା
ଫୁଲହାର	ପଙ୍ଗ କାଡ଼	ମୁଦ୍ର	ମୁଦ୍ର
କାନର ମୁଦ୍ର	ମୁଙ୍ଗେଲି ମୁଦ୍ର	ହାତର କାଚ	କାଗୁଡାର ଲାଂସ
ହାତର ଖଡ଼ୁ	କାଗୁଡାର ବାଲା	ଧାନ	କୁଡ଼ଙ୍ଗା
ଚାଉଳ	ପ୍ରାଙ୍ଗା	ସରୁ ଚାଉଳ	କଗାଇ ପ୍ରାଙ୍ଗା
ମୋଟା ଚାଉଳ	ରଠା ପ୍ରାଙ୍ଗା	ମାଣ୍ଡିଆ	ଡେଡ଼
ସୁଆଁ	ପଠା	ବଡ ବାପା	ବଡୁ
ବଡ ମା	ବଡ଼ାଇ	ମାମୁଁ	ମାମା

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ମାମୁଁ ଝିଅଭଉଣୀ	ମି୍ରଗାଲ	ଶଳା	ମିଷୁ
ଶାଳୀ	ଶାଆଳୀ	ସ୍ୱାମୀ	ମେଡ୍ରୁ ହେଞ୍ଜୁ
ସ୍ତ୍ରୀ	ଅସାମାଇଁ	ଶଶୁର	ଶଶ୍ରୁ
ଶାଶୁ	ଶାଶ	ସମୁଧି	ସମୁଧି ଓ ସମାଦୁଣୀ
ନାଣ୍ଡ	ନାଣ୍ଡି	ବର	ବ୍ରୁଡ଼
କନ୍ୟା	ମ୍ରାଜ	ଘରଯୋଇଁଆ	ଗାଟ୍ସିଭ
ବିବାହ	ଠାଞ୍ଜିତେଞ୍ଜୁ	କନ୍ୟା ସୁନା	ମ୍ରାଉଦାଇଁ ଦନ
କଥା	କାଟା	ଗୁଳି	ଚାକା
ଶୋଇବା	ଡମୁବା ସୁଙ୍କୁମୁଁ	ସାପନ	କଡ଼୍ଞା
ଡାକ	ଅରୁମୁ	ବଡ଼ପାଟି	ଦେହ ସୁଡ଼ା
ଭୋକ	ସାକ	ଶୋଷ	ଏଷ୍କି
ମଦ	ଶୁସୁକାନାକା	ଖାଦ୍ୟ	ଏଜୁ, ପାଲ୍
ପାଗସ୍ତୁ	ସିର	କାର୍ଯ୍ୟ	କାମା
ଶକ୍ତି	ଡାଂଠା	ମୂର୍ଚ୍ଛା	ଚେତପେନା
ଶେଷ	ବହିତେ	ଉଠା	ନଙ୍ଗାମୁ
ବସା	କକୁମୁ	ଦୌଡ଼	ପିଞ୍ଜାମୁଁ
ଡିଆଁ	ଡେଗାମୁ	କ୍ଲାନ୍ତ	ନମେର
ହସ	କାପୁକା	କାନ୍ଦ	ଡବା
ଭଲ	ନେଗି	ମନ୍ଦ	ମାଡ଼ୁ
ସୁଖ	ନେକାଡ଼	ଦୁଃଖ	ଦୁକ
ଆନନ୍ଦ	ନେଗି	ଡର	ଆକ୍ସି
ଲାଜ	ଲଜା	ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ	ଶାନ୍ତ ଲକୁ
ଭୁଲ	ବାଣା	ଦାନ	ଦାନ
ହଜିବା	ମ୍ରାଙ୍ଗିତେ	ଗର୍ଭ	ସିଆଣି
ଜନ୍ମ	ଗାଡ଼, ଗ୍ରାସ୍	ରୋଗ	ରୁଗ
ଜୟ	ପ୍ରଃପା ମୁଡେରୁ	ଗନ୍ଧମ	ଗନ୍ଧମ

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ବନ୍ଧ	କାଡ଼ଲକା	ମୁଗ	ମୁଗୁକା
ହରଡ଼	କଙ୍ଗା	ଅଲସି	ଲାହ୍ୱା
ଜଡ଼ା	ଗାବାଙ୍ଗା	ମସୁର	ମୁଣ୍ଡ୍ରୀ
ଆଖୁ	ଆକୁ	ହଳଦି	ସିଙ୍ଗାଙ୍ଗ
ଲଙ୍କାମରିଚ	ପିଡକାଉ	ପିଆଜ	ପିଆଜ
ରସୁଣ	ଲେସୁଣୀ	ମକା	ଜଏଲ
ସୋରିଷ	ସରସ୍	ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗ	ଜୁଡ଼ୁଙ୍ଗା
ଶିମ୍ବ	ଶାଇକାଙ୍ଗା	ଜମି	କେତା, ନେଡ଼ା
ବଳଦ	ପାଙ୍ଗା	କଆଁଶ	ବାଡ଼ା
ମାଟି	ବସ୍ରା	ବାଲି	ବାଲଅ
ଖତ	କଠ	ଉଠାଣି	ଏକାସି
ଟୋକା	ଡେଟେକଲି	ପଥର	ବାଡ଼ି
ପର୍ବତ	ସରୁ	ନଈ	ଜଡ଼ି
ପାଣି	ସିର	ଚଷ	ଚାସା
		ହଳ କାମ	ସେରୁ କାମା
ଲଙ୍ଗଳ	ନାଙ୍ଗେଲି	ମଇ	ପାଟା
ଦା	କେଲେ	କୋଡ଼ି	ସ୍ପେଣୀ
ଶାବଳ	ଶାବାଲି	ଗଦା	ଗଦା
ଧାନ ଗଛ	କୁଡ଼ିଙ୍ଗା	ପାଳ	ପିରି
ଖଳା	କ୍ଲାହ୍ୱି	ପାଳ ଗଦା	ପିରିଗଦା
ଘାଡ଼ି	ଡାଡ଼ି	ଗଛ	ମ୍ରାହ୍ୱାନୁ
ଲଠା	ଗସା	ଘାସ	ସଲା
ବାଉଁଶ	ମାଣିଙ୍ଗା	ପତ୍ର	ଆକା
ଡାଳ	ଗପୁକା	ଚେର	ସିରିକା
ମୂଳ	ରୁମ୍ବି	କଢ଼	ମଡ଼ି
ଫୁଲ	ପୁଜୁ	ଫଳ	ପଅଲ
ମଞ୍ଜି	ପେଡ଼େକା ବା ପେଡ଼୍କ	ଗୁଳି	ପାଣ୍ଡ୍ରା

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
ଘର	ଇଡ୍ଡୁ	ପାହାଚ	ଢେଙ୍ଗାଣି
ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡୁଲ	ଚଳ	ନେଡ୍ଡେଂ
କାନ୍ଥ	କୁଡ୍ଡୁ	ଚୂଳ	ଆଞ୍ଜାଣି
ଛଣ	ବଗାକା	ଝରକା	ଜରକ
ଚକ	ରୁଷା, ବାଡ଼	କୁଲ	ସେଶି
ଅଳିଆ	ସପ୍ରା	ଗୁଞ୍ଜଣୀ	ସେପେସ୍
ବାଉଁଶିଆ	ମାଣିଙ୍ଗା	ପସରା ଗୁଣ୍ଡୁଡ଼	ଅଠା ସାଙ୍ଗ୍ରା
ଟୋକେଇ	ବୁର୍କି	ଶିକା	ଶିକା
ଝର	କାଶା	ବାକ୍ସ	ପେଡ଼
ଅଖା	ବସ୍ତା	ମୁଣି	ମଣୀ
ପିଢା	କଠଅ	ଖଟ	କାଟେ
ଶେଯ	ଶେଯ	ଢକଆ	ମୁସୁଲ
ମଶିଣା	ମାସୁଣି	କରସିନ ତେଲ	କରସିନ ନଯୁ
ବଛି	ବଛି	ଧାପାଳ	ଧାପାବଳୀ
କଣ୍ଟା	ସାପ୍‌କା	ଲୁହା	ଲହା
ଟିଣ	ଡାବାଲ	ଖୁର	ସିନେ
କୁଞ୍ଚି	ଶିଣା	ଦିଆସିଲ	ଡାନସାକଙ୍ଗା
ଧମାଡ଼ି	ଭଦଣି	ପଇସା	ପଇସି
ଟଙ୍କା	ଟାକା	ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉ	ଡେଡ଼ ଯାଉ
ମାଣ୍ଡିଆ ଭାତ	ଡେଡ଼ ପାଲ	ନମ୍ବ	ନମ୍ବ
ତେନ୍ତୁଳ	ନେଡ଼	ଆମ୍ବଠାକୁଆ	ମାହାତାହ୍ନକା
ପଶୁ	ପଶୁ	ପକ୍ଷୀ	ପଠାଙ୍ଗା
ସାପ	ସ୍ରାସୁ	କୁମ୍ଭୀର	ମାଗାର
ମାଛ	ମିନୁକା	କଇଁଛ	ସେମ୍ବି
ବେଙ୍ଗ	ପାନା	ପୋକ	ପିକ୍‌କା
କଙ୍କଡ଼ା	ଜାନା	ଗାଈ	ଢଣ୍ଡ୍ରାକଡ଼
ବାହୁଡ଼ି	ଡ୍ରାଡ଼ୁ	ବଳଦ	ବାଲ୍‌ଦାକଡ଼

ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	କନ୍ଧ (କୁଇ)
କଣ୍ଡା	ସାପୁ	ଗଜା	କଣା
ରସ	ରସ	କାଠ	ବେସୁକା
ଶାଗ	କୁସା	କଞ୍ଚା	ସିଡ଼ାର
ଶୁଖିଲା	ବାସାନେ	ପାଚିଲା	ମାଜାନେ
ସଢ଼ା	ଶ୍ରୀଆନେ	ଆମ୍ବ	ପିଉ୍ଆ, ମାହାଆ
ଆମ୍ବକସି	କଡ଼ଗାଇ ପିଡ୍ଆ	ପଣସ	ପଣସି
କାଗେଜ	ଲେମ୍ବୁ	କମଳା	କମଳା
ଆତ	ବଲଡ଼ି	ଜାମୁ	ଲଣ୍ଡ୍ରୁ
ପିଜୁଳି	ମୁଆଁ	ନଡ଼ିଆ	ନଡ଼ିଆ
ଶିମ୍ବ	ସାଇଁଙ୍ଗା	କଖାରୁ	ପୁଡ୍ରୁ
କାକୁଡ଼ି	ମୁଣ୍ଡୁରୁ	ବିଲାତି ଆଳୁ	ଆଳୁ
ଖମ୍ବ ଆଳୁ	ଗାଣ୍ଡିକୁନା	ସଜନା	ମୁନଗା
ପାଣିକଖାରୁ	ସିରଙ୍ଗି ପୁଡ୍ରୀ	ବିଲାତି ବାଇଗଣ	ଟମାଟି
କଲରା	କାରେ	ଷଣ୍ଢ	ଷଣ୍ଢ କଡ଼ି
		ମଇଁଷି	କରୁକା
ଛେଳି	ଅଡ଼ା	ମେଣ୍ଢା	ମେସ୍ତ
ଘୁଷୁରି	ପାଜି	ଗଧ	ଗଦ
ଘୋଡ଼ା	ଗଡ଼ା	ହାତି	ଆଡି
କୁକୁର	ନାକୁଡ଼ି	ବିଲେଇ	ମେଅାଁ
କଣ୍ଟାସ	ବାଅଲି	ମାଙ୍କଡ଼	ମୁନ୍ଦାରା
ହରିଣ	ସିଡାଲି	ସମ୍ବର	ମାଜୁ
ବାଘ	କୁଡ଼ାଣ୍ଡି	ଗଧିଆ	କୁଲିଆ ବାଂ ବାଅଲି
କୁମ୍ଭୀର	କୁଷୁ	ଠେକୁଆ	ମଡ଼ାଉ
ଭାଲୁ	ଅଲି	ବିଲୁଆ	କୁଲିଆ
ହସିବା	କପ୍କା	ଜାଣିବା	ପୁଞ୍ଜା ବା ପୁନାଶୁ

ଓଡ଼ିଆ	(କନ୍ଧ କୁଇ)	ଓଡ଼ିଆ	(କନ୍ଧ କୁଇ)
ଶୁଣିବା	ବେନାଷୁ	କରିବା	ଗିନାଶୁ
ନ କରିବା	କୁନଗିବା	ନେବା	ଅନା
ପିଇବା	ଉ୍ନାସୁ	ଶୋଇବା	ଓପା, ଶୁଞ୍ଜି
ହାଣିବା	କାଚ୍ଚାଟୁ	ଗୁଳିବା	ଡାକାଠୁ
ଧରିବା	ଆହାଦୁ	ଗୁଡ଼ିବା	ପିହୁଦ୍
କହିବା	ବେସୁମୁ	ରଖିବା	ଇଟାଟୁ
ଲେଖିବା	ଲେକା	କାମୁଡ଼ିବା	କାସା
ଉଠିବା	ନିଙ୍ଗା	ବୁଡ଼ିବା	କଡୁ ତେ ବା ଲୁମ୍ବ ତେ
ନାଚିବା	ଏନ୍ଦା	ହାଲିବା	ଦୁକେରି
ଖାଇବା	ଉନା	ଦେଖିବା	ମେହେନା
ଶୁଙ୍ଘିବା	ମୁଞ୍ଜା	ପିଇବା	ଉନା
କହିବା	ବେସନା	ଓରିବା	ଆଙ୍କା
ବାଗିବା	ବାଗ	କାନ୍ଧିବା	ଉବା
ବସିବା	କକ୍ନା	ପଢ଼ିବା	ହକାନା
କାଟିବା	ସଟକନା, ହପକନା	ଝୁଲିବା	ଦ୍ରୁଙ୍ଗିନା
ଖେଳିବା	କାହ୍ନା	ହଜିବା	ମ୍ରାଙ୍ଗା
ଦର		ବ୍ରୁଢ଼ି	
ଶାଳ		ଜାଗି	
ପିଆଶାଳ		ନଜା	
ବାଇଗଣ		ବାଙ୍ଗେଡ଼ି	
ଅମୃତଭଣ୍ଡା		ଅମ୍ବରତ	
ତୁ ଟଙ୍କା ପାଇବୁ		ଇନ ଟାକାଙ୍ଗା ପାଣ୍ଡି	
ମତେ ଜଣାନାହିଁ		ଅନୁ ପୁନୁମ୍ବାଏ	
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା		କଡ଼ାଣ୍ଡି ରୁମ୍ବାଇନେ	
ଦରକାର ଅଛି		କାମ ମାନେ	
ମେଘ ବରଷୁଛି		ମୁଡେଙ୍ଗି ଆଇନେ	

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଆଦିବାସୀ

ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟିଏ ଆଦିବାସୀବହୁଳ ରାଜ୍ୟ । ସମୁଦାୟ ଜନସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରୁ ଆଦିବାସୀ ହେଉଛନ୍ତି—ଶତକଡ଼ା ୨୫ ଭାଗ । ଏହି ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ୬୨ ପ୍ରକାର ଉପଜାତି ଓ ୩୨ ପ୍ରକାର ଉପଭାଷା ଅଛି । ସେ ଉପଭାଷା ମଧ୍ୟରୁ ସଉରା ଗୋଟିଏ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ କହୁଁ ସେତେବେଳେ ଏ ସଉରା ଭାଇମାନେ 'ଜୟ ଜନାଇଲେ' ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତି । ଏ ସଂସ୍କୃତି ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ବିଦ୍ୟାପତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶବର ରାଜା ବିଶ୍ୱାବସୁଙ୍କ କନ୍ୟା ଲଳିତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ନେଇ ଆସିଥିଲେ । ସେହି ନୀଳମାଧବ ଆଜି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରୂପରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପତିତ, ଦଳିତ, ଅବହେଳିତ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରଥଯାତ୍ରାରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରୁ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ଏହିସମୟରେ ଜାତି ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ବଂଶଧର ଦଇତାପତି ଭାବରେ ସେବା ପୂଜା କରନ୍ତି ।

ପୁରୀର ଗଜପତି ମହାରାଜା ରଥରେ ଛେରା ପହଁରା କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏହି ଛେରା ପହଁରା ଅର୍ଥାତ୍ ଝାଡୁଦେବା ଚଣ୍ଡାଳର କାମ ; କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ବିଶେଷତ୍ୱ ଏତିକି ରହିଛି ଯେ, ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ରାଜା ପ୍ରଜାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଆଦିବାସୀମାନେ ଦାରୁ ପୂଜା ଅର୍ଥାତ୍ କାଠରେ ବିଗ୍ରହ କରି ପୂଜା କରନ୍ତି । ନୀଳମାଧବଙ୍କଠାରୁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଆଜି ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ବିଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । ବହୁତ ବିଦେଶୀମାନେ 'ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ'' ସଂକୀର୍ତ୍ତନରେ ନିଜକୁ ହଜାଇଦେଲେଣି ।

※ ※

ଏ ସଂସ୍କୃତିଦ୍ୱାରା ଧୀରେ ଧୀରେ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଜାତିଭେଦ ଉଠିଯାଉଛି । ଅଭଡ଼ା ଭୋଜନ କରି ପରମ ଶାନ୍ତି ପାଉଛନ୍ତି ।

ଏହାର ମୂଳରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ରହିଛି । ଆଜି ଏହି ପବିତ୍ର ରଥଯାତ୍ରାରେ ଜଗତର ନାଥ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପତିତ ଜନଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ଉଦ୍ଧାର କରନ୍ତୁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱାମୀ ନୟନ ପଥ ଗାମୀ ଭବ ତୁମେ ।

ଶବର

ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦ ସିଂହ

ବଣରେ ଜନମ ଜାତି ମୋ ଶବର ଶିକାର ବେଉସା ମୋର
ନାହିଁ ଡର ଭୟ ଦେଖେ କାହାକୁ କାନ୍ଧେ ଥିଲେ ଧନୁଶର ॥
ଖାଏ ବଣ ଫଳ ବଡ଼ ସୁଆଦ ଲୋ
ପିଏ ଝରଣାର ଜଳ
ଗିରିଷମ ଶୀତ ବାଧେନା ଦେହକୁ
ପିନ୍ଧେ ଗଛ ବଳକଳ
ଡାଳ ପତରରେ ଶିଆଳି ଲଟାରେ ବାନ୍ଧିଛି ମୋହର ଘର ॥
ବରଷା କାଳରେ ପୁଚ୍ଛ ଟେକି ନାଚେ
ମୟୂର ନାଚେ ମୋ ହିଆ
ଡାହୁକ ଡାକେ ଲୋ କୋଇଲି ଡାକେ ଲୋ
ବହିଲେ ଦକ୍ଷିଣା ବାଆ
ମାଦଳ ବଜାଇ ସୁଖେ ଗୀତ ଗାଇ ନାଚ ରାତି ହୁଏ ଭୋର ॥
କାଠି ପଂଜୁରୀରେ ଶବରୀ ମୋହରୀ ପୋଷିଥାଏ ଶୁଆ ସାରୀ
ସକାଳ ସଞ୍ଜରେ ଡାକ ଶୁଭୁଥାଏ ରାମ ରାମ ହରି ହରି
ଏ ପାହାଡ଼ ବଣ ଏ ପାଣି ପବନ ମୋର ଅତି ଆପଣାର ॥

ବହୁ ଧର୍ମ, ଏକ ଜାତି

ଆମେ ଏଥିପାଇଁ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବା ଉଚିତ ।

ବିବିଧତା ମଧ୍ୟରେ ଐକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ, ଭାରତ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ସଦାସର୍ବଦା ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରି ଆସିଛି । ଏହି ଦେଶରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମମତର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି—ଏବଂ ଆମର ସଂବିଧାନରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଅଧିକାର ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଧର୍ମ ହେଉଛି ଏକ ପବିତ୍ର ବିଷୟ ଏବଂ ଏଥିରୁ ଫାଇଦା ଉଠାଇବା ପାଇଁ କାହାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଆମ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ଭଦ୍ର ନାଗରିକ ଦୀର୍ଘକାଳ ହେଲା ବିଭ୍ରାନ୍ତ, ଉତ୍ତେଜନା ଓ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସାକାଣ୍ଡ ଭିଆଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନୀରବରେ ସହ୍ୟ କରି ଆସିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ଭଙ୍ଗ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଆଇନ ମାନି ଚଳୁଥିବା ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ଅନେକ ପରିବାରରେ ଚୁଲି ଜଳୁନାହିଁ, ପିଲାଏ ପାଠ ପଢ଼ିପାରୁନାହାନ୍ତି, ମଜୁରିଆ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ନିଜର ଜୀବିକା ଚଳାଇପାରୁନାହାନ୍ତି । ସାଧାରଣ ସଂପତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଆଯାଉଛି, ଯାହା ଫଳରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କ୍ଷତି ହେଉଛି ।

ନିରୀହ ଲୋକେ କାହିଁକି ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ଭୋଗିବେ ?

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଏକଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବେ ଜଣାଇଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସର୍ବଧର୍ମର ସମାନତାକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ କଲଭଳି କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ବରଦାସ୍ତ କରାଯିବ ନାହିଁ । କ୍ଷମତାରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବୃନ୍ଦ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସୁଚାରୁରୂପେ ସଂପନ୍ନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କଠୋର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ଆସନ୍ତୁ, ଶାନ୍ତି ଓ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ସଦ୍‌ଭାବକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଦିଗରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ।

ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ସଦ୍‌ଭାବ କ୍ଷୁଣ୍ଣକାରୀ
ସମାଜ ବିରୋଧୀ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳାନ୍ତୁ ।

davp 79/67

ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ

- ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନଗ୍ରସର ୩୪ଟି ବ୍ଲକ୍‌ରେ ୩୨,୦୦୦ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ୧,୮୫୫ଟି ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଖୋଲାଯାଇଛି ।
- ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ୨୫ଟି ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାତ୍ରାବାସର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ୨୯ଟି ନୂତନ ଛାତ୍ରାବାସର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।
- ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଛାତ୍ର ତଥା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟତା ପୁରସ୍କାର ଓ ନଗଦ ଅର୍ଥ ଆକାରରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଇ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।
- ଚାକିରି ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ତଫସିଲଭୁକ୍ତଜାତି ଓ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ସଂପ୍ରଦାୟର ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ମ ନିଯୋଗ ସଂସ୍ଥା ଖୋଲାଯାଇଛି ।

ଉଡ଼ିଶାର ସୂଚନା ଓ ଲୋକସଂପର୍କ ବିଭାଗ

(ଉଡ଼ିଶା ସରକାର)

ଆଦିବାସୀ ପରଜା ସଂସ୍କୃତି

ପରଜା ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ ଆଦିମ ଉପଜାତି ଏବଂ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ସେମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ, ଚାଲିଚଳନ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଭୃତିରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଉପଜାତିର ଲୋକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା କେତେକ ସାମାନ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନଙ୍କର ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ତଥା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଅଳଙ୍କାର ଧାରଣ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିବା ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ । ସେମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସାଧାରଣତଃ ଦୂରେଇ ଯାଆନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ସଙ୍କୁଚିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତଭାବେ କେବେହେଲେ ବାହାର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ବାସଗୃହ ନିର୍ମାଣ ପ୍ରଣାଳୀ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ସ୍ରୋଟରୁ ବଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଧରଣ (design)ର ଘର ସେମାନେ ନିର୍ମାଣ କରିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକର ଘର ଅଲଗା ଅଲଗା ରହିଥାଏଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଘରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର (entrance) ଥାଏ । ପରଜାମାନେ ବାଡ଼ପଟେ ପ୍ରସ୍ଥାନପଥ (exit) ରଖି ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଘର ଭିତରେ ଚୁଲି, ଧାନଗାଡ଼ିଆ (ଶସ୍ୟାଗାର), ଦେବତାଗୃହ (ଠାକୁର ଘର) ଏବଂ ଶୟନକକ୍ଷ କରିଥାନ୍ତି । ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନିତା ସମସ୍ତେ ଘର ଭିତରେ ଭୂଇଁ ଉପରେ ଶୋଇବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ସ୍ଥାନାଭାବଯୋଗୁଁ ସେମାନେ କ୍ୱଚିତ୍ ଖଟ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନଙ୍କର ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ପରିପାଟି ତଥା ଅଳଙ୍କାର ଧାରଣ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ କୌଣସି ଅଚିହ୍ନା ଲୋକ ସେମାନଙ୍କୁ ସହଜରେ 'ପରଜା' ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବେ ।

ଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ ତଥା ବହୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରେ ଜଡ଼ିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ପରଜା ସନ୍ତୁଷ୍ଟତା, ନିରଳସ ଓ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଜୀବନଯାପନ, କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ଏବଂ ସୌଜନ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପ୍ରତି କେବେହେଲେ ତ୍ରୁଟି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସ୍ଥଳ ବିଶେଷରେ ; 'ପରଜା' ମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ମାନଦଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କରାଯାଇ 'ବଡ଼ ପରଜା' ଓ 'ସାନ ପରଜା' ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ 'ପରଜା' ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା' ଏବଂ 'ନିଶାଣମୁଣ୍ଡା' ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଗ୍ରାମ ମଝିରେ କେତେକ ଚକପଥର ସମାବେଶକୁ 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା' କହନ୍ତି । ଏହାକୁ 'ପରଜା'ମାନେ 'ମାଣ୍ଡୁଦାଣ୍ଡି' ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଥାନ୍ତି । ଗ୍ରାମ ମୁଖିଆଙ୍କ ଘର ଅଗଣା ତଥା ଦୁଇ ସାହି ମଧ୍ୟରେ ଏହି 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା' ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଗ୍ରାମର ଭଲ ମନ୍ଦ ଓ ପଞ୍ଚପଞ୍ଚାୟତିର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ପରଜାମାନେ ଏହି 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା'-ଠାରେ ଠୁଳ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେହିପରି କେତେକ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ପଥରର ପରିବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ପଥରଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ବଖରାଟିଏ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ସେଥିରେ ଯେଉଁ 'ହୁଣ୍ଡି ଦେବତା'ଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥାଏ ତାକୁ 'ନିଶାଣୀମୁଣ୍ଡା' କୁହାଯାଏ । 'ପରଜା'ମାନଙ୍କର ଏହି 'ହୁଣ୍ଡିଦେବତା' ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ମାଟିହାଣ୍ଡି ଓ ଲୁହାକାତି ଏବଂ ପରଜାଗ୍ରାମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଲୁହାଖମ୍ବ । ସ୍ଥାୟୀ ଲୁହାଖମ୍ବଟିକୁ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ରଖାଯାଇ ମାଟିହାଣ୍ଡି ଓ କାତିକୁ ବର୍ଷରେ ଯେ କୌଣସି ତିନି ଥର, ଯଥା—ବନ୍ଦାପନାମାସ (ଶ୍ରାବଣ), କୌଣସି ଏକ ନୂଆଖିଆ ସମୟ କମ୍ବା ଚଇତପର୍ବର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ପୂଜାପାଠ ସହକାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଠିକ୍ ବର୍ଷକ ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପୁନଃ-ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନୂଆ କଳସି ଓ କାତିଟିଏ 'ନିଶାଣୀମୁଣ୍ଡି'ରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ । ବଳିପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାବତୀୟ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଯଥା—କୁକୁଡ଼ା, ଛେଳି ଓ ଘୁଷୁରି ପ୍ରଭୃତି ଉକ୍ତ କାତିଦ୍ୱାରା ଛେଦନ କରାଯାଇ 'ନିଶାଣୀ ମୁଣ୍ଡା'-ଠାରେ ପୂଜା କରାଯାଏ । ପ୍ରତିଟି ପରଜା ଗ୍ରାମରେ—ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ (ଯୁବତୀ) ଓ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା (ଯୁବକ) ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ 'ବାସାଘର' **(youth dormitors)** ରହିଥାଏ । 'ପରଜା' ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନେ ଉକ୍ତ 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା'ଠାରେ ଅବାଧମିଳନର ସୁଯୋଗ ପାଇଥାନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା

ସମୟରେ ଏହିଠାରେ ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନେ ଏକତ୍ର ହୋଇ 'ଘାଗାଗୀତ୍' (ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ସଙ୍ଗୀତଚର୍ଚ୍ଚା) ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଭାବ-ବିନିମୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହିଠାରେ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଣୟଗୀତ ଗାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନୃତ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାରର ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭିତରେ ସଂଗଠିତ ହେଉଥିବା ହାର୍ଦ୍ଦିକତା ହିଁ ଏହି ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟରେ ବୈବାହିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନର ସୁଯୋଗ ଆଣିଦିଏ । ଏହିଠାରେ ଦୀର୍ଘସମୟ ଧରି ନାଚଗୀତଦ୍ୱାରା କ୍ଲାନ୍ତି ଅନୁଭବ କଲେ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜର 'ବାସାଘର'କୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରନ୍ତି । 'ପରଜା' ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ ରାତିକାଳରେ ସ୍ୱ-ଗୃହକୁ କ୍ୱଚିତ୍ ଫେରିବା ଦେଖାଯାଏ ଯେହେତୁ ସେମାନେ 'ବାସାଘର'ଠାରେ ରାତି ଯାପନ କରିବା ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଏହି 'ବାସାଘର' ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଓ ପୃଥକ୍ ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜା ଗ୍ରାମର ଶାସନତାନ୍ତ୍ରିକ ମୁଖ୍ୟମାନେ ହେଲେ 'ଜାନି', 'ମୁଦୁଲି', 'ଚଲାଣ', 'ଦିଶାରି', 'ଗୁଣିଆ', 'ଗୁରୁମାଇଁ' ଏବଂ 'ଭାତନାୟକ' । ପରଜା ସମାଜରେ 'ଜାନି' ହେଉଛନ୍ତି ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକ ଏବଂ ପୂଜାସାମଗ୍ରୀର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ (Cuotodian) 'ମୁଦୁଲି' ହେଲେ ପରଜା ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟତମ ମୁଖିଆ ଯେ କି ଗ୍ରାମର ଭଲମନ୍ଦ ଓ ସୁଖଦୁଃଖର ତତ୍ତ୍ୱ ନେଇଥାଏ । ଏହି ଦୁଇବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରାମର ଅତି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ବଂଶପରଂପରା କ୍ରମେ ସେମାନେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । 'ଜାନି' ଓ 'ମୁଦୁଲି'ଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଏବଂ ତାହାକୁ ଅନ୍ତରର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିଥାଏ ସେ ହେଲେ 'ଚଲାଣ' । ପରଜା ସମାଜରେ 'ଦିଶାରି'ଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟହେଲା ଶୁଭଲଗ୍ନାଦି ନିରୂପଣ କରିବା ଓ ନବଜାତ ଶିଶୁର ନାମକରଣ କରିବା । 'ଗୁଣିଆ' ମନ୍ତ୍ରପାଠ ଓ ଚେରମୂଳି ଔଷଧ ଦେଇ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ରୋଗମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଥାଏ । 'ଗୁରୁମାଇଁ' ହେଲେ ଗ୍ରାମ୍ୟଦେବତାଙ୍କ ପୂଜକ ଏବଂ ଦୈବବାଣୀ ଓ ଗ୍ରାମର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବେମାର ପଡ଼ିଲେ ସୂକ୍ତପାଠ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ସେ ବହନ କରିଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଜଣେ ପରଜା

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଏହି 'ଗୁରୁମାଇଁ' ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରଥାନ୍ତି । 'ଭାତନାୟକ' ପରଜା ସମାଜର ଅନ୍ୟତମ ବଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି । ପରଜା ସମାଜରେ କୌଣସି ଲୋକ ଗୋହତ୍ୟା କଲେ, ବାଘ କାମୁଡ଼ାରେ ଆହତ ବା ନହତ ହେଲେ, ବେମାରଦ୍ୱାରା ଦେହରେ ପୋକ ଲାଗିଲେ କମ୍ବା ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଲୋକଦ୍ୱାରା ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମାଜରୁ ବହିଷ୍କୃତ କରଯିବାର ବଧି ପ୍ରଚଳତ ଅଛି । ଏପରସ୍ଥଳେ 'ଭାତନାୟକ' ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କଲାପରେ ପୁନରାୟ ତାକୁ ପରଜା ଜାତିରେ ସାମିଲ୍ କରଥାଏ । ଏଥିଲାଗି ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପୁନର୍ବାର ଜାତିରେ ସାମିଲ ହେବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଘୁଷୁରି, ଗୋଟିଏ ଛେଳି, ତିନୋଟି କୁକୁଡ଼ା ଓ କିଛି ଟଙ୍କା ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଭୋଜଭାତପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପରମାଣର ଚାଉଳ ସମାଜକୁ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରଚଳତ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ 'ଭାତନାୟକ' ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୁଇ ନଦୀର ମିଳନସ୍ଥଳ ବା ଜଳାଧାରର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳକୁ ନେଇ ତାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଲଣ୍ଡା କରଦଏ । ତା ପରେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଗୋବର ପାଣି ଛିଞ୍ଚି ଛିଞ୍ଚି ତାକୁ ନଦୀରେ ଗାଧୋଇ ଦେଇ ତା'ର ଜିହ୍ୱାରେ ସୁନାମୁଦର ଚେଙ୍କ ଦଏ । 'ଭାତନାୟକ' ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ନୂଆ ଲୁଗା, ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା, ମାଣେ ଚାଉଳ ଓ ମାଣେ ମାଣ୍ଡିଆ ପାରଶ୍ରମିକ ସ୍ୱରୂପ ଆଦାୟ କର ଜାତିରୁ ବାସନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଭୋଜର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରଥାଏ । ଏହି ଭୋଜି ରନ୍ଧା ହେବା ପରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ 'ଭାତନାୟକ' ପାକାନ୍ନ ଭୋଜନ କର ପରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଖାଇବା ପାଇଁ ନର୍ଦ୍ଦେଶ ଦଏ । 'ଭାତନାୟକ' ଖାଉଥିବା ଖଲପତ୍ର ତଳେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବାସନ୍ଦ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା 'ଭାତନାୟକ'ଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ସ୍ୱରୂପ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ରୀତି ପାଳନର ସମାପ୍ତି ପରେ ବାସନ୍ଦ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପୁନର୍ବାର ସମାଜରେ ସାମିଲ କରାଯାଏ ।

ପରଜା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ବସ୍ତ୍ର ଓ ଅଳଙ୍କାର ପରଧାନରେ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ସେମାନେ ଦୁଇ କାନରେ ପିତଳ ନର୍ମିତ ବଳା (Brass earrings) ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାନରେ ସେମାନେ ଏହିପର ଦଶ ବାରଟି ବଳା ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତି । ନାକରେ ସେମାନେ ଅନୁରୂପ ତିନୋଟି ବଳା ପିନ୍ଧି ନାକ ଓ କାନରେ ଅଳଙ୍କାରରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ (similarily) ରଖିଥାନ୍ତି । ଯଦ କୌଣସି ପରଜା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଏପର ନ

ପିନ୍ଧନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ତାକୁ ସମାଜରେ ସମସ୍ତେ ତାଚ୍ଛଲ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଶାଶୁ ଘରେ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତିତା ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ତେଣୁ ଧନୀ ଗରିବ ନିର୍ବିଶେଷରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରଜା ରମଣୀ ତା'ର ଏହି ଅଳଙ୍କାର ଧାରଣ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରିଥାଏ । କେଶବିନ୍ୟାସରେ ପରଜା ରମଣୀ ବିଶେଷ ନୈପୁଣ୍ୟ ଦେଖାଇଥାଏ । କେଶକୁ ଗୁଡ଼ି କରି ସେ ଚକ ଜୁଡ଼ା (flat bun) ବାନ୍ଧେ । ଜୁଡ଼ାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଆଠ ଦଶଟି ପିତ୍ତଳ ମୁଣ୍ଡ କଣ୍ଟା (hairpin) ପିନ୍ଧି ପରଜା ରମଣୀ ତା'ର ସୁରୁଚି ଓ ସୌଖିନତାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ । ଏହାଛଡ଼ା ସେମାନେ ହାତର ଦଶ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଦଶଟି ପୁରୁଣା ରୂପାଟଙ୍କା ବା ରୂପା ଅଧୁଲିରେ ନିର୍ମିତ ମୁଦ୍ରିକା ପିନ୍ଧିବାର ଦେଖାଯାଏ । ସେମାନେ ବେକରେ ଦୁଇ ତିନି ସାରି ରଙ୍ଗିନ ମାଳ ଏବଂ ହାତରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଚୁଡ଼ି ପିନ୍ଧିବା ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ପରଜା ରମଣୀର ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନରେ ଏକ ପ୍ରକାରର ଭିନ୍ନତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଶାଢ଼ୀର ତିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଅଣ୍ଟାରୁ ଆଣ୍ଠୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଛାତି ଓ ପିଠିରେ ଗୁଡ଼ାଇ ବାମ ସ୍କନ୍ଧର ଉପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଠି ଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧି ଦେଇଥାନ୍ତି । ପରଜା ରମଣୀମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୃତ୍ୟପ୍ରିୟ ହୋଇଥିବାରୁ ଶାଢ଼ୀ ପରିଧାନରେ ଏହି ବିଶେଷତ୍ୱ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହି ପରିଧାନ ପରିପାଟିରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲେ ଏହା ସେମାନଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ନୃତ୍ୟରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଉପରୋକ୍ତ ମତେ କ୍ଷେତ ବାଡ଼ିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ଅନୁକୂଳ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ମତ । ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ପଛରେ ପଡ଼ିଥିଲେହେଁ ନୃତ୍ୟଗୀତରେ ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପାରଦର୍ଶିତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାନ୍ତି । 'ଢେମସା ନାଚ', 'ଢୁଡୁଙ୍ଗା ନାଚ' ଓ 'ଲଗା ଗୀତ' ପ୍ରଭୃତିରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳାନୈପୁଣ୍ୟର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି (inbaru histrionic talant) ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇଥାଏ । ପରଜା ଯୁବତୀମାନେ 'ଢୁଡୁଙ୍ଗା' (ଏକତାରା)ରେ ସଙ୍ଗୀତ ଏବଂ ସ୍ୱୀୟ ରଚିତ କବିତା ପରିବେଷଣ କଲାମାତ୍ରେ ନୃତ୍ୟପ୍ରିୟ ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନିତା ନାଚିବା ପାଇଁ ମେଳ ବାନ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଯାହାକି ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଗୁଣର ପରିଚାୟକ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଳିକା, ଯୁବତୀ ଓ ବୃଦ୍ଧାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବୟସ ଅନୁସାରେ ପରସ୍ପର ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବେ ମେଳ ବାନ୍ଧି ନାଚିବା

ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । 'ଲଗା ଗୀତ' (ପ୍ରତିଯୋଗିତା ମୂଳକ ସଙ୍ଗୀତ) ବିଶେଷତଃ ବିବାହ ତଥା ପରବପର୍ବ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ଦିନସାରା ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ପରିଶ୍ରମ ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଏହିପରି ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜର ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ପରଜାମାନେ 'ଲମ୍ବା' ନାମରେ ଏକପ୍ରକାର ମଦ୍ୟ ଜାତୀୟ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ନିର୍ବିଶେଷରେ ପୂଜା ପର୍ବାଣିରେ ସେବନ କରନ୍ତି । ଏହି ଲମ୍ବା ମଦ ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ହେଲା ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ମାଣ୍ଡିଆ, ମକ୍କା, ସୁଆଁ, ଜହ୍ନା ପ୍ରଭୃତି ଶସ୍ୟକୁ ପାଣିରେ ବତୁରାଇ ଗଜାକରି ଦିଅନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଗଜାଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଖାଯାଇ ଚୂନା କରାଯାଏ । ସେହିପରି ଗୁଡ଼ଲକୁ ମଧ୍ୟ ଚୂନା କରାଯାଏ । ଗୁଡ଼ଲ ଚୂନାକୁ ପାଣିରେ ମିଶାଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ବଡ଼ି କରାଯାଇ ଫୁଟନ୍ତା ପାଣିର ବାମ୍ଫରେ ତାକୁ ସିଝାଇ ଦିଆଯାଏ । ପୂର୍ବରୁ ଚୂରାଯାଇ ରଖିଥିବା ଶସ୍ୟ ଗଜାର ଚୂନା ସହିତ ସିଝାଯାଇଥିବା ଗୁଡ଼ଲ ଚୂନାର ବଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ମାଟି ହାଣ୍ଡିରେ ଭର୍ତ୍ତିକରି ସେଥିରେ ପାଣି ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ । ଏହାକୁ ତିନି ଚାରିଦିନ ଏପରି ଭାବରେ ରଖିଲା ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଶସ୍ୟ ଗଜାର ଚୂନା-ଗୁଡ଼ିକ ପଚିଯାଇ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏହି 'ଲମ୍ବା' ମଦ ପରଜା ସମାଜର ଅନ୍ୟତମ ଉପଭୋଗ୍ୟ ବସ୍ତୁ ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜା ସମାଜରେ ତିନି ପ୍ରକାରର ବିବାହ ପ୍ରଥା ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା 'ମଗା ବିବାହ', 'ଝିଙ୍କା ବିବାହ' ଏବଂ 'ପଷଣାମୁଣ୍ଡି ବିବାହ' । ସମାଜର ରୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁଠାରେ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ (negotiation) ହୋଇ ବିବାହ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୁଏ, ତାହାକୁ 'ମଗା ବିବାହ' କୁହାଯାଏ । ଏହି ବିବାହରେ ବରପକ୍ଷରୁ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗା ଓ ମଦ୍ୟ ଧରି କନ୍ୟାପିତା ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ବରପକ୍ଷ ଦିଆଲି ମାସ ବା କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ କନ୍ୟା ମାଗି ଯାଆନ୍ତି । କନ୍ୟାପିତା ଘରେ ପହଞ୍ଚି ତାଙ୍କ ଘର ମଝି କାନ୍ଥରେ ଠେଙ୍ଗାଟିକୁ ଡେରିଦେଇ ସେଥିରେ ମଦ ବୋତଲଗୁଡ଼ିକୁ ଟାଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତି । କନ୍ୟାପିତା ସେମାନଙ୍କର ଆଗମନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପରିଷ୍କାର ବୁଝିଲେ ସେମାନେ 'ମାଲବାରିଆ' ବା 'ଝିଇବାରିଆ' ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି

ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି । କନ୍ୟା ଦେବାର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ କନ୍ୟାପିତା ଠେଙ୍ଗାଟି ବାହାର କରିଦେଇ ମଦବୋତଲଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରାଇ ନେବାକୁ 'ଭାଇବାରିଆ' ଓ 'ମାଳବାରିଆ'ଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କନ୍ୟା ଦାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲେ କନ୍ୟାପିତା କିମ୍ବା କନ୍ୟାର ଭାଇମାନେ ମଦ ବୋତଲ-ଗୁଡ଼ିକୁ ଠେଙ୍ଗାରୁ ଫିଟାଇ 'ମାଲବାରିଆ' ଓ 'ଭାଇବାରିଆ' ସମେତ ସମସ୍ତେ ବାଣ୍ଟି ଖାଆନ୍ତି ଏବଂ 'ଭାଇବାରିଆ' ହାତରେ ଠେଙ୍ଗାକୁ ଧରାଇ ଦେଇ ଆଉ ଦିନେ ଆସିବାକୁ କହନ୍ତି । ଏହି ଭାବରେ କନ୍ୟାପିତାଙ୍କର କନ୍ୟାଦେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ପରୋକ୍ଷଭାବେ ଜଣାପଡ଼େ । 'ଦିଶାରି'ର ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ କୌଣସି ଏକ ବୁଧବାର ଦିନ 'ମାଲବାରିଆ' ଓ 'ଭାଇବାରିଆ' ମାନେ ଗୋଟିଏ ବୋତଲ ମଦ, କିଛି ଚାଉଳ, ମାଣ୍ଡିଆ ଓ ଟଙ୍କା ନେଇ କନ୍ୟାପିତା ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତି । କନ୍ୟାପିତା ଆଉ କିଛି ମଦ ନିଜ ତରଫରୁ ଆଣି 'ମାଲବାରିଆ' ଆଣିଥିବା ମଦରେ ମିଶାଇ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକ-ମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ନିଜର ଝିଅର ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ କରିଥାଏ । ତା'ପରେ ବର ନିଜର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ସହିତ କନ୍ୟା ଘରକୁ ଯାଏ । କୁଳକଣ୍ଟି ଅନୁଯାୟୀ ବରପିତା କନ୍ୟାପିତାଙ୍କୁ କନ୍ୟା ମୂଲ (ଜାଲା) ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କନ୍ୟା ଧରି ନିଜର ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳେ କନ୍ୟା ପିତାର ଗ୍ରାମସୀମା ପାରିହେବା ପୂର୍ବରୁ ଝିଅର ମାମୁଁଙ୍କୁ ଭେଟି ଉପହାର ସ୍ୱରୂପ ଗୋଟିଏ ଘୁଷୁରି ଓ କିଛି ମଦ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଝିଅର ଭାଇକୁ ମଧ୍ୟ 'ଶଳା ଖେଁଦିଆ' ସ୍ୱରୂପ କିଛି ପାଉଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ନିଜ ଗ୍ରାମରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ବରପକ୍ଷରୁ ଏହି ବିବାହ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହକାରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଘ ମାସରେ ସମାପନ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଏହି ସମୟରେ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଶସ୍ୟ ଅମଳ କରିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଥାଏ । ପରଜା ସମାଜରେ କେବଳ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ସମୟରେ 'କୁମୁଡ଼ାମାରି' ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ସବର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଦୁଇଟି ଲମ୍ବ ବାଉଁଶକୁ ଦୁଇପଟେ ପୋତି ଅନ୍ୟ ଏକ ଲମ୍ବ ବାଉଁଶଦ୍ୱାରା ସେହି ବାଉଁଶ ଦୁଇଟିକୁ ଯୋଡି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ 'କୁମୁଡ଼ା' (ପାଣିକଖାରୁ) ଝୁଲାଇ ରଖନ୍ତି । ପୋତାଯାଇଥିବା ବାଉଁଶଗୁଡ଼ିକରେ

ଜଡ଼ାତେଲ ଲଗାଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅତି ମସୃଣ କରି ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ସବୁ ପ୍ରଥମେ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ବାଉଁଶରେ ଚଢ଼ି ଟାଙ୍ଗି ସାହାଯ୍ୟରେ ଝୁଲୁଥିବା ପାଣିକଖାରୁଟିକୁ ଏକା ଚୋଟରେ କାଟିବାକୁ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଏ । ଯଦି କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକ ପାଣିକଖାରୁଟିକୁ ଗୋଟିଏ ଚୋଟରେ କାଟି ଦିଅନ୍ତି ତାହାହେଲେ ବରପକ୍ଷ କନ୍ୟାପକ୍ଷକୁ ହାଣ୍ଡିଏ 'ଲନ୍ଦା' ମଦ, ମାଂସ ପ୍ରଭୃତି ପଣ ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକ ଉକ୍ତ ପାଣିକଖାରୁଟିକୁ କାଟି ନ ପାରନ୍ତି ତାହାହେଲେ ବରପକ୍ଷକୁ ଉକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଏ । ପରିଶେଷରେ ପରାଜିତ ପକ୍ଷର ଲୋକଙ୍କୁ ହାଣ୍ଡିଏ 'ଲନ୍ଦା' ଓ ମାଂସ ପ୍ରଭୃତି ଜିତାପଟ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମତେ କନ୍ୟା ମାଗି ବିବାହ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲେ ଅଥବା ବର ଓ କନ୍ୟାର ଇଚ୍ଛା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବର ପିତା କିମ୍ବା କନ୍ୟା ପିତାର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ, ସେହିପରି ସ୍ଥଳେ 'ଝିଙ୍କା' ବିବାହ ପରଜା ସମାଜରେ ଦେଖାଯାଏ । ବର ଓ କନ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗସୂତ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ରହିଥାଏ । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ 'ସୂତ୍ରକାରୀ' କୁହାଯାଏ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ଥଳେ ଓ ସମୟରେ କେତେକ ପରଜା ଯୁବକ ବର ସହିତ ଯାଇ କନ୍ୟାକୁ ଝିଙ୍କି ଆଣନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଝିଙ୍କା ବିବାହ କୌଣସି ଯାତ୍ରା, ମେଳା କିମ୍ବା ସାପ୍ତାହିକ ହାଟ ସମୟରେ ଘଟିଥାଏ । ପ୍ରଥମେ ବର କନ୍ୟାର ହାତଧରି ଅଳ୍ପ ଟାଣି ଆଣିଲା ପରେ ବର ପକ୍ଷର ଯୁବକମାନେ ସେହି କନ୍ୟାକୁ ଟାଣି ଓଟାରି ଧରି ଆସନ୍ତି । କୌତୁହଳର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଯଦି କନ୍ୟା ବରପକ୍ଷର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଏହି ସମୟରେ ମାଡ଼ମାରେ ତାହାହେଲେ ବରପ୍ରତି କନ୍ୟାର ଆସ୍ଥା ଓ ସମ୍ମତି ଥିବା ବୁଝାଯାଏ । କିଛୁଦିନ ପରେ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକେ ବରଘର ଗାଁକୁ ହରଣଗୃଳ ହୋଇଥିବା କନ୍ୟା ଖୋଜିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ 'ଖଜବାଣା' (ଖୋଜିବା ଲୋକ) ଗୋଟିଏ ଲୁହା ପାତିଆ ଲଗିଥିବା ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗାଟିଏ ଧରିଥାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକେ 'ଖଜବାଣା' ସହ 'ଘଇବାରିଆ' ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଗୃହପାଳିତ ପଶୁ ହଜିଥିବା ବାହାନା କରି ସେମାନେ ବରର ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ କେଉଁ ଗ୍ରାମର ଯୁବକ

ସଂପୃକ୍ତ କନ୍ୟାଟିକୁ ହରଣଚୋରି କରି ନେଇଛନ୍ତି ତାର ଖବର ପୂର୍ବରୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇସାରିଥାଏ। ସେମାନଙ୍କର ଗୃହପାଳିତ ପଶୁକୁ କିଏ ଗୁହାଳ (Cow shed)ରେ ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ବୋଲି କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକେ ବରପକ୍ଷର ମୁଖିଆ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତି। ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ 'ମୁଦୁଲି' ଏହାର ଉତ୍ତରରେ କହନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଗୃହପାଳିତ ପଶୁଟିକୁ ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଏକ ଗୁହାଳରେ ଦାନାପାଣି ଦିଆଯାଇ ବାନ୍ଧି ରଖାଯାଇଅଛି ଏବଂ ତାକୁ ଆଉ ଫେରାଇ ଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ। ଚାହିଁଲେ ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଦେବେ ବୋଲି ସେ କହନ୍ତି। ବରପକ୍ଷରୁ ଗାଁ ମୁଖିଆ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକଙ୍କୁ କନ୍ୟାମୂଲ୍ୟ (ଜୋଲା) ନେବାପାଇଁ ଆସିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା ପରେ 'ଖଜବାଣା' ଫେରିଯାଆନ୍ତି। ତା'ପରେ 'ଚଲାଣ' ଦ୍ୱାରା କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଲୋକେ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ଆସିବୁ ବୋଲି କହି ବରପକ୍ଷକୁ ଖବର ଦିଅନ୍ତି। ଉକ୍ତଦିନ ବରପିତା ମଦ ଓ ଭୋଜିଭାତ ସହିତ କନ୍ୟାପକ୍ଷକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେ। କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଲୋକଙ୍କ ସହ ପୂର୍ବରୁ ଆସି ଫେରିଯାଇଥିବା 'ଖଜବାଣା' ମଧ୍ୟ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ତାର ହାତରେ ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣିତ ଲୁହାପାଞ୍ଜିଆ ଲାଗିଥିବା ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗାଟି ମଧ୍ୟ ଥାଏ। ବରଘର ତରଫରୁ ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ 'ଖଜବାଣା'ର ଦୁଇ ପାଦରେ, ଆଣ୍ଠୁରେ, କାନ୍ଧରେ ଓ କପାଳରେ ହଳଦି ମିଶ୍ରିତ ଚାଉଳ ଲଗାଇଦେଇ ନମସ୍କାରପୂର୍ବକ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାନ୍ତି। ଏହାପରେ ସମସ୍ତେ କୌଣସି ଏକ ଗାଈ ଗୁହାଳରେ ବସି କଥାବାର୍ତ୍ତା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି। ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଭିତରେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ବାଦାନୁବାଦ ଓ ବାକ୍ୟ ବିନିମୟ ହୁଏ। ଶେଷରେ କନ୍ୟାପକ୍ଷ, ବରପକ୍ଷଠାରୁ 'ଜୋଲା' (bride price) ନେଇ ଭୋଜିଭାତ ଖାଇ ଫେରନ୍ତି। ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତିଥିରେ 'ଦିଶାରୀ'ର ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ଅବିବାହିତ ପରଜା ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ ବର ଓ କନ୍ୟାର ଦେହରେ ହଳଦି ମାଖି ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରନ୍ତି।

ପରଜା ସମାଜରେ ଯେଉଁ ତୃତୀୟ ପ୍ରକାର ବିବାହ ପ୍ରଚଳିତ ତାହାକୁ 'ପକ୍ଷଣ ମୁଣ୍ଡି' ବୋଲି କହନ୍ତି। ଏହି ପ୍ରଥା ଅନୁଯାୟୀ ପରଜା ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ତିନି ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଗୀତ ବିନିମୟ ଚାଲେ। ଏହି ସଙ୍ଗୀତ

ପ୍ରତିଯୋଗିତା ମାଧ୍ୟମରେ ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଇଚ୍ଛାମତେ ଜୀବନସାଥୀ ବାଛି ବିବାହ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥାନ୍ତି । ପରଜା ଯୁବତୀର କୌଣସି ପରଜା ଯୁବକ ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ଜାତ ହେଲେ ବା ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ପ୍ରେମ ଉଦ୍ରେକ ହେଲେ ସେହି ଯୁବତୀ ହଠାତ୍ ପରଜା ଯୁବକର ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ ଏବଂ ସେହି ଯୁବକର ମା'କୁ ପେଜ ବା ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉ ମାଗେ । ଏହା ଦେଖି ଯୁବକର ମା' ଗୋଟିଏ ପତ୍ରଦନାରେ (leaf cup) ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉ ବା ପେଜ ଉକ୍ତ ଯୁବତୀକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଏ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଯୁବକର ମା' ଯୁବତୀଟିର ଆଗମନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବେଶ୍ ବୁଝିପାରେ ଏବଂ ତାକୁ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱାଗତ କରିଥାଏ । ଯୁବତୀଟି ପେଜ ବା ଯାଉ ଖାଇସାରି ଯଦି ପତ୍ରଦନାଟିକୁ ପାଣିହାଣ୍ଡି ତଳେ ରଖିଦିଏ ତାହାହେଲେ ସେ ତାର ପୁତ୍ରବଧୂ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଯୁବକର ମା ବୁଝିନିଏ ଏବଂ ପାଣି ଆଣିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପାଣି ମାଠିଆ ଯୁବତୀର ହାତରେ ଧରାଇ ଦିଏ । ଯୁବତୀ ମାଠିଆରେ ପାଣି ଆଣି ଗରମ କରେ ଏବଂ ତାର ଭାବୀ ସ୍ୱାମୀ ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ତା' ଦେହରେ ହଳଦି ବୋଳି ଉକ୍ତ ପାଣି ଗାଧୋଇବାକୁ ଦିଏ । ଏହା ପରେ ବରପିତା କନ୍ୟା ପିତାକୁ ଉକ୍ତ ସମ୍ବାଦ ଦେଇଥାଏ । କନ୍ୟାପିତା ଝିଅର ଏତାଦୃଶ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ପାଇଁ କ୍ଷୋଭ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରେ ଏବଂ ସେ ବରପିତା ଘରକୁ ନିଜେ ନ ଆସି ନିଜର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ 'ଜଲ୍ଲା' (bride price) ଗ୍ରହଣ କରେ । ଜଲ୍ଲା ଶିଡ଼ିବା ଦିନ ବର ନିଜେ ଦ୍ୱାରା ଭୋଜିଭାତ ମଦ ଓ ମାଂସ ପରିବେଷଣ କରାଯାଇ 'ଦିଶାରୀ'ର ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାକୁ ପରଜାମାନେ 'ଉଦୁଲିଆ' ଏବଂ 'ପଇସା ମୁଣ୍ଡି' ବିବାହ ମଧ୍ୟ କହିଥାନ୍ତି ।

ପରଜା ସମାଜରେ ବିଶେଷ କରି ଜଣେ ବୟସ୍କା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ପ୍ରସବ ସମୟର ବେଦନା ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ପରଜାମାନେ ଉକ୍ତ ଧାଈଙ୍କ ସମେତ 'ଗୁରୁମାଇଁ'କୁ ମଧ୍ୟ ଡାକି ଆଣନ୍ତି । 'ଗୁରୁମାଇଁ' ସେଠାରେ ଧୂପଦୀପ ଜାଳି ନିଜେ ଜାଣିଥିବା କେତେକ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥାଏ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ପରଜା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ନ ହେଲେ କିମ୍ବା ପ୍ରସବ ସମୟରେ ଭୀଷଣ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲେ ପରଜାମାନେ ଗୁଣିଆଦ୍ୱାରା ଚେରମୂଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ

ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାଆନ୍ତି । ଛୁଆ ଜନ୍ମ ହେଲା ପରେ ଘର ଅଗଣାରେ ଗୋଟିଏ ଗାତ ଖୋଳି ନବଜାତ ଶିଶୁର ନାଭି କାଟିଲା ପରେ ଉକ୍ତ ଗାତ ନିକଟରେ ରଖାଯାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଶିଶୁର ନାଭି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଶୁଖି ନ ଝଡ଼ିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମା' ଓ ଶିଶୁକୁ ପରଜାମାନେ ଅଛୁଆଁ ରଖନ୍ତି । ଯେଉଁଦିନ ଶିଶୁର ନାଭି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଝଡ଼ିପଡ଼େ, ସେହିଦିନ ପରଜାମାନେ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଧାଈକୁ ଡାକି ଆଣି ଶୁଖି ଝଡ଼ିଥିବା ନାଭି ଅଂଶଟିକୁ ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଗାତରେ ପକାଇ ଧୂପ, ଦୀପ ଓ କୁକୁଡ଼ା ବଳି ଦେଇ ଗାଡ଼ଟିକୁ ପୋତି ଦିଅନ୍ତି । ଧାଈକୁ କିଛି ଚାଉଳ, ମାଣ୍ଡିଆ, ହଳଦି ଓ ତେଲ ଦେଇ ପରଜାମାନେ ପୋଖତ ଶୌଚ ହୁଅନ୍ତି ।

ପରଜା ସମାଜରେ କେହି ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଜ କୁଟୁମ୍ବର ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକ ଶବକୁ ଶ୍ମଶାନକୁ ଉଠାଇ ନିଅନ୍ତି । ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରଜାମାନେ 'ମଡ଼ାଧରିଆ' କହନ୍ତି । ଶବ ସହିତ ପରଜାମାନେ ଶ୍ମଶାନକୁ ଗୋଟିଏ ପେଜ ହାଣ୍ଡି ମଧ୍ୟ ନିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ସେମାନେ 'ପେଣ୍ଡେଚଟା' କହନ୍ତି । ଶବ ଦାହ କଲାପରେ ପରଜାମାନେ ଏହି ପେଜ ହାଣ୍ଡିକୁ ଶ୍ମଶାନ ନିକଟରେ ପଥରଦ୍ୱାରା ଚଟାଇ ଦିଅନ୍ତି (ଫଟାଇ ଦିଅନ୍ତି) । ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଯାବତୀୟ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠାଇ ନେଇ ଶ୍ମଶାନ ନିକଟରେ ପରଜାମାନେ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ଶ୍ମଶାନ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଟଙ୍କା ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଆଦାୟ କରି ମଦ କିଣି ଆଣନ୍ତି ଏବଂ ଶବ ଦାହ ପରେ ସମସ୍ତେ ସ୍ନାନ ସାରି ମଦ ଖାଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ପରଜାମାନେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର କୁଟୁମ୍ବ ପ୍ରତି ସମବେଦନା ଜ୍ଞାପନ ସ୍ୱରୂପ ତିନି ଓଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ନିଜ ଘରୁ ପେଜ ପାଣି ନେଇ ଉକ୍ତ କୁଟୁମ୍ବର ଦୁଃଖ ମୋଚନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି ଖାଇ-ଥାଆନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘରକୁ ସେମାନେ ଲିପାପୋଛା କରି ଦେଇ ତା'ର କୁଟୁମ୍ବର ଲୋକମାନଙ୍କର ଲୁଗାପଟା ସଫା କରି ଦିଅନ୍ତି । 'ମଡ଼ା ଧରିଆ'ମାନେ ଶ୍ମଶାନକୁ ଯାଇ ଶବ ସତ୍କାର ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନର ପାଉଁଶଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ଜମାକରି, ସେଥିରେ ତିନୋଟି ପଥର ରଖି, ତହିଁ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବଡ଼ ପଥର ଲଦି ଦିଅନ୍ତି । 'ମଡ଼ା

ଧରିଆ'ମାନେ ତା'ପରେ ନଘ କମ୍ଭାଁ ଝରଣାରେ କଚ୍ଛ ମାଛ ଧରି ଲୁଗା ସଫା କରାଯାଉଥିବା ଘାଟକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଘାଟରେ ସେମାନେ 'କଙ୍କଡ଼ା ପତର' ନାମକ ଏକ ବୃକ୍ଷର ପତ୍ରକୁ ପିନ୍ଧି ନିଜର ଚୁଟି ସଫା କରିବା ପାଇଁ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ସେମାନେ ସଫା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି 'କଙ୍କଡ଼ା ପତର'କୁ ପାଣିରେ ଫୋପାଡ଼ି ମାଛଗୁଡ଼ିକୁ ଧରି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ସେଠାରେ ସେମାନେ ସାତ ମୁଠା ଚାଉଳରେ ଭାତ ରାନ୍ଧି ମାଛ ତରକାରି କରନ୍ତି ଓ ତାକୁ ସାତ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି, ଶାଳ ପତ୍ରରେ ସାତ ଗୋଟି ପୁଡ଼ିଆ (packet) କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର କୁଟୁମ୍ବ, ଲୋକମାନଙ୍କୁ 'ପିତାଖିଆ' ବା 'ପିତା ଛୁଆଁ' ବୋଲି ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଘରେ ରନ୍ଧନ ସାମଗ୍ରୀ ଯଥା : ଭାତହାଣ୍ଡି, ଚଟୁ, ଛୁଚକି, କାଠ, ଚୂଲିର ପାଉଁଶ ପ୍ରଭୃତି ବାହାର କରି ଶ୍ମଶାନ ନିକଟରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲି, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ାକୁ ବଳି ଦିଆଯାଇ 'ମଡ଼ା ଧରିଆ' ମାନଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ଦୁବ ଚାଉଳ ରଖି ସେମାନଙ୍କୁ କଞ୍ଚା ଚାଉଳ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଟଙ୍କା ଓ ତେଲ ହଳଦି ପ୍ରଭୃତି ଦିଆଯାଏ । ଏହା 'ମଡ଼ା ଧରିଆ' ମାନେ ଉକ୍ତ ତେଲ ହଳଦିକୁ ଦେହରେ ଲଗାଇ ଶୌଚ ହୁଅନ୍ତି । ରାତି ସମୟରେ ଦୁଇଜଣ ଲୋକ ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗାରେ ଭାତ ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ଝୁଲାଇ ଶ୍ମଶାନ ନିକଟକୁ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ପିତା ଭାତ ଖାଇବାକୁ ଆସ ବୋଲି ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ଧରି ଜୋରରେ ଡାକ ଦିଅନ୍ତି । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘରେ ଗୋଟିଏ ଖଳିପତ୍ର ଉପରେ ମାଣ୍ଡିଆଚୂନା ବିଛାଇ ଦେଇ, ତା' ଉପରେ ତାଙ୍କୁଣି କମ୍ବା ଟୋକେଇରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୂନ୍ୟତା (vacuum) କରାଯାଇ, କାହାକୁ ସେଠାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର କୁଟୁମ୍ବର ଲୋକମାନେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଜଗି ରହିଥାଆନ୍ତି । ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ ଶ୍ମଶାନକୁ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ କଞ୍ଚା ଭଗବତ୍ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘର ସାମନାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ଘର ଭିତରୁ କେହି ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ଆଗମନର କାରଣ ବୁଝନ୍ତି । ଶ୍ମଶାନରୁ ଫେରିଥିବା ଲୋକମାନେ 'ଦୁଃଖ ଛାଡି ସୁଖ ଆଣିଛୁ' ବୋଲି ଉତ୍ତର

ଦିଅନ୍ତି । ତା’ପରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଧୂପ ଜାଳନ୍ତି ଏବଂ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଡାଙ୍କୁଣିରେ ମୁଦି ଦିଆଯାଇଥିବା ଚୂନାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଷ୍ଟିକରି ଦେଖନ୍ତି । ଯଦି ସେହି ଚୂନା ଉପରେ ମଣିଷର ପାଦଚିହ୍ନ ପଡ଼ିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ, ତାହାହେଲେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ଗୁଣିଆ କିମ୍ବା ପାଙ୍ଗଣା ଲୋକ ଖାଇଥିବା କଥା ପରଜାମାନେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତି । ଯଦି ପଶୁ କିମ୍ବା ପକ୍ଷୀର ପାଦଚିହ୍ନ ସେହି ଚୂନା ଉପରେ ଦେଖାଯାଏ, ତାହାହେଲେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦେବତା ଖାଇଥିବା କଥା ବୁଝାଯାଏ ଏବଂ କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନ ଥିଲେ, ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯମ ନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଧରି ନିଅନ୍ତି ।

ସମ୍ବଳବିହୀନ ଆଦିବାସୀ ପରଜା ତୃତୀୟ ଦିବସରେ ଗ୍ରାମରେ ଛୋଟ-କାଠିଆ ଭୋଜଟିଏ କରି ନିରାଡ଼ମ୍ବର ସହକାରେ ଦଶାହକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିଥାଏ । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଏହି ସମ୍ବଳହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଯେଉଁ ଛୋଟ୍-କାଳିଆ ଭୋଜିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ତାହାକୁ ଗ୍ରାମର ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନିତା ପ୍ରସାଦଭଳି ବାଣ୍ଟି ଖାଇବାର ବିଧି ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ସମ୍ବଳଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସୁବିଧା ଦେଖି ସାଧାରଣତଃ ପୌଷ କିମ୍ବା ମାଘ ମାସରେ ଅତି ଆଡ଼ମ୍ବର ସହକାରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥାଏ । ଯେହେତୁ ପରଜା ସମାଜରେ ଗ୍ରାମର ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନିତା ସମସ୍ତେ ଦଶାହ ଭୋଜି ଖାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ, ତେଣୁ ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଚାଉଳ, ଭିନ୍ନାମଦ ଏବଂ ଛେଳି ଯୋଗାଡ଼ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ପ୍ରେତଆତ୍ମାକୁ ‘ଡୁମା’ ବୋଲି କହନ୍ତି । ବାଘ କାମୁଡ଼ାରେ କେହି ମରିଥିଲେ ତାହାର ପ୍ରେତଆତ୍ମାକୁ ‘ବାଘଡୁମା’ ବୋଲି କହନ୍ତି । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଯଦି କେହି ଗଛରୁ ପଡ଼ି, ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି, ପାହାଡ଼ ଖୋଲରେ ପଡ଼ି କିମ୍ବା ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁଦ୍ୱାରା ଆଘାତ ହୋଇ ମରିଥିଲେ, ସେହି ସ୍ଥଳଗୁଡ଼ିକୁ ଡୁମାର ବାସସ୍ଥଳୀ ବୋଲି କହନ୍ତି । ପରଜାମାନେ ନିର୍ଜନତା ଭିତରେ କେହି ସେଠାକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କୌଣସି କାରଣବଶତଃ କେହି ଚମକ ଜ୍ୱରରେ ପଡ଼ିଲେ ବା ବେମାର ହେଲେ ଗୁଣିଆ ଓ ‘ଗୁରୁମାଇଁ’ଙ୍କ ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ପୂଜାପାଠଦ୍ୱାରା କୁକୁଡ଼ା

ଘୃଷୁର ପ୍ରଭୃତି ବଳି ଦିଅନ୍ତି । ପରଜାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କ ପ୍ରେତାତ୍ମା ବା 'ଡୁମା'ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ପୂଜା କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ବିଭିନ୍ନ ମାସରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପର୍ବ-ପର୍ବାଣୀ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ 'ରଜ ସୁଷ୍ଟା ପୂଜା' ନାମକ ଏକ ପର୍ବ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଲାଂଜିଆ ତାରା, ଧୂମକେତୁ ବା ଉଲକା ତାରା ଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ଦେଶରେ ମହଙ୍ଗା ତଥା ବିପତ୍ତି ଆସିବ ଏବଂ ଲୋକମାନେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହେବେ ବୋଲି ପରଜାମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଏବଂ ଗୁରୁମାଇଁମାନଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଗାଁ ଗାଁ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଭିକ୍ଷାମାଗି ବୁଲନ୍ତି । ଉକ୍ତ ତାରାଗୁଡ଼ିକ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରଜାମାନେ ଏହିପରି ଭିକ୍ଷାମାଗି ବୁଲନ୍ତି । ପରିଶେଷରେ ଦିସାରିର ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ଏକ ଶୁଭ ଲଗ୍ନରେ ପରଜାମାନେ ନଦୀ ବା ଝରଣା ନିକଟରେ ଉକ୍ତ ଗୁଉଳ ଏବଂ ମିଳିଥିବା ପଇସାରୁ କୁକୁଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି କିଣି ପୂଜାପାଠ ସହକାରେ ଭୋଜି-ଭାତ ଖାଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ସେମାନେ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ କିମ୍ବା ଫସଲରେ ପୋକ ଲାଗିଲେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପଇସା ଆଦାୟ କରି ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ପୋଡ଼ ଏବଂ ଘୁଷୁରି ଇତ୍ୟାଦି ପୂଜା ଦିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ସେମାନେ 'ଇନ୍ଦ୍ର ପୂଜା' ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରାଗ କିମ୍ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ସମୟରେ ସେମାନେ 'ଗୁରୁ ଗୁଣିଆ' ଡାକି ଆଣି ଋଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡନ କରିବାପାଇଁ କୁକୁଡ଼ା, ଛେଳି ଆଦି 'ରାହୁ କେତୁ ପୂଜା ବୋଲି ବଳୀ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଚେରମୂଳି ଔଷଧ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଏହାଛଡ଼ା ସେମାନେ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ମାର୍ଗଶୀର ମାସର ଝାଙ୍କର ପୂଜା ତଥା 'ଅଣକା କୋରା' ବା 'ଡବଣି' ପୂଜା ମଧ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବରେ ସେମାନେ ନୂଆ ଲାଉ ତୁମ୍ବାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ପୁରୁଣାତକ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ଆଷାଢ଼ ମାସରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ବା 'ଠାକୁ ପର୍ବ' ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବଦିନ ଗ୍ରାମର ଜାନୀ

'ନଶାଣୀମୁଣ୍ଡା' ଠାରେ ଧୂପ ଦୀପ ଜାଳି ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ବଳି ଦିଏ । ଏହି ପୂଜାର ପୂର୍ବଦିନ ଗ୍ରାମର ଚଳାଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ସମ୍ପର୍କରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇ ଦେଇଥାଏ । ଗ୍ରାମର ପରଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା ଏବଂ ଲୁଗାପଟା ସଫା ସୁତୁରା କରି ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା କରିଥାଆନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଜାନି ନିଜ କ୍ଷେତରୁ ଗୋଟିଏ ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛକୁ ଧୂପ ଦୀପ ଦେଇ ଉପାଡ଼ି ଆଣି ନଶାଣୀମୁଣ୍ଡାଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରେ । ସେଠାରେ ବିଧିବଦ୍ଧ ପୂଜା ପାଠ କଲା ପରେ ଗୋଟିଏ ଟୋକେଇ କିମ୍ବା ଗିଙ୍ଗୁଡ଼ିରେ ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛକୁ ରଖି ଜାନି ଏହାକୁ ନଶାଣୀମୁଣ୍ଡାରୁ ନିଜ ଘରକୁ ବରଣ କରିନିଏ । ଏହି ବରଣ କରିନେବା ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ପରଜାମାନେ ନାଚଗୀତରେ ଗ୍ରାମକୁ ପ୍ରକମ୍ପିତ କରିଥାଆନ୍ତି । ଟୋକେଇରେ ନେଇଥିବା ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛକୁ ଜାନିଘରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଖ୍ୟାଦେଇ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ । ଉକ୍ତ ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛକୁ ଫୁଲ, ସିନ୍ଦୂର, ଧୂପ ଆଦି ଦେଇ ପୂଜା କରାଯାଏ । ଏଣେ ଜାନିର ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଥାଳୀରେ ହଳଦୀ ଚାଉଳ ନେଇ ନଶାଣୀମୁଣ୍ଡାରୁ ଜାନି ଘର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ବରଣରେ ଯାଇଥାଆନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ କପାଳରେ ଟିକା ମାରିଦିଏ । ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟ ପରଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କ୍ଷେତରୁ ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛକୁ ପୂଜାପାଠ ସହକାରେ ଆଣି ନିଜ ନିଜ ଘରେ ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ବୋହୂ ଉକ୍ତ ଲୋକର କପାଳରେ ହଳଦୀ ଚାଉଳ ଟିକା ଦିଏ । ଏହି ପୂଜାକୁ ପରଜାମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା କହନ୍ତି ।

ଏହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ଜାନି ଆମ୍ବଟାକୁଆରୁ କୋଇଲି ବାହାର କରି ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଇ ଶାଳପତ୍ରରେ ପୋଡ଼ପିଠା କରି ଝାଙ୍କର ଦେବୀ ନିକଟରେ ପୂଜାପାଠ କରିଦିଏ । ସେହିଦିନ କୌଣସି ଆମିଷ କିମ୍ବା ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନ କରିବା ସମାଜରେ ନିଷିଦ୍ଧ । ସେଦିନ ପରଜାମାନେ ପିଠା, ଭାତ, କ୍ଷିରି ପ୍ରଭୃତି ପୂଜା କରି ଖାଆନ୍ତି । ଏହି 'ଟାକୁ ପର୍ବ'ରେ ସେମାନେ ବହୁ ଖର୍ଚ୍ଚାନ୍ତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ତା' ପରଦିନ ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦଶ ଏଗାର ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରଜା ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ 'ରଙ୍ଗାମଦ' ଖାଇ ନାଚଗୀତରେ ଦିନ କଟାନ୍ତି । ବାହୁଡ଼ା ଗୁଣ୍ଡିଚା ପରେ ପରେ ପରଜାମାନେ 'ରଥ ବସାଣୀ' ବୋଲି କହି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ମାଣ୍ଡିଆ ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ଧୂପଦୀପ ଦେଇ ନିଜ ନିଜର ବିହନ ରଖିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ରଖିଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପର୍ବ ବା ଆଷାଢ଼ ପର୍ବ ସମାପ୍ତି କରନ୍ତି ।

ପରଜାମାନେ ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ 'ଲଙ୍ଗଳଧୂଆ ପୂନେଇ' ବା 'ବନ୍ଦାପଣା' ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ସାଧାରଣତଃ ଯାହାର ଲଙ୍ଗଳ ଥାଏ ସେମାନେ କରନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ କେବଳ ପିଠାପର୍ବା କରି ଖାଇଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଦିନ ପରଜାମାନେ ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା କରି ସବୁ ପ୍ରକାର କୃଷିକାମକୁ ବନ୍ଦ ରଖନ୍ତି ଏବଂ ଲଙ୍ଗଳ ଯୁଆଳି ବାଡ଼ି ପ୍ରଭୃତିକୁ ନଈ କମ୍ବା ନାଳରେ ଧୂଆଧୋଇ କରି ଘରକୁ ଆଣନ୍ତି । ବିହନ ବୁଣିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ତାକୁ 'ବାଡମ୍' କୁହାଯାଏ । ଏହି 'ବାଡମ୍'କୁ ଭଲଭାବେ ଧୂଆଧୋଇ କରି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ କଙ୍କଡ଼ାକୁ ରଖି ଜଙ୍ଗଲକୁ 'ବାଘନଖି' ନାମକ ଏକ ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ପରଜାମାନେ 'ଝଇଁଲ୍‌ଦାଣ୍ଡି' ନାମକ ଏକପ୍ରକାର କଢ଼ା ଗଛକୁ ପତ୍ର ସହ ଚେରମୂଳରୁ ଉପାଡ଼ି ବେଲଡାଳ, ଅଁଳାଡାଳ ଭାଙ୍ଗି ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଜିନିଷକୁ ଲଙ୍ଗଳ ଓ ଯୁଆଳି ଉପରେ ଲଦି ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ଲଙ୍ଗଳ ଓ ଯୁଆଳିରେ ଗେରୁମାଟି (ଏକପ୍ରକାର ରଙ୍ଗିନ୍ ମୃତ୍ତିକା) ବୋଳି ଦିଅନ୍ତି । ଲଙ୍ଗଳ ଉପରେ ସେମାନେ ଖଣ୍ଡିଏ ନୂଆଲୁଗା ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ରନ୍ଧନ କରି ଉପରୋକ୍ତ ଲଙ୍ଗଳ, ଯୁଆଳି, ବାଡମ ପ୍ରଭୃତିକୁ ପୂଜା କରନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଗୋରୁଗାଈ ଗୁହାଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ମାନେ ଘରର ମୁରବି ଲଙ୍ଗଳ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା ନୂତନ ବସ୍ତ୍ରଟିକୁ ନିଜ କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ବାଘନଖି ଫୁଲରେ ଗୋରୁଗାଈଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଲାଞ୍ଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉଁସି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ 'ଝଇଁଲ ଦାଣ୍ଡି'ରେ ଗୋରୁଗାଈଙ୍କୁ ପିଟନ୍ତି । ପରଜାମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋରୁଗାଈଙ୍କୁ ବାଘ ଖାଇବ ନାହିଁ । ସେହିଦିନ ପାକଅନ୍ନରୁ ତିନି ମୁଠାକୁ କଙ୍କଡ଼ା ରଖାଯାଇଥିବା ବିହନ ବାଡମ୍‌ରେ ରଖି ଧୂପଦୀପ ଦେଇ ପୂଜା କରି ତହିଁ ଆରଦିନ କଙ୍କଡ଼ାକୁ ନିଜ ନିଜର କ୍ଷେତରେ ଛାଡ଼ି ଘାତଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ଷେତରେ ବିଞ୍ଚି ଦିଆଯାଏ । ଏହାପରେ ପରଜାମାନେ କୁକୁଡ଼ା ମାରି ଇଂଦାମଦ ଖାଇ ନାଚଗୀତ କରି ବୁଲନ୍ତି । ତା' ପରଦିନ ହଳଦୀ ପାଣିରେ ଦୁବ କେଣ୍ଡାଟିକୁ ଭିଜାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତରେ ହଳଦୀପାଣି ସିଞ୍ଚନ-ପୂର୍ବକ 'ବନ୍ଦାପଣା' ପର୍ବ ସମାପ୍ତି କରନ୍ତି ।

ଭାଦ୍ରବ ମାସରେ ପରଜାମାନେ 'ନାଚୁଣୀ ପର୍ବ' ବା 'ଭଦପର୍ବ' ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ଦଶହରା ସମୟରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହି ଦିନ ସେମାନେ ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା ପୂର୍ବକ ନୂଆଧାନ, ଧାନ ଅଭାବରୁ ଧାନପତ୍ର, ତେନ୍ତୁଳିଫଳ, ତାରଗା କନ୍ଦା ଆଦି ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ନିଜ ଘରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ରନ୍ଧନ କରି ପୂଜା କରନ୍ତି । ନିଜର ଶକ୍ତି ମୁତାବକ କମ୍ବା କୌଣସି ଆପଦ ବିପଦ ବେଳେ ସହଣୀ କରିଥିବା ଛେଳି, କୁକୁଡ଼ା ଆଦି ନେଇ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପୂଜା ସାମଗ୍ରୀକୁ ଧରି ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଜାମୁକୋଳି ଡାଳର ପତ୍ର କୁଡ଼ିଆ ଗୋଟିଏ କରି ଉକ୍ତ ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ବଳି ଦିଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ସେଠାରୁ ଘରକୁ ଆଣି ଇନ୍ଦା ମଦ ଓ ମାଂସ ସହ ନୂଆ ଧାନ୍ୟ, ତେନ୍ତୁଳିଫଳ, ତାରଗା କନ୍ଦା ପ୍ରଭୃତି ନୂଆ ଖାଇ ସେମାନଙ୍କର ନାଚୁଣୀ ବା ଭଦପର୍ବ ସମାପନ କରନ୍ତି ।

ଦିପାବଳୀର ଦୁଇ ଦିନ କମ୍ବା ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ପରଜାମାନେ ଦିପାବଳୀ ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବରେ ସେମାନେ ନୂଆ ବୋଇ-ତାଳୁ, ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ, ସାରୁକନ୍ଦା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଶାଗ ଜାତୀୟ ତାକାଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ମେଞ୍ଚାଏ ନିଜ ଘରର ଛାତ ଉପରେ ରଖି ଅଗ୍ନି ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି । ସେହିପରି ମେଞ୍ଚାଏ ଶସ୍ୟ ରଖିବା ଟୋକେଇ ବା ବିହନ ରଖିବା ଜାଗାରେ ରଖି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମରେ ପୂଜା କରନ୍ତି । ଧାନ କୁଟୁଣୀ, ଚୂନା ଘୂରଣା ଏବଂ ଚୁଲିରେ ଉକ୍ତ ଭୋଗରୁ ମେଞ୍ଚାଏ ଲେଖାଏଁ ରଖି ସବୁଦିନ ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଅଚଳ ନ ରହେ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ପୂଜା କରନ୍ତି । ଘର ସବୁଦିନ ପରିଷ୍କାର ରଖିବା ପାଇଁ ଝାଡ଼ୁଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୂଜା ଦିଆଯାଏ । କୃଷିକାମ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଘରେ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ କୃଷି ଯନ୍ତ୍ରପାତିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୂଜା ଅର୍ପଣ କରନ୍ତି । ତା'ପରେ ପରଜାମାନେ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନଙ୍କ ପ୍ରେତାତ୍ମା ଭୂମାମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ସେମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପାଇଥିବା ଉକ୍ତ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଦିନ ଯେପରି ଭଲ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପୂଜା କରନ୍ତି । ପରଜାମାନେ ରାତିରେ କୁକୁଡ଼ା ମାରି ଏବଂ ଇନ୍ଦାମଦ ଖାଇ ଏହି ପର୍ବ ସମାପ୍ତ କରନ୍ତି ।

ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ପୌଷମାସରେ ପୁଷ ପର୍ବ ପାଳନ କରି-ଥାଆନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ପୁଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ପାଳନ ହୁଏ । ଆଦିବାସୀ ପରଜା ମାର୍ଗଶିର ମାସରୁ ଯେଉଁ ଫସଲଗୁଡ଼ିକ ଅମଳ କରେ ତାକୁ ଏହି ପର୍ବରେ ନିଃଶେଷ କରିଥାଏ । ଏହି ପର୍ବ ସମୟରେ ପରଜା ତା'ର ସମସ୍ତ ଉତ୍ପାଦିତ ଫସଲ, ଯଥା : ଧାନ, ସୁଆଁ, କାଣ୍ଡି, ଅଳସୀ, ମରିଚ, କନ୍ଦମୂଳ ଇତ୍ୟାଦି ଅତି ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରିକରି ପୁଷ ପର୍ବ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କୁଟୁମ୍ବର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନୂଆ ଲୁଗା କିଣିଆଣେ, ସେମାନେ ଏହି ମାସରେ ଖଣ୍ଡେ ଲେଖାଏଁ ଶୀତ ଲୁଗା ମଧ୍ୟ କିଣିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ପୌଷମାସରେ ସେମାନଙ୍କର ଜିନିଷପତ୍ରର ମୂଲ୍ୟ ଭୀଷଣ ଭାବରେ କମିଯାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବହାର ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଅତିମାତ୍ରାରେ ବଢ଼ିଯିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ।

'ପୁଷ୍' ପର୍ବଦିନ ଅତି ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ପରଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା କରି ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ମାଣ୍ଡିଆ ଚୂରିବା, ଅଳସୀ କୁଟିବା ପ୍ରଭୃତି କାମରେ ଲାଗିପଡ଼ନ୍ତି । ଏଣେ ପରଜା ପୁରୁଷମାନେ ମେଳାବାନ୍ଧି ଆଠ ଦଶ ଦିନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ହେଉଥିବା ଜାଳେଣୀ କାଠକୁ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଏକାଦିନକେ ଆଣିବା ପାଇଁ ଲାଗିପଡ଼ନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ମାଟି କଳସୀ ଧରି ନଦୀରୁ 'ଡୁମାପାଣି' ଆଣି ନିଜ ନିଜ 'ଦେବତା ଗଦି'ରେ ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତି । ରାତିରେ ସେମାନେ 'ଡୁମା ଦେବତା'କୁ ସ୍ମରଣ କରି ସେଠାରେ ଧୂପଦୀପ ଜାଳି କୁକୁଡ଼ାଟିଏ ବଳି ଦିଅନ୍ତି ।

ଏଣେ ଗ୍ରାମର ବେରଣମୁଣ୍ଡା ନିକଟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କାଠ ଜମା କରି ଅଗ୍ନି ଜଳା ଯାଇଥାଏ । ସେହି ଅଗ୍ନି ନିକଟରେ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ପରଜା ଜମା ହୁଅନ୍ତି । ସେଠାରେ ଧାଙ୍ଗଡ଼ାମାନେ ଢୁଡୁଙ୍ଗା ବଜାନ୍ତି ଏବଂ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀ-ମାନେ ମେଳାବାନ୍ଧି ନାଚିବା ଦେଖାଯାଏ । କିଛି ସମୟ ଅନ୍ତେ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଓ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନେ ମୂଳଧାଙ୍ଗଡ଼ା ସହିତ 'ପୁଷ୍‌ଚୋରି' କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗି-ପଡ଼ନ୍ତି । (ମୂଳ ଧାଙ୍ଗଡ଼ାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଓ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନଙ୍କୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରିବା ଏବଂ ପୁଷଚୋରିର ଅର୍ଥ ହେଲା ଯେ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବାଡ଼ି ବଗିଚାରୁ ଆଳୁ, ବାଇଗଣ, କୋବି, କାଇଗଣ ଇତ୍ୟାଦି ଅବାଧରେ ଚୋରିକରି ଆଣିବା) । ଯାହା ସବୁ ସେମାନେ ଚୋରି କରି ଆଣନ୍ତି ତାକୁ

ସେମାନେ 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା' ନିକଟରେ ଜନ୍ମୁଥିବା ନୂଆଁରେ ପୋଡ଼ ଇନ୍ଧା ସହ ଆନନ୍ଦରେ ଖାଇଥାନ୍ତି । ଯେଉଁ ନୂଆଁ ବେରଣମୁଣ୍ଡା ନିକଟରେ ଲାଗିଥାଏ ତାକୁ ପରଜାମାନେ 'ମଣ୍ଡୁକୋଡ଼' ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି । ଇତି- ମଧ୍ୟରେ ମୂଳ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଘରୁ ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ାକୁ ପୂଜାକରି 'ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା'ଙ୍କୁ 'ଇନ୍ଦ୍ରଗୀତ' ଗାଇ ସାହି ସାହି ନାଚି ନାଚି ବୁଲନ୍ତି, ଏହି 'ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବତା' ପରଜାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବୀ ଯେ କି ବର୍ଷରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ରାତି ହିଁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିକ୍ରମା କରିବାପାଇଁ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥାନ୍ତି । 'ଇନ୍ଦ୍ରଗୀତ' ଭିତରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଭକ୍ତିରସ, ସହିଷ୍ଣୁତା, ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ପ୍ରଭୃତିର ଗାଥା ଭରପୂର ରହିଥାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ପରଜାମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ 'ଜାନି'ଙ୍କ ସହ ବେରଣମୁଣ୍ଡା (ମଣ୍ଡୁକଡ଼) ନିକଟରେ ଉଜାଗର ରହି ଉକ୍ତ ରାତିଟିକୁ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ କଟାଇଥାଆନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ପରଜାମାନେ ମାଣ୍ଡିଆ-ଚମ୍ପା, ଅଳସୀ ପିଠା, ଭାତ, କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ ତରକାରି ରନ୍ଧନ କରି ଜଣେ ଜଣକ ପ୍ରତି ଅତି ନମ୍ରତା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହକାରେ ଡକାଡକି ହୋଇ ପ୍ରତି ଘରେ ତା ଘରେ ଖାଇବୁଲନ୍ତି । ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନେ ଏହିସବୁ ରନ୍ଧନ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଟୋଂଗୁଡ଼ିରେ ସଜାଡ଼ି ନିଜ ନିଜ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି ।

ତୃତୀୟ ଦିନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରୁ କିଛି କିଛି ଡାଲି, ଚାଉଳ, ପନିପରିବା ଜମାକରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ପରଜାମାନେ ଭୋଜି ରାନ୍ଧନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ପଟିରେ ଭାତ ଓ ତରକାରି ଜମାକରି ପୁରୁଷମାନେ ଏକାଠି ବସି ଖାଆନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଏକ ପଟିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ପୃଥକ ଭାବରେ ଖାଇ ବସିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଜଣେ ଜଣକୁ ଖୁଆଇ ଦେଉଥାଏ ; ଯଦି କେହି ମନାକରି ଉଠିଯାଏ ତାହାହେଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ତା'ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ତାକୁ ଧରି ଭାତଗଦା ନିକଟକୁ ଆଣୁଥାଆନ୍ତି । ସେହିଦିନ ସେମାନେ ଅଇଁଠା ହାତରେ ସବୁକାମ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେଦିନ ସେମାନେ ଅଇଁଠା ବା ସଙ୍ଗୁଡ଼ିକୁ ମାନନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଭୋଜି ଖିଆ ତଥା ପୂର୍ବଦିନର 'ଇନ୍ଦ୍ରଗୀତ'ରେ ଏପରି ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୋଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସହ ବର୍ଷକଭିତରର ମନୋମାଳିନ୍ୟ ତଥା ଝଗଡ଼ା ସେଠାରେ ମୀମାଂସା ହୋଇଥାଏ । ଏହିଦିନ ପରଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ

ରହିଥିବା ଭୁଲ୍ ତ୍ରୁଟିକୁ ପାସୋରଯାଇ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ନେହ ରୂପକ ଡୋରରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ତା' ପରଦିନ ଆଖପାଖ ଗାଁରୁ ନିଜ ଆତ୍ମୀୟ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ପୁଷ୍‌ପର୍ବ ମାଣ୍ଡିବାକୁ ଆସି ଅତି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ସ୍ନେହ ମମତାରେ ଯାହାଘରେ ତାହାଘରେ ବୁଲିବୁଲି ଖାଇଥାଆନ୍ତି । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପଇସା ଆଦାୟ କରି ଭୋଜିଭାତ୍ ଧାଙ୍ଗଡ଼ାମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ଧାଙ୍ଗଡ଼ାମାନେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ପ୍ରତିଦାନରେ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନଙ୍କୁ ଭୋଜି ଦିଅନ୍ତି । ଏହାପରେ ବୁଢ଼ାମାନେ ବୁଢ଼ୀମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ବୁଢ଼ୀମାନେ ବୁଢ଼ାମାନଙ୍କୁ ଦିଆନିଆ କରନ୍ତି । ଏହି କାମପାଇଁ ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ମହାଜନ ଏବଂ ଋଣଦାତାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ କମ୍ ମୂଲରେ ସେମାନଙ୍କ ଅଧିକ କାମ ସମାପନ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହାପରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଦିନ ଏହି 'ପୁଷ୍‌ପର୍ବ' ଚାଲେ ।

ପୁଷ୍‌ପର୍ବ ସମାପ୍ତିର ପୂର୍ବଦିନ ଗ୍ରାମର ପରଜାମାନେ ଇନ୍ଦା ମଦକୁ ଜାନିଘର ଅଗଣାରେ ଜମା କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ କେହିହେଲେ ନିଶା ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ଦିନକୁ ସେମାନେ 'ଡେଣାମପାଦିନ' ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ଧାଙ୍ଗଡ଼ାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ତିନିଜଣ ଧାଙ୍ଗଡ଼ା ଦୁଇଟି କୁକୁଡ଼ା ନେଇ ତା'ର ଗୋଡ଼ରେ ଲମ୍ବା ଦଉଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ବାନ୍ଧନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନିତା ବେରଣମୁଣ୍ଡା ନିକଟରେ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଜାନି ଓ ମୁଦୁଲିକୁ ବେରଣମୁଣ୍ଡାରେ ବସାଇ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି କୁକୁଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧିଦିଅନ୍ତି ।

ପରଜା ସମାଜରେ ଯେଉଁମାନେ ବିବାହ ହୋଇ ଦୁଇ ତିନି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତାନ ଲାଭ କରିନଥାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଜାନି ଓ ମୁଦୁଲିର ସମ୍ମୁଖକୁ ଡକାଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଞ୍ଝ ବା ବାଞ୍ଝୁଣି କହି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଟଙ୍କା ଜରିମାନା ଆଦାୟ କରାଯାଏ । ଏ ବାବଦରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ହୁଏ ସେଥିରୁ ସେମାନେ ଧୂଆଁପତ୍ର, ବିଡ଼ି, ପିକା ଇତ୍ୟାଦି କିଣି ସମସ୍ତେ ବାଣ୍ଟି ଖାଇଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଜାନିର ଗୋଡ଼ରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା କୁକୁଡ଼ାକୁ ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶରେ ବାନ୍ଧି ତା'ର ଡେଣା କାଟି ଦିଆଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଅବିବାହିତ ପୁଅଝିଅମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଚରିତ୍ର ଭ୍ରଷ୍ଟ ନ ହେବା ପାଇଁ ଏକବିଧ

ହୋଇଥିବା କୁଳକନ୍ୟକମାନଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଶପଥ କରାଇ ଦିଆଗଲା । ଏହାପରେ କଟାଯିବା କୁକୁଡ଼ାକୁ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନେ ନେଇଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଏକ କୁଡ଼ାକୁ ଜାମା ଓ ମୁଦୁଲି ନିଅନ୍ତି । ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା 'ଇନ୍ଦା ମିନ୍ଦି' ସହ କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ ପୋଡ଼ି ସମସ୍ତେ ବାଣ୍ଟି ଖାଆନ୍ତି ଏବଂ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ନାଚଗୀତ ହସଖୁସିରେ ରାତି ପୁହାଇଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପୌଷପର୍ବ ସମାପ୍ତି ହୁଏ ।

ଚୈତ୍ରମାସ ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ମାସ ହେଲେହେଁ ତାହା ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନଙ୍କର ଶେଷମାସ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ବର୍ଷର ସମୁଦାୟ ଆଦାୟ ଓକ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ ବିନିଯୋଗ କଲା ପରେ ଯେତିକି ବଳକା ବଳକ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରହିଥାଏ ତାକୁ ଏହି ମାସରେ 'ଚଇତପର୍ବ' ପାଳନ କରି ନିଃଶେଷ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବ ପାଳନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନେ ନୂଆ ଋଣ କରି ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ କରିଥାଆନ୍ତି । ପରଜା ତଥା ବହୁ ଆଦିବାସୀ ସମାଜର ଏହି ଅପଥା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପଲ୍ଲୀ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ କେତେକେ "ପୁଷ ମାସରେ ଫୁସ୍‌ଫାସ୍, ଚଇତ ମାସରେ ଶଢ଼ପଟାଙ୍ଗ" କହୁଥିବା ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଏ । ଆଦିବାସୀ ପରଜାମାନେ ଚୈତ୍ରମାସରେ ଆମ୍ବ, ମହୁଲ, କାନ୍ଦୁଲ ଓ ଜଙ୍ଗଲର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଫଳ ଓ କନ୍ଦା ନୂଆ ଖାଇଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ମାସରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପୁରୁଣା ଋଣ ପରିଶୋଧ କରି ନୂତନ ଭାବେ ନୂତନ ବର୍ଷପାଇଁ ନୂତନ ଋଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବାର୍ଷିକ ମୂଲ ଲାଗିବା ପାଇଁ ଚୈତ୍ର ମାସକୁ ସେମାନେ ଅନୁକୂଳ ମନେ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ମାସରେ ଚଇତ ପର୍ବ ଅତି ଆଡ଼ମ୍ବର ସହକାରେ ପାଳନ କରିଥାଆନ୍ତି ।

ଚଇତ ପର୍ବର ପୂର୍ବଦିନ ପରଜାମାନେ ନିଜ ନିଜର ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା, ଲୁଗାପଟା ସଫାସୁତୁରା ଏବଂ ବାସଗୃହର ଅଗଣାରେ ଥିବା ଖାଲଡ଼ିପଗୁଡ଼ିକୁ ସମତଳ କରିଦିଅନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗ୍ରାମର ସଧବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ନୂତନ ମାଟି କଳସଗୁଡ଼ିକ ଧରି 'ଡୁମାପାଣି' ଆଣିବା ପାଇଁ ନଦୀ କିମ୍ବା ଝରଣାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ନିଗୁଡ଼ିଆ ସମୟରେ ଡୁମାମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଯେଉଁ ପାଣି ମାଟି କଳସୀମାନଙ୍କରେ ଅଣାଯାଏ, ତାକୁ ପରଜାମାନେ 'ଡୁମାପାଣି' ବୋଲି କହନ୍ତି । ଏହି ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଟି କଳସୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜନିଜର

'ଦେବତାଗଦ୍ଦ' (ଠାକୁରଘର)ରେ ସ୍ଥାପିତ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ସ୍ଥଳରେ ପରଜା ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଗୁଡ଼ଜଳ, ଡାଲି, ହଳଦୀଗୁଣ୍ଡକୁ ମିଶାଇ ସ୍କନ୍ଧ 'ଉମାପାଣି'ଙ୍କୁ ପୂଜାକରନ୍ତି । ଚଇତପର୍ବ ସମୟରେ ପରଜାମାନେ ଧର୍ମ ଚରିବ ନିର୍ବିଶେଷରେ ନୂତନ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ସେମାନେ ପୁଣି ଘରଦ୍ୱାର ଲିପାପୋଛା କରି ଜଙ୍ଗଲକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ଓ ଫଳ ଏବଂ ଆମ୍ବ, ମହୁଲ, ବରକୋଳି ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଭାତ, ଡାଲି, ତରକାରୀ ପ୍ରଭୃତି ରନ୍ଧନ କରାଯାଇ ନିଜ ନିଜ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟାଯାଏ । ଏହିଦିନ ପରଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଦିଆନିଆ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଚାଲିଥାଏ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ପରଜା ଯୁବକମାନେ 'ଢୁଡୁଙ୍ଗା' ସାହାଯ୍ୟରେ ସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣ କଲାବେଳେ ପରଜା ରମଣୀମାନେ ମେଳବାନ୍ଧି ସାହି ସାହି ନାଚି ନାଚି ବୁଲନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରୁ ମୁଠାଏ ଲେଖାଁଏ ପର୍ବଭାତ ଖାଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଏପରି ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଖାଇ ଖାଇ ନାଚନ୍ତି ଏବଂ ନାଚି ନାଚି ମଧ୍ୟ ଖାଉଥାଆନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଦିନ ଧୂଆଁପତ୍ର ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନ କରିବା ପରଜା ସମାଜରେ ନିଷିଦ୍ଧ । ଏହି ସମୟରେ 'ଜାନି' ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଘରୁ କିଛି କିଛି କାନ୍ଦୁଲ ସଂଗ୍ରହ କରି ନିଶାଣିମୁଣ୍ଡା ବା ଝାଙ୍କରଦେବୀଙ୍କ ନିକଟରେ କୁକୁଡ଼ା ପୂଜା କରି କାନ୍ଦୁଲ ଭାଜେ ଏବଂ ସେହିଦିନଠାରୁ ସମସ୍ତେ ନୂଆ କାନ୍ଦୁଲ ଭକ୍ଷଣ କରନ୍ତି ।

ତୃତୀୟ ଦିନ 'ବେରଣମୁଣ୍ଡା' ନିକଟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରୁ କିଛି କିଛି ଇନ୍ଦା ମଦ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ । ପରଜା ସମାଜର ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଏହି ଇନ୍ଦା ମଦକୁ ମିଳିତ ଭାବରେ ସେବନ କରିଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରଜା ନିଜ ନିଜ ଘରେ ରୋଷେଇ ହୋଇଥିବା ସମୁଦାୟ ଭାତ, ମାଂସ ଓ ତରକାରୀକୁ ବେରଣମୁଣ୍ଡା ନିକଟରେ ଜମା କରି ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତେ ମିଶି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଇଥାଆନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରଥା ତିନିଦିନ ଧରି ଚାଲେ ।

ଷଷ୍ଠ ଦିନ କେବଳ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ପରଜା ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଶିକାର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ରହିଥାଏ । ଯଦି କୌଣସି ପରଜା ପୁରୁଷ ଏଥିରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ନ

କରି ଘରେ ଲୁଚି ଛପି ରହେ ତାହାହେଲେ ଗ୍ରାମର ପରଜା ଯୁବକମାନେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗୋବର ମାରି ତାଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ପରଜା ଯୁବକମାନଙ୍କର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବାପ, ଭାଇ, ଦାଦା, କକା ପ୍ରଭୃତିର କିଛି ବାଛ ବିଚାର ନ ଥାଏ । ପୁରୁଷମାନେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଶିକାର କରିବାକୁ ଗଲେ ପରଜା ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏଣେ ଗ୍ରାମର ପରଜା ଯୁବକମାନେ ନୃତ୍ୟ ଓ ଗୀତରେ ଗ୍ରାମକୁ ଝଙ୍କାରିତ କରିଥାଆନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲକୁ ଖାଦ୍ୟ ନେଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଫେରିଲା ବାଟରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଜଙ୍ଗଲରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଫୁଲ ସଂଗ୍ରହ କରି ଗ୍ରାମକୁ ଆଣିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଗ୍ରାମରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଣପରଜା ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଅତି ଆଦରରେ ପିନ୍ଧାଇଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଯଦି ବାହାରୁ କୌଣସି ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଧାଙ୍ଗଡ଼ୀମାନେ (ପରଜା ଯୁବକମାନେ) ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗୋବର ମାରି 'ଶୁକ' (ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ପଇସା ଦାବୀ କରିବା) ଆଦାୟ କରନ୍ତି ।

ଏହାପରି ଚଇତ ପର୍ବରେ ପରଜାମାନଙ୍କର ଶିକାର ପ୍ରାୟ ତିନି ଚାରିଦିନ ଚାଲେ । ଶିକାର ମିଳିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଫସଲ ଭଲ ହେବ ବୋଲି ସେମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଏବଂ ନାଚଗୀତ ସହ ତାକୁ ନେଇ ଆଣି ଗ୍ରାମର ନିଶାଣୀମୁଣ୍ଡା ନିକଟରେ ରଖନ୍ତି ଏବଂ ରାତିସାରା ଗ୍ରାମରେ ନାଚଗୀତ ଚାଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ସେହି ଶିକାରକୁ କାଟି ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କିଛି ମାଂସ ଦେଲା ବାଦେ ବଳକା ମାଂସକୁ ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ସମାନ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟି ନିଅନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ଜାନୀ ଗୋଟିଏ ଦିନାରେ ନିଜ ଘରୁ କିଛି ଭାତ ନେଇ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଗଛରେ ଟାଙ୍ଗି ଦେଇ କିଛି କୁକୁଡ଼ା ନେଇ ପୂଜା କରେ । ଏହାକୁ ପରଜାମାନେ 'ଜାନୀ ଭାତପୋଡ଼ା ବନ୍ଧେ' ବୋଲି କହନ୍ତି । ତା' ପରଦିନ ଜାନୀ 'ନିଶାଣୀ-ମୁଣ୍ଡା' ନିକଟକୁ ଯାଇ ଚଇତପର୍ବ ସମାପନ ପାଇଁ ଆରାଧନା କରେ । ଏହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ପରଜା ତଥା ଅଣପରଜା ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ଶସ୍ୟ କୁଲାରେ ଧରି ନିଶାଣୀମୁଣ୍ଡା ନିକଟକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଗ୍ରାମବାସୀ-ମାନେ ନେଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଶସ୍ୟକୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ଜାନୀ ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଗୁରିପଟେ ବିଞ୍ଚିବାକୁ ଲାଗେ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନିଜ ନିଜର କୁଲାଗୁଡ଼ିକୁ

ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ରଖି ସେମାନଙ୍କର କୁଳରେ ଶସ୍ୟ ପଡ଼ୁ ବୋଲି ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ନିଜ କୁଳରେ ପଡ଼ିଥିବା ଶସ୍ୟ ସହିତ ଆଉ କିଛି ଶସ୍ୟ ମିଶାଇ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତରେ ବିହନ ବୁଣନ୍ତି । ତା'ପରେ 'ଚଲାଣି'ର ସ୍ତ୍ରୀ 'ଜାନି' ଓ 'ଦିସାରି'ଙ୍କୁ ପାଉଁଶ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇ ଦିଏ । ପରଜା ଯୁବକମାନେ 'ଜାନି'କୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ନୃତ୍ୟ-ଗୀତ ସହ ନିଶାଣୀମୁଣ୍ଡାରୁ ନିଜ ଘରେ ନେଇ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଚଇତ ପର୍ବର ସମାପ୍ତି ହୁଏ ।

ପରଜା ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ନାଚଗୀତର ତାଳ ବା ସ୍ୱର ସବୁ ନାମହୀନ । ସେମାନେ ସାପର ଚାଲି, ବେଙ୍ଗର ଡିଆଁ, ପକ୍ଷୀର କୁହୁତାନ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲର ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ଚାଲିଚଳଣକୁ ଅନୁକରଣ କରି ପାଦର ତାଳ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର ରଚନା କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ହଠାତ୍ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ଶୈଳୀ ରଚନା କରିଥାନ୍ତି । ମେଘ, ପବନ ଓ ଝର-ଣାର ଶବ୍ଦ ବା ନାଦ ସେମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱର ବିନ୍ୟାସରେ ମଧ୍ୟ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ସେମାନେ ମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ ଏବଂ ପାହାଡ଼ କନ୍ଦର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ପରଜା ପଲ୍ଲୀକୁ ସଦାସର୍ବଦା ନୃତ୍ୟଗୀତରେ ଝଂକୃତ କରିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବାକ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତର ଲେଖକ ବା କବି କିଏ ତାହା ହୁଏତ ଅଜଣା; କିନ୍ତୁ ସେହି ସଙ୍ଗୀତର ପ୍ରତିଟି ପଦ୍ୟ ବନ ଗହ୍ୱରରେ ଯେଉଁ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ତୋଳେ ତା'ର ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ । ସେମାନ-ଙ୍କର ସ୍ୱୀୟ ରଚିତ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର 'ଢୁଢୁଙ୍ଗା' ଦର୍ଶକ ମହଲକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ ଏବଂ ଗଭୀର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାର ଆଜି ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଛି । ଅତିଥିସତ୍କାର ତଥା ଅମିତବ୍ୟୟିତା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବପର୍ବାଣୀରେ 'ଇନ୍ଦାମଦ' ଓ ଭୋଜିଭାତ ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୈତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତି ସେଥିରେ 'ପରଜା' ସମାଜକୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କଷାଘାତରେ ଜର୍ଜରିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଏହା ହିଁ ହେଲା ଆଦିବାସୀ ପରଜାର ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନର ଇତିକଥା ।

ଆଦିବାସୀ ସଉରା ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶବର, ଏମ୍. ଏ.
ଗୁଣୁପୁର ଓ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ମୁଁ ଯାଏ	ନେୟନ୍ ୟ୍ୱେରତେ
ମୁ ଯାଉଛି	ନେୟନ୍ ୟ୍ୱେର୍ତେ
ମୁଁ ଯାଇଛି	ନେୟନ୍ ୟ୍ୱେରଲେ
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ନେୟନ୍ ଇୟ୍ୱଲେ
ମୁଁ ଗଲି	ନେୟନ୍ ୟ୍ୱେର୍ଲେ
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ନେୟନ୍ ବଂୟ୍ୱଇୟ୍ୱ୍ଲେ
ମୁଁ ଯିବି	ନେୟନ୍ ଇୟ୍ୱ୍ତେ
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ନେୟନ୍ ଅନ୍ରେଙ୍ଗ୍ ୟ୍ୱେର୍ତେ
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ନେୟନ୍ ଏନ୍ରଂ ଇୟ୍ୱତେ ଛଂ
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ନେୟନ୍ ଇୟ୍ୱତାଇବନ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ଆନଲେନ୍ ବାଗୁନ୍ ଲେନ୍ ଆୟ୍ୱିର୍ତେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ବାଗୁନ୍ଲେନ ଆୟ୍ୱିରଲେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଗଲୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ବ୍ୟଗୁନ୍ଲେନ ଆୟ୍ୱିର୍ଲେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ବ୍ୟଗୁନ୍ଲେନ ଆୟ୍ୱିରଲେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ବାଗୁନ୍ଲେନ୍ ବଂୟ୍ୱ୍ ଆୟ୍ୱ୍ଲେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ଆନ୍ଲେନ ବାଗୁନ୍ଲେନ୍ ଆୟ୍ୱିରତେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ବାଗୁନ୍ଲେନ ଆନରେଙ୍ଗ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ବାଗୁନ୍ଲେନ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆନ୍ଲେନ ବାଗୁନ୍ଲେନ୍ ଆୟ୍ୱିରତେବନ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆୟ୍ୱିରତେ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆସ୍ପିର୍ତେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଇସ୍ପ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆସ୍ପିର୍ଲେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆସ୍ପିଲେ ବନ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	,, ,,
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆସ୍ପର୍ତେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ସ୍ପଂନ୍ଲେନ୍ ଏନଂରଂ ଆସ୍ପତେ ଡିଂ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ମନ୍ଲେନ୍ ବରସ୍ପ୍ ଆସ୍ପ୍ତେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆନ୍ଲେନ୍ ଆସ୍ପିର୍ତେ ବନ୍
ତୁ ଯାଆ	ଆମନ୍ ସ୍ପିଗ
ତୁ ଯାଉଛୁ	ଆମାନ୍ ସ୍ପିର୍ତେ
ତୁ ଯାଇଛୁ	ଆମାନ୍ ଇସ୍ପ୍ଲେ
ତୁ ଗଲୁ	ଆମାନ୍ ସ୍ପିରଲେ
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ଆମାନ୍ ସ୍ପର୍ଲେ
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ଆମନ ଆନତ୍ ଆନାଙ୍ଗ ସ୍ପିରଲେ
ତୁ ଯିବୁ	ଆମନ୍ ସ୍ପିରେ ଡିନ୍
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ଆମନ୍ ଆନ୍ରେଙ୍ଗ ସ୍ପିରତେ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ଆମନ୍ ଆନ୍ରେଙ୍ଗ ସ୍ପିରତେ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ଆମନ୍ ଇସ୍ପତେ ବନ୍
ତୁମେ ଯାଅ	ଆମନ୍ ସ୍ପିଗ ଇସ୍ପା
ତୁମେ ଯାଉଛ	ଆମନ୍ ଇସ୍ପେଡିନ୍
ତୁମେ ଯାଇଛ	ଆମନ୍ ଇସ୍ପଲେ
ତୁମେ ଗଲ	ଆମନ୍ ସ୍ପିର୍ଲେ
ତୁମେ ଯାଇଥିଲ	ଆମନ୍ ଇସ୍ପେଡିନ୍
ତୁମେ ଯାଉଥିଲ	ଆମନ୍ ସ୍ପିଁ ।ନସ୍ପ୍
ତୁମେ ଯିବ	ଆମନ୍ ଇସ୍ପତେ
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ଆମନ୍ ଆନ୍ ରେଙ୍ଗସ୍ପିର ଡିନ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ଆମନ୍ ଆନ୍‌ରେଙ୍ଗ ଆସୁିଲ୍‌ତେ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଆମନ୍ ବଂସୁ ଇସୁତେ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ଆମ୍ବିନ୍ ଇସୁବା ସୁିରବା
ତୁମେମାନେ ଯାଉଛ	ଆମ୍ବିନ୍ ଆସୁିରଂତେ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଛ	ଆମ୍ବିନ ଆସୁିଲେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଗଲ	ଆମ୍ବିନ୍ ଆସୁିଲେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ଆମ୍ବିନ ଆସୁିଲେ
ତୁମେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ଆମ୍ବିନ୍ ଆନ୍‌ରେଙ୍ଗ ଆସୁିରେତନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯିବ	ଆମ୍ବିନ୍ ଆସୁିରେତନ୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ	ଆମ୍ବିନ ଏରଆସେ୍ତୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବ	ଆମ୍ବିନ୍ ସୁାଂନସୁ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ଆମ୍ବିନ୍ ବସୁଂ ଆସୁ୍ତେ
ସେ ଯାଏ	ଆନନ୍ ଇସୁ୍ତେ
ସେ ଯାଉଛି	ଆନନ୍ ସୁରେତନ୍
ସେ ଯାଇଛି	ଆନନ୍ ଇସେ୍ତୁତନ୍
ସେ ଗଲା	ଆନନ୍ ସୁିର୍‌ଲେ
ସେ ଯାଇଥିଲା	ଆନନ୍ ଇସେ୍ତୁତନ୍ ବନ୍
ସେ ଯାଉଥିଲା	ଆନନ୍ ସୁା ନସୁ୍
ସେ ଯିବ	.ଆନ୍‌ନଂ ତଂ ଇସୁ୍ତେ
ସେ ଯାଇଥିବ	ଆନ୍‌ନଂ ଏର୍ ଇସୁ୍ତେ
ସେ ଯାଉଥିବ	ଆନ୍‌ନଂ ଏର୍ ସୁାଂ ନସୁ୍
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ଆନ୍‌ନଂ ବଂସୁ ଇସୁତେ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଇସୁ୍ତେଜ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ବାଗୁନ୍‌ଜ ସୁଁନିସୁ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛନ୍ତି	ବାଗୁନଜ ଇସୁଲେଜ
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	,, ,,
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଇସୁ୍‌ଲେଜ ଏରଂ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଏରସ୍ୟାଂନସ୍ୟ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଡିଂ ଇସ୍ୟ୍‌ତେଜ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ବାଗୁନ୍‌ଜଏରିଂ ଇସ୍ୟ୍‌ତେଜ ଡିଂ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଏରିଂ ଯ୍ୟାସ୍ୟାଂତଜ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଆସ୍ୟବନ୍ ବିଂସ୍ୟ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି	ଆନନ୍‌ଜ ଇସ୍ୟ୍‌ତେଜ
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	,, ,,
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	,, ଇସ୍ୟ୍‌ଲେଜ
ସେମାନେ ଗଲେ	ଆନନ୍‌ଜ ଜିର୍‌ଲେଜ
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଆନନ୍‌ଜ ଇସ୍ୟ୍‌ଲେଜ
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଆନନ୍‌ଜ ଏରିଂ ଯ୍ୟାଂନସ୍ୟ
ସେମାନେ ଯିବେ	ଆନନ୍‌ଜ ଡିଂ ଇସ୍ୟ୍‌ତେଜ
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ଆନନ୍‌ଜ ଏରିଂ ଇସ୍ୟ୍‌ତେଜଡିଂ
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଆନନ୍‌ଜ ଡିଂ ଏରିଂ ଯାଂ ନସ୍ୟ
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଆନନ୍‌ଜ ବିଂସ୍ୟ ଇସ୍ୟତେଜ
ତୁ ଯା	ଇସ୍ୟା ଆମନ୍
ତୁମେ ଯାଅ	ଆମନ୍ ଇସ୍ୟା
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ଆମ୍ବ ନ୍ ଇସ୍ୟ୍‌ବା
ସେ ଯାଉ	ଆନନ୍ ଇସ୍ୟେଣ୍ଡ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ବାଗୁନ୍‌ଜ ଇସ୍ୟେତେଜ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଆନନ୍‌ଜ ଇସ୍ୟେ ତେଜ
ମୁଣ୍ଡ	ବନ୍
ଆଖି	ଆମଡ଼
ଦେହ	ଓଙ୍ଗ
ପାଟି	ତଅଡ଼୍
କାନ	ଲୁଡ଼୍
ନାକ	ମୁ
ଦାନ୍ତ	ଜଇ

ଓଡ଼ିଆ	ସନ୍ତଡ଼୍
ଜିଭ	ଲଙ୍ଗ୍
ବେକ	ସାଙ୍କା
କାନ୍ଧ	କାପ୍ ଡ଼ା
ପିଠି	କାନ୍ ଡୁଙ୍ଗ
ଛାତି	ମାସୁଙ୍ଗ୍
ହାତ	ସିଇ
ପେଟ	କାମିପୁଙ୍ଗ
ଗୋଡ	ଜଇଙ୍ଗ୍
ଆଙ୍ଗୁଠି	ଅଣ୍ଡ୍ରେରସି
ନଖ	ଆକାର୍ ସି
ଅଣ୍ଟା	ଡଆ
ପିଣ୍ଡ	ସାଂବ
ଆଣ୍ଠୁ	ମଣ୍ଡ୍ରଡ
ପାଦ	ଆତାଲ୍ ଜଙ୍ଗ
ଗୋଇଠି	କୁମୁଣ୍ଡ୍ରି ଡ଼ିଜଙ୍ଗ
ବାପ	ଓ୍ୟାଙ୍ଗ
ମା	ଯ୍ୱାଙ୍ଗ
ପୁଅ	ଅଙ୍ଗର୍ ଅନ୍, ଅମ୍ଡଲ
ଝିଅ	ଅନ୍ସଲ ଅନ୍, ଅମ୍ପିଲ
ଭାଇ	ବୁନ୍ୟାଙ୍ଗ
ଭଉଣୀ	ଡନାନ୍
ବୋହୂ ଜ୍ୱାଇଁ	କସ୍ତିନ୍ କାକଙ୍ଗ
ଦାଦା	ଦାଡ଼ଙ୍ଗ୍
ଖୁଡ଼	ଯ୍ୱାଯ୍ୱାଙ୍ଗ
ବଡ଼ ବାପା	ଡାଡା
ବଡ଼ ମା	ଆନ୍ ଡେଲଇ
ମାମୁଁ	ମାମାଙ୍ଗ
ମାମୁଁ ଝିଅ ଭଉଣୀ	ମାମାଙ୍ଗ ଅନ୍ ଡନାନ୍

ଓଡ଼ିଆ	'ସଉରା
ଶଳା	ଇଣସିଜ୍
ଶାଳୀ	ଆଲବଇ
ସ୍ୱାମୀ	ଚାନଙ୍‌ମ୍ବା
ସ୍ତ୍ରୀ	ଆନସଲ ଡକ୍ତ
ଶଶୁର	କୁନ୍ୟାର
ଶାଶୁ	କନାର୍
ସମ୍ବଦ୍ଧ	ସମଦ୍ଧ
ନାତି	ଜଡ୍‌ଲେଙ୍ଗ
ବର	ସିମ୍ନ
କନ୍ୟା	ସିଂ କୁସ୍ନୁ
ଘରଯୋଇଆଁ	କନାର୍ ସୁଂ
ବବାହ	ସିଡ଼୍‌ରୁଙ୍ଗ
କଥା	ବର୍ଣ୍ଣୀ
ଗଳ୍ପ	ନ୍ୟାନା
ଶୋଇବା	ଡମାଡ଼ନା
ସପନ	ଗନୁନ୍‌ତେ
ଡାକ	ଗାନୁଡ଼ଙ୍ଗ୍
ବଡ଼ ପାଟି	ବ୍ରେବ୍
ଭେକ	ଡୂଲଇ
ଶୋଷ	ଆରଗାଲେଡ଼ା
ମଦ	ମିନ୍‌ଡ଼ା
ଖାଦ୍ୟ	ଗାନାଗା ଜନମୁନୁମ୍
ପାନୀୟ	ଗାନାଡ଼ା
କାର୍ଯ୍ୟ	ବାଗ
ଶକ୍ତି	ରନ୍‌ପର
ପୃଷ୍ଠ	ବାରଡ୍
ଶେଷ	ଆନନ୍‌ଲ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ଉଠ	ଆତାଚ ଆବଡ଼ଆ
ବସ	ସୁବ୍
ଦୌଡ଼	ସୁର୍ନା
ଡିଆଁ	ଭର୍
କ୍ଳାନ୍ତ	ମାନ୍ଙ୍ଗା ମାଙ୍ଗାଡ଼ା
ହସ	ମାନାଙ୍ଗ୍
କାନ୍ଦ	ଏଡ଼ାନା
ଭଲ	ବାଙ୍ଗ୍ସା
ମନ୍ଦ	ଇଲ୍ଡାଗି
ସୁଖ	ସୁଁକା
ଦୁଃଖ	ଦୁକା
ଆନନ୍ଦ	ମାନଇ
ଡର	ବାନ୍ଟଙ୍ଗ
ଲଜ	ଗାନ୍ରଇ
ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ	ତନ୍ସ୍ପିମ୍
କ୍ରୋଧ	ବାର୍ ବାଡ଼ା
ଭୁଲ	ବୁଲ୍
ଦାନ	ଡିଡ଼ନ୍
ଦକ୍ଷିଣା	ଡ଼ିଂନସୁ
ହଜିବା	ସିଇଡଲ
ଗର୍ଭ	ତକୁର୍ଡ୍
ଜନ୍ମ	କୁଡ୍କୁଡ୍
ରୋଗ	ରୋଗମ୍
ଭସ୍ମ	ବନ୍ତଙ୍ଗ
ପରିଜନ	ଆଃରଲ
ଘର	ସୁଙ୍ଗ୍
ପାହାଚ	ସୁଣ୍ଡୁସୁନ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡା
ଚଳ	ଯାଡାନ୍
କାନ୍ଥ	କନ୍ଦାଲ୍
ଗୃହ	ବାଲଂ
ଛଣ	ଆଲ୍ଲଙ୍ଗ
ଝରକା	କଡ଼ଙ୍କ
ଦୁଆର	ସାନାଙ୍ଗ
ଗୁହାଳ	ଗୁଙ୍ଗୁ
କୂଅ	କୁଆଁ, ସେଣ୍ଡ୍ରୁ
ମାଟି	ସଲ୍ଡ଼ା
କାଦୁଅ	ସଲଡ଼ା
ବାଲି	ଲକଜ୍
ଚୂନ	ଚୁନସାଲ
ଖୁଣ୍ଟ	ସୁନ୍ଡ଼ାଙ୍ଗ
ନଆଁ	ତଗି
ପାଣି	ଡା
ଖାଦ୍ୟ	ଗାନାଗା
କାଠ	ଆଙ୍ଗାଲ
ଚୁଲି	କୁଡ଼ା
ପାଉଁଶ	କୁମାକ୍
ଧୂଆଁ	ଭମୁର
ଅଙ୍ଗାର	ଆସାୟୁ
ହାଣ୍ଡି	ଡାଙ୍କି
ଡାଙ୍କୁଣି	ଗୃନୁନ୍
ଲାଉ ତୁମ୍ବା	ତୁମଲସୁ
ବୋତଲ	ବତଲ, କାନସ୍
ଘଡ଼	ଗାଡ଼

ଓଡ଼ିଆ	ସଉର
ଗିଲସ	ଗ୍ଲାସ
ଛାଟିଆ	ପିନ୍‌ସା, ସନାମଂ
କଂସା	ରିଡ଼ି
ଡେକ୍‌ଚି	ଡସଲ୍ଲଡାଙ୍ଗ୍
ଥାଳି	ଡିଡ଼ି
କଟରଇ	ବେସାଡ଼ି
ଗୋର	ଗୁର୍ମାଂ
ଲୁଠା	ମୁନ୍ତା
ମାଠିଆ	ଟେଲ୍ଲଂ
ପନିକ	ପନ୍‌କି
ଗୁଆକାତି	ଗୁଆ ଗାନାଡ୍‌କୁନ୍
ଚଟୁ	ସାତୁଆ
ଶୀଳ	ସ୍ରୁତ୍‌ତୁତ୍‌ସାଂ
ଚକି	ଗୁମୁଡ଼ି
କୁଲା	ଅତ୍‌ସ୍ୟେର
ଅଇଲା	ଆଡ଼ିଲ୍
ଗୁଞ୍ଜୁଣି	ଜ୍‌ନ
ବାଉଁଶିଆ	ସ୍ନାର୍ଜାଂ
ଯସରା ଗୁଙ୍ଗୁଡ଼ି	ବୋକାରସୁଂ
ଟୋକେଇ	ସୁନ୍‌ରୁପୁ
ଶିକା	ଆନୁଂ
ଘୋରଣା	ରିଡ୍‌ସିତରଂ
ଦ୍ୱାର	ବୁଡ଼ାର
ବାକ୍‌ସ	ପିଲ୍ଲ
ଅଖା	ଅକା
ମୁଣି	ଇଗୁଡ୍
ପିଣ୍ଡ	ସନ୍‌ଣ୍ଡିପିଲ ପିଡ଼ା
ଖଟ	ସନ୍‌ଡ଼ି

ଓଡ଼ିଆ	ସଓରା
ଶୋଯ	ବ଼ଲ୍ନା
ଟକଆ	ଆର୍ବନା
ମଶିଣା	ବ଼ଲ୍ ନା
କରେସିନ ତେଲ	ଲି଼ମେ, ସଲଡାମେ (ମାଟିତେଲ)
ବତି	ଅନଡେର୍
ଦିପାଳୀ	ଡପ୍ପା
ଦଙ୍ଗା	ଉର୍ନ୍ନା
କଣ୍ଟା	ଇବ୍ବା
ଲୁହା	ଲଆଂ
ଟିଣ	ଟିଙ୍
ଖୁର	କାନୁଂ
ଛୁଞ୍ଚି	ସୁସ୍ସି
ଦିଆସିଲି	ଗାନ୍ତୁର୍
ଦିଆସିଲି କାଠି	ତରଡାଂ, ତାନଗାଡ଼ତୁଡ଼୍ଡ଼ାଙ୍
ସମ୍ପତ୍ତି	ସିମ୍ମୁ
ପଇସା	ଲେବୁ
ଟଙ୍କା	ତଙ୍କା
ମାଣ୍ଡିଆ ଭାତ	ଜଉସିର୍
ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ	ସିଜବୁଲ
ତରକାରି	ତାନଂଗାଲ
ଲୁଣ	ବୁସୁଡ୍
ତେଲ	ସିପୁଲ୍
ଦୁଧ	ଆଡ଼ୁବ୍
ମହୁ	ବଅରମେ
ଶସ୍ୟ	ପନ୍ଗସି
ଫଳ	ଜଅ
ମାଂସ	ଜେଲୁ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ପଶୁ	ସ୍ନୁସ୍
କାଇପୋକ	ଆବୁ
ସାପ	ଜାଆଡ୍
ମାଙ୍କଡ଼	କ୍ରୁ ଆରସି
ପିଠା	ସୁପୁ
ଖଟା	ଆଗ୍ନି
ପିଚା	ଆ ସାଙ୍ଗ
ଘଗ	ସୁସୁ
ଲୁଣିଆ	କାଗବୁଡ଼
ପିଙ୍କା	ଅଣ୍ଡେଲ୍ପୁଡ୍
ଧୂଆଁ ପତ୍ର	ପଗା
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜାଇ
ଅଫିମ	ଅପିମ୍ (ଏହାର ବ୍ୟବହାର ଆଦୌ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଏହାର ଠିକ୍ ପଦ ମିଳବ ନାହିଁ)
ମଦ	ଆଲ୍ଲ
ମହୁଲ ମଦ	ଆବାସାଲ୍
ଖଜୁରି ମଦ	ସିନ୍ଧିସାଲ୍
ରନ୍ଧାମଦ	ଡଅବା ସାଲ୍
ଦୋକାନ ମଦ	ତ୍ନମ୍ ସାଲ
ପିନ୍ଧା ଲୁଗା	କନାକାବ୍
କନା	କାବ୍
କୌପୁନ	ପାପ୍ଡ଼ ଡୂବ୍
ପଗଡ଼ି	ଗନେବ୍କା
ଛତା	ସାତ୍ତ୍ଡ଼ା
ଟୋପି	ଗନୁବ୍ବବ୍
ମାଳ	ଚଂଗମ୍
ଫୁଲହାର	ଚାବାଚଂ

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ମୁଦି	ଏଂସି
ନାକରମୁଦି	ପାନାମ୍ଫୁ
ହାତର ମୁଦି	ସିଇନ୍ ଆଏଂସି
ହାତର ଖଡୁ	କାଂଜୁସି
ଧାନ	ସ୍ର
ଚାଉଳ	ରୁଂକୁ
ସରୁଚାଉଳ	ରଡ଼ସ୍ପୁରୁଂ
ମାଂଡ଼ିଆ	ସିନ୍ରି
ସୁଆଁ	ଶାଆ
ଗହମ	ଗମ
ବର୍ଗୁ	ଜ୍ଲଂସଂ
ମୁଗ	ମୁସ୍ପୁଗା
ହରଡ଼	ସ୍ଡ଼ାସ୍ପୁସାଂ
ଅଳସି	ସୁର୍ପା
ଜଡ଼ା	କୁନଚେଡ଼ା
ମସୁର	ଜେଂସପୁ
ଆଖୁ	ସମ୍ପୁଡ଼ାଂ, ଆକୁ
ହଳଦୀ	ସାଂସାଂ
ଲଙ୍କାମରିଚ	ମିସ୍ସା, ମାରସା
ପିଆଜ	ଭାସୁଡ଼ା
ରସୁଣ	ଘ୍ଲୁଡ଼ାସୁଡ଼ା
ମକା	ଜନା
ସୋରିଷ	ସର୍ସୁ
ଝୁଡ଼ୁଙ୍ଗ	କୁନ୍ରୁମ୍
ଶିମ୍ବ	ଆଗିକଲ୍
ଜମି	ଲବ
ବିଲ	ସାରବା
କିଆରି	ବୁଡ଼୍ଡ଼ିଆ, ଆଡ଼୍ଡ଼ା

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ମାଟି	ଲବ
ବାଲି	ଲକଯୁ
ଖତ	ସଂଚାଂ
ଉଠାଣି	ଆନୁଯୁ୍‌ଡ଼ାଯୁ
ଚେକା	ଡୁପ୍‌ପାଯୁ
ପଥର	ଅଃରେଂ
ପର୍ବତ	ବାରୁ
ନଈ	ଆଲ୍, ଜଡ୍ଡା
ପାଣି	ଡାଆ
ବୃକ୍ଷ	ଝର୍‌ର
ହଳକାମ	ଆରଖ୍‌ର
ଲଙ୍ଗଳ	ଏଭୁର୍ବ୍
ମଇ	ପାଭିର୍
ଦା	କାଡ଼ାଭି
କୋଡ଼	କୁଉ୍‌ଡ଼ାଡ଼ା
ଶାବଳ	ସାବଲ୍ଲ
ଗଦା	କୁଡ୍‌ଡ଼ା
ଧାନଗଚ୍ଛ	ସୁନବ୍
ପାଳ	ଆଲ୍ଲମ
ଖଳା	ତୁନ୍ଲଲ୍
ପାଳ ଗଦା	ଆଳମ୍‌ଚର୍
ଘାଡ଼	ଜଗ୍ରଂ
ଗଛ	ଆନ୍ଦବ୍‌ରା
ଲଠା	ଲ୍ଲଆଯୁ୍ଂ
ଘାସ	ଆବୁଂ
ବାଉଁଶ	ଉରୁଂ
ପତ୍ର	ଆଲ୍ଲ
ଡାଳ	ଗୁଡ଼୍ଂ

ଓଡ଼ିଆ	ସନ୍ତଗ୍ଧ
ଚେର	ଜିଞ୍
ମୂଳ	ଜନ୍ମ୍ବ
କଢ଼	ବୁଣ୍ଡା
ଫୁଲ୍	ଗୁଆ
ଫଳ	ଜଅ
ମଂଜି	ଆବାୟୁ
ଗୁଳି	କୁର୍ଗଂ
କଣ୍ଟା	ଇବବା
ଗଜା	ମୁଜଲ୍
ରସ	ଆଣ୍ଡା
କାଠ	ଅଗି
ଶାଗ	ଅଆବ୍
କଞ୍ଚା	ଆ:ମେଂ
ଶୁଖିଲା	ଆ:ସର୍
ପାଚିଲା	ଆଗୁର୍
ସଢ଼ା	ଆସଅ
ଆମ୍ବ	ଉଢ଼ା
ଆମ୍ବକଷି	କସିଉଲ୍
ପଣସ	ପାଢ଼ାସା
କମଳା	କମଲା
ଜାମୁ	କୁର୍ଗଡ଼୍
ପିଜୁଳି	ଜାମ୍ବି
ନଡ଼ିଆ	ପାୟୁଢ଼
ଶିମ୍ବ	ଆଙ୍ଗିକଲ୍ (ଲଆମ୍)
କଖାରୁ	ପୁଆଲ୍ୟୁ୍
କାକୁଡ଼ି	ଏଙ୍ଗି
ବିଲାତି ଆଳୁ	ମାର୍ଗୁଡେଇ, ବିଲାତି ଗାଇ୍
ଖମ୍ବ ଆଳୁ	ଗାନୁଗାୟୁ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସଉର
ସଜନା	ମୂଶଗା
ପାଣିକଖାରୁ	ପୁଆଲ୍ସୁ୍
ବଲ୍ଲତ ବାଇଗଣ	ସିମାତାସୁ, ବଲ୍ଲତ ତାଇ
କଲରା	କାରଲା
ନିମ୍ବ	ଲିମ୍
ତେନ୍ତୁଳି	ତିତ୍ତିଂ
ଆମ୍ବ ଟାକୁଆ	ଡାଙ୍କୁ ଭଲ୍
ପଶୁ	ସ୍ନୁ ସ୍
ପକ୍ଷୀ	ଅନ୍ତ୍ରଡ
ସାପ	ଜାଆଡ଼
କୁମ୍ଭୀର	ଡାସୁଁଲ୍
ମାଛ	ଆସୁ
କଇଁଛ	କୁଲୁସୁ୍
ବେଙ୍ଗ	କନ୍ଡୁ
ପୋକ	ବୁବକୁଡ
କଙ୍କଡ଼ା	କ୍ନାଡ୍
ଗାଈ	ଆନସଲେଡାଙ୍ଗ୍
ବାଛୁରି	ଆଅନ୍ଡାଙ୍ଗ
ବଳଦ	•ଅଙ୍ଗେର ଡାଙ୍ଗ
ଷଣ୍ଢ	କୁପା ଡାଙ୍ଗ
ମଇଁଷି	ବଙ୍ଗ ତେଲ (ଆନସଲ୍ ବଙ୍ଗ);
ଛେଳି	କିଟମେଡ଼
ମେଣ୍ଢା	ମୁର୍କୁନ୍ଣ୍ଡାଡା ମେଡ୍
ଘୁଷୁରି	କାମ୍ବୁନ୍
ଗଧ	ଗୁଡ଼୍ଇଁ
ଘୋଡ଼ା	କୁର୍ଡା
ହାତୀ	ଗିଆ
କୁକୁର	କନ୍ ସଡ଼

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
ବଲେଇ	ସରମେଙ୍ଗ
କଣ୍ଟାସ	ଆବୁଁ, ବୁଆବ
ମାଙ୍କଡ଼	ଆରସି
ହରିଣ	ଆଳବ୍
ସମ୍ବର	ସମ୍ବର୍
ବାଘ	କିନା
ଗଧିଆ	ବାଡ୍ଡଂ
କୁତ୍ରା	ପାରଗଡ୍ଡା
ଠେକୁଆ	ପାଣ୍ଡେର
କଇଁଚ	କୁଲୁ
ଭଲୁ	ସାଲୁଆ
ବଲୁଆ	ବୁର
ହସିବା	ମ୍ନାଆଂ
ଜାଣିବା	ଗାଲ୍ଦଃ
ଶୁଣିବା	ଆଣ୍ଡ୍ରଂ
କରିବା	ତୁବ୍
ନ କରିବା	ଅତ୍ତୁବ୍
ନେବା	ଙା
ପିଇବା	ଗାଡ଼ାନା
ଶୋଇବା	ଜମାନା
ହାଣିବା	ସ୍ନିଡ୍
ଝୁଲିବା	ସ୍ନାଂନା
ଧରିବା	ସ୍ନାଂନଂ
ଗୁଡ଼ିବା	ଭନ୍‌ରେ
କହିବା	ଭପ୍‌ସୁଂ
ରଖିବା	ଘକ୍‌ଲୁ (ଡାଲୁ, ଡାନାଲୁ)
ଲେଖିବା	ଇଡ୍ଡିତ୍

ଓଡ଼ିଆ	ସଉରା
କାମୁଡ଼ିବା	ରମ୍
ଉଠିବା	ଡନା
ବୁଡ଼ିବା	ବୁବ୍
ନାଚିବା	ଚଂସେଙ୍ଗ୍
ହଲିବା	ଡାସୁ
ଖାଇବା	ଜୁମ୍
ଦେଖିବା	ଗିପୁ୍
ଶୁଙ୍ଘିବା	ସୁଁ
ପିଇବା	ଗାଁ
କହିବା	ଭପ୍ଙ୍
ଉଡ଼ିବା	ବନ୍ଥଂ
ଦଗିବା	ବନ୍ସବ୍
କାନ୍ଦିବା	ଏଡାନା
ବସିବା	ଗବ୍
ଚଢ଼ିବା	ଲେସୁଭୁ
କାଟିବା	ଗଡ୍
ଖୋଲିବା	ଭଲ୍ (ଗଣ୍ଠି ଖୋଲିବା)
ଖେଳିବା	ଆଣ୍ଡିନ୍ନା
ହସିବା	ସିଇଡ୍
ବର	ଡାବାର
ଶାଳ	ସଗିଆ
ପିଆଶାଳ	ଆମେ
ବାଇଗଣ	ଆନ୍ଡାଗଇ
ଅମୃତଭଣ୍ଡା	ଅମୃତବଣ୍ଡା
ତୁ ଠକା ପାଇବୁ	ଆମାନ୍ ଟାଙ୍କାନ୍ କ୍ୟାମ୍ ତେ
ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ	ନେ୍ୟନ୍ ଆଗଲ୍ ମାଇ
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା	କନାନ୍ ଗୁଇ ତେ

ଓଡ଼ିଆ

ଦରକାର ଅଛି
ମେଘ ବରଷୁଛି
ଖରା ଦେଉଛି
ପବନ ବହୁଛି
ମୁଁ ଗାଧୋଉଛି
ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଅ ନାହିଁ
ମଇଳା ପାଣି ପିଅନାହିଁ
ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଲୁଗା ବୁଣେ,
ହାଟରେ ହଳଦ ଓ ଧୁଆଁପତ୍ର
ବଦଳ କରନ୍ତି
ଡମ୍ବ ବଜବାକୁ ଯାଉଛି
ମୁଁ ବଜବା ମୂଲ ଜାଣେ ନାହିଁ
ଗୀତ ଗାଅ
ବାଜା ବଜାଅ
ବଇଁଶୀ ବଜାଅ

କାନ୍ଧରେ ସବୁବେଳେ ଝାଙ୍ଗି
କଜଆ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ
ଥଣ୍ଡା ହୁଅ ରାଗ ନାହିଁ
ମଶା କାମୁଡ଼ିଲେ ଜ୍ୱର ହୁଏ
ଭାଲୁ ନଖରେ ରମ୍ପୁଡ଼ି ପକାଏ
କୁଟ୍ରା ବୋବାଉଛି
ଶୀତ ଦିନେ ବାଘ ମାରେ
କୁକୁର ଆମ ଘର ଜଗେ
କନ୍ଧ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ପିନ୍ଧିଛି
ମୁଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଛି
ସରକାର କୃଷି ପାଇଁ ଋଣ ଦେବ

ସଉରା

ଡାଲ୍‌କାଗ୍‌ଡ଼ାକୁ
ଡରୁବାନ୍ ଗୁର୍‌ତେ
ଡାଗାଡ
ରଙ୍ଗିନ୍ ରଗିତେ
ନେୟନ୍ ଡ଼ମାଙ୍ଗନାଇ
ଜନୁମ୍‌ଲୁଂ ଆରପ୍ସ୍ ଆଗ୍‌ଗବ୍‌ଗ ବ୍‌ଗଂ
ଭରୁପ୍ସ୍‌ଡାଂ ଆଗାଗଂ

ସେଂସ୍ସ୍ ତାଲୁଂ ସାଂସାଂତ୍ ପଗାନ୍
ଆବାର୍ ତାସ୍ସ୍
ଆର୍‌ରେସିମ୍ ମାଡମ୍‌ବଂ ଆସ୍ସ୍‌ତେ
ତାନମନ୍ ଆଡ଼ାବ୍ ଟମେନ୍
କ୍ଳଂ କ୍ଳଂମ୍ବା
ଡେବ୍‌ଡ଼ଂ ଡେବ୍‌ବା
ପେନ୍ଡ଼ନ୍ ପେବ୍ଲା
(‘ପେଡ଼ା’—ଏକବଚନ)
ଝାପ୍‌ଡାଲଂ ଏନ୍‌ଜୁମ୍‌ରଂ
ରୁଡ଼ନା ବାଗ୍‌ସା ତଡ଼
ସାଲ୍ସୁନା ବାରବ୍‌ଡ ଗିମ୍
ସାମେଜନ୍‌ଗମାସ୍ସ୍ ଙ୍ଗନ୍‌ଡେଂ ଆସୁତାସ୍ସ୍
ସାଲୁନ୍
ପାର୍‌ଗାଡ଼ାପ୍ ଗୁତେ
ଗନାଡ଼ନା, କନାଗରୁ ତେ
କନ୍‌ସଡ଼ାନ୍ ସୁଙ୍ଗସେନ ଭୁଗଭୁତେ
କନସିଡ଼ନ୍ ଆଡଡ୍‌କାବ୍ ଜନେଞନ୍
ନେୟନ୍ ସିନ୍‌ରନ୍ ଜଜ୍ଜଲନାଇ
ସର୍କାରବ ଅରନ୍ ଆସାରଡ଼ାନ୍
ଙ୍ଗତେଜ ।

ଆଦିବାସୀ କୋୟା ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ମାଲ୍କାନଗିରି (କୋରାପୁଟ)

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ମୁଁ ଯାଏ	ନାନା ଦାତାନ୍
ମୁଁ ଯାଉଛି	ନାନ୍ ଆଂଜ ମିନ୍ଦେନ୍
ମୁଁ ଯାଇଛି	ନାନ୍ ଆଂଜ ମିନ୍ଦେନ୍
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ନାନ୍ ଆଂଜ ମାତାନ୍
ମୁଁ ଗଲି	ନାନ୍ ଆତାନ୍
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ନାନ୍ ଆଂଜ ମାତାନ୍
ମୁଁ ଯିବି	ନାନ୍ ଦାତାନ୍
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ନାନ୍ ଆଞ୍ଜି ମାତାନ୍
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ନାନ୍ ଆଞ୍ଜିମାନ୍ ତାନ୍
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ନାନ୍ ଆବେନ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ମମା ଇଡ଼ବମ ଦାତମ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ମମା ଇଡ଼ବମ ଆଂଜ ମାନତମ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଗଲୁ	ମମା ଇଡ଼ବମ ଆତମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଆଞ୍ଜି ମାତମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଆଂଜ ମାତମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଦାଦମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଆଂଜ ମାନ୍ତମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଆଂଜ ମାନ୍ତମ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ମମା ଇଡ଼ଓ୍ୟମ ଆନେମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ମମା ଦାତମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ମମା ଆଂଜ ମିନ୍ଦେମ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟ୍ପା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ମମା ଆଂଜ୍ ମାଡମ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଅଛୁ	ମମା ଆଂଜ୍ ଓ୍ୟାସ ସିଦ୍ଧେମ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ମମା ଆଡମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ମମା ଆଂଜ ମାଡମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲୁ	ମମା ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ ମାଡମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ମମା ଆଂଜ୍ ମାଡମାଆ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ମମା ଦାଡମ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ମମା ଆଂଜ ମାନଡମ୍
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ମମା ଆଂଜ ମାନଡମ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ମମା ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ୍ପା ସିଦ୍ଧେମ
ଆମ୍ଭେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ମମା ଆନେମ୍
ତୁ ଯାଆ	ନମ୍ ଆନ୍
ତୁ ଯାଉଛୁ	ନମା ଆଂଜ ସିଦ୍ଧନ୍
ତୁ ଯାଇଛୁ	ନମା ଆଂଜ ମାଡନ
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଅଛୁ	ନମା ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ ସିଦ୍ଧନ
ତୁ ଗଲୁ	ନମ୍ ଆନ
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ନମା ଆଞ୍ଜି ମାଡନ୍
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ନମା ଆଂଜ ମାଡନ
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିଲୁ	ନମା ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ ମାଡନ୍
ତୁ ଯିବୁ	ନମା ଦାଡନ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ନମା ଆଂଜ ମାନୁ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ନମା ଆଂଜ ମାନ୍ଡନ
ତୁ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ନମା ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ମାନୁ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ନମା ଆନେନ
ତୁମେ ଯାଅ	ନମା ଅନୁ
ତୁମ୍ଭେ ଯାଉଛ	ନମା ଆଞ୍ଜି.ସିଦ୍ଧନ
ତୁମେ ଯାଇଛ	ନମା ଆଂଜ ମାଡନ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଅଛ	ନମା ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ ମିନ୍ଦନ୍
ତୁମେ ଗଲ	ନମ୍ ଅତନ
ତୁମେ ଯାଉଥିଲ	ନମା ଆଞ୍ଜୁ ମାତନ
ତୁମେ ଯାଇଥିଲ	ନମା ଆଞ୍ଜୁ ମାତନ୍
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ନମା ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ମାତନ୍
ତୁମେ ଯିବ	ନମା ଜାତନ୍
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ନମା ଆଞ୍ଜମାନୁ
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ମାନ୍ମା ଆଞ୍ଜମାନୁ
ତୁମେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ନମା ଆଞ୍ଜ ଓ୍ୟାସ ମାନୁ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ନମା ଆନେନ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ମିଡ଼ୁ ଆନୁଟ୍ଟ
ତୁମେମାନେ ଯାଉଛ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜ ମିନ୍ଦର
ତୁମେମାନେ ଯାଇଛ	ମଡ଼ ଆଞ୍ଜୁ ମିନ୍ଦର
ତୁମେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଅଛ	ମିରୁ ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ଶିମିର
ତୁମେମାନେ ଗଲ	ମିରୁ ଆତର
ତୁମେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ମିରୁ ଆଞ୍ଜ ମାତର୍
ତୁମେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜୁ ମାତଡ଼
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ମାତର୍
ତୁମେମାନେ ଯିବ	ମିଡ଼ ଦାତଡ଼୍
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜ ମାନୁଟ୍ଟ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜୁ ମାନଟ୍ଟ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ମିଡ଼ୁ ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ମାନୁଟ୍ଟ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ମିଡ଼ୁ ଆନେଡ଼
ସେ ଯାଏ	ଆରୁ ଆନର୍
ସେ ଯାଉଛି	ଆରୁ ଅଞ୍ଜ ମିନ୍ଦେର
ସେ ଯାଇଅଛି	ଅରୁ ଆଞ୍ଜୁ ମିନ୍ଦେର୍
ସେ ଯାଇ ଆସୁଅଛି	ଅରୁ ଆଞ୍ଜୁ ଓ୍ୟାସ ମିନ୍ଦେର୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ସେ ଗଲା	ଅରୁ ଆତର୍
ସେ ଯାଉଥିଲା	ଅରୁ ଆଞ୍ଜ ମାତର
ସେ ଯାଇଥିଲା	ଆରୁ ଆଞ୍ଜ ମାତର୍
ସେ ଯାଇ ଆସୁଥିଲା	ଅର୍ ଅଞ୍ଜ ଓ୍ୟାସ ମାତର୍
ସେ ଯିବ	ଅର୍ ଦାତର୍
ସେ ଯାଉଥିବ	ଅର୍ ଆଞ୍ଜ ମାନତର୍
ସେ ଯାଇଥିବ	ଅର୍ ଆଞ୍ଜ୍ ମାନତର୍
ସେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ଆରୁ ଆଞ୍ଜ୍ ଓ୍ୟାସ ମାନ୍ତର୍
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ଅର୍ ଅନେର୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ଅଡ୍ ଇଡ଼ଓ୍ୟର ଦାତର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜ ମିନ୍ଦେର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଅଛନ୍ତି	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜି ମିନ୍ଦେଡ଼
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଆସୁଛନ୍ତି	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟରୁ ଆଞ୍ଜି ଓ୍ୟାସ ମିନ୍ଦେଡ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଆତଡ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ଅଡ୍ ଇଡ଼ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜ ମାତଡ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ଅଡ୍ ଇଡ଼ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜ୍ ମାତଡ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଆସୁଥିଲେ	ଅଡ୍ ଇଡ଼ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜ୍ ଓ୍ୟାସ ମାତଡ୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଦାତଡ଼
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜ ମାନ୍ଦର୍
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ଅଡ୍ ଆଞ୍ଜ ମାନ୍ତର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇ ଆସୁଥିବେ	ଅଡ୍ ଇଡ୍ଓ୍ୟର ଆଞ୍ଜଓ୍ୟାସ ମିନ୍ଦେଡ଼
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତେ	ଅଡ୍ ଇଡ଼ଓ୍ୟର ଆନେର
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି	ଅଡ୍ ଦାଦର
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ଅଡ୍ ଆଞ୍ଜ ମିନ୍ଦେର

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ଅଡ଼୍ ଆଞ୍ଜ୍ ମିନ୍ଦେଡ଼୍
ସେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଛନ୍ତି	ଅଡ଼୍ ଆଂଜ ଓ୍ୟାସ ମିନ୍ଦେର
ସେମାନେ ଗଲେ	ଅଡ଼୍ ଆତର
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ଅଡ଼୍ ଆଞ୍ଜ ମାତର
ସେମାନେ ଯାଇଥିଲେ	ଅଡ଼୍ ଆଞ୍ଜ୍ ମିନ୍ଦେଡ଼୍
ସେମାନେ ଯିବେ	ଅଡ଼୍ ଦାଦର
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ଅଡ଼୍ ଆଞ୍ଜ ମାନ୍ତର
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ଅଡ଼୍ ଅଞ୍ଜ ମାନ୍ତର
ସେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବେ	ଅଡ଼୍ ଆଞ୍ଜ ଓ୍ୟାସମାନ୍ତର
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ଅଡ଼୍ ଆନ୍ଦେର
ତୁ ଯାଅ	ନିମ ଆନ
ତୁମେ ଯାଅ	ନିମା ଅନୁ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ମିର ଆନୁଟୁ
ସେ ଯାଉ	ଅର୍ ଆନର
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ଅଡ଼୍ ଇଡ଼୍ଓ୍ୟର ଆନର
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ଆଡ଼୍ ଆନର
ମୁଣ୍ଡ	ତାଲ୍
ଆଖି	କଣ୍ଡା
ଦେହ	ମେନ୍ଦୁଲ୍
ପାଟି	ପାଧୁର
କାନ	କୈଓ୍ୱ
ନାକ	ମସର୍
ଦାନ୍ତ	ପାଲକ
ଜିଭ	ଓ୍ୟାଞ୍ଜେର
ବେକ	ପାପେ
କାନ୍ଧ	ଆଠା
ପିଠି	ମରୁକୁଲ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଛାତି	ଗୁଣ୍ଡ୍ରେ
ହାତ	କାୟୁ
ପେଟ	ପଟା
ଗୋଡ଼	କାଲ୍
ଆଙ୍ଗୁଠି	ବେଡ଼ଞ୍ଜି
ନଖ	ଇଡ଼ଞ୍ଜି
ଅଣ୍ଟା	ପାଡେ଼ଲ୍
ପିଠି	ପେଣ୍ଡ୍ରା
ଆଣ୍ଠୁ	ବଟମିଣ୍ଡ୍ରା
ପାଦ	ବାଲ୍କାଲ
ଗୋଇଠି	ମିଣ୍ଡୁ
ବାପ	ବାବ, ୟାମା, ଜୟା, ଇୟା
ମା	ୟାୟୁ, ୟାଓ୍ୟା
ପୁଅ	ମାର
ଝିଅ	ମାୟାଡ଼
ଭାଇ	ଦାଦା
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ	ତାମୁର
ଭଉଣୀ	ନାନ ୟାକା
ବୋହୂ, ଭାଉଜ	ୟାଙ୍ଗେ
ଦାଢ	ତାଢା
ଖୁଡ଼ି	କୁସି
ବଡ଼ ବାପା	ପେପି
ବଡ଼ ମା	ପେଡ଼
ମାମୁଁ	ମାମାଲ୍
ମାମୁଁ ଝିଅ ଭଉଣୀ	ୟାଙ୍ଗେ
ଶଳା	ଏରୁଓ୍ୱ
ସ୍ୱାମୀ	ମୁଜାଲ
ସ୍ତ୍ରୀ	ମୁତେ

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଶ୍ୱଶୁର	ମାମାଲ
ଶାଶୁ	ପୋଏ
ସମୁଦ୍ର	ସାନ୍ଧୁ
ନାତି	ନାଲ୍ଲି
ବର	ପେଣ୍ଡୁଲ ଲେୟୁର
କନ୍ୟା	ପେଣ୍ଡୁଲ ଲେୟା
ଘର ଯୋଇଁଆ	ଲମ ଆନେନ
ଭଣଜା	ଭାଚ୍ଚେଜା
ଭଣିଜା	ଭିଚ୍ଚେଜୀ
ବିବାହ	ପେଣ୍ଡୁଲ
କଥା	ମାଟା
ଗୃହ	ଡାୟୁନାଡ
ଶୋଇବା	ଗୁଡ଼ୟୁନାଦ
ସପନ	ସାପା
ଡ଼ାକ	କେୟୁ, କାରଙ୍ଗା
ବଡ଼ ପାଟି	ବଡ଼ୟା ପାୟୁର୍
ଭେକ	କାଓ୍ର
ଶୋଷ	ଏତୁ ଭଣ୍ଡାଓ୍ୟାଃଟା
ନଦ	ଜସକାଡ଼ୁ
ଖାଦ୍ୟ	ଟିଣ୍ଡ୍ର
ପାଣିପୁ	ଇଣ୍ଡ୍ରନାଦ
କାର୍ଯ୍ୟ	ପାଡ଼ୟୁ
ଶକ୍ତି	ଲାଓ୍ୟ
ପୃଷ୍ଠ	ପୁଗ
ଶେଷ	ମାଡ଼େଙ୍ଗ
ଉଠା	ଡେଡ଼ମ
ବସା	କୁସ୍ପା

ଓଡ଼ଆ	କୋୟୁା
ଦୌଡ଼	ମିଗ
ଢ଼ଆଁ	ଲଙ୍ଗା
କ୍ଲାନ୍ତ	ହାଇଓ୍ୟାନାଦ
ହସ	କାଓ୍ୟମ୍
କାନ୍ଦ	କେୟୁା
ଭଲ	ନେଲ
ସୁଖ	ସୁଖାମ
ମନ୍ଦ	ଖାରାପ
ଦୁଃଖ	ଆଲୁସୁଡ଼୍
ଡ଼ର	ଓ୍ୱେର
ଲଜ	ସିଗ
ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ	ନେଲ ଉଡ଼ନାବ
କ୍ରୋଧ	ଆଲାମ
ଭୁଲ	ଭୁଲ
ଦାନ	ଦାନ
ଦକ୍ଷିଣା	ଦକ୍ଷିଣା
ହଜିବା	ମାଇତା
ଗର୍ଭ	ଡ଼ଙ୍କା
ଜନ୍ମ	ପୁଟତା
ରୋଗ	ରୋଗାମ୍
ଭସ୍ମ	ଭସ୍ମାମ୍
ପରଜସ୍ମ	ହାଡ଼େମ୍
ଘର	ଲେନ୍
ପାହାଚ	ଢ଼ାପା
ପିଣ୍ଡା	ବଡ଼ା
ଚଳ	ନେଲ
କାନ୍ଥ	ନେଠା

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଚୁଲି	ଟେଲନ ଓେଂସାନ୍ ଗାଡ଼ି
ଛଣ	ଇନ୍ଧା ଗାଡ଼
ଝରକା	କଡ଼୍କ
ଦୁଆର	ଆର୍ ଗୁମାମ୍
ଗୁହାଳ	ଗଡ଼ନ୍ ମାଦାନ ଟେଲନ
କୂଅ	ନୂଇ
ମାଟି	ମାଣ୍ଡ୍ରୁଲ୍
କାଦୁଅ	ବୁରୁଦା
ବାଲି	ଊସକ୍
ଚୂନ	ଚୂନାମ
ଖୁଣ୍ଟ	ମୁଣ୍ଟା
ନିଆଁ	କସ୍
ପାଣି	ଏର୍
କାଠ	ବେଚ୍କ
ଧୂଳି	ଅଜାଲ
ପାଉଁଶ	ନର୍
ଧୂଆଁ	ଜୁମା
ଅଙ୍ଗାର	ଇଡ଼କ
ହାଣ୍ଡି	କୁଣ୍ଡା
ଢାଙ୍କୁଣି	ସିପା
ଲାଉତୁମ୍ବା	ବୁରୁକା
ବୋତଲ	କାପୁ, ବୋତଲ
ଘଡ଼ି	ଘାଣ୍ଟା
ଗିଲାସ୍	ପାଓ୍ୟ, ଗାଲାସ
ଡାଠିଆ	ଗିଟେନ, ବାଠ୍କ
କଂସା	କାଂସ
ଡେକ୍‌ଚି	କାସଲ୍, ଡାପଲ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟୁା
ଥାଳୀ	ଥାଠ୍
କରେଇ	କାଡେଲ୍
ଗୋର	କାସଲ୍ କୁଣ୍ଡା
ଫନକ	ଏଠାଡ୍
ଗୁଆକାତ	ସୁପାର ଏଠାଡ଼
ଚଠ୍	ଡକୁଡ଼
ଶିଳ	ମଡଆକାଲ
ଚକ	ଚେକା
କୁଲା	ଏଚ୍
ଅକଆ	ଡଗ୍
ଗ୍ଲୁଞ୍ଜୁଣି	ଏପ୍ରୁର
ବାଇଁଶିଆ	ଝାଠ୍
ଫସର ଗୁଙ୍ଗୁଡ଼ି	କାଞ୍ଜିକୁସା
ଝୋକେଇ	ଜାପ
ଶିକା	ଡିଠି
ଘୋରଣା	ଘାର୍ନା
ଦ୍ୱାର	ଦ୍ୱାର୍
ବାକ୍ସ	ପେଟେ
ଅଙ୍ଖା	ବାସ୍ତା
ମଣି	ମୁନା, ଜର
ପିଣ୍ଡ	କୁଡୁଲ୍
ଖଟ	ଖାଟୁଲ୍
ଚଶପ	ଘାସାଡନ୍
ତକଆ	ତାଲ ଓ ଡସା
ମଶିଣା	ମଶାନ
କରେସିନ ତେଲ	ମାଠ୍ନ
ବଖ	ଡୁବ, ଦପାମ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଘପାଳୀ	ଢବୟା
ପଙ୍ଖା	ପାଙ୍ଖା
କଣ୍ଟା	କୁଟି
ଟିଣ	ଟିଙ୍ଗ୍ ଡାବା
ଲୁହା	କାସ୍
ଖୁର	ମାଙ୍ଗା
ଝୁଞ୍ଚ	ଝୁଜ୍
ଦିଆସିଲି	କସପେଟେ
ଦିଆସିଲି କାଠି	କସ୍କାଗ
ସଂପତ୍ତି	ଢାନ୍
ପଇସା	ପାଇସା, ଡାବ୍
ଟଙ୍କା	ରୁପିୟା
ମାଣ୍ଡିଆ ଭାତ	ଗରାଡ଼ଡ଼ା
ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ	ଗର ଜାଓ୍ୟା
ତରକାରୀ	କୁସିର
ଲୁଣ	ଅବର
ତେଲ	ମେଂଟନ
ଦୁଧ	ପାଲ
ମହୁ	ଉରୁଓ୍ୟେ, ତେନେ
ଶସ୍ୟ	ବତ୍ନାମ୍
ଫଳ	କାୟୁ
ମାଂସ	ଆଓ୍ୟାଙ୍ଗ୍
ପଶୁ	ଗଡ଼ଜାତ
କାଇପୋକ	ଆଟଲେଙ୍ଗ
ସାପ	ତାଡ଼୍ଡାସ
ମାଙ୍କଡ଼	ମୁଜ୍
ପିଠା	ପୋଡ଼

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଖଟା	ପୁଲ୍
ପିତା	କାଇତା
ସ୍ୱର୍ଗ	କାଡାମ
ଲୁଣିଆ	ଅବର କାଇତା
ପିଙ୍କା	ସୁଟା
ଧୂଆଁ ପତ୍ର	ପୋଗ
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜାଇ
ଅଫିମ	ଆଫୁ
ମଦ	କାଲ୍
ମହୁଲ ମଦ	ଇଡ୍ଡୁକାଲ (ଇଡ୍ଡୁ-ମହୁଲ)
ଖଜୁରୀ ମଦ	ଏଟେଲ କାଲ୍ (ଏଟେଲ-ଖଜୁରୀ)
ରନ୍ଧା ମଦ	ଆଟେତା କାଲ୍
ଦୋକାନ ମଦ	ଭଟିକାଲ୍
ପିନ୍ଧା ଲୁଗା	ଜଡ଼ସାନ୍‌ଗିସିର, ସିଲେ
କନା	ଗିସିର,
ପଗଡ଼ି	ତାଲ୍ ଗୁଡ଼ା
ଛତା	ଗୁଡ଼ା
ଟୋପି	ଟୋପ
ମାଳ	ନେଡେମ୍
ଫୁଲହାର	ଫୁଙ୍ଗାହାର
ମୁଦି	ମୁଦା
ନାକର ମୁଦି	ମସମୁଦା
ହାତର ମୁଦି	କାସ୍କୁ ମୁଦା
ହାତର ଖଡ଼ୁ	କାସ୍କୁ ବାଆଡା
ଧାନ	ଓ୍ୟାଞ୍ଜି
ଚାଉଳ	ନୁକା
ସରୁ ଚାଉଳ	ସୁଟୁଲ୍ ନୁକା

ଓଡ଼ିଆ	ଟୋୟ୍ସା
ମାଣ୍ଡିଆ	ଗଗ୍ରା
ସୁଆଁ	କଟ୍ଲା
ବିରି	ସୁସୁଲ୍କ୍
ମୁଗ	ଟେସ୍ଲ
ହରଡ	ଘେର୍ମି
ଅଳସି	ଦେଶିଆନୁଙ୍କୁ
ବଡ଼ା	ନେରଞ୍ଜ୍
ମସୁର	ମୁସୁର
ଆଖୁ	ଗୁଡ଼କାଗ
ହଳଦୀ	କାମକା
ଲଙ୍କାମରିଚ	ମିଡ଼ପ୍ୟାକ୍
ପିଆଜ	ଉଲି
ରସୁଣ	କର୍ ଉଲି
ମକା	ଜନା
ଯୋତାଖ	ଛାରସନ
ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ	ଝୁଡଙ୍ଗ
ଶିମ୍ବ	ଶିକୁଡୁକ୍
ଜମି	ଭୂମ
ବିଲ	ପାଟେ
କିଆରି	ଡବଲା
ମାଟି	ମାଣ୍ଡ୍ରୁଲ
ବାଲି	ଜସ୍କ
ଖତ	ଖାତ
ହଳକାମ	ଉଡୂଦାନ ପାଡ଼ଇ
ଦା	କସୂଦାନ ଏଠାଉ୍
ଧାନଗଛ	ଓ୍ୟାଞ୍ଜିମାଡା
ଖଳା	ଖାଡା, କଲମ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା	ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଉଠାଣି	ଟଣ୍ଡା	ଟେଙ୍କା	ଗାଣ୍ଡା
ପଥର	କାଲ୍	ପର୍ବତ	ମେଣ୍ଟା
ନଈ	ଷାଲୁଡା	ପାଣି	ଏର
ବୃକ୍ଷ	କାମାଇ	ଜଙ୍ଗଲ	ନାଙ୍ଗେଲ
ମଈ	ମୋଣ୍ଟୁ	କୋଡ଼ି	ଗୁଦାଡ଼୍
ଶାବଳ	କୁଞ୍ଜୁ	ଗଦା	ଗାଦା
ପାଳ	ପାଡ଼ୁମୁ	ପାଳଗଦା	ପିମ୍ପିଲ ଦବା
ପାଳ	ପିମ୍ପିଲ୍	ଖଡ଼	ବେଲୁମ୍
ଗଛ	ମାଡ଼ାମ	ଲଉଠା	ଠେଣ୍ଡ୍ରା
ଘାସ	ଗାଡ଼ୁ	ବାଉଁଶ	ବେଦୁର
ପତ୍ର	ଆକ	ଡାଳ	କମା
ଚେର	ମାଡ଼ା	ମୂଳ	ମାଣ୍ଟ
କଢ଼	ଲେତା ପୁଙ୍ଗାର	ଫୁଲ	ପୁଙ୍ଗାର
ମଞ୍ଜି	ପେଟଡକ୍	ଗୁଳ	ତଲଙ୍କା
ଗଜା	ସୁଜ	ରସ	ସପ
କାଠ	ବେଶକ	ଶାଗ	କୁସିଡ
କଞ୍ଚା	ପାକା, କାଯୁ	ଶୁଖିଲ୍	ଓ୍ୟାତା
ପାଚିଲ୍	ପାଣ୍ଡ୍ରେ	ସଢ଼ା	କାଡ଼ଇତା
ଆମ୍ବ	ମାରକା	ଆମ୍ବ କଷି	ମାର୍କା ପୁଟପ
ପଣସ	ପାନସ	କମଳା	କାମଲା
ଜାମୁ	ନେଣ୍ଡ୍ରୁ	ପିଜୁଳି	ଉର୍ସ ବଡ଼୍ଗୁ
ନଡ଼ିଆ	ନାଡେଲ	କଖାରୁ	ଗୁମଡ
ପାଣିକଖାରୁ	ନର୍ଗୁମଡ	କାକୁଡ଼ି	ଡ୍ରେୟକୁ
ବଲ୍ଡ ଆଳୁ	ଆଲୁମାଟି	ଖମ୍ବଆଳୁ	ନାଙ୍ଗେଲ ମାଟି
ସଜନା	ମୁଲୁଙ୍ଗା	ବଲ୍ଡ ବାଇଗଣ	ଓ୍ୟାଙ୍ଗା
ବାଇଗଣ	ଆପା	କଲରା	କାଡେଲ
ଜମ୍ବ	ଡ୍ରେପା	ଭେଣ୍ଡୁଲ	ଇଡା

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା	ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଆମ୍ବଠାକୁଆ	ମାର୍କାଟେକା	ପଶୁ	ଗ୍ରନ୍ଦଳା
ପକ୍ଷୀ	ପିଟେଜାତ	ସାପ	ତାରାସ
କୁମ୍ଭୀର	ମସଲ	ମାଛ	କଟକ
କଇଁଚ	ଏମୁଲ	ବେଙ୍ଗ	ପାଟେଣ୍ଡି
ପୋକ	ପୁଡ଼ୁକୁ	କଙ୍କଡ଼ା	ଏଟେ
ଗାଈ	ଗୋଡ଼	ବାଛୁରି	ପେୟୁ
ବଳଦ	କଅନ୍ଦା	ଷଣ୍ଢ	ଗୋଦେ
ମଇଁଷି	ବାରେ	ଛେଳି	ମେକା
ମେଣ୍ଢା	ମେଣ୍ଢା	ଘୁଷୁରି	ପାଦ
ଗଧ	ଗାଡ଼ଧ	ଘୋଡ଼ା	ଘୁଗ୍ରମ
ହାତୀ	ହେନ୍	କୁକୁର	ନାଇ
ବିଲେଇ	ବେରକାଡ଼୍	ହରିଣ	ଲୁପ୍
ସମ୍ବର	ଗେଡ଼ର	ବାଘ	ଡ଼ୁଓ୍ୟୁ
ଗଧିଆ	କୁକାଲ	କୁଟ୍ରା	ଗଟର
ଠେକୁଆ	ମଲ୍ଡ଼୍	ଭାଲୁ	ଏଡ଼ଜ
ବିଲୁଆ	କଇଲ୍	ଦଉଡ଼ିବା	କାଡ଼ିଦନାଦ
ଜାଣିବା	ଏଦନାଦ୍	ଶୁଣିବା	କେଞ୍ଜାନ୍ଦ
କରିବା	କନାଡ	ନ କରିବା	କମା
ନେବା	ଆପୁନାଦ୍	ପିଇବା	ଜଣ୍ଡ୍ରନାଦ୍
ଶୋଇବା	ଭଞ୍ଜ୍ନାଦି	ହାଣିବା	ତାତାନାଦ
ଗୁଳିବା	ଦପ୍ପାନାଦ୍	ଧରିବା	ପଇଡ଼ାନାଦ୍
ଗୁଡ଼ିବା	ବଡ଼୍ସା ନାଡ୍	କହିବା	ଭ୍ରସାନାଦ୍
ରଖିବା	ତାସା ନାଦ୍	ଲେଖିବା	ଗ୍ରସାନାଦ୍
କାମୁଡ଼ିବା	କାସା ନାଦ୍	ଉଠିବା	ତେଦାନାଦ୍
ବୁଡ଼ିବା	ମୁଡ଼୍ଦା ନାଦ	ନାଚିବା	ଏଦ୍ଦାନାଦ
ହଲିବା	ହୁଙ୍ଗା ନାଦ୍	ଖାଇବା	ତିନ୍ଦାନାଦ
ଦେଖିବା	ଉଡ଼ା ନାଦ୍	ଶୁଙ୍ଘିବା	ମୁସକାନାଦ

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଉଠିବା	ବେରସ୍ସା ନାଦ୍
ଗାଗିବା	ଆଲ୍ମ ଆସ୍ସାନାଦ୍
କାନ୍ଦିବା	କେଯ୍ସା ନାଦ୍
ବସିବା	କୁଦାନାଦ୍
ପଢ଼ିବା	ଆଡ଼୍ଦା ନାଦ୍
କାଟିବା	କସ୍ସିଦ ନାଦ୍
ଖୋଲିବା	ତେରସ୍ସା ନାଦ୍
ଖେଳିବା	ଖାର୍ଚା ନାଦ୍
ହଜିବା	ମାସ୍ସାନାଦ୍
ବର	ଶାଳ
ଶାଳ	ଆର୍ଙ୍ମ
ଅମୃତଭଣ୍ଡା	କଟେ, ପୋପସ୍ସା
ତୁ ଟଙ୍କା ପାଇବୁ	ନିମା ପଇସା ଦରସିଣ୍ଡିନ୍, ନିକୁ ପାଇସା ଦରକତା
ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ	ନାନା ପୁନନା, ନାକଙ୍ଗି ତେଲ୍ସ୍ ଛିଲ୍
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା	ଡୁଓ୍ ଗୁଡ଼ୁଞ୍ଜିତା
ଦରକାର ଅଛି	ଦରକାର ମିଦେ
ମେଘ ବରଷୁଛି	ମାବ ମୁଷୁଡ଼ି କସମିଦେ
ଖରା ହେଉଛି	ଏଦ୍ ଆସ ମିଦେ
ପବନ ବହୁଛି	ଗାଲି ଓ୍ୱାସ ମିଦେ
ମୁଁ ଗାଧୋଉଛି	ନାନା ଏର୍ ମିସ ମିନ୍ଦେନ
ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଅ ନାହିଁ	ଉଡ଼ା ତାଗା ବଞ୍ଚି କୁଦୁସ୍ ମାଟୁ
ମଇଳା ପାଣି ପିଅନାହିଁ	ମାସର ଉଣ୍ଡ ମାଟୁ
ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତରରେ ଲୁଗା ବୁଣେ	ଡାକ୍ତ ତାନ୍ତେ ଗିସଡ଼ି କଟତଣ୍ଡୁ
ହାଟରେ ହଳଦି ଧୂଆଁ ପତ୍ର ବଦଳ କରୁଛନ୍ତି	ହାଟି ନାଗା କାମକା ମେଣ୍ଡେ ତାଗ ବାଦୁଲ୍ କସ ମିନ୍ଦେମ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଡ଼ମ୍ଭ ବକବାକୁ ଯାଉଛୁ	ଗାଡ଼ବାକ ଓ୍ୟାମାନାଙ୍ଗ୍ ଆଞ୍ଚ ମିନ୍ଦମ୍
ମୁଁ ବକବା ମୂଳ ଜାଣେ ନାହିଁ	ନାନା ଓ୍ୟାମାନ୍ ଦାରପୁନନ୍
ଗୀତ ଗାଅ	ପାଟା ପାର
ବାଜା ବଜାଅ	ଡ଼ଲ୍ ପେଞ୍ଜା
ବଇଁଶୀ ବଜାଅ	ଅସଡ଼୍ ଉଦା
କାନ୍ଧରେ ସବୁବେଳେ ଟାଙ୍ଗି	ଆଠା ତାଗା ଆଠ୍ ପାଡ଼ ପାସ
କଜିଆ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ	ମୁଣ୍ଡ୍ରା ଆସ୍କାନାଦ୍ ନେଲଆସ୍
ଥଣ୍ଡା ହୁଅ, ରାଗ ନାହିଁ	କଠ ଆଛେମୁ ଆଲମ୍ ଆସ୍କାମା
ମଶା କାମୁଡ଼ିଲେ ଜ୍ୱର ହୁଏ	ବିଛୁ କାଧକେ ଏଡ଼କ ପଇତତା
ଭାଲୁ ନଖରେ ରାମ୍ପୁଡ଼ି ପକାଏ	ଏଡ଼ଜ ବେଡ଼ଞ୍ଜ୍ କନେ କସିଗ୍ତା
କୁଟ୍ରା ବୋବାଉଛି	ଗରେ ତନସ୍ ମିଦେ
ଶୀତ ଦିନେ ବାଘ ମାତେ	ଇଡଙ୍ଗା କାଲମ ନାକଙ୍ଗ୍ ଭଓ୍ୟ
କୁକୁର ଆମ ଘର ଜଗେ	ନାଇସ୍ମ ମାଆ ଲେନ୍ ବେପମିନ୍ଦେ
କନ୍ଧ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ପିନ୍ଧିଛି	କନ୍ଧ ଛୁଉଲାଦ୍ ଗିସିଡ଼ ଉଡ଼ସ୍ତର
ମୁଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଛି	ନାନା ଗିସଡ଼ ଉଡ଼ସ ମିନ୍ଦେନ୍
ସରକାର କୃଷି ପାଇଁ ଋଣ ଦେବେ	ସରକାର ଟାସ କପ୍ନାନା ମାଇଦେଂ ଋଣ ଇତର
ନମସ୍ତେ	ଜହାଡ଼
ଆସ ବା ଆସନ୍ତୁ	ଓ୍ୟାଡ଼ା
ବସ ବା ବସନ୍ତୁ	କୁଦା
ତୁମ ନାମ କ'ଣ	ନି ପେଦେର ବାତା
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	ନିକୁ ବେକ୍କ୍ ପିଲା (ପେକା ଓ ପିକା)
ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ ?	ନିମା ବାତା ମାଡ଼ ମିନ୍ଦନ୍ ?
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ଦୁଃଖାମ ପଲତକେ ମାତ ତନୁ
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ପିଲକଙ୍ଗ ପାଠ କାଗନୁଙ୍ଗ୍ ଲମୁଠ୍
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ପାଠ କାରଇତକେ ନେଲ୍

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟିଡିନା ଋଣ ତାଡକେ ନେଲ୍
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓ ଓଜନରେ ବଦଳ	ମେଟ୍ରିକଡେ କଲସି ମେଣ୍ଡ୍ରେ ଓଜନଡେ ଓ୍ୟାମାଟ୍ଟୁ
ତୁମେ ଜମିବାଡ଼ି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ନିମା କୁଣ୍ଠାମେଣ୍ଠା ବେନଙ୍ଗ ବାନ୍ଧା ଇଡିନ ବାଲ୍
ତୁମ ଗାଁରେ କେତେ ଗୋରୁ ଅଛନ୍ତି କି ?	ମି ନାରୁ ବେନାଗା ଗୋଡମିନ୍ଦେର ବାଟେଲ୍ ।
ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋରୁ ରହିବା ଖରାପ	ସାଓ୍ୟାକାର ନାଗା ଗୋଡିମାଡ଼ା ନାଦୁ ଅପ
ସାହୁକାରଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	ସାଓ୍ୟାକର ନାଗାଟ୍ଟୁ ବାକ ତାମାଟ୍ଟୁ
ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	କାଷ୍ଟାମ ମାଡ଼ିକେ କାପ୍ପୁ ଦରକତା
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଲ୍ ଉନୁମାଟ୍ଟୁ
ବେଶୀ ଛୁଆ ଭଲ ନୁହେଁ	ନାରଗ ମିଲ୍ ମାଡିକେ ଅପ
ଏବେ କି ଫସଲ ହୋଇଛି	ଇଞ୍ଜେ ବାତ ଫସଲ ଆତା
ପୋଡୁ ଚାଷ କର ନାହିଁ	ପୋଡ଼ୁ ଫସଲାମ କିମାଟ୍ଟୁ
ତୁମର ଜମି ନାହିଁ କି ?	ନିୟାଦୁ ଭୂମ ଇଲେ
ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ଗାଓ୍ୱର ମେଟ ଭୂମ ଇସ ମିନ୍ଦେ
ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ ଲୋକ କିଏ ଅଛି ?	ମିନାରୁ ପେଦ୍ଦ୍ୱା ମାନେୟୁ ବେନ ମିନ୍ଦେରୁ
ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସାରକାର ମଇଛମାନେଇଙ୍କୁ ଭତାମ ଇତରୁ
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସାରକାର ମିୟାଦୁ ସୁବିଧାମ ମାଡ଼ି ମିନ୍ଦେରୁ

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା

ବର୍ତ୍ତର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଯାହା କହୁଛୁ ସତ କହୁଛୁ	ବାତା କେତ୍ତାନ ନଜାମ କେନ୍ତାନା
ହଲପ କରି କହୁଛୁ ମିଛ କହୁ ନାହିଁ ସେ ଲୋକ ସହିତ ମୋର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ	ନଜାମ କେସ ମିନ୍ଦେନ୍ ବଲମାଟା କେଲନା ଆମାନେଇ ସଙ୍ଗେ ଦକା ଇଲ୍ଲୀ
ଯାହା ଦେଖିଛୁ ତାହା କହୁଛୁ	ବାତା ଉଡ଼ୁତାନା ଆଦେ କେସ ମିନ୍ଦେନ୍

ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ସେ ଲୋକକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛୁ ତା ନାମ ବୁଟିଆ ତା ଘର ଆମ ଘର ପାଖରେ ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଜାଣେ	ଆମାନେଇକୁ ନାନା ପୁତାନ ଅନା ପୋଦେର ବୁଟିଆ ଅନା ଲନୁ ନା ଲତା ଗାରେ ଆ ଢ଼ଲତା ମାନେଇକୁ ନାନା ପୁତାନ୍
ସେ କାଲି ଏଠାରେ ଥିଲା ତାକୁ ଟାଙ୍ଗିରେ ହାଣି ଦେଇଛୁ ତା ମୃତ ଦେହ ସେଠାରେ ଅଛି	ଅରୁ ନନେ ଇଗାଏ ମାତର ଅଙ୍କୁ ପାର୍ସତେ ନାଡ଼କତରୁ ଅନାକୁ ଢ଼ଲତା ମେନ୍ଦୁଲ ଆଗାଏ ମିନ୍ଦେ
ସେ ଚୋରି କରିଛି ଚୋରି ଜିନିଷ ସେଠାରେ ଅଛି ଆଗରୁ ସେ ଚୋରି କରିଛି	ଅରୁ ଢ଼କତରୁ ଢ଼ଙ୍କାଲ ସାମାନ ଆଗାଏ ମିନ୍ଦେ ମୁନେଏ ଅରୁ ଢ଼ଙ୍ଗି ମିନ୍ଦେର

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା

ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ମୋ ଜମି ସେନେଇ ଯାଉଛି	ନା ଭୂମଢଙ୍ଗ୍ ଅରୁ ଅତରୁ
ମୁଁ ତାକୁ ଚାଷ କରୁଥିଲି	ନାନା ତାଙ୍କୁ ଉଡ଼ସ (ଓ୍ଵିତ) ମାତାନ୍
ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ	ନାନା ଜାତିମାଇନ୍ଦେନ୍ ଆଦିଓ୍ୱାସୀ
ମୋର ଭୂମି ନାହିଁ	ନାକୁ ଭୂମାଇଲ୍
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ	ନାନା ପାଡ଼ିୟୁ କସ ବଦକ ମିନ୍ଦେନ୍

ଅବକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ମୁଁ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ନାନା କାଲ୍ ତିଆଡ଼ୁ କଓ୍ଵନା
ମୁଁ ମଦ ଖାଏ	ନାନା କାଦ୍ଧ ଜନ୍ ଛାନ୍
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ	କାଲ୍ ଉଡ଼ନାଦୁ ଅପ
ସେ ମଦ ତିଆରି କରୁନାହିଁ	ଅରୁ କାଲ୍ ତିଆଡ଼ କଓ୍ଵରୁ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଲ୍ ଉନନା
ସେ ଚାଷ କରି ଚଳୁଛି	ଅରୁ ଭୂମ ପାଡଇ ବସ ବାଦକା ମିନ୍ଦେରୁ
ନେଳ କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି	ମେକା କରକ୍ ପଡ଼ପ ମିନ୍ଦେମ୍
ତାକୁ ବନ୍ଦ କରି ଚଳୁଛି	ଆଓ୍ଵ ଓ୍ୱାମି ବାଦକ ମିନ୍ଦେମ୍
ସେ ଆମ ଛେଳି ଚୋରି କରିଛି	ଅରୁ ମାଙ୍କ ମେକା ଡ଼ଙ୍କଡରୁ
ଚୋରି କରିବା ପାପ	ଡ଼ଙ୍ଗନାଦୁ ପାପାମୁ

ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ପିଲ୍‌କଙ୍ଗ୍ ଇସ୍କୁଲ୍‌ଡା ଲମୁଟୁ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ	ଅଡ଼ୁ ପାଠ୍ କାରଇତଡ଼ୁ

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଟଙ୍କା କରିବେ	ପାଠ କାରଇନେକ ନାଡ଼କାଡ଼ି ତୁର୍ଗି ତଂଡ଼ୁ
ନଚେତ ବ୍ୟବସାୟ କମ୍ବା ଚାଷ କରିବେ	ବେବାର କତର ଲଲକେ ଭୂମ ପାଡ଼ଇ କତର
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟିତନା ଋଣ ଦରକ ମିନ୍ଦେ
ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳିବ	ଆକମିକା ଇଦାନେମ ଦରକତା
ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	ମେଷ୍ଟେର ମିକୁ ସାୟାମ ମାଡ଼ତରୁ
ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଲନ କନଙ୍ଗ ସାହାୟ ଦରକତା
ଚାଷ ପାଇଁ ବିହନ ସାର ସରକାର ଦେଉଛନ୍ତି	ଓ୍ୱିତାନ ମାଇଦେଙ୍ଗ ସାକାରଓ୍ୟାଞ୍ଜି ଖାତାମ ଇସ ମିନ୍ଦେର
ଚାଷ କରି ଫସଲ ସୋସାଇଟିରେ ବିକ	ଭୂମ ପାଇଡ଼ି କସି ଆନାମ ସୋସାଇଟି ତାଗା ଓ୍ୟାମାଟ୍

ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ

ସେଠ ଚୂଆଁ (କୂଅ) କରିବ କି ?	ନୁୟୁ କତି ନେ
ତା ପାଇଁ ଋଣ ଦରକାର କି ?	ଅନା ମାଇଦେଙ୍ଗ ଋଣ କାଓ୍ୟାଲି
ଗୋଲ୍ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଦେଉଛନ୍ତି	ଗୋଲ୍ ନମେଣ୍ଡ୍ରେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଇସ ମିନ୍ଦେରୁ
ସାଉକାର ସୁଧଠାରୁ ଗୋଲ୍ ସୁଧ କମ	ସାଉକାଡ଼ନ ପିଲ ଦନା ଗୋଲ୍ ତାଦ ପିଲ କାମ
ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା, ଗାଈ ପାଳିବା ପାଇଁ ଋଣ ନେବ କି ?	ମେକା, ମେଣ୍ଢା, କରୁ, ଗଡ଼ୁ ପାଡ଼ ପାନା ମାଇଦେଙ୍ଗ ଋଣ (ବାକ୍) ତାତନ୍
ଅନାବାଦି ଜମି ପାଇଁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଅନାବାଦ ଭୂମ ମରାମତ କୟାନା ମାଇଦେଂ ଋଣ ଦରକ ମିନ୍ଦେ

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସାର, ବିହନ ଓ ଟଙ୍କା ଋଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଉଛି	ଗୁଦଆଦ ଫସଲ ମାଡ଼ିନୁଙ୍ଗ୍ ଓ୍ବନା ମେଣ୍ଡେ ପାଇସା ଋଣ ହିସାବ ଇଁସ ମିଦେର
ଚାଷ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାକୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ପାଡ଼ଇ କନା ସାମାନ ଆସାନଙ୍କୁ ଋଣ ଦରକ ମିଦେ
ଆଗରୁ ଋଣ ନେଇଥିଲେ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରି ନୂଆ ଋଣ ନିଅନ୍ତୁ	ମୁନେ ଋଣ ଅସୁ ମାଛର ଇଟକେ ତାଙ୍କୁ ଇସ୍ ଧୁନା ଋଣ ଅୟୁମୁ
ଗୋଲରେ ସଭ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଚାଳିଶ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ଧନ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଗୋଲତାଗା ନେମାର ଆୟୁନା ମାଇଦେଂ କୁଡ଼ୁଲ୍ ଚାଷ ମାନେଇକଂ ରେଣ୍ଡ କୋଢ଼-ଏଓ୍ବନା ଋଣ ଦରକ ମିଦେ।
ତା ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗିବ ନାହିଁ	ତାନା ପରପ୍ରିଲ ଲାଗେମ ଆୟୁ
ସେଚ କୂପ, ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା ଗାଈ ଓ ଜମି ମରାମତି ପାଇଁ ମିଳୁଥିବା ଋଣ ଉପରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଶତକଡ଼ା ୨୫ ଭାଗ ଓ ନାମ ମାତ୍ର ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଶତକଡ଼ା ୩୩ ଭାଗ ଗୁଷ୍ମାଞ୍ଚଳ ସଂସ୍ଥା ପକ୍ଷରୁ ରିହାତି ମିଳୁଛି	ନୁଇ, ମେକା, ମେଣ୍ଢା, କର, ତାଡ଼ୁ ମେନଣ୍ଡ୍ରି ଭୂମ ମରାମତ ମାଇଦେଂ ଦରକ ମାଦାନ ଋଣତା ପର କୁଡ଼ୁଲ୍ ଚାଷ ମାନେଇକଂ ଠାଣ୍ଡିଟେ କୋଡ଼େକ ଏଇଂ ଭାଗ ମେଣ୍ଡେ ପେଦେରକ୍ ମାତାରାମ ଚାଷ ମାନେଇକୁଂ ଓ୍ୱାନ୍ଦାତ୍‌ନ କୋଡ଼େକ ତେରା ଗୁଷ୍ମାଞ୍ଚଳ ବିଭାଗ ତିନା ଇନାମ୍ ଦରକ ମିଦେ

ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ତୁମ ନାମ କ'ଣ	ନି ପେଦେର ବାତା ?
ଘର କେଉଁଠି ?	ଲନ ବେନ୍ ନାର୍ ?
ବୟସ କେତେ ?	ବେସକ ଓ୍ୱାଡ଼ିସା ନିୟାଦ ଆତା ?
କି ରୋଗ ହୋଇଛି ?	ବାତ ଦୁଃଖାମ ପଇତା ?

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
କେତେଦିନ ହେଲା ହୋଇଛି ?	ବେସକ୍ ଦିନା ଆତା ?
କି କି ଔଷଧ ଖାଇଛ ?	ବାତା ବାରା ମାନ୍ତ ତିନ୍ତନ୍ ?
କେତେବେଳେ ରୋଗ ବଢ଼ୁଛି ବା କମୁଛି	ବେସୁଟ ରୋଗାମଜାଦା ଆତ ଚିଲକେ କାମ୍ ଆତା ?
(ସ୍ତ୍ରୀ) ମାସିକଅ। ଠିକ୍ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ?	ନିକୁ ଲେଞ୍ଜି ଠିକ୍ ଆୟମିନ୍ଦେ କି ଇଲ୍ଲ ?
ମାସକୁ ଥରେ ନା ଦୁଇଥର ଋତୁ ହେଉଛି ?	ଲେଞ୍ଜିଙ୍ଗ ଅଣ୍ଡ୍ସୁ କି ରେଣ୍ଡ ଦାମ ଋତୁ ଆସ ମିନ୍ଦେ ?
ବେଶୀ ସ୍ରାବ ହେଉଛି ନା ଅଳ୍ପ ହେଉଛି ?	ନେକାଏ ନେତ୍ତୁର ପେଇସ ମିନ୍ଦେକି? କାମ ଆସିମିନ୍ଦେ ?
ସ୍ରାବ ହେଲାବେଳେ, ପୂର୍ବରୁ ବା ପରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି କି ?	ନେତର ପେଇତାନା ମୁନେ କି ପାୟ୍ସା ନତା ?
ନିୟମିତ ଔଷଧ ଖାଇବ ?	ନିୟମତେ ମାନ୍ତ ତିନ୍ନୁ ?
ଗର୍ଭ କେତେମାସ ହୋଇଛି ?	ତିଙ୍କା ଅସ୍ସୁ ବେସକ ଲେଞ୍ଜାକ ଆତା ?
ପରସ୍ରା କପର ହେଉଛି ?	ଏର ଚାତନାଦ ବେନା ରାକାମ ଆୟମିନ୍ଦେ ?
ଛୁଆ ପେଟରେ ବୁଲିବାର ଜାଣିଛକି ନାହିଁ ?	ପିଲ୍ ପଟ ଡାଗା ଓେଲ୍ନାଦ ପୁଣ୍ଡନ୍ କି ଇଲ୍ଲ ?

ଇଂଜିନିୟରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଦୈନିକ କେତେ ମଜୁରୀ ପାଉଛ ? ମୁଁ ଚାରିଟଙ୍କା ମଜୁରୀ ପାଉଛି	ଦିନାତ୍ତକ ବେସର କୂଲି ଦରକିତା ? ନାକୁ ନାଲୁ ରୁପିଆ ଦରକ ମିନ୍ଦେ ।

ଓଡ଼ିଆ	କୋୟା
ଦୈନିକ କେତେ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛୁ ? ମୁଁ ଛ' ଘଣ୍ଟାଠୁଁ ଆଠଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛୁ	ଦିନାଲ ବେସକ୍ ଘାଣ୍ଟା କାମ କସମିଦିନ୍ ନାନା ଆରୁ ଘାଣ୍ଟାନିନା ଆଠଘାଣ୍ଟା କାମ କସ ମିଦେନ ।
କେତୋଟା ବାଳ ମିଶାଇଛ ?	ବେସକ ଡ଼ାବା ଭସକ କାଲପତିନ୍ ?
ଆଠଟା ବାଳ ମିଶାଇଛୁ	ଆଠ ଡ଼ାବା ଭସ୍କ କାଲତାନା
କେଉଁଠି ରହୁଛୁ ?	ବେଗା ମିଦ୍ଦନ୍ ?
ପାଖ ଗାଁରେ ରହୁଛୁ	ଇଗାରେ ନାରୁ ମିଦେନ୍ ।
ଚାଉଳ ଲୁଣ ମରିଚ ପାଉଛୁ କି ନାହିଁ ?	ନୁକା ଅଓ୍ୟଡ଼ ମିଡ଼ପ୍ୟାକ୍ ଦରକ ମିଦେକ ଇଲି ?
ହଁ କମ୍ତି ନାହିଁ ।	ହଁ' ଇଲକ ଇଲି ।
ବାବୁ କେବେ ଆସିଥିଲେ କି ?	ବାବୁ ବେସୁଟ୍ ଓ୍ୟାସ୍ ମାରେ ?
କାଲି ଆସିଥିଲେ ।	ନନେ ଓ୍ୟାସ ମାତର ।
ତୁମ ଗାଁର କେତେ ଲୋକ ଏଠାରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି	ମି' ନାରଦର ବେସଓ୍ୱଡ଼ ମାନେଇ ଇଗା କାମ କସ ମିଦେର ?
୧୫।୨୦ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି ।	୧୫।୨୦ ମାନେଇ କାମ କସ ମିଦେରୁ ।
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	କାଲ ଉନୁମାଟୁ ।
ସୋସାଇଟିରୁ ରଣ ଆଣିବ	ସୋସାଇଟିତିନା ରଣ ତାଡ଼ାଟୁ ।
ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଅ ।	ପିଲ୍‌କଂ ପାଠ କାରସ୍ ପାଟୁ ।

ଆଦିବାସୀ ମହିଳା ଲୀଳାବତୀ

ବଣ ପାହାଡ଼ଘେରା, ପ୍ରକୃତିରାଣୀର ଶୋଭାପସରା କୋରାପୁଟରେ ଆଦିବାସୀ ମହିଳା ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠା ଲେଉଟାଇଲେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ, ଆଜିକାଲିର ଯେକୌଣସି ବୀରପୁଙ୍ଗବଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚରେ ଥିଲା । ଆଜି ସେ 'ବନଫୁଲ' ହୋଇ ବଣରେ ମଉଳି ଝଡ଼ି-ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୨୦୦ ଠାରୁ ୧୪୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୋରାପୁଟର ଇତିହାସରେ ନାନାପ୍ରକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚକ୍ରକୋଟ (ବସ୍ତର), ପୁଷ୍କରୀ (ଉମରକୋଟ) ଓ ଦକ୍ଷିଣରେ ଭେଙ୍ଗୀ ରାଜ୍ୟର ପତନ ପରେ ଏହି ଦେଶ ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶ୍ରୀକୂର୍ମମ୍ ସିଂହାଚଳ, କଣ୍ଡାକାମେରୁ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ମିଳିଥିବା ଶିଳାଲିପି ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଖ୍ୟାତ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିପତ୍ତି ବହୁତ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ଏବଂ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ପୂର୍ବଘାଟ ପର୍ବତମାଳାରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧପ୍ରିୟ ଜାତି, ଯଥା : କୋଣ୍ଡା, କୋନ୍ଦୁ, ଗାଇତା, ମୁକା, ପେଦ୍ଦନାଟି, ରଣା ଇତ୍ୟାଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କରି ରାଜ୍ୟ ଚଳାଇଲେ । ଏହି ଜାତିମାନେ ନିଜକୁ ରାଜରୂପରେ ଅଭିହିତ କରି କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ବଂଶଧରରୂପେ ପରିଚିତ କରାଇଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ନିଜକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଚନ୍ଦ୍ର, କିମ୍ବା ମତ୍ସ୍ୟବଂଶର କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୋଲି ପରିଚିତ କରାଇ-ବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏହି ରାଜବଂଶଜମାନେ ନିଜ ନିଜକୁ ବିଖ୍ୟାତ କରିବା ପାଇଁ ଗୃହଯୁଦ୍ଧରେ ନିୟୋଜିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନିଜର ରାଜଧାନୀଗୁଡ଼ିକୁ ବାହ୍ୟଶତ୍ରୁର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହିପରି ଭାବରେ କଣ୍ଡାକାମେରୁ, ଓଡ଼ିବାଡ଼ି, ନନ୍ଦପୁର, ଦେବରକୋଣ୍ଡା,

ଅନନ୍ତଗିରି, ଇନ୍ଦ୍ରକୋଣ୍ଡା, କୋଣ୍ଡିକୋଣ୍ଡା, କନକଗିରି, ଶଙ୍ଖଗିରି, ନାଲ୍‌କୋଣ୍ଡା, ଜାଲପାଲି, କାପଲବାସ୍ଥୀ ଇତ୍ୟାଦି ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମଷ୍ଟିକୁ "କୋନାମଣ୍ଡଳ" ବୋଲି ଲୋକେ କହୁଥିଲେ । ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବଳଶାଳୀ ଥିଲେ କଣ୍ଡାକାମ୍ବେରୁ ବା କମ୍ମୁଦିର, ନନ୍ଦପୁର ଓ ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ।

ଶ୍ରୀକୂର୍ମମ୍ ଓ ସିଂହାଚଳମ୍ ଶିଳାଲିପି ଅନୁଯାୟୀ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟରେ ଶୈଳବଂଶୀ, ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ରାଜ୍ୟରେ ମତ୍ସ୍ୟବଂଶୀ ରାଜାମାନେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । କାଣ୍ଡାକାମ୍ବେରୁ ବା କାମ୍ମୁଦିରରେ ଏହି ନନ୍ଦପୁର ରାଜବଂଶୀୟ ଶୈଳବଂଶୀ-ମାନେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ପାରସ୍ପରିକ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଏହି ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଇଥିଲା । ସମସ୍ତେ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧୀନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ନ ଥିଲା । ଏମାନଙ୍କର ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଦକ୍ଷିଣରେ ରେଡ଼ି ରାଜାମାନେ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ବାରମ୍ବାର ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଓ ଲୁଣ୍ଠତରାଜ ଚଳାଇଲେ ।

ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । ମହାରାଜା ଭାନୁଦେବ ଚତୁର୍ଥଙ୍କ ଦୁର୍ବଳତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ କପିଳେଶ୍ୱର ରାଉତରାୟ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ନାମ ଧାରଣ କରି କଳିଙ୍ଗର ସମ୍ରାଟ ହେଲେ । ସେ ରାଜଗାଦି ଆରୋହଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଥମ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏକତା ଆଣିବା ହେଲା ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତାଙ୍କର ପ୍ରତାପରେ ଉପରୋକ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟେକ କପିଳେନ୍ଦ୍ରଦେବଙ୍କ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆରମ୍ଭରେ, ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ି-ବାଡ଼ି ରାଜ୍ୟରେ ଜୟନ୍ତରାଜୁ ନାମକ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପୁଅଙ୍କ ନାମ ପ୍ରତାପ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଓ ଝିଅଙ୍କ ନାମ ସିଙ୍ଗାମ୍ମା । ତଦାନୀନ୍ତନ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟର ଶୀଳାବଂଶୀ ରାଜା ବିଶ୍ୱନାଥ ରାଜୁଙ୍କ ସହିତ ରାଜକନ୍ୟା ସିଙ୍ଗାମ୍ମାଙ୍କ ବିବାହ ହେଲା । ଏହି ବିବାହ ଫଳରେ ଉଭୟ ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ଓ ନନ୍ଦପୁର

ପୂର୍ବ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଭୁଲିଯାଇ ଏକ ହୋଇଗଲେ । ବିଶ୍ୱନାଥ ରାଜୁ ଓ ସିଙ୍ଗାମ୍ମାଙ୍କ ଔରସରୁ ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗାରାଜୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି ନନ୍ଦପୁର ସିଂହାସନ ଅଳଂକୃତ କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରତାପ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନରୂପେ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲେ ଜୟପୁର ରାଜ୍ୟର ରାଜବଂଶର ପ୍ରଥମ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ଲୀଳାବତୀ ।

ରାଜା ପ୍ରତାପ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ସମସାମୟିକ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରୂପେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲେ । କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସେ ପ୍ରଥମେ ପଡ଼ୋଶୀ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏକୀକରଣ କରିଥିଲେ । ଲୀଳାବତୀ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ସ୍ନେହ ଥିଲା । ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ଜନ୍ମ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୪୨୦ ସମୟକୁ ହୋଇଥିବାର ଅନୁମିତ ହୁଏ । କାରଣ ଏହି ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମଲାଭ ପରେ ରାଜା ପ୍ରତାପ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନକୁ ସ୍ମରଣୀୟ କରିବା ସକାଶେ ନିଜର ଶାଳକପୁତ୍ର ମିଙ୍ଗାରାଜୁ (ସେତେବେଳକୁ ଓଡ଼ବାଡ଼ିର ରାଜା)ଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ହୋଇ ରେଡ୍ଡି ରାଜାମାନଙ୍କୁ କୋଣ୍ଡାଭିଡୁ ଦୁର୍ଗରେ ପରାସ୍ତ କରି କୋଣ୍ଡାଭିଡୁ ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କରି କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିଥିଲେ । ସେହିପରି ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୪୨୧ରେ ଜନ୍ତର-ନାଡୁ (ବର୍ତ୍ତମାନ ତାମିଲନାଡୁର ଅଂଶବିଶେଷ) ରେଡ୍ଡି ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରି କଳିଙ୍ଗ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପରିସର ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରି ରାଜା ପ୍ରତାପ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ପରିସର ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଉତ୍ତରରେ କଳାହାଣ୍ଡିର ବୁଢ଼ାଲିଙ୍ଗ, ଦକ୍ଷିଣକୁ ମୋଟୁ, ପଶ୍ଚିମକୁ ଭାସ୍କେଲ ନଦୀ (ଉମରକୋଟ) ଓ ପୂର୍ବକୁ ଶ୍ରୀକାକୁଲମ୍‌ର ନଗରଖାନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହେଲା । ସେହିପରି ତଦାନିନ୍ତନ ପାରଳାଖେମିଡ଼ି ରାଜ୍ୟ ସହ ଗୁମାଗଡ଼ ଓ ବଡଖେମିଡ଼ି ରାଜ୍ୟ ସହ ଫଟାଗୁଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ସୀମାରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କଲେ । ଏହିପରି ଭାବେ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜୟକରି ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୪୩୫ରେ ଶ୍ରୀକୂର୍ମମ୍‌ଠାରେ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୪୩୭ରେ ସିଂହାଚଳମ୍‌ଠାରେ ନିଜର ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ବିବରଣୀର ଶିଳାଲିପି ଖୋଳାଇଥିଲେ । ଶ୍ରୀକୂର୍ମମ୍ ଶିଳାଲିପି ଅନୁଯାୟୀ ନିଜର କନ୍ୟା ଲୀଳାବତୀ ସହ ସେ ଶ୍ରୀକୂର୍ମମ୍ ଦର୍ଶନ କରି

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜର ଖଣ୍ଡା ଧୋଇଥିଲେ ଏବଂ କାକଟପାଲି ନାମକ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଦାନ କରିଥିଲେ ।

ନିଜର ପିତାଙ୍କର ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ଏବଂ ନିଜ ପରିବାର ତଥା ଓଡ଼ିବାଡ଼ିର ମାତୁଳ ପରିବାରର ପରମ୍ପରା ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ସେ ସମସ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ର, ପ୍ରବୀଣ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ସାରିଲା ପରେ ପିତାଙ୍କ ସହ ସମସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଆୟତ୍ତ କରିଥିଲେ । ପିତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଅବଳା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସଦାସର୍ବଦା ପୁରୁଷ ବେଶରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ରାଜ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ପିତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ପରେ ପରେ ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗା ରାଜଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଏହି ବୀର ରମଣୀ ନିଜର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ଯୁବତୀ ଝିଅ ଲୀଳାବତୀ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର କୌଣସି ପୁତ୍ର ନ ଥିବାରୁ, ଝିଅର ଭବିଷ୍ୟତ କଣ ହେବ ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ହେଲା । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟ ଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ କାମୁନ୍ଦିବାର ଶୈଳବଂଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କରଦ ରାଜା-ମାନଙ୍କର ଗୋପନରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେବାର ଖବର ରାଜା ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦିନକୁ ଦିନ ଝିଅ ଚିନ୍ତାରେ ରାଜାଙ୍କର ଦେହ ରୁଗ୍ଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ରାଜାଙ୍କ ଏହି ଅବସ୍ଥାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ଓ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟର ସୀମାରେ କେତେକ ଶୈଳବଂଶୀ ଯୁବକ ନିଜକୁ 'ଭୂପତି' ନାମରେ ନାମିତ କରି 'ମାଡ଼ଗୁଲ' ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଘୋଷଣା କଲେ ।

ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ବେଳକୁ ବେଳ ଶୋଚନୀୟ ରୂପ ଧାରଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ଲୀଳାବତୀ ଏଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରି ନ ଥିଲେ । ସେ ସମସ୍ତ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ଅନୁଚରମାନଙ୍କୁ ଜବତ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲେ । ପିତାଙ୍କ ମନର ଅବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି ଶୋଚନୀୟ ନ କରିବାପାଇଁ ସେ ଅହରହ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । କେବଳ ନିଜର ମାତୁଳ ପରିବାର ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ରାଜ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ସାହସ କରିଥିଲେ । ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ନନ୍ଦପୁରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିବା ମହାଦେବ

ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଭକ୍ତି ଥିଲା । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ତାଙ୍କର ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରି କାଳ କଟାଇବାରେ ଲାଗିଲେ । ମହାପ୍ରଭୁ ବିଶେଶ୍ୱର ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ସେବାରେ ଏପରି ପ୍ରୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ସେ ଲୀଳାବତୀଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ବିପଦରୁ ଯଥାସମୟରେ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ।

କାଶ୍ମୀର ନିକଟସ୍ଥ ଜମ୍ମୁଦେଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶୀୟ କଙ୍କସେନାଗୋଷ୍ଠୀ ରାଜାମାନଙ୍କର ରାଜତ୍ୱ ଥିଲା । ଏହି ବଂଶରେ ୮୬ ପୁରୁଷ ପରେ କାମ୍ୱୀରାଜ ଦେଓ ନାମକ ଜଣେ ରାଜା ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ରଙ୍କ ନାମ ବିନାୟକ ଦେଓ । ବିନାୟକ ଦେଓ ଯୁବକ ହେଲା ପରେ ବନାରସ ଆସି ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ କ'ଣ ତାହା ବୁଝିବା ପାଇଁ ସେ ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କର ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇ ତପସ୍ୟା କଲେ । ଦିନେ ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ସେ ନନ୍ଦପୁର ଯାଇ ଶୈଳ ବଂଶର କନ୍ୟା ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ସହ ବିବାହ କରି ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନାଦେଶ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କୁ ଚମତ୍କୃତ କରିଥିଲା ଏବଂ ସେ ବହୁତ ଘାତପ୍ରତିଘାତ ସହ୍ୟ କରି ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ସେ ନନ୍ଦପୁର ଗଡ଼ ଭିତରକୁ ନ ଯାଇ ~~ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ~~ ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଭାବରେ କାଳ ଯାପନ କଲେ । ଏହି ନୂତନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଭଗବାନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ସର୍ବପ୍ରକାର ଉନ୍ନତି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲା ।

ଏଣେ ଲୀଳାବତୀ ପ୍ରତିଦିନ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥାନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ଦିନ ସେ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ପୂଜା କରିବା ପାଇଁ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲାବେଳେ ଏହି ନବୀନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି ପଡ଼ିଲା । ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ କ୍ଷତ୍ରିୟୋଚିତ ବ୍ୟବହାର ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୋହିତ ହୋଇ ସୁନ୍ଦରୀ ଲୀଳାବତୀ ତାଙ୍କର ଚୂଟିଚକ୍ଷୁ ମିଳିତ ହେବା ପରଠାରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ପୁଣି ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ ପୂଜା କରିବା ସମୟରେ ଭଗବାନ ଶିବଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କର ମନୋଭାବକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ମିନତି କରି

ତାଙ୍କର ଅନୁମତି ଇଙ୍ଗିତଦ୍ୱାରା ଆଣିଲେ । ପୂଜା ଶେଷ ହେବା ପରେ ସେ ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ଫେରି ଆସି ଏହି ଯୁବକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କର ରୂପ ଓ ଗୁଣ ଭାଳି ଭାଳି ଭାବବିହ୍ୱଳ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।

ସେହିଦିନ ରାତିରେ ରାଜା ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗାରାଜୁ ଓ ଲୀଳାବତୀ ଉଭୟେ ଏକ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେ । ଇଷ୍ଟଦେବତା ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଯେଉଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ରହିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ସହ ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ବିବାହ ହେଉ ଓ ସେ ଲୀଳାବତୀ ସହ ରାଜାଙ୍କ ପରେ ନନ୍ଦପୁର ରାଜସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରନ୍ତୁ । ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜାଙ୍କୁ ବିସ୍ମିତ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ କଲା । ସେ ନିଦରୁ ଉଠି କାଳବିଳମ୍ବ ନ କରି କେତେକ ପରିଚାରକଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇ ଏହି ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କୁ ନିଦ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଠାଇ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ମାଗିଲେ । ରାଜା କ୍ଷତ୍ରିୟୋକୁଳୋଦ୍ଭବ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇବା ପରେ ବଡ଼ ଜାକଜମକରେ ରାଜପ୍ରାସାଦକୁ ନେଇ ନିଜର କୁଳାଚାର ପ୍ରକାରେ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ଶୁଭବିବାହ କରିଦେଲେ ।

ଏହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ବିବାହ ଅଜଣା, ଅଶୁଣା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶଧାରୀ ଯୁବକଙ୍କ ସହ ହେବାରୁ ରାଜବାଟି ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଡ଼ନ ହେଲା । ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ପ୍ରଣୟପ୍ରାର୍ଥୀ ମାଡ଼-ଗୁଲ ଭୂପତି, କାମୁଦବାର ରାଜୁ ଏବଂ ଏପରିକି ନିଜ ମାତୁଳ ଓଡ଼ବାଡ଼ ରାଜା ମଧ୍ୟ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ବାଡ଼ ରାଜା ନିଜର ପୂର୍ବ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେବାର ପକ୍ଷପାତୀ ନ ଥିବାରୁ ସେ ପୂର୍ବପରି ନନ୍ଦପୁର ରାଜପରିବାରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ସହ ବିବାହ ହୋଇଥିଲା ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୪୪୩ରେ । ବିବାହ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ସହ ନନ୍ଦପୁରର ବିଖ୍ୟାତ ବତିଂଶ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିଥିଲେ । ରାଜା ବିନାୟକ ଦେଓ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନନ୍ଦପୁରରେ ବିଦ୍ରୋହର ନିଆଁ ଜଳି ଉଠିଲା । ସମସ୍ତ ପ୍ରଜା ଏହି ବିବାହ ବା ସିଂହାସନ ଆରୋହଣକୁ ପସନ୍ଦ ନ କରି ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କଲେ । ଏହି ବିଦ୍ରୋହର

କର୍ଣ୍ଣଧାର ରୂପେ ମାଡ଼ଗୁଲ ଭୂପତି ଓ କାମୁଦବା ରଜା ରହିଲେ । ଓଡ଼ିବାଡ଼ି-ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ନନ୍ଦପୁର ବିଦ୍ରୋହୀମାନଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ି-ଯାଇଥିଲା । ରାଣୀ ଲୀଳାବତୀ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାର ରାଜପ୍ରାସାଦ ଭିତରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଲେ । ବିନାୟକ ଦେଓ ପଳାୟନ କଲେ ।

ନନ୍ଦପୁରର ଦକ୍ଷିଣକୁ ବୋଇପାରିଗଡ଼ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ବୋଇପାରିଗଡ଼କୁ ଆଜିକାଲି ଲୋକମାନେ ବୋଇପାରିଗୁଡ଼ା ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତି । ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୟପୁର-ମାଲକାନଗିରି ରାସ୍ତାରେ ଅଛି । ଲବଣିଆ ବୋଇପାରି ବୋଲି ଜଣେ ବୋଇପାରି ସର୍ଦ୍ଦାର ଏହି ଗଡ଼ରେ ରାଜୁତି କରୁଥିଲେ । ବୋଇପାରିମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ପେଶା ହେଲା ବ୍ୟବସାୟ । ରଜା ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗା ରାଜୁତି ସମୟରେ ଏହି ବୋଇପାରି ସର୍ଦ୍ଦାର ଲବଣିଆ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟରେ ଅବାଧ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇଥିଲେ । ତେଣୁକରି ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ନାଗପୁରଠାରୁ ପୂର୍ବରେ କଳିଙ୍ଗ ପାଟଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । ବ୍ୟବସାୟର ସୁବିଧା ସକାଶେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପ୍ରଚୁର ଧନବଳ ଓ ଲୋକବଳ ଥିଲା ।

ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ଅପମାନ ଓ ପଳାୟନ ଲୀଳାବତୀ ସହ୍ୟ କରି-ପାରିଲେ ନାହିଁ । କେତେକ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଅନୁଚରଙ୍କ ସହ ସେ ସୈନିକ ଛଦ୍ମ-ବେଶରେ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ପିଛା କରି କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ଥିବା ରାଣୀ-ଡୋଟା ଗ୍ରାମ ପାଖରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ହେଲେ । ନିକଟରେ ଥିବା ରାଜା ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗାରାଜୁଙ୍କର ବସନ୍ତ ନିବାସ 'କୋଟା'ରେ ଯାଇ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କ ସହ ଆତ୍ମଗୋପନ କଲେ । କୋଟା ଗୋଟିଏ ଅଭେଦ୍ୟ ଦୁର୍ଗ ଥିଲା । ଏହା ପୂର୍ବଘାଟ ପର୍ବତମାଳାର ଠିକ୍ ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ପ୍ରକୃତିଦତ୍ତ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀଦ୍ୱାରା ଆବେଷ୍ଟିତ । କୋଟାର ଅଧିବାସୀ ଲୀଳାବତୀ ଓ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କୁ ପାଗ୍ଗେଟି ନେଇ ସେମାନଙ୍କର ଆନୁଗତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ କୋଟାର ନାମ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି 'ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କୋଟା' ବା 'ବିଛଳ କୋଟା' ନାମ ଦିଆଗଲା । କାରଣ ପ୍ରେମିକା ଲୀଳାବତୀ ଓ ପ୍ରେମିକ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ପୁନର୍ମିଳନ ଏହିଠାରେ ହିଁ ହୋଇଥିଲା ।

ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କୋଟା ଦୁର୍ଗର ଅନତିଦୂରରେ ବୋଇପାରିଗଡ଼ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା । ଲୀଳାବତୀ କାଳବିଳମ୍ବ ନ କରି କେତେକ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଅନୁଚରଙ୍କଦ୍ୱାରା ବୋଇପାରି ସର୍ଦ୍ଦାର ଲବଣିଆଙ୍କସହ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ଲବଣିଆ ପ୍ରତାପ ଗଙ୍ଗା ରାଜଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିଜ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟର ଉନ୍ନତି ଓ ପ୍ରସାର ସ୍ମରଣ କରି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ୧୦,୦୦୦ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସେନାବାହିନୀ ଲୀଳାବତୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ । ଏଣେ ଓଡ଼ିବାଡ଼ ରାଜା ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ମାତୁଳପୁତ୍ର ସିଂଗାରାଜୁ ତାଙ୍କର ଦଳବଳ ଧରି ବିଚ୍ଛିନ କୋଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରଣା ଘନ ଘନ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବୋଇପାରିଗୁଡାଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂର ପୂର୍ବକୁ ଗଲେ ଗାରିଖୁମ୍ବ ବା ସ୍ତମ୍ଭେଶ୍ୱରୀ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୀଠ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ଏହି ଠାକୁରାଣୀ ମହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା ବୋଲି ଆଜ ସୁଦ୍ଧା ଲୋକମୁଖରେ ପ୍ରଚରିତ ହେଉଛି । ଏହି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଲୋକେ ଭୟ କରନ୍ତି । ପୂର୍ବକାଳରେ ଜୟପୁର ରାଜାମାନଙ୍କ ସମୟରେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଆରମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କଠାରେ ନରବଳି ପଡୁଥିଲା । ଏହି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ନିକଟସ୍ଥ ଖୋଲା ଜାଗାରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ଏକପକ୍ଷରେ ଓଡ଼ିବାଡ଼ ସୈନ୍ୟଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ବୋଇପାରି ସର୍ଦ୍ଦାର ଲବଣିଆଙ୍କ ମାଟିଆ, ଭୂମିଆ, ଅମନାତ୍ୟ, ଝୋଡ଼ିଆ, ବଣ୍ଡା ଜାତିର ସୈନ୍ୟ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ମାଡ଼ଗୁଲ, କାମ୍ବୁଦରୀ ରାଜ୍ୟର ସୈନ୍ୟ । ଯୁଦ୍ଧରେ କାମ୍ବୁଦରୀ ଓ ମାଡ଼ଗୁଲ ରାଜାମାନେ ନିହତ ହେଲେ । ଲୀଳାବତୀ ଓ ବିନାୟକ ଦେଓ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ନିଜେ ସୈନ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ । ଯୁଦ୍ଧରେ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିର୍ମୂଳ କରି ଲୀଳାବତୀ ବିଜୟର ଚିହ୍ନସ୍ୱରୂପ ଖମ୍ଭେଶ୍ୱରୀ ବା ସ୍ତମ୍ଭେଶ୍ୱରୀ ବା ଗାରିଖୁମ୍ବ ଠାକୁରାଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । ବିଜୟୋଲ୍ଲାସରେ ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ସୈନ୍ୟମାନେ କାମ୍ବୁଦରୀ ଯାଇ ସେଠାର ଦୁର୍ଗକୁ ଧ୍ୱଂସକଲେ ଏବଂ ବିନାୟକ ଦେଓ କାମ୍ବୁଦରୀ ନାମ ବଦଳାଇ ନିଜ ପିତାଙ୍କ ନାମରେ କାମ୍ବିରାଜପୁର ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ବସାଇଲେ । ତାହାକୁ କୋଣ୍ଡାକାମ୍ବେରୁରୂପେ ଲୋକେ କହନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ତିସକୋଣ୍ଡା ଜଳଭଣ୍ଡାରର ଅତଳ ଜଳରାଶିରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଇଛି । ନିଜର ବୀର ରମଣୀ ଲୀଳାବତୀଙ୍କର

ନାମକୁ ଚିରକାଳ ମନେ ରଖିବାକୁ ବିନାୟକ ଦେଓ ନିଜ ପିତାଙ୍କ ନାମସହ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ନାମ ଯୋଗକରି ଲୀଳାକାମେଶ୍ୱରପୁର ଗ୍ରାମ ବସାଇଲେ । ତାହାକୁ ଆଜିକାଲି ଲୋକମାନେ ଲୀଳାକାମେଶ୍ୱର ନାମରେ ଅଭିହିତ କରିଥାନ୍ତି । ସେହିପରି ମାଛକୁଣ୍ଡ ନଦୀ ଓ ଗୁରୁପ୍ରିୟ ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରୁ ନିଜ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ବଂଶକୁ କାଳକାଳକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ସୀଲେରୁ ନାମରେ ଏହି ନଦୀକୁ ନାମିତ କଲେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ଘଟିଥିଲା । ମାଡ୍‌ଗୁଲ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧ୍ୱଂସ ପାଇ ନନ୍ଦପୁର ସହିତ ମିଶିଗଲା । ଓଡ଼ିବାଡ଼ ରାଜପରିବାର ମଧ୍ୟ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ନନ୍ଦପୁର ସହିତ ରଖିଲେ । ରାଜ ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିବା ପରେ ପରେ ଲମ୍ବଣିଆ ବୋଇପାରିଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରିବା ପାଇଁ ବିନାୟକ ଦେଓ ପ୍ରତି ରାଜକୀୟ ଆଦେଶରେ ନିଜର ଦସ୍ତଖତ ଦେଲାବେଳେ ଦସ୍ତଖତର ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥଣୀ ଗାର ଦେଉଥିଲେ । ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଣୀ ଗାର ବୋଇପାରିମାନଙ୍କର ବଳଦ ବାନ୍ଧିବା ପଘାର ସମ୍ମାନ କରୁଥିଲା । ଆଜିଯାଏ ଜୟପୁର ରାଜାମାନେ ଦସ୍ତଖତରେ ଗ୍ରନ୍ଥଣୀ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି । କେବଳ ମହାଦାନ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରତି ହଜାରେ ବୋଇପାରି ବଳଦ ଘରକୁ ୫ ଟଙ୍କା କରରୂପେ ନେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କଥା ସେମାନଙ୍କ ଉପରୁ ଉଠାଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ନନ୍ଦପୁରର ପୁରୁଣା ରାଜପ୍ରାସାଦର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର ଅଛି । ଏହାକୁ 'ହାତ ପୋଖନା' ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ପଥର ଉପରେ ଦୁଇଗୋଟି ହାତର ଚିହ୍ନ ଅଛି । ବାଁ ପାଖ ହାତର ଚିହ୍ନଟି ଟିକିଏ ବଡ଼ ଏବଂ ତାହା ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷର ହାତକୁ ବୁଝାଏ । ଡାହାଣ ପାଖର ହାତଟି ଟିକିଏ ଛୋଟ ଏବଂ ତାହା ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ହାତକୁ ବୁଝାଏ । ବାଁ ପାଖ ପୁରୁଷ ହାତ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଲାକାର ଚିହ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ବୋଲି ଧରାଯାଇଥାଏ । ସେହିପରି ଡାହାଣ ପାଖ ହାତର ପାଖରେ ଥିବା ଚିହ୍ନ ଠିକ୍ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବୋଲି ଧରାଯାଇଥାଏ । ହାତଗୁଡ଼ିକ ସମାନ୍ତରାଳରେ ରହିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକର ତଳକୁ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଷ ଓ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀର ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ପଥରରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ପୁରୁଷଟି ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ

ଓ ସ୍ତ୍ରୀଟି ଚନ୍ଦ୍ର ବଂଶର । ଅର୍ଥାତ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶର ବିନାୟକ ଦେଓ ଚନ୍ଦ୍ର ବଂଶର ଲୀଳାବତୀସହ ଏକାଠି ହୋଇ ନନ୍ଦପୁର ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇଲେ ।

ବିନାୟକ ଦେଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନନ୍ଦପୁର ଦେଶ ପ୍ରତି ନୂତନ ହୋଇଥିବାରୁ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ସାଧାରଣତଃ ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ରାଜସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିବା ପରେ ପରେ କଳିଙ୍ଗ ସମ୍ରାଟ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ଆନୁଗତ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ବିନାୟକ ଦେଓ ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ସମ୍ରାଟ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ରାଜାଙ୍କ ଉପରେ ଅଶେଷ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟ ସମେତ ସିଂହ ବିକ୍ରମପାଟଣା (ନେଲୋର୍), ପାଟପୁର ପାଟଣା (ବିଶାଖାପାଟଣା), ଭବାନୀପୁର ପାଟଣା (କଳାହାଣ୍ଡି), ବିଜୟାବଟୀ (ବେଜଓ୍ୟାଡ଼ା), କୋଣ୍ଡାଭିଡ଼ୁ, କୋଣ୍ଡାପାଲି, ଅନନ୍ତଗିରି, ନାଲକୋଣ୍ଡା, କାପୁଲବାଇ, ଶଙ୍ଖଗିରି, କନକଗିରି, ଜାଳପାରି, ଖମ୍ବାମେଟୁ, ମୋଟୁ, ଉଣ୍ଡ୍ରକୋଣ୍ଡା ଇତ୍ୟାଦି ଦୁର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଭାର ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ମହାମଣ୍ଡଳେଶ୍ୱର ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଉପାଧିଯୋଗୁଁ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ଗଜପତି ମହାରାଜାଙ୍କ ବାହୁଚ୍ଛାୟା ତଳେ ଦକ୍ଷିଣରେ ନେଲୋର୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା ।

ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କର ରାଜ୍ୟର ପରିସୀମା ଏତେ ଦୂରବ୍ୟାପୀ-ଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା କୋଣ୍ଡାଭିଡ଼ୁର ରେଡ୍ଡି ରାଜାମାନେ ତାଙ୍କର ବଶ୍ୟତା ସ୍ୱୀକାର କରିନଥିଲେ । ତେଣୁକରି ପୁଣି ଲୀଳାବତୀ ଓ ବିନାୟକ ଦେଓଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଯୁଦ୍ଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ୧୪୨୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ କୋଣ୍ଡାଭିଡ଼ୁ ଦୁର୍ଗର ପତନ ପରେ ରେଡ୍ଡି ରାଜାମାନେ ଗୋଦାବରୀକୂଳ ନିକଟସ୍ଥ ରାଜମହେନ୍ଦ୍ର ଠାରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ତିଆରି କରି ରାଜତ୍ୱ କଲେ । ନୂତନ ହୋଇ ରାଜଗାଦିରେ ବସିଥିବା ନନ୍ଦପୁରର ରାଜାଙ୍କୁ ସେମାନେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶାର ଗଜପତିଙ୍କୁ ମାନିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁକରି ୧୪୪୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ବିନାୟକ ଦେଓ ନିଜର ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ 'ରେଡ୍ଡିପାଲି' ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ରାଜାମାନଙ୍କସହ ଯୁଦ୍ଧ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ସମୂଳେ ନିପାତ କରିଥିଲେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ସମଗ୍ର ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟ ନେଲୋର୍ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍କଣ୍ଟକ ହେଲା ଏବଂ ବିନାୟକ ଦେଓ

"ଶ୍ରୀ ବିନାୟକ ସିଂହ ଦେଓ ଲଉଡ଼ିଆ, ଝୋଡ଼ିଆ, ଜନ, ଗଜଗଞ୍ଜନ, ନନ୍ଦପୁରବସ୍ତର, ଅଠଗୃଳଶ ଦୁର୍ଗାଧିପତି, ମହାମଣ୍ଡଳେଶ୍ୱର, ମହାରାଜା ପ୍ରତାପ" ଇତ୍ୟାଦି ଉପାଧି ଗ୍ରହଣ କରି ନନ୍ଦପୁରଠାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ୧୪୭୬ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ ।

ଲୀଳାବତୀଙ୍କୁ କେବଳ ଜୟପୁରର ପ୍ରଥମ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ ରାଜାଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀରୂପେ କିମ୍ବା ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟା ସାହସୀ ମହିଳାରୂପରେ ପରିଚିତ କରାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ବୀରପୁରୁଷ ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷଙ୍କର ଜନନୀ ଓ ଜୟପୁର ରାଜବଂଶର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀରୂପେ ପରିଚିତ କରାଇବା ଦରକାର ମନେପଡ଼ୁଛି । ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ନନ୍ଦପୁରର ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଜା ଓ ଓଡ଼ିଶା ଗଜପତି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କର ସମସାମୟିକ ଥିଲେ । ବିଖ୍ୟାତ କାଞ୍ଚିକାବେରୀ ଯୁଦ୍ଧରେ ମହାରାଜା ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମାତା ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ଗୋଟିଏ ସୁବିଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ପିତା ବିନାୟକ ଦେଓ ଓ ମାତା ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ସହ ଅତି କମ୍ ବୟସରୁ ବହୁତଗୁଡ଼ିଏ ରଣଭୂମିରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ତାଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଅନୁଭୂତି ଖୁବ୍ ବଢ଼ିଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ସହଚର ଥିଲେ ଓଡ଼ିବାଡ଼ିର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୋଦ୍ଧା ଓ ରାଜା ବଲ୍ଲଭ ରାୟ ରାଜୁ । କାଞ୍ଚି ଯୁଦ୍ଧରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ବିଜୟୀ ଲାଭକରି କାଞ୍ଚିରାଜ୍ୟ ଲୁଣ୍ଠନ କରି ଫେରୁଥିବା ସମୟରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ବଲ୍ଲଭ ନାରାୟଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଓ କନକଦୁର୍ଗା ମୂର୍ତ୍ତି ଲୁଚାଇ ନନ୍ଦପୁର ଧରି ଆସିଥିଲେ । କନକଦୁର୍ଗା ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ନନ୍ଦପୁର ରାଜ୍ୟର ଇଷ୍ଟଦେବୀରୂପେ ପୂଜା କରିଥିଲେ ।

ରାଜମାତା ଲୀଳାବତୀଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ଓଡ଼ିବାଡ଼ି ରାଜା ବଲ୍ଲଭ ଦେବଙ୍କୁ ବଲ୍ଲଭ ନାରାୟଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ବଲ୍ଲଭ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ବଲ୍ଲଭ ଦେବଦନ୍ତ ନଦୀକୂଳରେ ଥିବା ଦୁତଡ଼ା ଗ୍ରାମଠାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ ଯଜ୍ଞ କରିଥିଲେ । ବଲ୍ଲଭ ନାରାୟଣଙ୍କ ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରି ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ ଆନ୍ନାଭରମ୍ ଗ୍ରାମ ଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଅନ୍ନାଭରମ ଗ୍ରାମ ବର୍ତ୍ତମାନର ପୂର୍ବ ଗୋଦାବରୀ

ଜିଲ୍ଲାରେ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ ନଂ ୫ ରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପୂଜା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶରୁ ଏଠାକୁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ରାଜମାତା ଲୀଳାବତୀ ଏହି ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ ହୋମ ସମୟରେ ତନ୍ତ୍ରାଧାରକ ରୂପରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଅମର କୀର୍ତ୍ତି ରଖିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଲୀଳାବତୀଙ୍କ ପରି ବୀରାରମଣୀ ଜଗତରେ ବିରଳ । ସେ ରାଜକନ୍ୟା, ରାଜଭର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ରାଜମାତା, ସୈନିକା, ବିଦୁଷୀ, ଧର୍ମପରାୟଣା, ରାଜନୀତିରେ ବିଚକ୍ଷଣା ଓ ପରମ ପତିସୋହାଗିନୀ ଥିଲେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଦିବାସୀ ରମଣୀମାନେ ଅତୀତର ଗୌରବକୁ ଆଖିଆଗରେ ରଖି ଦେଶମାତୃକାର ସେବାରେ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତୁ ।

ଆଦିବାସୀ ବଣ୍ଡା ଭାଷା ଶିକ୍ଷା

ବଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ (କୋରାପୁଟ)

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ମୁଁ ଯାଏ	ନଙ୍ଗ୍ ଇଡିଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଉଛି	ନଙ୍ଗ୍ ଇନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଇଅଛି	ନଙ୍ଗ୍ ଇଗିତ୍ ଡିଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଇଥିଲି	ନଙ୍ଗ୍ ଊଇଡ଼ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଗଲି	ନଙ୍ଗ୍ ଇଙ୍ଗ ନଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି	ନଙ୍ଗ୍ ଊଇ ଡେଙ୍ଗ ନଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯିବି	ନଙ୍ଗ୍ ଇଡିଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଉଥିବି	ନଙ୍ଗ୍ ଊଇ ଡେଡିଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଇଥିବି	ନଙ୍ଗ୍ ଊଇ ଡତ୍ ଡିଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	ନଙ୍ଗ୍ ଊଯ୍ୟା ନଙ୍ଗ୍
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉ	ନେ ଊମ ବାଯୁ ନୁକ୍ ଊଇତ ନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଛୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଇଗିତ ନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଗଲୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଇଗ ନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଇ ଡଗ ନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଇଡେଙ୍ଗନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯିବୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଇତ୍ନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଇଡ଼ିତନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ୍ ଊଇଡେତନେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ନେ ଊମ୍ ବାଯୁ ନୁକ ଊଯ୍ୟାନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉ	ନେ ଊଇତ୍ ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଛୁ	ନେ ଊଇ ନେ ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଛୁ	ନେ ଊଇ ଗିତ୍ ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଆସୁଅଛୁ	ନେ ଲେ ଊଇ ସାର୍ ନେ ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ	ନେ ଲେ ଊଇନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲୁ	ନେ ଲେ ଊଇ ଡଗ୍ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିଲୁ	ନେ ଲେ ଇଗ୍ ସାସାଡେଙ୍ଗ୍ ନେ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲୁ	ନେ ଲେ ଇ ଡେଙ୍ଗନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯିବୁ	ନେ ଲେ ଊଇତ ନେ ବେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବୁ	ନେଲେ ଊଇ ଊତ୍‌ନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିବୁ	ନେ ଲେ ଊଇ ଡେନ୍ତନେ
ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାଇ ଆସୁଥିବୁ	ନେ ଲେ ଊଇ ସି ସା ସା ଡେନ୍ତନେ
ଆମ୍ଭେ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ନେ ଊୟାନେ
ତୁ ଯା	ନୋ-ୟା
ତୁ ଯାଉଛୁ	ନୋ ଊଇ ନୋନ
ତୁ ଯାଇଛୁ	ନୋ ଊଇ ଗିତ୍‌ନୋ
ତୁ ଯାଇଆସୁଅଛୁ	ନୋ ଇଗ୍‌ସି ସାଗ୍‌ ନୋନ
ତୁ ଗଲୁ	ନୋ ଊଇନୋ
ତୁ ଯାଉଥିଲୁ	ନୋ ଊଇ ଡେଙ୍ଗ୍‌ନୋ
ତୁ ଯାଇଥିଲୁ	ନୋ ଊଇ ଊଗ୍‌ନୋ
ତୁ ଯାଇଆସୁଥିଲୁ	ନୋ ଊଇ ସି ସା-ସା ଡେଙ୍ଗନୋ
ତୁ ଯିବୁ	ନୋ ଊଇତ୍‌ନୋ
ତୁ ଯାଉଥିବୁ	ନୋ ଊଇ ଡେନ୍ତନୋ
ତୁ ଯାଇଥିବୁ	ନୋ ଊଇ ଊତ୍‌ନୋ
ତୁ ଯାଇଆସୁଥିବୁ	ନୋ ଊଇ ସି ସା-ସା ଡେନ୍ତ ନୋ
ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତୁ	ନୋ-ୟା-ନୋ
ତୁମେ ଯାଅ	ପେୟା
ତୁମେ ଯାଉଛ	ପେ ଇଗ୍‌ ପେନ
ତୁମେ ଯାଇଛ	ପେ ଇଗ୍‌ ଗିତ୍‌ପେ
ତୁମେ ଯାଇଆସୁଅଛ	ପେ ଊଇସି ସାଗ୍‌ ପେନ
ତୁମେ ଗଲ	ପେ ଊଇ ପେ
ତୁମେ ଯାଉଥିଲ	ପେ ଊଇ ଡେଙ୍ଗ୍‌ ପେ
ତୁମେ ଯାଇଆସୁଥିଲ	ପେ ଊଇଗ୍‌ ସି ସା-ସା ଡେଙ୍ଗ ପେ
ତୁମେ ଯିବ	ପେ ଊଇତ୍‌ ପେ
ତୁମେ ଯାଉଥିବ	ପେ ଊଇ ଡେନ୍ତ ପେ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ତୁମେ ଯାଇଥିବ	ପେ ଉଇ ଡ଼ତ୍ ପେ
ତୁମେ ଯାଇଆସୁଥିବ	ପେ ଉଇଗ୍ ସି ସା-ସା ତ୍ତେନ୍ତ୍ ପେ
ତୁମେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ପେ ଉସ୍ଥା ପେ
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ପେ-ଲେ-ସ୍ଥା
ତୁମେମାନେ ଯାଉଛ	ପେ-ଲେ-ଉଇ ପେନ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଛ	ପେ ଲେ ଉଇ.ଗିଛପେ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଆସୁଅଛ	ପେ ଲେ ଉଇଗ ସାଗପେନ
ତୁମେମାନେ ଗଲ	ପେ ଲେ ଉଇଟପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଉଥିଲ	ପେ ଲେ ଉଇ ତ୍ତେଙ୍ଗ୍ ପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିଲ	ପେ ଲେ ଉଇ ଡଗ୍ ପେ
ତୁମେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିଲ	ପେ ଲେ ଇଗ୍ ସା ସା ତ୍ତେଙ୍ଗପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯିବ	ପେ ଲେ ଉଇତ୍ପେ
ତୁମେମାନେ ଯାଉଥିବ	ପେ ଲେ ଉଇ ତ୍ତେନ୍ତପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥିବ	ପେ ଲେ ଇଗ୍ ଓତ୍ପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିବ	ପେ ଲେ ଉଇଗସି ସା ସା ତ୍ତେନ୍ତ ପେ
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତ	ପେ ଲେ ଉସ୍ଥା ପେ
ସେ ଯାଏ	ମାଇ ଇତ୍ ତା
ସେ ଯାଉଛି	ମାଇ ଇଗ୍ ଗାନ
ସେ ଯାଇଅଛି	ମାଇ ଇଗ୍ ଗିଛା
ସେ ଯାଇଆସୁଅଛି	ମାଇ ଇଗ୍ସି ସାଗ୍ ଗାନ
ସେ ଗଲା	ମାଇ ଇଗା
ସେ ଯାଉଥିଲା	ମାଇ ଇ ତ୍ତେଙ୍ଗା
ସେ ଯାଇଥିଲା	ମାଇ ଇଗ୍ ଡଗା
ସେ ଯାଇଆସୁଥିଲା	ମାଇ ଇଗ ସି ସା ସା ତ୍ତେଙ୍ଗ୍ଗା
ସେ ଯିବ	ମାଇ ଇତା
ସେ ଯାଉଥିବ	ମାଇ ଇ ତ୍ତେନ୍ତା
ସେ ଯାଇଥିବ	ମାଇ ଇଗ୍ ଡତ୍ ତା
ସେ ଯାଇ ଆସୁଥିବ	ମାଇ ଇଗ୍ସି ସା-ସା ତ୍ତେନ୍ତ ତା

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ସେ ଯାଇଥାନ୍ତା	ମାଇ ଜ୍ୟୁ ନା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତି	ମାସ୍ପେ ଉମବାଯ୍ବା ନୁକଇତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଛନ୍ତି	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବା ନୁକ ଇ ଗାନ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଅଛନ୍ତି	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବାନୁକ ଉଇ ଗିତ୍ତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଅଛନ୍ତି	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବାନୁକ ଉଗ୍ସାଗ ଗାନ
ସେ ଦୁହେଁ ଗଲେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବା ନୁକ ଇଗ୍ଗା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିଲେ	ମାସ୍ପେ ଉମ ବାଯ୍ବାନୁକ ଉଇ ଡେଙ୍ଗା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିଲେ	ମାସ୍ପେ ଉମ ବାଯ୍ବା ନୁକ ଉଇ ଡଗ୍ଗା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଥିଲେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବା ନୁକ ଇଗ ସା-ସା ଡେଙ୍ଗ୍ଗା
ସେ ଦୁହେଁ ଯିବେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ଯ୍ବୁଙ୍ଗ ଇତ ତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଉଥିବେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବା ଯ୍ବୁଙ୍ଗ ଉଇ ଡେନ୍ତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଥିବେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବାଯ୍ବୁଙ୍ଗ ଉଇଡ୍ଡତ୍ତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଇଆସୁଥିବେ	ମାସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବା ଯ୍ବୁଙ୍ଗ ଇଗ୍ ସା-ସା ଡେନ୍ତା
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତେ	ମେସ୍ପେ ଉମ୍ ବାଯ୍ବନୁକ ଯ୍ବା ନା
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି	ମେସ୍ପେ ଲେ ଉଇତା
ସେମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି	ମେସ୍ପେଲେ ଇଗ୍ଗାନ
ସେମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି	ମେସ୍ପେଲେ ଇଗ୍ଗିତା
ସେମାନେ ଯାଇଆସୁଛନ୍ତି	ମେସ୍ପେଲେ ଇଗ୍ ସେ ସାଗ୍ ଗା ନ
ସେମାନେ ଗଲେ	ମେସ୍ପେଲେ ଇଗ୍ ଗା
ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ	ମେସ୍ପେଲେ ଇ ଡଗ୍ ଗା
ସେମାନେ ଯିବେ	ମେସ୍ପେଲେ ଇତା
ସେମାନେ ଯାଉଥିବେ	ମେସ୍ପେଲେ ଇ ଡେନ୍ତା
ସେମାନେ ଯାଇଥିବେ	ମେସ୍ପେଲେ ଇ ଡତା

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ସେମାନେ ଯାଇଆସୁଥିବେ	ମେସ୍ୱେଲେ ଇଗ ସେ ସା-ସା ଓେଲଡା
ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତେ	ମେସ୍ୱେଲେ ସ୍ୱାନା ଦେ
ତୁ ଯା	ନୋ-ସ୍ୱା
ତୁମେ ଯାଅ	ପେ-ସ୍ୱା
ତୁମେମାନେ ଯାଅ	ପେ ଲେ ସ୍ୱା
ସେ ଯାଉ	ମାଇ ଇଏ
ସେ ଦୁହେଁ ଯାଆନ୍ତୁ	ମେସ୍ୱେ ଭମ ବାସ୍ୱ ନୁକ ଭଏ
ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତୁ	ମେସ୍ୱେଲେ ଭଏ
ମୁଣ୍ଡ	ବବ୍
ଆଖି	ମୋ
ଦେହ	ଏର
ପାଟି	ତୁମ
କାନ	ଲୁର୍ଥ୍ ର୍
ନାକ	ଇସ୍‌ସେମି
ଦାନ୍ତ	ଗିନେ
ଜିଭ	ଲେସ୍ୱା
ବେକ	ଗୁଲୁବୁକ୍
କାନ୍ଧ	କନ୍ଦ୍
ପିଠି	ଗୁଣାଙ୍ଗ୍
ଛାତି	ବୁକ୍
ହାତ	ତତ
ପେଟ	ସୁଲସ୍ୱ
ଗୋଡ଼	ଟେ ସୁଙ୍ଗୁ
ଆଙ୍ଗୁଠି	ଆଙ୍କ୍‌ଟି
ନଖ	କରମେ
ଅଣ୍ଟା	ଇଞ୍ଚାବ
ପିଚ୍ଛ	କୁଣ୍ଡାଏ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଆଣ୍ଠୁ	ମାଣ୍ଡି
ପାଦ	ପାଦ୍
ଗୋଇଠି	ଲଟ
ବାପ	ବା
ମାଁ	ୟେଙ୍ଗ
ପୁଅ	ଅଂଅ
ଝିଅ	ସେଲନେ ଅଂଅ
ଭାଇ	ବୟାଙ୍ଗ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭାଇ	ଡାଙ୍ଗ ବୟାଙ୍ଗ
ଭଉଣୀ	ତୁନା
ଭାଉଜ	ଇଂମ୍ବିଙ୍ଗ
ଦାଦି	ଦାଦି
ଖୁଡ଼ି	ଡମ୍ବୁଲୁ
ବଡ଼ ବାପା	ମୁନାବା
ବଡ଼ ମାଁ	ମୁନା ୟେଙ୍ଗ
ମାମୁଁ	ମାମୁଂଗୁ
ମାମୁଁ ଝିଅ ଭଉଣୀ	ମାଗ୍ ଙେର ତୁନା
ଶଳା	ଗିରିଂଗ୍
ସ୍ୱାମୀ	ଉମ୍ପର
ସ୍ତ୍ରୀ	କୁନ୍ନ
ଶଶୁର	ଉଗ୍କୁଇଁ
ଶାଶୁ	କୟୁଁର
ସମଧି	ସମଧି
ନାତି	ଇଟ୍ଲେ
ବର	ବର
କନ୍ୟା	ବଘା ସେଲ୍ ମ୍ୟୁ
ଘରଜ୍ୱାଇଁ	ଘର ୟୁଇଁ
ଭଣଜା	ବନ୍‌ଜା

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଉଟଣେଜ	ବାନଜ
ବିବାହ	ବିବ୍ାହ
କଥା	କାଥା
ଗ୍ଲ	ଉରଙ୍ଗ
ଶୋଇବା	ଲେମ
ସ୍ୱପ୍ନ	ମୁ ସୁଡେ଼ଙ୍ଗ
ଡାକ	ଉପ୍ୱା
ବଡ଼ ପାଟି	ମୁନା ଭୁମ
ଭେକ	କୁଡୁ
ଶୋଷ	ଉଡ଼ାକ୍
ନଦ	ଲେମ
ଖାଦ୍ୟ	କାପି
ପାମାପୃ	ଡାକ
କାର୍ଯ୍ୟ	ପାଇଟି
ଶକ୍ତି	ବଫୁ
ପର୍ଣ୍ଣ	ପୂର
ଶେଷ	ଡମ
ଉଠା	ଅଡଗ ଡାକ୍
ବସା	ଅଲେ
କୌଡ଼ି	ଉରୁ
ଡଆଁ	ଡଗାଇ
କ୍ଲାନ୍ତି	ଲକାର
ହସ	ଡ ଡ
କାନ୍ଦ	ହୁଗୁ
ଭଲ	ନମାନ
ସୁଖ	ସୁଖ
ମନ୍ଦ	ଦଦଆ
ଦୁଃଖ	ଦୁଃଖ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଡର	ବୁତୁଙ୍ଗ
ଲଜ	ଲଜ୍
ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ	ଆହ୍ଲାଦ
କ୍ରୋଧ	କାକ୍ଝି
ଭୁଲ	ଅଲଆଣ୍ଡା
ଦାନ	ବେ ବେ
ଦକ୍ଷିଣା	ଦକ୍ଷିନ୍
ହଜବା	ବୁ, ଇଗା
ଗର୍ଭ	ଘଠି
ଜନ୍ମ	ଜନମ୍
ରୋଗ	ବଆଦ୍ଧ
ଭୟ	ବୁତୁଙ୍ଗ
ପରାଜୟ	ହାର
ଘର	ଡଓ
ପିଣ୍ଡା	ପିଣ୍ଡା
ଚଳ	ଜଗଚ
କାନ୍ଥ	କୁଡ଼
ଚୁଳ	ବଲେଙ୍ଗ
ଛଚା	ଲଙ୍ଗ
ଝରକା	ଝରକା
ଦୁଆର	ଦୁଆର
ଗୁହାଳ	ଗୋଇତାଙ୍କ ଶାଲୁ
କୂଅ	କୁଇ ଶାଲ
ମାଟି	ଭୁ ବୁକ୍
କାଦୁଅ	କାଦ
ବାଲି	ବାଲି
ଚୂନ	ଚୁନ
ଖୁଣ୍ଟ	କୁଠ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ନିଆଁ	ସୁଙ୍ଗ୍
ପାଣି	ଡାକ୍
ଖାଦ୍ୟ	କାନ୍ଧ
କାଠ	ସୁଙ୍ଗ୍
ଚୁଲି	ଭୁରୁସଙ୍ଗ୍
ପାଉଁଶ	ଉଗ୍ ସଙ୍ଗ୍
ଧୂଆଁ	ମକ୍ ସିଙ୍ଗ୍
ଅଙ୍ଗାର	ଇଙ୍ଗ୍ରା
ହାଣ୍ଡି	ଓଙ୍କୁଇଁ
ଆଙ୍କୁଣି	ଡାରେଙ୍ଗ୍ ମୁଣ୍ଡି
ଲାଉ ତୁମ୍ବା	ସୁକୁଡ଼ା ତୁମ୍ବା
ବୋତଲ	କାଂଶ
ଘଡ଼ି	ଘଡ଼ି
ଗିଲାସ	ଗିଲାସ
ଡାଟିଆ	ଗିନା
କଂସା	କଂସା
ଡେକ୍ଚି	ନକି
ଥାଳି	ଥାଳି
କରେଇ	କରେଇ
ଗରା	ଗାରିଆ
ପନିକ	ଭନ୍ ସୁକ୍
ଗୁଆକାତି	ଗୁଆ ଉନସୁକ
ଚଟୁ	ଶାଠ୍ର
ଚକି	ଜାନ୍ତା
କୁଲା	କେସୁଂବ୍
ଅଳଆ	ତେଙ୍ଗସା
ଘୁଅୁଣି	ସୁରୁଗୁ
ବାଉଁଶିଆ	ଲେଆ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ପସର ଗୁଙ୍ଗୁଡ଼ି	ଡାଙ୍କେଁ
ଚୋକେଇ	ମୁଣ୍ଡିକୁସା
ଶିଳ	ବରେ
ଦ୍ୱାର	ଲବେଡାକ
ବାକ୍ସ	ପେଡ଼ି
ଅଖା	ବାସ୍ତା
ମଣି	ମଣି
ପିଣ୍ଡ୍ର	ରୁଣ୍ଡ୍ର
ଖଟ	ଖଟ
ଶେଯ	ଶେଯ
ଚକଆ	ଚକଆ
ମସିଣା	ସାଇସ୍ୱାଙ୍ଗ
କରୋସିନ ତେଲ	ମାଟିତେଲ
ବସ୍ତ	ଡବଡାର୍
ଗାପାଳୀ	ଗାପାଳୀ
ପଙ୍ଖା	ପଙ୍ଖା
କଣ୍ଟା	ଗିସାଏ୍
ଟିଣ	ଟିଣ
ଲୁହା	ଲୁହା
ଖୁର	ନଅବବ୍
ଛୁଞ୍ଚ	ସୁଜ
ଦଆସିଲ	ସୁଙ୍ଗ୍ପେଡ଼ି
ସଂପତ୍ତି	ଧନ
ପଇସା	ପଇସା
ଟଙ୍କା	ଟାଙ୍କା
ମାଣ୍ଡିଆ ଭାତ	ସାମେ କଆଁଙ୍ଗ୍
ମାଣ୍ଡିଆ ଜାଉ	ଆମେ ଇଁତର
ତରକାରୀ	ମାଁ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡ୍ରା
ଲୁଣ	ବନ୍ତି
ତେଲ	ସୁନ୍ତୁ
ଦୁଧ	ଦାତୁକୁଇ
ମହୁ	ଉରବକ୍
ଶସ୍ୟ	ଶାସ
ଫଳ	ଫଳ
ମାଂସ	ସେଲ୍ଲି
ପଶୁ	ପଶୁ
କାଇ ପୋକ	ଆଉକ୍
ସାପ	ବୁବୁ
ମାଙ୍କଡ଼	ଗିସାଗ୍
ପିଠା	ପିଠା
ଖଟା	ପୁସି
ପିଢା	ପୁସାଏ
ରାଗ	ମରସିଙ୍ଗ
ଲୁଣିଆ	ବନ୍ତରାଗ
ପିଙ୍କା	ନଉଁ
ଧୂଆଁପତ୍ର	ଦଙ୍ଗିପ୍ଲା
ଗଞ୍ଜେଇ	ଗାଞ୍ଜାଇ
ଅଫିମ	ଅଫିମ
ମଦ	ସାଗୁର
ମହୁଲ ମଦ	ବୋ ସାଗୁର
ଖଜୁରି ମଦ	ଖଜୁରି ସାଗୁର୍
ଚନ୍ଧା ମଦ	ସାଙ୍ଗଲୁନ୍ ସାଗୁର୍
ଦୋକାନ ମଦ	ଦୋକାନ ସାଗୁର୍
ପିନ୍ଧା ଲୁଗା	ଅଡ଼କ ଡମପ୍
କନା	ଗନଡ୍ରା
ଚଦର୍	ପାଗ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଛତା	ଛତା
ଟୋପି	ଟୋପି
ମାଳ	ଲବେଡ଼ାକ୍
ଫୁଲ୍‌ହାର	ଶାର ଲବେଡ଼ାକ୍
ମୁଦି	ଅର୍ତ
ନାକର ମୁଦି	ଇଂସେମି ଅର୍ତ
ହାତର ମୁଦି	ତିତି ଅର୍ତ
ହାତର ଖଡ଼ୁ	ବତି ଉନ୍‌ସୁରବ୍
ଧାନ	କେରଙ୍ଗ
ଚାଉଳ	ଉନ୍‌କୁକ୍
ସରୁ ଚାଉଳ	ସରୁ ଉନକୁକ୍
ମାଣ୍ଡିଆ	ସାମେ
ସୁଆଁ	ଲଗ୍‌ଡ଼ାର
ବିରି	ରୁ ମାଗ୍
ମୁଗ	ମୁଗ
ହରଡ଼	ଲୁ ବୁଟାଁଙ୍ଗ୍
ଅଳସୀ	ଅଲ୍‌ସି
ବଡ଼ା	ବଡ଼ା
ମସର	ମୋଣର
ଆଳୁ	ଡାଂଡ଼ା
ହଳଦୀ	ସାଂସାଙ୍ଗ
ଲଙ୍କାମରିଚ	ମର୍‌ଚଙ୍ଗ
ପିଆଜ	ପିଆଜ
ରସୁଣ	ଲସୁନ
ମକା	ଜନା
ସୋରିଷ	ସୋରସୁ
ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ	ଝୁଡ଼ଙ୍ଗ
ଶିମ୍ବ	ମେଟେଣ୍ଡ୍ରର

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଜମି	ଲିଙ୍ଗ
ବିଲ	ଲିଙ୍ଗ
କିଆରି	ଜଲ୍ ଲିଙ୍ଗ
ମାଟି	ଭୁକୁର୍
ବାଲି	ବାଲି
ଖତ	ଖାତ
ଉଠାଣି	ଡେପ୍
ଠେକା	ଡେଲ୍
ପଥର	ବରେ
ପର୍ବତ	କୁଣ୍ଡା
ନଈ	କଣ୍ଡାକ୍
ପାଣି	ଡାକ୍
ଗୃହ	ଚାସ୍
ହଳକାମ	ଶୋଟଶ
ଲଙ୍ଗଳ	ସିନେ
ମଇ	ପାଟା
ଦା	ଅରେଙ୍ଗ
କୋଡ଼ି	ଜିଂଶ
ଶାବଳ	ଉମ୍ବୁର
ଗଦା	କୁଂଗା
ଧାନ ଗଛ	କେରଙ୍ଗ ବୁଂଧ
ପାଳ	ପିଆଲ୍
ପାଳ ଗଦା	ପିଆଲ୍ ଗାଦ୍ଦ
ଖଳା	ଢଲମ୍ ଡାକ୍
ଘାଡ଼ି	ଷନେଡୁର
ଗଛ	ସେମୁକ୍
ଲଟା	ମାଲ୍
ଘାସ	କରେଙ୍ଗ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ବାଉଁଶ	ଆ ଆ
ଘର	ଉଲଚ୍
ଡାଳ	ଙେଁଦା
ଚେର	ଚେର
ମୂଳ	ବୁନ୍ଦ
କଡ଼	ଡୁଣ୍ଡ୍ରି
ଫୁଲ	ସାରି
ମଞ୍ଜି	ମଞ୍ଜୀ
ଗୁଳି	ସାଲି
ଗଜା	ଗାଜା
ରସ	ରସ
କାଠ	ସୁଙ୍ଗ୍
ଶାଗ	ମା
କଞ୍ଚା	କାଷା
ଶୁଖିଲା	ଉଁସର
ପାଚିଲା	ବୁଲୁ
ସଡ଼ା	ସ ସ
ଆମ୍ବ	ଉଲି
ପଣସ	ଉଙ୍କସିଙ୍ଗ
କମଳା	କମଳା
ଜାମୁ	ଦାମ
ପିଜୁଳି	ଲକା ଜାମ
ନଡ଼ିଆ	ନଡ଼ିଆ
କଖାରୁ	କୁମଡ଼ା
ପାଣି କଖାରୁ	କାକାରୁ
କାକୁଡ଼ି	ସର୍ଲଏଁ
ବିଲାତି ଆଳୁ	ଆଲୁ
ଖମ୍ବ ଆଳୁ	ଏଡ଼ାଗ ଲେବ୍

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ସଜନା	ମୁଗନା
ବିଲାତି ବାଇଗଣ	ଚବଜ
ବାଇଗଣ	ସୁଁସ୍କୁମ
କଲରା	କାରଲା
ନିମ୍ବ	ନିମ୍ବ
ତେନ୍ତୁଳି	ତିନ୍ତିମ୍
ଆମ୍ବ ଟାକୁଆ	ଉଲି ଇଏଁର
ପଶୁ	ପଶୁ
ପକ୍ଷୀ	ପିଚ୍
ସାପ	ବୁବୁ
କୁମ୍ଭୀର	ମଙ୍ଗର
ମାଛ	ଆଣ୍ତ୍ରିଙ୍ଗ
କଇଁଚ	କୁଇ
ବେଙ୍ଗ	ଗିଢ଼େ
ପୋକ	କିଡ଼ା
କଙ୍କଡ଼ା	ଡିଙ୍ଗ
ଗାଈ	ଗଇତାଙ୍ଗ
ବାଛୁରୀ	ଅଙ୍ଗଗସୁ
ବଳଦ	ଗିଲସୁ
ଷଣ୍ଢ	ଷଣ୍ଢ
ମଇଁଷି	ବୁଙ୍ଗୁତେ
ଛେଳି	ଗିମେ
ମେଣ୍ଢା	ମେଣ୍ଢା
ଘୁଷୁରି	ଗୁବୁ
ଗଧ	ଗଧ
ଘୋଡ଼ା	ଘୋଡ଼ା
ହାତୀ	ହାତୀ
କୁକୁର	ଗୁଶ.

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ବଲେଇ	ଗିରେମ
ହରିଣ	ସିରମ୍
ସମ୍ବର	ସିରମ୍
ବାଘ	କୁକୁଷା
ଗଧିଆ	ଗଧିଆ
କୁ ତ୍ରା	ସୁଲୁବ୍
ଠେକୁଆ	ଗୁଲୁଗ୍
ଭାଲୁ	ଗିମେଶ
ବିଲୁଆ	କଲଆ
ହସିବା	ଓ ଓ
ଜାଣିବା	ମାଗନ
ଶୁଣିବା	ଆଙ୍ଗ୍ନ
କରିବା	ଡେମନ
ନ କରିବା	ଆଡ଼େମ
ନେବା	ଛୁଙ୍ଗ
ପିଇବା	ଉ
ଶୋଇବା	ଲେମଃ
ହାଣିବା	ମାର୍
ଗିଳିବା	ଉରଙ୍ଗ
ଧରିବା	ସୋବ
ଛୁଡ଼ିବା	ଅନ୍ତୁର
କନ୍ଦିବା	ସୁଁ
ରଖିବା	ବୁଁଆଁ
ଲେଖିବା	ଲେଖିବା
କାମୁଡ଼ିବା	ଅବ
ଉଠିବା	ଛଗଡ଼ାଗା
ବୁଡ଼ିବା	ବୁଡ଼ିବା
ନାଚିବା	ମେ ମେ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ହାଲିବା	ହାଲବା
ଖାଇବା	ସୁମ
ଦେଖିବା	ସୁ
ଶୁଙ୍ଘିବା	ଅଜୁଟ୍
ପିଇବା	ଉ
ଉଠିବା	ବୁଲୁଙ୍ଗ
ରାଗିବା	ରଷେ
କାନ୍ଦିବା	ଉଗୁ
ବସିବା	ଲେହୁପା
ପଡ଼ିବା	ଲର୍ ଲର୍
କାଟିବା	ଗ୍ ଗୋ
ଝୁଲିବା	ଗୁ ଗୁ
ଖେଳିବା	ମାଙ୍ଗ ମାଙ୍ଗ
ହସିବା	ବୁବବୁବ୍
ବର	ବର
ଶାଳ	ସର୍ଗି
ଅମୃତଭଣ୍ଡା	ଅମୃତ
ତୁ ଟଙ୍କା ପାଇବୁ	ପେନା ଟଙ୍କା ବାନ୍ତା
ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ	ଆନଙ୍ଗ୍ ଜାନା ଆଣ୍ଡା
ବାଘ ଗର୍ଜନ କଲା	କୁକ୍ଷା ଗରଜ ଲେ
ଦରକାର ଅଛି	ଦରକାର ଡତା
ମେଘ ବରଷୁଛି	ଡ଼ା ଗୁର ନ
ଝଡ଼ ହେଉଛି	ଇଁପ୍ପା ଡ ନ
ପବନ ବହୁଛି	ଢ଼ଇ ଡାଗ ନ
ମୁଁ ଗାଧୋଇଛି	ନଙ୍ଗ୍ କୁମାଗିଡଙ୍ଗ୍
ଖାଦ୍ୟରେ ମାଛି ବସାଅ ନାହିଁ	ଖାଦବ ଆପୁଙ୍ଗ ଆଅଲେସ
ମଇଳା ପାଣି ପିଅ ନାହିଁ	ଦଦ୍ୟାବାପୁ ଉଗ ଆଉଡ଼
ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଲୁଗା ବୁଣେ	ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବ ଉମ୍ପ ଟାପ୍ସିଁତ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ହାଟରେ ହଳଦ ଧୂଆଁପଣ ବଦଳ କରୁଛୁ	ହାଠ ବ ସାଙ୍ଗ୍ ସାଙ୍ଗ୍, ଢଙ୍ଗିଆ ବାଦଲ୍ ନେନେ
ଡମ୍ବ ବକବାକୁ ଯାଉଛୁ	ଓନ୍ତ ସିଙ୍ଗ ସୁଙ୍ଗୁ ସୁଙ୍ଗୁଇ ନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍
ମୁଁ ବକବା ମୂଳ ଜାଣେ ନାହିଁ	ନଙ୍ଗ ସୁଙ୍ଗୁ ସୁଙ୍ଗୁ ନା ମୂଲ୍ ଆମଗ ଡିଙ୍ଗ୍
ଗୀତ ଗାଅ	ସେନେର ସେର
ବାଜା ବଜାଅ	କଣ୍ଡ୍ରିଙ୍ଗ ବଗଡ଼ିଙ୍ଗ
ବଇଁଶୀ ବଜାଅ	ବାଉଁଶୀ ପେ

ଘର ସାମଗ୍ରୀ

ଘର	ଡିଓ
ଘରଗୃଳ	ଗୁଲ୍ଲଙ୍ଗବାଲେ
ଡାଳ	ମୁଠା
ଥାଳି	ଠାଳି
ଗିନା	ଗିନା
ବୋତଲ	କାଁଶ୍
ଶାବଳ	ଉମ୍ବୁର
କଜିଆ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ	ଇଣ୍ଡ୍ରିମ ଡେମ୍ ଡେମ୍ନା ନମାନ ଆଣ୍ଡା
ଅଣ୍ଡା ହୁଅ, ରୋଗ ନାହିଁ	ଯୁ, ଡେମା କାକ୍କୁ ଆଣ୍ଡ୍ରେଙ୍ଗା
ମଶା କାମୁଡ଼ିଲେ ଜ୍ୱର ହୁଏ	ଲୁମ୍ବ ଅବନା ସି ସବତ
ଭାଲୁ ନଖରେ ରମ୍ପୁଡ଼ି ପକାଏ	ଗିମେସ୍ କରମେ ବେରଂ ଇତିବବେତ ।
କୁତ୍ରା ବୋବାଉଛି	ସୁଲୁପ୍ ବବ୍ବନ
ଶୀତ ଦିନେ ବାଘ ମାରେ	ରୁଙ୍ଗଲେ କୁକ୍ଷା ମାରୁତା
କୁକୁର ଆମ ଘର ଜଗେ	ଗୁସ ନେନା ଡିଓ ଯାଗ୍ତ
କନ୍ଧ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ପିନ୍ଧିଛି	କନ୍ଧ ମୁଇପୁ ଗଣ୍ଡ୍ରା ଅଲୁଗିତା
ସରକାର ଗୃହ ପାଇଁ ଋଣ ଦେବେ	ସର୍କାର ତାସ ପାଲ୍ଲଇ ଋନ ବେଡ଼ନ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ନମସ୍ତେ	ଯୁହାର
ଆସ ବା ଆସନ୍ତୁ	ଲେ !
ବସ ବା ବସନ୍ତୁ	ଲେସ୍‌ସା
ତୁମ ନାମ କ'ଣ	ନୋନା ନାଙ୍ଗ ମା ?
ତୁମର ପିଲାଛୁଆ କେତେ	ନୋ ନା ଗୁଲେନେ ଅଇଜା
ତୁମେ କ'ଣ କରୁଛ ?	ଗନା ମା ତେମ ନୋନ୍ନ
ରୋଗ ହେଲେ ଔଷଧ ଖାଇବ	ଶି ସବ୍‌ନା ସୂରଙ୍ଗ ସୁମ୍
ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ଆଗୁଲେନେ ଇସ୍‌କୁଲ ଅଡ୍‌ଡକ୍
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ	ପାଠ ପଢ଼ଗା ତନା ନମାନ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଭଲ	ସୋସାଇଟ୍ ତ୍ରି ଋନ୍ ରୁଙ୍ଗ୍‌ନା ନମାନ
ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନରେ ବିକବ	ମେଟ୍ରିକ ମାପ ଓଜନ ତେମ ସୁଙ୍ଗୁ
ତୁମେ ଜମିବାଡି କାହାକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇଛ କି ?	ଲଙ୍ଗ୍ ବର୍ ଆଜା ବନ୍ଧା ବେଡର୍ ବେ କି
ତୁମ ଗାଁରେ କେଉଁ ଗୋତି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି କି ?	ପେନ ଉଙ୍ଗମ ବ ଯା ରେମ ଡିଚା କି
ସାହୁକାର ପାଖରେ ଗୋତି ରହିବା ଖରାପ	ସାକାର୍ ରେନ ବ ଗତି ତକୁ ଭଲ ଆଣ୍ଡା
ସାହୁକାରଠାରୁ ଋଣ ଆଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ	ସାହୁକାର ନାଣ୍ଡେ ଋନ ରୁଙ୍ଗ୍ ରୁଙ୍ଗୁ ଦଦଅ
ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଫଳ ମିଳେ	କଷ୍ଟ ତେମ ନା ମିଲଚା
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ସାଗୁର ଆଉଡ଼
ବେଶୀ ଛୁଆ ଭଲ ନାହିଁ	ଗାହ୍ଦ ଗୁଲେନେ ଅଲ ଆଣ୍ଡା
ଏବେ କି ଫସଲ ହୋଇଛି	ଅଧୁକା ମା ଚାସ ତେଙ୍ଗ ଗିଚା
ପୋଡୁ ଚାଷ କର ନାହିଁ	ବିଶ ଚାସ ଆଡ଼େମ
ତୁମର ଜମି ନାହିଁ କି ?	ପେନା ଲଙ୍ଗ ଆଣ୍ଡା କି ?
ସରକାର ଜମି ଦେଉଛନ୍ତି	ସର୍କାର ଲଙ୍ଗ ବେଡ଼ ନ
ତୁମ ଗାଁରେ ଗରିବ ଲୋକ କିଏ ଅଛି ?	ପେନା ଉଙ୍ଗମ୍‌ବ ଯାସା ଗରିବ ରେମ ଡିଚା କି ?

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ସରକାର ବୁଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବେ	ସର୍କାର ଆଡକ୍‌ବଟରେମ ଭତ୍ତା ବେଟ
ସରକାର ତୁମର ସୁବିଧା କରୁଛନ୍ତି	ସର୍କାର ପେନ ନା ସୁକ୍ ଡେମେନ

ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଯାହା କହୁଛି ସତ କହୁଛି	ମା ସୁନ୍ ନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍ ସତ୍ ସୁନ୍ ନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍
ହଲପ କରି କହୁଛି	ଇଣ୍ଡି ଡେମ ସୁନ ନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍
ମିଛ କହୁ ନାହିଁ	ମିଛ ଆସୁ ଡେନ୍‌ଡିଙ୍ଗ୍
ସେ ଲୋକ ସହିତ ମୋର ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ	ଗିଣ୍ଡିନ ରେମ ବେଡ଼ିଙ୍ଗ ନଙ୍ଗ୍ ନା ସମ୍ପର୍କ ଆଣ୍ଡା
ଯାହା ଦେଖିଛି ତାହା କହୁଛି	ମା ୟୁଲଡିଙ୍ଗ ଟେଡିନ ସୁନ ନଙ୍ଗ୍ ନଙ୍ଗ୍

ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି	ଆଗି ଡିନ ରେମ ନଙ୍ଗ ମାଗଡିଙ୍ଗ୍
ତା ନାମ ବୁଟିଆ	ମାଯେ଼ୁ ନା ନାଉ ବୁଟିଆ
ତା ଘର ଆମ ଘର ପାଖରେ	ମାଯେ଼ୁ ନା ଡିଓ ନେ ନା ଡିଓ ଙ୍କଣ୍ଡେ
ସେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମୁଁ ଜାଣେ	ଗିଣ୍ଡିନା ଗୟୁ କୁନୁଙ୍ଗୁ ରେମ ନଙ୍ଗ୍ ମାଗ ଡିଙ୍ଗ୍
ସେ କାଲି ଏଠାରେ ଥିଲା	ମାୟୁା ତୁଗ ଆକା ଡିଗା
ତାଙ୍କୁ ଟାଙ୍ଗିଆରେ ହାଣିଦେଇଛି	ଆମାୟୁା ଟାଙ୍ଗଆବେରଂ ସେବ ବେଡ଼ିଟ
ତା ମୃତ ଦେହ ସେଠାରେ ଅଛି	ମାୟୁା ନା ଗଇ କୁନୁଙ୍ଗ ମଢ଼ ଆଡ୍‌ଟା ଡିଟା
ସେ ଚୋରି କରିଛି	ମାୟୁା ଚୋର ବଡମଟା
ଚୋରି ଜିନିଷ ସେଠାରେ ଅଛି	ଚୋର ଜିନ୍‌ସୁ ଆଡଟା ଡିଟା
ଆଗରୁ ସେ ଚୋରି କରିଛି	ସେ ସେଂନୁଗ ମାୟୁା ଚୋର ଜେମଟା

ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ମୋ ଜମି ସେ ନେଇଯାଇଛି	ନଙ୍ଗ୍ ନା ଲଙ୍ଗ ମାୟୁା ରୁଙ୍ଗ ଗିଟା
ମୁଁ ତାକୁ ଚାଷ କରୁଥିଲି	ନଙ୍ଗ୍ ଗିଣ୍ଡିନା ଚାସ ଡେଡ୍ରେମ ଡେଙ୍ଗନଙ୍ଗି

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ମୁଁ ଜାତିରେ ଆଦିବାସୀ	ନିଙ୍ଗ୍ ଜାତିବ ଆଦିବାସୀ
ମୋର ଭୂମି ନାହିଁ	ନିଂଗି ନା ଲିଂଗ ଆଣ୍ଡା
ମୁଁ କାମ କରି ଚଳେ	ନିଂଗି ପାଇଟି ତେମ ଗୁଲ୍ ନିଂଗି ନିଂଗି

ଅବକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ମୁଁ ମଦ ତିଆର କରୁନାହିଁ	ନିଂଚ୍ ସାଗୁର ଆସୁଲେ ତିଂଚ୍
ମୁଁ ମଦ ଖାଏ	ନିଂଗ୍ ସାଗୁର ଆଉଡିଂଗ
ମଦ ଖାଇବା ଖରାପ	ସାଗୁର ହୁ, ଦଦଆ
ସେ ମଦ ତିଆର କରୁନାହିଁ	ମାସୁ ସାଗୁର ଆସୁେଲେଡ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ସାଗୁର ଆଉ ଡିଂଗ
ସେ ଚାଷ କରି ଚଳୁଛି	ମାସୁ ଚାସ୍ ତେମ ବୁରଗାନ
ଛେଳି କୁକୁଡ଼ା ପାଳୁଛି	ଗିମେ, ଗିସିଂଗ ବୁରଲନ
ତାକୁ ବିକିକରି ଚଳୁଛି	ଗିଡନ ସୁଂଗ୍ ସେ ବୁରଗାନ
ସେ ଆମ ଛେଳି ଚୋରି କରୁଛି	ମାସୁ ନେନା ଗିମେ ଗେରଲଚା
ଚୋରି କରିବା ପାପ	ଚୋରି ବାର ମାପ

ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ପିଲାଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଅ	ଆଂଗୁଲେନେ ଇସ୍କୁଲ ଅଡ୍କୁଡ୍କ
ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ	ମେସୁେଲେ ପାଠ ପଢ଼ତା
ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଚାକିରି କରିବେ	ପାଠ ପଢ଼ଗା ଉନା ନକର ତେମତ
ନଚେତ ବ୍ୟବସାୟ କମ୍ବା ଚାଷ କରିବେ	ଆନ୍ଲ ବେପାର ମାଇ ଚାଷ ତେମତ
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ସୋସାଇଟି ନ ଋନ୍ ମିଲ୍ଗାନ
ବହିପତ୍ର ମାଗଣା ମିଳିବ	ବହିପତ୍ର ତନ୍ପଲ୍ଲସୁ
ମାଷ୍ଟର ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ	ପଢ଼ି ଉଲାକ୍ ତିନ୍ପଲଆ ମିଲଗାନ
ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ	ଡଓ ଅରେଙ୍ଗ ପାଲ୍ଲଇ ସାହାଯ୍ୟ ମିଲଗାନ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଚାଷ ପାଇଁ ବିହନ ସାର ସରକାର ଦେଉଛନ୍ତି	ଚାସ୍ ପାଲ୍ଇ ସରକାର ସୁମୁକେର ବେଡ଼ାନ
ଚାଷ କରି ଫସଲ ସୋସାଇଟିରେ ବିକ	ଚାସ୍ ତେମ ସେତା ସୋସାଇଟି ବସୁଂଗୁ

ଶୁଷ୍କାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା ପାଇଁ

ସେ କୂଆଁ (କୂଅ) କରିବ କି ?	ମାୟୁ କୁଇସାଲ୍ ଚକ୍ଚ କି ?
ତା ପାଇଁ ଋଣ ଦରକାର କି ?	ମାୟୁ ପାଲ୍ଇ ଋନା ଲେଡ଼ା କି ?
ଗୋଲ୍ ଓ ବ୍ୟାଙ୍କ ଋଣ ଦେଉଛନ୍ତି	ଗୋଲ୍ ମାର ବ୍ୟାଙ୍କ ଋନ ବେଡ଼ାନ
ସାଉକାର ସୁଧଠାରୁ ଗୋଲ୍ ସୁଧ କମ୍	ସାଉକାର ସୁଧ ନାଣ୍ଡେ ଗୋଲ୍ ସୁଧ ଇଡ଼କଂଗ
ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା, କୁକୁଡ଼ା, ଗାଈ ପାଳିବା ପାଇଁ ଋଣ	ଗିମେ, ମେଣ୍ଢା, ଗିସିଂଗ, ଗୋଇଚାଙ୍କ ପାଲ୍ନ ଋଣ
ଅନାବାଦି ଜମି ପାଇଁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଅନାବାଦି ଲିଙ୍ଗ ପାଲ୍ଇ ଋନ୍ ମିଲ୍ଗାନ
ବିଭିନ୍ନ ଫସଲ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ସାର, ବିହନ ଓ ଟଙ୍କା ଋଣ ଆକାରରେ ଦିଆଯାଉଛି	ଗୁଲ୍ଇ ପ୍ରକାର ଚାଷ ତେ ତେମ ପାଲ୍ଇ ଖତ, ସୁମୁ ଓ ଡାବୁ ଋନ ସୁଗ ବେଡ଼ାନ
ଚାଷ ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାକୁ ଋଣ ମିଳୁଛି	ଚାସ ତେମ ତେମ ପାଲ୍ଇ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସସବ୍ ସା ଋନ୍ ମିଲଗାନ
ଆଗରୁ ଋଣ ନେଇଥିଲେ ତାକୁ ପରିଶୋଧ କରି ନୂଆ ଋଣ ନିଅନ୍ତୁ	ଯେ ସେ ନୁକ୍ ଋନ୍ ରୁଙ୍ଗ୍ ଡଗା ଡନା ସୁଯ୍ଲ ବେଡ଼ ସେ ଡମେ ରୁଙ୍ଗ୍
ଗୋଲରେ ସଭ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ଚାଳିଶ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ ଧନ ଋଣ ମିଳୁଛି । ତା ଉପରେ ସୁଧ ଲାଗିବ ନାହିଁ	ଗୋଲ୍ ବ୍ ସଭ୍ୟ ତେମ୍ ତେମ ପଲ୍ଇ ଡାଉ ଡାଉ ଚାସ ରେମ୍ ଦୁଇ କୋଡ଼ି ଟଙ୍କା ଯ.କ ଋନ୍ ମିଲଗାନ । ଗିଡ଼ନ ବାଗ୍ବବ ଋନ୍ ନା ସୁଧ ଅଣ୍ଡା ।

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା

ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ତୁମ ନାମ କଣ ?	ନୋ ନା ନାଓ ମା ?
ଘର କେଉଁଠି ?	ଡଓ ଆର ?
ବୟସ କେତେ ?	ଅଇନା ବର୍ଷ
କି ରୋଗ ହୋଇଛି ?	ମା ବ୍ୟାଧି ନେଙ୍କ ଗିଚା
କେତେ ଦିନ ହେଲା ହୋଇଛି ?	ଅଇନା ଦିନ ଡେଙ୍ଗଗା
କି କି ଔଷଧ ଖାଇଛ ?	ମିଁ ମିଁ ସୁରଙ୍ଗ ସୁମତ୍ ନ
କେତେବେଳେ ରୋଗ ବଢ଼ୁଛି ବା କମୁଛି	ଉଣ୍ଡେସୁ ଲୋ ଶି ସବ୍ନ ଇଣ୍ଡେସୁଲ ଉଣା ଗାନ
(ସ୍ତ୍ରୀ) ମାସିକଧା ଠିକ୍ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ?	ଚମ୍ଣ୍ଡାଗ୍ ପ ଅନୁରତା କ ଆଣ୍ଡା ମାସେକ୍ ବ
ମାସକୁ ଥରେ ନା ଦୁଇଥର ରକ୍ତ ହେଉଛି ?	ମାସେକ୍ ବ ମୁସକ ଦୁଇବଲ୍ ଚମସ୍ତାଗ୍ ପ ଅନୁର ନା ଡେଙ୍ଗ୍ ଗାନ ?
ବେଶି ସ୍ରାବ ହେଉଛି ନା ଅଳ୍ପ ହେଉଛି ?	ଖୁବ୍ ଡେଙ୍ଗଗା ନ କ ଅଲପ ଉଣାଗା
ସ୍ରାବ ହେଲାବେଳେ, ପୂର୍ବରୁ ବା ପରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଛି କି ?	ଚମଣ୍ଡାଗ୍ ଆତୁ ବା ତୁରୁଗ୍ ସି ଗାନ କ ?
ନିୟମିତ ଔଷଧ ଖାଇବ ?	ନିୟମ ବ ସୁରଙ୍ଗ ସୁମୁ
ଗର୍ଭ କେତେ ମାସ ହୋଇଛି ?	ଗର୍ଭ ଅଇନା ଆରକେ ଡେଞ୍ଚ୍ ଗିଚା
ପରିସ୍ରା କପରି ହେଉଛି ?	ତୁ ଡାକ୍ ବୁଁ ଙ୍ଗ୍ ମିରଡେଙ୍ଗଗାନ
ଛୁଆ ପେଟରେ ବୁଲିବାର ଜାଣିଛ କି ନାହିଁ ?	ଛୁଆ ସୁଲଇବ ବୁଲବାର ନା ମାଟର୍ ନ କ ଆଣ୍ଡା

ଇଞ୍ଜିନିଅରମାନଙ୍କ ପାଇଁ

ଦୈନିକ କେତେ ମଜୁରି ପାଉଛ	ଇସା ଅଇନା ବାଟ ବାଡ଼ା ମିଲ୍ଗାନ ।
ମୁଁ ଗୁରି ଟଙ୍କା ମଜୁରି ପାଉଛୁ	ଗୁରି ଟଙ୍କା ବାଟ ବାଡା ମିଲ୍ଗାନ

ଓଡ଼ିଆ	ବଣ୍ଡା
ଦୈନିକ କେତେ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛ ?	ଇସା ଅଇଜା ଘଣ୍ଟା ପାଇଟି ନେମ ନୋନ ।
ମୁଁ ଛ' ଘଣ୍ଟା ଠୁଁ ଆଠ ଘଣ୍ଟା କାମ କରୁଛି ?	ଏଙ୍ଗ ଛ ଘଣ୍ଟା ନାଡ଼ ଆଠଘଣ୍ଟା ପାଇଟି ଡେମ ନାନ
କେତେଟା ବାଳ ମିଶାଇଛ ?	ଆଇଜାଟା ବାଲ ମିଶାପୁଅତ୍, ପେ
ଆଠଟା ବାଳ ମିଶାଇଛୁ	ଆଠଟା ବାଲ ମିଶାପୁତ୍ ନେ
କେଉଁଠି ରହୁଛ ?	ଆର ଡତ୍ ନୋ
ପାଖ ଗାଁରେ ରହୁଛି କି ନାହିଁ ?	ଲଗେନ ଉଙ୍ଗମ୍ ବ ଡଙ୍ଗ ନୋନ କ ଆଣ୍ଡା
ହଁ କମ୍ବା ନାହିଁ	ଅଂଅ ମାର ଆଣ୍ଡା
ବାବୁ କେବେ ଆସିଥିଲା କି ?	ବାବୁ ଭଣ୍ଡପୁ ସାଗ୍ ଡଗା କ
କାଲି ଆସିଥିଲା	ଭୁଗଲ ସାଗ ଡଗା
ତୁମ ଗାଁର କେତେ ଲୋକ ଏଠାରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି ?	ପେନ୍ ଉଙ୍ଗମ ବ ଅଇଜା ରେମ ଆକା ପାଇଟି ଡେମନ୍ତ
୧୫।୨୦ ଲୋକ କାମ କରୁଛନ୍ତି	୧୫।୨୦ ରେଡ଼ା ପଇଟି ଡେମ ନ
ମଦ ଖାଇବ ନାହିଁ	ସାଗୁର ଆଉଡ଼
ସୋସାଇଟିରୁ ଋଣ ଆଣିବ	ସୋସାଇଟି ଡ଼ିଂ ଉଧାର ରୁଙ୍ଗୁ
ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଅ	ଆଗୁଲେନ ପାଠ ପାଢ଼ାଇ
ପାଠ ପଢ଼ାଇଲେ ଗୃକର କର ତୁମକୁ ପୋଷିବ	ପାଠ ପଢ଼ାନା ଗୃକର ଡେମ ସେ ଆପେ ଅବଇତ
ତୁମ ପିଲାମାନେ ବ ମନ୍ତ୍ରୀ, କଲାପାଳ ଡାକ୍ତର ହୋଇପାରନ୍ତି	ପେନ ଗୁଲେନେ ଲସ୍ନା ମନ୍ତ୍ରୀ କଲେକ୍ଟର ଡାକ୍ତର ଡେନ୍ତନା
ନେହେରୁ, ଗାନ୍ଧି ବ ଯଦିନେ ତୁମ ପିଲାମାନଙ୍କ ପରି ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲା ଥିଲେ	ନେହେରୁ, ଗାନ୍ଧି ଲସ୍ ନା ମିସିଙ୍ଗ ପେନ୍ ଗୁଲେନେ ସୁଟ ଗୁଲେନେ ଡଗା
ତୁମ ଗାଁରେ ତ ସ୍କୁଲ ଥିବ	ପେନ୍ ଉଙ୍ଗମ ବତ୍ ଇସ୍କୁଲ ଡଚା
ତୁମ ଚୈତ ପର୍ବରେ କେତୋଟି ଜନ୍ତୁ ମାରିଲ	ପେନ୍ ସଇତ୍ ପରଜ ବ ଅଇଜା ଜନ୍ତୁ ଛଙ୍ଗ ଦୁଷ୍ଟ

Bonda Tribals of Koraput, Orissa

Paroja Tribal Musician
Koraput, Orissa